11/2017

Sledujte ČAK na Twitteru **CAK_cz**

držitel prestižního ocenění Právnický časopis ČR 2014, 2015 a 2016

od 2014 RECENZOVANÝ ČASOPIS

11 2017

Bulletin advokacie

Dědická smlouva a některé problémy při jejím uzavírání, zejm. pak problematika výkladu § 1585 odst. 1 o. z. • Ingerence soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací • Co přinese změněná definice pozemku v katastrálním zákoně • Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

EET nemine ani advokáty!

První díl seriálu BA o elektronické evidenci tržeb u advokáta čtěte na str. 65-67.

GALAVEČER PRÁVNÍKA ROKU 2017 (více info na str. 6-11)

Nová ediční řada praktických komentářů Wolters Kluwer

Srozumitelný, praktický a přehledný výklad

PRAKTICKÝ KOMENTÁŘ

DOPORUČUJEME

Zákoník práce
Zákon o kolektivním vyjednávání

Praktický komentář

Jan Pichrt a kolektiv

Praktický komentář poskytuje komplexní výklad s ohledem na stav textu zákoníku práce platný k 1. 10. 2017, přičemž však zohledňuje fakt, že mnohé změny zákoníku práce, které se staly platnou součástí právního řádu do tohoto data, budou nabývat účinnosti až v průběhu roku 2018 (v textu jsou tak zohledněny veškeré novely až po ty, provedené změnovým zákonem č. 310/2017 Sb., účinné od **1. 6. 2018**).

Praktičnost prezentovaných výkladů je podpořena pestrou skladbou působišť jednotlivých spoluautorů, kteří působí jako soudci, advokáti, univerzitní učitelé, legislativci, ministerští úředníci, rozhodci, podnikoví právníci.

Komentář bude k dispozici také v ASPI

Objednávejte na www.wolterskluwer.cz/obchod

Wolters Kluwer

Když si musíte být jistí

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře IMPAX, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: **bulletin@cak.cz, www.cak.cz**
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
Šéfredaktorka: JUDr. Hana Rýdlová
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová, PhDr. Dagmar Koutská
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. Dr. Alexander Bělohlávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu: ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, e-mail: **dvorakova@cak.cz**
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč, zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma. S reklamacemi při problémech s distribucí se obracejte na pí Dvořákovou, e-mail **dvorakova@cak.cz**, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura IMPAX, spol. s. r. o. Objednávky inzerce zasílejte na adresu **agency@impax.cz**, případně volejte na tel. 244 404 555 nebo na 606 404 953. Media kit a další informace naleznete na internetových stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci vyjadřuje autor souhlas s rozmnožováním, rozšiřováním a sdělováním jeho příspěvku na stránkách www.bulletin-advokacie, v právních informačních systémech a na internetových portálech spolupracujících s ČAK, jakož i v oblasti zpracování dat v rámci monitoringu médií.

Toto číslo vyšlo 24. 11. 2017 v nákladu 17 050 výtisků.

Obálka: Shutterstock
Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Martin Maisner: **Straší nás GDPR** 3

Aktuality

Rekonstrukce a konsolidace poradních orgánů ČAK Robert Němec 4
Galavečer Právníka roku 2017: Pověstná třináctka vyšla na Brno! icha 6
Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném 13
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 16

z právní teorie a praxe

Články

Dědická smlouva a některé problémy při jejím uzavírání, zejména pak problematika výkladu § 1585 odst. 1 o. z. Václav Bednář 17
Ingerence soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací Petr Šuk 21
Co přinese změněná definice pozemku v katastrálním zákoně Eva Barešová 25
Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení Petra Zaoralová 28
Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení Lucie Budayová 33
Nemajetková újma způsobená průtahy ve správním řízení Jakub Matocha 38

Z judikatury

NS: K trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy 43
ÚS: K otázce zveřejnění obrazového záznamu (fotografie) z kamery zachycující osobu podezřelou z krádeže 48
NSS: K soudní ochraně při rozhodování o žalobě žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů 50
SD EU: K povinnosti finančních institucí poskytnout dostatečné informace k úvěru v cizí měně 55
ESLP: K odnětí dítěte narozeného z náhradní matky 56

Z odborné literatury

Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka, David Uhlíř a Michal Žižlavský: **Zákon o advokacii a stavovské předpisy. Komentář** Stanislav Balík 58
Lucie Josková, Lukáš Pěsna: **Správa cizího majetku** (David Elischer) 58
Pavel Molek: **Základní práva. Svazek první – Důstojnost** (Tomáš Herc) 60
Vladimír Syruček, Vencislav Sabotinov, Marie Moravcová: **Vzory rozhodčího řízení – tuzemské řízení, obchodní spory** (Jan Kopřiva) 60
Jan Kolouch: **CyberCrime** (Olga Sovová) 61
Pavel Petr: **Nové právo k povrchu** (Anna Lebedová) 62
Ota Weinberger: **Norma a instituce. Úvod do teorie práva** (Pavel Holländer) 63
Bulletin slovenskej advokácie přináší... 64

z advokacie

Z české advokacie

Elektronická evidence tržeb u advokáta, 1. část Jiřina Procházková, Jakub Hlína 65

Z kárné praxe Jan Syka 68
Z jednání představenstva ČAK icha 69

Z Evropy a ze světa

Umělá inteligence, technologie a inovace – motto výročního kongresu AIJA 2017 v Tokiu Eva Ropková, Eva Indruchová 70

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 71
Pozvánka na dva semináře o insolvenčním právu 73
Pražská knihovna ČAK znovu otevřena! Red. 73
Jak se připravuje sněm... Rozhovor s vedoucí organizačního týmu 7. sněmu ČAK Ivou Chaloupkovou Hana Rýdlová 74
Pozvánka na XVII. reprezentační ples Městského soudu v Praze 76
Kapacity pracovního práva se sjely na kongres do Prahy Jakub Tomšej 77
Pozvánka na Krakonošův pohár 2018 78
Jihočeské bodlo 2017 Petr Smejkal 79
Tenisový turnaj advokátů 2017 Ladislav Jirásek 80
20. ročník golfového turnaje české advokacie Jan Myška 80

Z právnické společnosti

Právnická firma roku 2017 Hana Rýdlová 81
Za doktorkou Zdeňkou Ferbrovou František Schulmann 83

Nakonec

Právníkovy zápisky Petr Hajn 84
Kresba Lubomíra Lichého 85
Víte, že... Stanislav Balík 85

Inhaltsverzeichnis 86
Zusammenfassung/Summary 87
Table of Contents 88

ZIZLAVSKY
Insolvenční správci se zvláštním povolením
insolvence klienta
» příležitost ke spolupráci «
reorganizace
www.zizlavsky.cz michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu **bulletin@cak.cz**.

Texty:
Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proloženě, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:
Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:
Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte
- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případné akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Straší nás GDPR

Evropou obchází strašidlo. Strašidlo GDPR. Evropská norma, která je sice v platnosti již téměř dva roky, ale účinná bude až (nebo už?) v květnu 2018. Proč způsobuje takové obavy, či přinejmenším nejistotu? A v čem je potíž nebo nebezpečí, které z toho veřejnosti a zejména advokátům plynou?

Především účel tohoto evropského nařízení – tedy důsledná ochrana osobních údajů fyzických osob – je nepochybně nutný a chvályhodný. Ostatně advokáti ze zákona chrání již mnoho desetiletí velmi přísně daleko širší rozsah informací než jen osobní údaje – zákonná advokátní mlčenlivost je základním atributem výkonu advokacie, na které závisí klientovy peníze, čest a někdy i jeho lidský osud. Také představa, že by advokát poskytl údaje o svých klientech třetí osobě z jakéhokoliv důvodu, je poněkud absurdní.

Další důležitou skutečností je fakt, že pro český právní řád není zákonná ochrana osobních údajů žádnou převratnou novinkou – zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, zavedl pravidla, která jsou pravidlům GDPR velmi podobná. V případě, že by byl již od roku 2000 důsledně dodržován a vymáhán, znamenalo by zavedení GDPR (nebo jeho implementace, jak je módní uvádět) nepříliš náročné úpravy procesů, přístupů a oprávnění v rámci zpracování osobních údajů, které zohlední drobné odlišnosti dosavadní a budoucí právní úpravy. Jenže faktem je, že ochrana osobních údajů byla řadou subjektů chápána jako agenda vysloveně okrajová a pravidla byla dodržována jen částečně.

V čem je tedy ta obava a nejistota? Řada renomovaných odborníků se již opakovaně vyjádřila, že se v pravidlech toho zase tak moc nemění. Základní problém je v možných důsledcích. Nařízení GDPR totiž umožňuje uložit za porušení sankce v řádu milionů eur, které jsou z pohledu většiny subjektů v rámci České republiky doslova astronomické. Proto provést vnitřní audit souladu zpracování osobních údajů s pravidly GDPR je jistě nezbytné.

Jako vždy není celá otázka až tak jednoduchá, zejména v advokacii. Jsou osobní údaje fyzických osob v advokátních spisech považovány za předmět ochrany GDPR? Do jaké míry je možné považovat advokáta za správce takových osobních údajů nebo za jejich zpracovatele? To není otázka, kterou si plaše pokládá autor, ale zásadní otázka, kterou vznáší vedení CCBE na evropské úrovni. Jak je možné

provádět dohled Úřadu pro ochranu osobních údajů ve spisech advokáta, a zachovat tak zákonnou povinnost mlčenlivosti advokáta? Je-li možný vstup například orgánů činných v trestním řízení do advokátních spisů jen na základě povolení soudu a za účasti zástupce České advokátní komory, jaký bude postup v případě kontroly dodržování GDPR ze strany Úřadu pro ochranu osobních údajů?

Položené otázky jsou sice komplikované, ale určitě nikoliv neřešitelné. Česká advokátní komora se proto řešení naznačených problémů aktivně účastní s vírou, že dobré úmysly zákonodárce nebudou zmařeny konflikty partikulárních předpisů.

JUDr. MARTIN MAISNER, Ph.D., MCIArb,
člen představenstva ČAK

Rekonstrukce a konsolidace poradních orgánů ČAK

VE DNECH 9. A 10. ŘÍJNA 2017 SE KONALA 2. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK.

Ačkoliv se schůze představenstva již konala, jednalo se v podstatě o první pracovní zasedání, neboť první schůze představenstva se konala bezprostředně po oznámení volebních výsledků na sněmu ČAK. Na první schůzi představenstva byl zvolen předseda a místopředsedové představenstva. Jedním z bodů jednání 2. schůze představenstva ČAK bylo rozdělení kompetencí. O rozdělení jednotlivých kompetencí jsme vás již informovali v Bulletinu č. 10/2017.

Předseda ČAK Vladimír Jirousek se ujal své předsednické role s energií sobě vlastní, a když hovořím o dělení kompetencí, měl bych spíše hovořit o udělování úkolů. **Všichni členové představenstva včetně náhradníků si odnesli ze zasedání představenstva úkoly, kdy ve většině případů jim bylo uloženo, aby v oblasti své činnosti připravili zpracování věcného a časového harmonogramu aktuálních úkolů Komory na svých úsecích a vymezení konkrétních úkolů pro období do 31. 12. 2018.**

Sám předseda se ujal jednoho z velmi zásadních úkolů, a to připravit do příštího jednání představenstva **návrh rekonstrukce a konsolidace výborů a sekcí**. V této souvislosti by měl oslovit všechny předsedy výborů a sekcí ve smyslu předložení zprávy o činnosti atd. a návrh předloží k diskusi. V této souvislosti je vhodné připomenout, že poradními orgány České advokátní komory jsou podle § 41 odst. 2 zákona o advokacii výbory, poradní orgány pro studijní a legislativní činnost a studijní a legislativní sekce. Kompletní přehled výborů a sekcí je k dispozici na webových stránkách ČAK v rubrice Orgány Komory. V minulosti však bylo předmětem časté kritiky, že některé výbory a sekce nebyly příliš aktivní a dostatečně neplnily svoji roli poradních orgánů ČAK. **Nově zvolené představenstvo si proto jako jeden z prvních cílů předsevzalo rekonstrukci a konsolidaci těchto poradních orgánů, tak aby se mohly aktivně zapojit do činnosti ČAK.**

Z oblasti aktuální legislativy si dovolujeme upozornit advokátní veřejnost zejména na probíhající jednání o vypořádání připomínek k návrhu zákona o zpracování osobních údajů v souvislosti s přijetím nařízení GDPR. ČAK uplatnila zásadní připomínky zejména s ohledem na ochranu advokátního tajemství, kterou je nutné respektovat při kontrolní činnosti ÚOOÚ.

✤ Mgr. ROBERT NĚMEC, LL.M.,
místopředseda ČAK

webspis
ELEKTRONICKÝ ADVOKÁTNÍ SPIS
elektronická evidence tržeb
GDPR
pravidla pro zpracování osobních údajů
Ing. Michal Baumgartner
WWW.WEBSPIS.CZ

Christian Bibelriether
Advokát · Rechtsanwalt
Právní služby v Německu
(již od roku 1998)
česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.
Luragogasse 5
94032 Passau/SRN
tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327
www.advokanc.de advokat@advokanc.de
inzerce

NOVINKA C. H. BECK

Petrov • Výtisk • Beran a kolektiv

Občanský zákoník. Komentář

TIP NA VÁNOČNÍ DÁREK

2017, vázané s přebalem, 3 120 stran, cena 4 990 Kč

obj. číslo M50

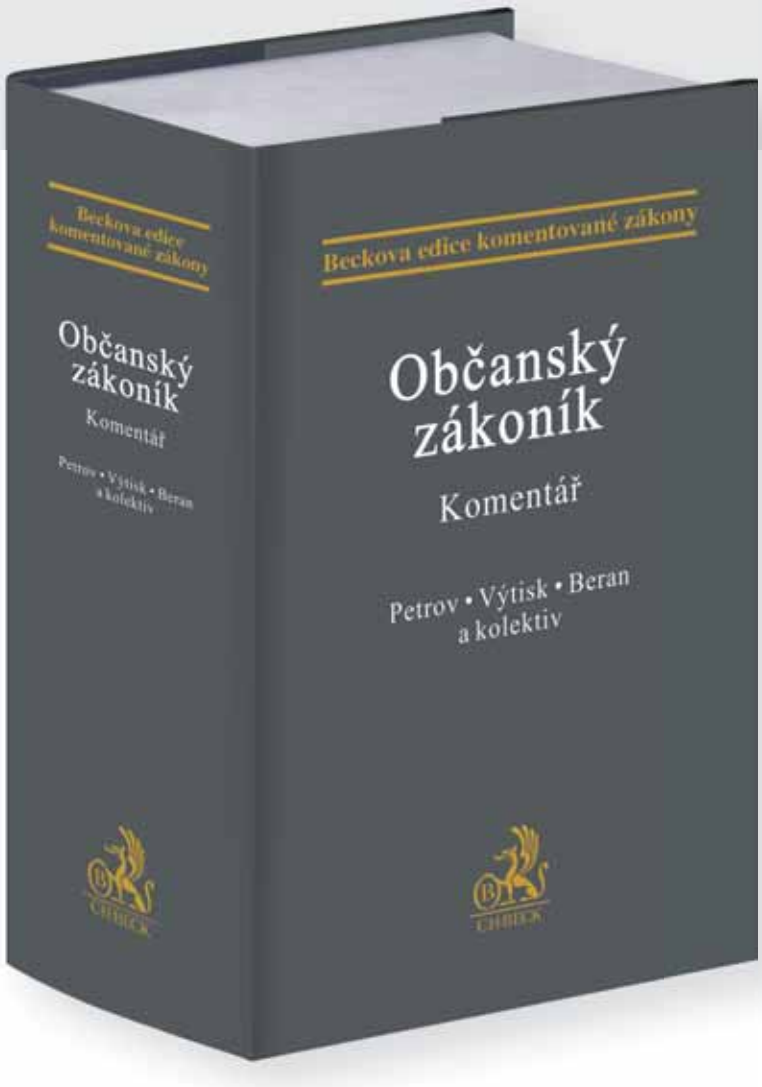

Stručný a přitom obsahově plnohodnotný

výklad co nejpodrobněji zpracovává dostupné zdroje, zejména nová soudní rozhodnutí a použitelnou část dosavadní judikatury. Všech 3 120 stran řeší problémy a otázky dosud jinde neřešené a judikaturou zatím nereflektované. Čtenářský komfort zajišťuje tisk na odlehčeném papíře, inovativní grafická podoba a pečlivě strukturovaný text.

Autorský kolektiv

čítá 82 odborníků se zkušenostmi s uplatňováním zákona v jednotlivých, specializovaných oblastech. Zastoupeni jsou zejména soudci Nejvyššího soudu, krajských a okresních soudů, advokáti, notáři a vyučující na právnických fakultách.

Novela č. 460/2016 Sb.

Komentář přehledně zapracovává i novelu občanského zákoníku provedenou zákonem č. 460/2016 Sb.

objednávejte na

www.beck.cz

nově možnost převzít přes Zásilkovnu

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o. | Jungmannova 34, 110 00 Praha 1 | tel.: 273 139 219 | e-mail: beck@beck.cz

Pověstná třináctka vyšla na Brno!

Už galavečer Právníka roku 2015 se vrátil do zmodernizované Laser Show Hall a přilehlého Bobycentra. A vrátíme se znovu – přesně 26. ledna 2018 v pořadí se třináctým galavečerem. Do kulaté obří haly prošpikované moderní audiovizuální technikou, zrekonstruovanými přízemními bary a sociálním zařízením se prostě i v našem obřím počtu účastníků dobře vejdeme.

Z Prahy přivezeme loňské famózní duo moderátorů – Aleše Hámu a Jakuba Wehrenberga a na hlavní koncert večera zpěvačku – dámu s velkým „D“. Její jméno však uchováme ještě v tajnosti, stejně jako další účinkující kapely.

Vlastník hotelu Bobycentrum pokračuje s rekonstrukcí sálů a prostor, kde se po oficiální části večera odehrává raut a další společenské dění. Můžeme se tedy těšit na nově zrekonstruovaný Klubový sál, prostory Boulevardu a Kongresovou halu. Sice ne všechny pokoje hotelu zatím prošly rekonstrukcí, ale všechny jsou plně funkční a připravené přivítat účastníky galavečera.

Pro ty, na které se nedostane ubytování přímo zde, máme opět připravenou zvýhodněnou nabídku ubytování v hotelu AVANTI, který se nalézá v bezprostřední blízkosti Bobycentra (prakticky jen přes silnici), a také exkluzivní nabídku ubytování v BEST WESTERN PREMIER Hotel International v centru Brna, odkud bude hostům do Laser Show Hall k dispozici zdarma hotelová kyvadlová doprava.

Návštěvníci galavečera se mohou znovu těšit také na pověstný vynikající catering hotelu International, který do Bobycentra zase přivezeme a doplníme ho tradičně skvělými moravskými víny z Vinných sklepů Valtice a kávou od našeho dalšího letitého partnera De Longhi.

Organizační štáb udělá maximum pro další úspěšný ročník soutěže, kterou ČAK před třinácti lety společně s vydavatelstvím EPRAVO.CZ založila. Česká justice je svět, který společně vytváříme. Mít čas a prostor potkávat se znamená budovat lepší justici.

Využijme k tomu i galavečer Právníka roku 2017!

UPOZORNĚNÍ:
Rezervace přes formulář na protější straně BA nebo přes formulář na webu ČAK budou přijímány od čtvrtka 30. 11. 2017 od 9 hodin ráno. Je to doba a čas, kdy máme po jednání s distributory BA naprostou jistotu, že ke všem zájemcům o vstupenky se tato informace dostane. Rezervace budou přijímány až do vyčerpání kapacity haly. Upozorňujeme, že v minulých letech šlo o hodiny, maximálně prvních pár dnů. Nepromarněte tedy svou šanci.

V lednu justice nejezdí lyžovat, v lednu jezdí na galavečer Právníka roku!

✤ Připravila: icha

Jak získat vstupenky na galavečer?

Kapacita kongresové haly LASER SHOW HALL v Brně je sice obrovská, ale přece jen má své meze. Máte-li chuť setkat se s kolegy z právnické branže, příjemně se pobavit, zatančit si, pak přijďte či přijeďte (a zůstaňte v Brně třebas i celý víkend za výhodnou ubytovací cenu, kterou jsme pro vás ve třech hotelech opět vyjednali). S případnou rezervací vstupenek však neotálejte, každoročně se po nich jen zapráší a ti méně šťastní z vás nám pak v lednu jen bez nadějе na úspěch spílají... Prostě, rychlejší bere! Kapacita vstupenek se obvykle vyčerpá v řádu hodin či několika prvních dnů po spuštění rezervací...

KAŽDÝ AKTIVNÍ ADVOKÁT MÁ NÁROK NA VSTUPENKU PRO SEBE A SVŮJ DOPROVOD ZDARMA – OVŠEM JEN DO VÝŠE KAPACITY HALY. VSTUPENKY JSOU ZÁSADNĚ NEPŘENOSNÉ NA KONCIPIENTY! ROZESÍLÁNY POŠTOU BUDOU V PRŮBĚHU LEDNA 2018.

K rezervaci vstupenek využijte níže zveřejněný formulář, který vystřihněte a zašlete:

- **poštou na:** **Česká advokátní komora**
  sekretariát předsedy
  Národní třída 16
  110 00 Praha 1
- **elektronický formulář (v elektronické podobě je k dispozici na www.cak.cz/úvodní strana, rozkliknout banner Právník roku 2017) zašlete jako přílohu na: pravnikroku@cak.cz**

REZERVACE VSTUPENEK – ELEKTRONICKÉ (PŘES WEB ČAK) ČI POŠTOVNÍ BUDOU PŘIJÍMÁNY AŽ OD 30. 11. 2017 OD 9 HODIN.

REZERVACE VSTUPENEK právníkroku 2017

GALAVEČER PRÁVNÍKA ROKU 2017 – 26. 1. 2018, 19 HODIN, BOBYCENTRUM BRNO

Příjmení a jméno advokáta:

Evidenční číslo advokáta:

Adresa AK:

Telefon/fax:

E-mail:

Žádám o zaslání vstupenek na galavečer Právníka roku 2017 (zvolený počet zaškrtněte)

Datum:

☐ 1 ks ☐ 2 ks

Podpis advokáta:

- Pokud jsou advokáty manžel i manželka, pak mají dohromady jako manželský pár nárok společně na celkem dvě vstupenky, nikoliv čtyři.
- Vstupenky jsou zásadně nepřenosné na advokátní koncipienty či další pracovníky advokátních kanceláří. Po některých neblahých zkušenostech z minulých let si organizátoři vyhrazují právo kontroly, zda na rezervované vstupenky skutečně přicházejí advokáti a advokátky s doprovodem.

Nejžádanější knihy pro advokátní praxi 2017

Zbyněk Pražák, Josef Fiala, Jiří Handlar a kolektiv
Závazky z právních jednání podle občanského zákoníku Komentář k § 1721–2893 OZ podle stavu k 1. 4. 2017 ve znění z. č. 460/2016 Sb.
- výklad obecných ustanovení o závazcích a jednotlivých smluvních typů upravených v občanském zákoníku
- aktuální judikatura

1696 stran, váz., 2990 Kč

Jiří Jelínek a kolektiv
Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou 7. aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2017
- novelizované znění trestních kodexů a souvisejících předpisů
- přehledné a srozumitelné poznámky
- nová judikatura

1312 stran, váz., 1480 Kč

Helena Kučerová, Eva Horzinková
Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou
- podrobný komentář obou nových přestupkových zákonů
- řešení problematických otázek nové právní úpravy
- důvodová zpráva a judikatura

832 stran, váz., 990 Kč

Petr Průcha
Správní řád s poznámkami a judikaturou 3. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 7. 2017
- reaguje na legislativní změny
- zapracovává novou judikaturu a závěry poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu

520 stran, brož., 750 Kč

Jiří Srstka a kolektiv
Autorské právo a práva související
- první samostatná vysokoškolská učebnice
- komplexní výklad autorského práva i práv souvisejících s právem autorským od kolektivu renomovaných autorů z akademické sféry i praxe
- praktické příklady

416 stran, brož., 560 Kč

Jiří Jelínek a kolektiv
Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část 6. aktualizované vydání
- rozbor novelizované právní úpravy
- popis všech podstatných institutů trestního práva hmotného
- kritické zhodnocení sporných a nejasných otázek teorie či aplikační praxe
- aktuální judikatura

976 stran, váz., 1160 Kč

Petr Lavický
Důkazní břemeno v civilním řízení soudním
- podrobný rozbor všech podob důkazního břemene (objektivního a subjektivního, abstraktního a konkrétního) i úzce souvisícího břemene tvrzení
- dělení důkazního břemene
- řešení stavu non liquet soudcem

272 stran, váz., 490 Kč

Vladislav Hřebíček
Prohlídky u advokátů (§ 85b trestního řádu)
- předmluva Tomáše Sokola
- výkon prohlídek v prostorech, v nichž vykonává advokát advokacii
- řízení o nahrazení souhlasu zástupce ČAK
- provádění prohlídek a zajišťování věcí důležitých pro trestní řízení
- aktuální judikatura

160 stran, brož., 320 Kč

Nakupte si všechny knihy Leges se slevou 22 % a s dopravou zdarma!

Nabídka platí v e-shopu na www.knihyleges.cz od 27. 11. do 10. 12. 2017.

Jak se výhodně a pohodlně ubytovat v Brně?

...v BOBYCENTRU

Česká advokátní komora sjednala pro účastníky galavečera Právníka roku 2017 jako každoročně exkluzivní zvýhodněné ceny ubytování. Letos opět přímo ve 4* BOBYCENTRU v Brně, ve zrekonstruovaném, taktéž již 4* hotelu AVANTI v těsném sousedství, a protože máme zkušenosti, že kapacita ani těchto dvou hotelů nestačí, ještě v luxusním hotelu International v centru Brna s hotelovou kyvadlovou dopravou do BOBYCENTRA zdarma.

Ubytování si zařizuje každý sám individuálně – dle návodu na této straně a na stranách 10 a 11! Rezervační formulář na ubytování rozhodně nezasílejte na ČAK!

Jak správně postupovat?

1. Níže zveřejněný vyplněný formulář můžete zaslat poštou s heslem „Právník roku 2017“ na adresu:
   BOBYCENTRUM BRNO
   Rezervace ubytování
   Sportovní 2a
   602 00 Brno
2. Máte možnost rezervovat si ubytování i telefonicky na telefonní rezervační lince:
   +420 533 555 932
   Nezapomeňte uvést heslo „Právník roku 2017“ pro získání výhodné ceny!
3. Formulář ke stažení naleznete i na www.cak.cz/úvodní strana, rozkliknout banner Právník roku 2017. Jako přílohu ho můžete zaslat na e-mailovou adresu: **hotel@hotelbobycentrum.cz**.

HOTEL BOBYCENTRUM

4* Hotel Bobycentrum Brno je opět otevřen a nabízí nově opravené a zčásti i nově vybavené pokoje různých kategorií. Všechny pokoje jsou nekuřácké. Jsou vybaveny plochou televizí, trezorem, lednicí, vanou a vysoušečem vlasů. V celém hotelu je k dispozici zdarma wifi připojení. V cenách ubytování je bohatá bufetová snídaně. V hotelovém komplexu je možné absolvovat thajské masáže, zahrát si bowling či zajezdit si na motokárách. K dispozici ubytovaným při příležitosti PR 2017 bude i cca 500 parkovacích míst se zajištěnou ostrahou od organizátorů galavečera.

ZÁVAZNÁ REZERVACE UBYTOVÁNÍ

HOTEL BOBYCENTRUM

CENÍK UBYTOVÁNÍ

právníkroku 2017

CENA PRO ÚČASTNÍKY GALAVEČERA PR 2017

Jednolůžkový pokoj STANDARD se snídaní/noc:	**1 071 Kč**
Dvoulůžkový pokoj STANDARD se snídaní/noc:	**1 341 Kč**
Jednolůžkový pokoj SUPERIOR se snídaní/noc:	**1 251 Kč**
Dvoulůžkový pokoj SUPERIOR se snídaní/noc:	**1 431 Kč**
Přistýlka:	**400 Kč**
Příplatek za zvíře:	**200 Kč** za malé, **350 Kč** za velké

Objednat ubytování

	Počet pokojů:	Počet osob:
Jednolůžkový STANDARD se snídaní/noc:		
Dvoulůžkový STANDARD se snídaní/noc:		
Jednolůžkový SUPERIOR se snídaní/noc:		
Dvoulůžkový SUPEROIR se snídaní/noc:		
Přistýlka:		
Příplatek za zvíře (malé/velké):		

Jméno advokáta:

Název AK:

Jména dalších osob:

Telefon:

E-mail:

Podpis:

Jak se výhodně a pohodlně ubytovat v Brně?

… v hotelu AVANTI

Předpokládáme, že stejně jako v předchozích ročnících ubytovací kapacita BOBYCENTRA nebude účastníkům galavečera stačit. Proto jsme dojednali i možnost ubytování v sousedním 4* hotelu AVANTI vzdáleném jen přes silnici od místa konání galavečera. Hotel AVANTI prošel během několika minulých let přestavbou a stal se prvotřídním certifikovaným čtyřhvězdičkovým hotelem, s jehož službami budete rovněž navýsost spokojeni.

Jak správně postupovat?

1. Níže zveřejněný vyplněný formulář můžete zaslat poštou s heslem „Právník roku 2017“ na adresu:
   HOTEL AVANTI ****
   Rezervace ubytování
   Střední 61
   602 00 Brno
2. Máte možnost rezervovat si ubytování i telefonicky na telefonní rezervační lince: **+420 541 510 111**
   Nezapomeňte uvést heslo „Právník roku 2017“ pro získání výhodné ceny!
3. Formulář ke stažení naleznete i na www.cak.cz/úvodní strana, rozkliknout banner Právník roku 2017.
   Jako přílohu ho můžete zaslat na e-mailovou adresu: **hotel@hotelavanti.cz**.

POZOR: Tato výhodná cena je hotelem garantována při rezervacích učiněných do 31. 12. 2017.

AVANTI **** Hotel

Špičkový 4* hotel je situován jen přes ulici od místa konání galavečera. Disponuje 90 dvoulůžkovými pokoji a 8 apartmá a 4 novými pokoji Antialergic. Nově vybavené pokoje jsou klimatizované, mají TV, SAT, trezor, minibar a vysoušeče vlasů. Jsou připojeny na internet. K dispozici hotelovým hostům je venkovní hlídané parkoviště a zcela luxusní wellness centrum zdarma. Pro milovníky sportu a her je denně otevřen bowlingový bar se dvěma dráhami, zajít si po objednání můžete přímo v hotelu i na masáže. Pro bohatý snídaňový bufet je otevřena nová moderní restaurace Arkáda.

ZÁVAZNÁ REZERVACE UBYTOVÁNÍ

AVANTI **** Hotel

CENÍK UBYTOVÁNÍ

právníkroku 2017

CENA PRO ÚČASTNÍKY GALAVEČERA PR 2017

Jednolůžkový pokoj Classic se snídaní/noc:	**1 150 Kč**
Dvoulůžkový pokoj Classic se snídaní/noc:	**1 450 Kč**
Třílůžkový pokoj Classic se snídaní/noc:	**1 720 Kč**
Jednolůžkový pokoj PREMIUM se snídaní/noc:	**1 350 Kč**
Dvoulůžkový pokoj PREMIUM se snídaní/noc:	**1 600 Kč**
Příplatek za zvíře:	**200 Kč**

Objednat ubytování

	Počet pokojů:	Počet osob:
Jednolůžkový Classic se snídaní/noc:		
Dvoulůžkový Classic se snídaní/noc:		
Třílůžkový Classic se snídaní/noc:		
Jednolůžkový PREMIUM se snídaní/noc:		
Dvoulůžkový PREMIUM se snídaní/noc:		
Příplatek za zvíře:		

Jméno advokáta:

Název AK:

Jména dalších osob:

Telefon:

E-mail:

Podpis:

Jak se výhodně a pohodlně ubytovat v Brně?

... a v hotelu BEST WESTERN PREMIER Hotel International

Ani zarezervovaná kapacita hotelů Bobycentrum a Avanti nemusí stačit, jak jsme se přesvědčili v minulých letech. Nabízíme tedy ještě zvýhodněnou možnost luxusnějšího ubytování v samém srdci Brna, v proslulém hotelu International, odkud bude hostům galavečera k dispozici ZDARMA kyvadlová hotelová doprava do Laser Show Hall. Zpět budou hosté jezdit ale po vlastní ose taxíky.

Jak správně postupovat?

1. Níže zveřejněný vyplněný formulář můžete zaslat poštou s heslem „Právník roku 2017“ na adresu:
   BEST WESTERN PREMIER Hotel International Brno
   Husova 16
   659 21 Brno
2. Máte možnost rezervovat si ubytování i telefonicky na telefonní lince: **+420 542 122 111**
   Nezapomeňte uvést heslo „Právník roku 2017“ pro získání výhodné ceny!
3. Formulář ke stažení naleznete i na www.cak.cz/úvodní strana, rozkliknout banner Právník roku 2017. Jako přílohu ho můžete zaslat na e-mailovou adresu: **reservation@hotelinternational.cz**.

POZOR: Tato výhodná cena je hotelem garantována při rezervacích učiněných do 31. 12. 2017.

BEST WESTERN PREMIER Hotel International Brno je luxusní 4* hotel pod hradem Špilberkem. Jen necelých 100 m od náměstí Svobody, ale přesto citlivě stranou historické části města. Hotel je významnou funkcionalistickou stavbou z r. 1962, zapsanou do seznamu kulturních památek. Stavba byla ovlivněna jednak architekturou předválečného Bauhausu, jednak brazilskou architekturou Oscara Niemeyera. Pozoruhodný je interiér hotelu, vyzdobený řadou originálních uměleckých děl zejména v bruselském stylu – jediném avantgardním uměleckém stylu druhé poloviny 20. století. Hosté galavečera budou mít k dispozici pokoje v kategorii Business a Premier, v rámci ubytování volný vstup do bazénu, vířivky, sauny a páry v hotelovém Fitness centru, snídani formou švédských stolů, možnost bezplatného využití bezdrátového připojení na internet Wi-Fi.

ZÁVAZNÁ REZERVACE UBYTOVÁNÍ

CENÍK UBYTOVÁNÍ

právníkroku 2017

CENA PRO ÚČASTNÍKY GALAVEČERA PR 2017

Jednolůžkový pokoj Business se snídaní/noc:	**2 000 Kč**
Dvoulůžkový pokoj Business se snídaní/noc:	**2 300 Kč**
Apartmá a exekutivní patro:	
Jednolůžkový pokoj se snídaní/noc:	**4 000 Kč**
Dvoulůžkový pokoj se snídaní/noc:	**4 200 Kč**
Přistýlka:	**500 Kč**
Příplatek za zvíře:	**600 Kč**

Objednat ubytování

	Počet pokojů:	Počet osob:
Jednolůžkový Business se snídaní/noc:		
Dvoulůžkový Business se snídaní/noc:		
Apartmá či exekutivní patro:		
Jednolůžkový se snídaní/noc:		
Dvoulůžkový se snídaní/noc:		
Přistýlka:		
Příplatek za zvíře:		

Jméno advokáta:

Název AK:

Jména dalších osob:

Telefon:

E-mail:

Podpis:

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

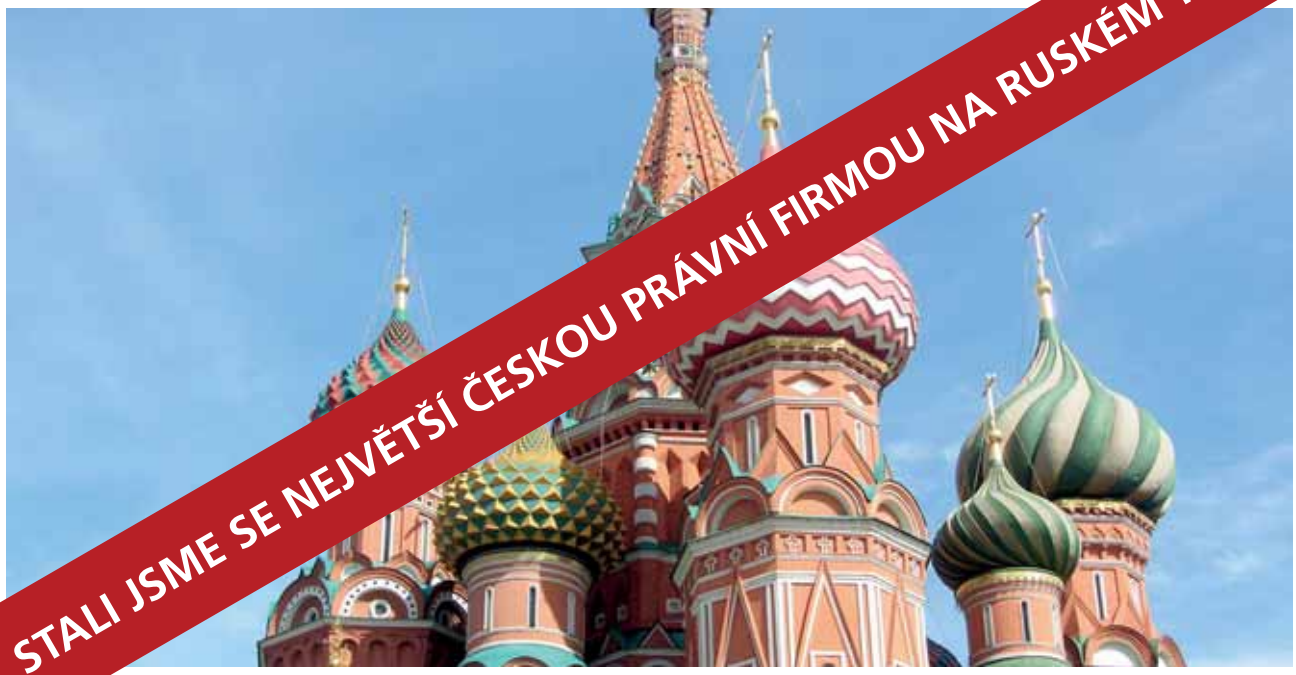

STALI JSME SE NEJVĚTŠÍ ČESKOU PRÁVNÍ FIRMOU NA RUSKÉM TRHU

PRÁVNÍ SLUŽBY V 90 ZEMÍCH SVĚTA

Na českém trhu působíme od roku 2000 a mezi naše klienty patří téměř 200 světových lídrů v nejrůznějších oborech lidské činnosti. Prostřednictvím našich vlastních poboček poskytujeme právní služby v 9 zemích střední a východní Evropy a máme též bohaté zkušenosti s případy a s transakcemi v řadě dalších států.

Každý měsíc evidujeme až 100 nových případů, na kterých spolupracujeme se zahraničními právními firmami. Jsme proto v pravidelném kontaktu s téměř 2000 právních firem po celém světě a máme tak rozsáhlé znalosti o situaci na trhu právních služeb v desítkách zemí.

Našim klientům nebo partnerským českým advokátním kancelářím pomáháme vybrat nejvhodnější právní firmy pro jejich zahraniční aktivity v 90 státech světa a vyjednat s nimi co nejvýhodnější finanční podmínky. Zohledňujeme při tom potřebnou specializaci, naše zkušenosti se službami poskytnutými jednotlivými právními firmami v minulosti a samozřejmě i klientův rozpočet.

V České republice již takto úspěšně spolupracujeme s mnoha advokátními kancelářemi. V rámci spolupráce naši právníci v dohodnutém rozsahu koordinují práci zahraničních právních firem, podílejí se na identifikaci klíčových aspektů zahraničního práva, definují potřebná zadání a komunikují mezi všemi zúčastněnými stranami. Samozřejmě při tom vždy plně respektujeme existující vztahy mezi advokáty a jejich klienty.

V případě zájmu o spolupráci nás můžete kontaktovat na e-mailu pfcz@peterkapartners.com, rádi vám poskytneme podrobnější informace.

2016 právnická firma roku

česká firma na mezinárodních trzích

www.peterkapartners.com

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- **výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2018**
- **výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2018**
- **výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2017**
- **výši a splatnosti pojistného pro rok 2018**

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2018

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2018 činí
a) 8 000 Kč,
b) 3 000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
c) 4 000 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2018.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2018.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2018, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2018

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2018 činí
a) 500 Kč,
b) 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2018,
c) odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2018.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2018, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: *Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2018 je 201804876.*

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00-12.00 hod. a 13.00-15.30 hod.; pátek 8.00-13.00 hod.).

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2017

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2017 činí
a) 3 000 Kč;
b) pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;
c) pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe

advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;

d) pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na výzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2018.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (17), a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.

Příklad: *Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2017 je 1714876.*

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00-12.00 hod. a 13.00-15.30 hod.; pátek 8.00-13.00 hod.).

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2018

1. Pojištění na základě Rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, ve znění pozdějších dodatků (dále jen „hromadné pojištění advokátů"), uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou:

Hromadné pojištění advokátů se i pro rok 2018 vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn., že hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Výše ročního pojistného advokáta prostřednictvím hromadného pojištění činí 6 700 Kč a je splatné do 31. 12. 2017.

Toto pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.

Příklad: *Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2018 je 201804876.*

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí až čtvrtek 8.00-12.00 hod. a 13.00-15.30 hod.; pátek 8.00-13.00 hod.).

Na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie se hromadné pojištění advokátů nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně.

Účastníkem hromadného pojištění advokátů není ani advokát, který advokacii vykonává v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát"). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů s účinností k 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku (bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsáni další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnuti). Tzn., že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2018 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 1. až 30. 6. 2018, aniž budou platit za toto období pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na II. pololetí roku 2018. Advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 7. až 31. 12. 2018 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2018, aniž budou na toto období platit pojistné, a budou povinni zaplatit pojistné až na rok 2019. Tzn., že advokáti, kteří jsou zapsáni do seznamu

advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2018, hradí pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2017 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2018 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva č. 4/2009 Věstníku ze dne 15. září 2009, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát", v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. Pojištění individuálními pojistnými smlouvami:

a) Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jak je popsáno v bodě 1., jsou dále i pro rok 2018 povinni být pojištěni samostatně pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, **je i pro rok 2018 stanoven částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení**.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, **se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení**.

Příklad: *U tříčlenného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále připojistil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.*

b) Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti i pro rok 2018 nejsou účastni hromadného pojištění, a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, je stanoven i pro rok 2018 **částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti**.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, je i pro rok 2018 stanoven **částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů**.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení, **se vztahuje** také **na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti**.

Příklad: *Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.*

c) Zahraniční advokáti (podle § 5a zákona o advokacii) a evropští usazení advokáti zapsaní do seznamu advokátů – minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2018 činí 5 000 000 Kč.

d) Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, minimálně však 50 000 000 Kč u společnosti s ručením omezeným a 10 000 000 Kč u komanditní společnosti.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2018 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2017, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát", v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení č. 4/2009 Věstníku s účinností od 1. 1. 2016 je k dispozici na webových stránkách Komory: www.cak.cz/Pro advokáty/Předpisy o advokacii/Stavovské předpisy.

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Novela proti diskriminaci pracovníků z EU

Úřad veřejné ochránkyně práv bude sledovat, zda zahraniční pracovníci ze zemí EU nejsou v Česku diskriminováni kvůli cizí státní příslušnosti. Novou pravomoc dá ombudsmance novela, kterou dne 24. října 2017 podepsal prezident Miloš Zeman.

Pravidla poskytování dotací se změní

Na poskytování dotací a návratných výpomocí ze státního rozpočtu se bude nově používat správní řád. Prezident Miloš Zeman podepsal dne 24. října 2017 novelu rozpočtových pravidel. Ta reaguje na předloňský verdikt Nejvyššího správního soudu, z něhož vyplývá, že poskytování dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu je výkonem veřejné správy, a proto se na něj vztahuje správní řád. Některé otázky se však upraví odlišně a použití části ustanovení správního řádu bude vyloučeno.

Bezpečnost plateb na internetu

Bezpečnost plateb na internetu i práva uživatelů platebních služeb se zvýší. Prezident Miloš Zeman dne 24. října 2017 podepsal totiž zákon o platebním styku, z něhož to vyplývá. Norma také zavádí regulaci moderních postupů placení prostřednictvím mobilních nebo internetových aplikací.

Kontrolní hlášení k DPH

Požadavky na obsah kontrolního hlášení k dani z přidané hodnoty dostanou zákonnou úpravu. Zavádí ji doprovodná norma k výše zmíněnému novému platebnímu zákonu, kterou dne 24. října 2017 také podepsal prezident Miloš Zeman.

Návrh na zrušení registru smluv

Tři desítky senátorů navrhly dne 1. listopadu 2017 Ústavnímu soudu zrušení zákona o registru smluv. Zdůvodnily to tím, že uplatňování normy by mohlo způsobit veřejnému sektoru miliardové škody. Ústavní soud by proto podle nich měl ze zákona odstranit alespoň pasáže, které zavedly povinnost zveřejňovat smlouvy pro stát, kraje, obce nebo jimi vlastněné firmy.

Z judikatury

NS: Písemná komunikace s civilním soudem se musí odehrávat v češtině

Písemná komunikace s civilním soudem se musí odehrávat v češtině, právo cizince na komunikaci v mateřštině se v občanskoprávních sporech vztahuje pouze na ústní jednání. Nejvyšší soud sjednotil dosud rozkolísanou praxi. V trestním řízení je situace nadále jiná, obvinění mají právo na předložení nejdůležitějších usnesení a rozhodnutí v řeči, které rozumějí.

ÚS: Právo na údaj o mzdách úředníků není absolutní

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2017 musejí státní úřady či samosprávy před poskytnutím údajů o platu podle informačního zákona vždy zvážit konkrétní okolnosti. Právo na informace ve veřejném zájmu není absolutní. Podle nového nálezu je nutné zjišťovat, v čem konkrétně spočívá veřejný zájem, zda žadatel není kverulant, a zohledňovat také právo na ochranu soukromí a osobních údajů úředníků.

ÚS: K otázce stanovení odměny advokáta

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 17. října 2017 platí, že za úkony učiněné do 31. 12. 2012 je třeba přiznat odměnu podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) advokátního tarifu, a nikoli podle odstavce 1 citovaného ustanovení. Opačný postup představuje porušení práva dotčeného účastníka řízení na spravedlivý proces.

Ze světa práva

Vznik úřadu evropského žalobce

Vznik úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) potvrdili dne 12. října 2017 v Lucembursku ministři spravedlnosti dvaceti zemí Evropské unie, které se na věci hodlají podílet. Je mezi nimi i Česká republika. Úřad bude vyšetřovat a stíhat trestné činy proti finančním zájmům EU, tedy především zneužívání unijních fondů, ale také velké přeshraniční podvody na dani z přidané hodnoty.

✤ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Vše ze světa advokacie naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.

z právní teorie a praxe

Dědická smlouva a některé problémy při jejím uzavírání, zejména pak problematika výkladu § 1585 odst. 1 o. z.

Tento článek věnuji novému dědickému titulu, kterým je dědická smlouva. Tu nejprve obecným způsobem představuji, přičemž poukazuji na její odlišnost od ostatních dědických titulů. Těžiště článku je pak věnováno interpretačnímu problému souvisejícímu s § 1585 odst. 1 o. z., který dnes způsobuje, že dědická smlouva zatím není využívána tak, jak by být mohla.

JUDr. Václav Bednář
působí na Právnické fakultě UP v Olomouci.

Pojem dědická smlouva

Do úpravy dědického práva se vrátil i nejsilnější z dědických titulů, kterým je dědická smlouva. Dědická smlouva byla naposledy upravena obecným zákoníkem občanským jako smlouva svatební, která tak umožňovala její uzavření jen manželům. Při přípravách stávajícího občanského zákoníku se v případě dědické smlouvy vedly diskuse, k jakému modelu úpravy se přiklonit. Zda vyjít z tradice obecného zákoníku občanského a stávající úpravy rakouského práva, které umožňuje uzavřít dědickou smlouvu pouze manželům, nebo se naopak vydat cestou širšího pojetí, reprezentovanou např. německou nebo švýcarskou úpravou, které neomezují zůstavitele ve volbě smluvního dědice jen na manžela.

Po mnoha diskusích se jevilo jako nejvhodnější řešení přiklonit se k liberální úpravě švýcarské, která umožňuje zůstaviteli co nejširší možnost volby osoby smluvního dědice. Došlo proto k odklonu od rakouské úpravy, protože nebyl shledán důvod, proč by měl být zůstavitel ve volbě smluvního dědice jakkoliv omezován, a zároveň zde nebyl žádný důvod činit rozdíl mezi okruhem potenciálních dědiců v případě testamentární dědické posloupnosti a posloupnosti na základě smlouvy. Smluvním dědicem proto může být i osoba právnická. Zákon zároveň stanovuje, že dědickou smlouvou lze povolat i smluvního odkazovníka, a to na základě ust. § 1583 o. z.

Ačkoliv je dědická smlouva systematicky řazena do části třetí občanského zákoníku věnované dědickému právu, tak se jedná o závazek a je možné na ni přiměřeně užít veškerá obecná ustanovení o závazcích. Na dědickou smlouvu tak lze vztáhnout i úpravu neúměrného zkrácení či lichvy, stejně jako lze i v případě dědické smlouvy využít ust. § 2001 a násl. o odstoupení od smlouvy.

Dědickou smlouvu je také možné uzavřít s rozvazovací či odkládací podmínkou. V této souvislosti je třeba upozornit na ust. § 1587 o. z., které odkazuje na úpravu podmínek dle obecné části. Z tohoto ustanovení a také z dikce ustanovení o vedlejších doložkách v závěti je třeba dovozovat, že na dědickou smlouvu se neuplatní striktnější omezení týkající se podmínek tak, jak jsou formulovány např. v § 1551 a 1552 o. z., ale bxudou na ně aplikována ustanovení o právním jednání podle obecné části občanského zákoníku.[1] Nesrozumitelnost podmínky v dědické smlouvě bude posuzována podle § 553 a podmínka zjevně odporující veřejnému pořádku pak bude posuzována dle ustanovení o neplatnosti právního jednání.

Podmínka vedoucí k zřejmému obtěžování dědice ze zjevné svévole zůstavitele, stejně jako podmínka směřující k zákazu či příkazu uzavřít manželství či v manželství setrvat, nemá bez dalšího za následek zdánlivost právního jednání. Je zde třeba vycházet se svobodného projevu obou stran. I vzhledem k tomu, že zákon vyžaduje pro dědickou smlouvu formu veřejné listiny, je zde předpoklad, že smlouva byla uzavřena svobodně a strany byly poučeny o následcích svého jednání. Dle mého názoru se proto může smluvní dědic zavázat k nabytí dědictví za podmínky, že uzavře manželství,

1 Shodně P. Bílek in R. Fiala, L. Drápal a kol.: Občanský zákoník IV, Dědické právo (§ 1475–1720), Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2015, str. 293.

případně že manželství neuzavře. Zákaz takového ujednání v případě závěti je odůvodňován jednostranným zásahem zůstavitele do osobního statutu dědice, což však v případě dědické smlouvy není, jelikož zde dědic již dopředu dává s takovým zásahem souhlas. I v případě podmínky v závěti je zákaz podmínit nabytí dědictví uzavřením manželství příliš přísný, a to i vzhledem k inspiračnímu zdroji, obecnému zákoníku občanskému, který v § 700 o. z.[2] pouze v některých případech zapovídal zůstaviteli zakázat dědici vstup do manželství. Zároveň se domnívám, že může být legitimním zájmem zůstavitele, aby jeho dědic uzavřel manželství či založil rodinu, a proto vnímám příliš přísnou dikci § 1552 jako problematickou. Nicméně, jak již bylo řečeno výše, v případě dědické smlouvy se tato přísná pravidla neuplatní, a proto může zůstavitel využít právě institut dědické smlouvy k naplnění svého přání.

Úplata za uzavření dědické smlouvy

Možnost aplikace všeobecných ustanovení o závazcích na dědickou smlouvu pak také vede k tomu, že dědická smlouva může být sjednána jako **bezúplatná, ale strany si ji mohou také sjednat jako úplatnou**.

Možnost uzavření dědické smlouvy jako úplatné **přináší pro obě strany**, ale zejména pro zůstavitele, **celou řadu benefitů**. Úplata za uzavření dědické smlouvy může pomoci vhodně vyřešit situace, které v minulosti neměly snadná řešení. Typicky se může jednat o případy, kdy senior nemá blízké příbuzné a ani dostatek finančních prostředků na důstojný život, ale má nějakou nemovitost, typicky byt či dům; případně potřebuje finanční prostředky na opravu či údržbu domu či bytu. Dosud se nabízela v zásadě jediná možnost, byt či dům prodat a řešit bytovou otázku nájemním bydlením nebo pořízením menšího či levnějšího bydlení. Alternativou bylo byt či dům prodat a zároveň si v něm zřídit věcné břemeno doživotí. V obou naznačených případech však člověk o své vlastnické právo k původní nemovitosti přišel a byl vystaven značné nejistotě, zda bude mít kde bydlet, či vystačí-li mu prostředky na nájem apod. Dědická smlouva uzavřená za úplatu však tyto situace může pomoci velmi elegantně vyřešit. Zůstavitel nebude nucen svoji nemovitost prodávat, ale uzavře s osobou, která bude mít o jeho nemovitost zájem, dědickou smlouvu, na základě které povolá zájemce o nemovitost jako smluvního dědice, za což si nechá slíbit odměnu.

Odměna může být stanovena různým způsobem, např. jako doživotní renta vyplácená zůstaviteli měsíčně nebo jako jednorázová částka vyplacená zůstaviteli po uzavření dědické smlouvy. Případně se může smluvní dědic zavázat hradit veškeré výdaje související s provozem či údržbou nemovitosti po dobu zůstavitelova života. Zásadní výhodou pro zůstavitele zde je to, že po dobu svého života nepřichází o vlastnické právo k nemovitosti a nehrozí mu existenční nejistota. Z pohledu smluvního dědice bude uzavření dědické smlouvy také výhodné, jelikož zpravidla nabyde nemovitost za výhodnějších podmínek, než kdyby ji kupoval. **V určitých situacích lze považovat dědickou smlouvu uzavřenou za úplatu za smlouvu odvážnou. Bude se jednat o případy, kdy se např. zůstavitel s dědicem domluví na úplatě ve formě vyplácení doživotní renty pro zůstavitele.** V tomto případě pak bude pouze otázkou náhody, za jakou výslednou částku smluvní dědic nemovitost získá. Bude záležet na délce dožití seniora. I toto riziko však lze z pohledu smluvního dědice eliminovat např. stanovením maximální výše, do které bude renta vyplácena.[3]

Jak již bylo řečeno výše, tak uzavření dědické smlouvy nezbavuje zůstavitele jeho vlastnického práva k předmětu dědění a ani ho v jeho vlastnickém právu obecně neomezuje s výjimkou § 1588 odst. 2 o. z. To samo o sobě může pro smluvního dědice představovat, zejména v případě, že byla dědická smlouva sjednána jako úplatná, určité riziko spojené s tím, že předmět dědické smlouvy může uniknout z vlastnictví zůstavitele ještě za jeho života a smluvní dědic by následně nemusel zdědit nic. Zde je však třeba připomenout, že dědická smlouva je závazkem, a lze proto využít i ta ustanovení o závazcích, která mohou smluvního dědice ochránit. Typicky to mohou být ustanovení o zajištění dluhu. Jako nejvhodnější se jeví zřízení zástavního práva, zákaz zcizení nebo zatížení nebo zajišťovací převod práva. Lze samozřejmě použít i další instituty, jako např. smluvní pokutu, ta však pro smluvního dědice není příliš praktická, jelikož řeší jen sankci za porušení smluvní povinnosti, avšak primárně nezabezpečuje smluvnímu dědici jistotu, že předmět dědické smlouvy skutečně obdrží. Nicméně lze její sjednání doporučit v kombinaci s jiným výše zmíněným institutem, a to jak ve prospěch smluvního dědice, tak i zůstavitele.

Omezení v pořizování dědickou smlouvou dle § 1585 odst. 1 o. z.

Ačkoliv občanský zákoník obecně tenduje k co nejširší svobodě zůstavitele při pořízení pro případ smrti, **některá ustanovení jeho pořizovací svobodu omezují**. Jedním z takových ustanovení je **§ 1585 odst. 1 o. z.**[4] Jedná se o úpravu, která není v zahraničních úpravách obvyklá. Zůstavitel je zde omezen co do rozsahu majetku, o kterém může pořídit. Právě toto ustanovení vyvolává v praxi mnoho otázek, které zatím vedou k tomu, že dědická smlouva není využívána a raději jsou používány jiné instituty, které jsou praxi známější či jasnější. Avšak ust. § 1585 odst. 1 nepřináší fakticky žádný zásadní a výkladem nepřekonatelný problém pro využití dědické smlouvy. V následujícím výkladu se pokusím problematické otázky zodpovědět a vysvětlit.

- **První otázkou je, proč vůbec omezení v § 1585 odst. 1 o. z. existuje a koho má chránit.**

Omezení je zde pouze k ochraně zůstavitele, aby se svým jednáním zcela nezbavil možnosti pořídit pro případ své smr-

2 Výminka, že dědic nebo odkazovník nevstoupí v manželství, aniž dosáhne zletilosti, považuje se za nepřipojenou. Jen ovdovělá osoba musí tuto výminku splniti, má-li jedno nebo více dětí. Výminka, že dědic nebo odkazovník neuzavře manželství s určitou osobou, může být platně uložena.

3 Strany se mohou dohodnout na následujícím znění: „Za ustanovení dědicem byla sjednána úplata, která bude vyplácena zůstaviteli doživotně jako renta ve výši 10 000 Kč měsíčně. Celková částka vyplacená formou renty však může být maximálně 2,5 milionu korun."

4 Dědickou smlouvou nelze pořídit o celé pozůstalosti. Čtvrtina pozůstalosti musí zůstat volná, aby o ní mohl zůstavitel pořídit podle zvlášť projevené vůle. Chce-li zůstavitel zanechat smluvnímu dědici i tuto čtvrtinu, může tak učinit závětí.

ti.[5] Vychází se z předpokladu, že zůstavitel by měl mít kdykoliv za svého života možnost naprosto svobodně rozhodnout, kdo bude dědicem alespoň nějaké části jeho majetku. A to proto, že v případě dědické smlouvy neplatí pravidlo § 1576 o. z., které stanoví, že pozdější závěť ruší předchozí, pokud vedle sebe nemohou obstát. V případě dědické smlouvy naopak platí ust. § 1588 odst. 2. Možnost zvolit si kdykoliv svobodně dědice alespoň k části svého majetku by tak byla zůstaviteli při absenci úpravy § 1585 odst. 1 zcela odňata, jelikož dědická smlouva je dvoustranným projevem vůle a lze ji rušit nebo měnit, až na některé výjimky (např. odstoupení od smlouvy), jen na základě dohody obou stran. Ostatně obdobné omezení je obsaženo i v případě darování budoucího majetku dle § 2058 o. z.

Toto omezení však chrání jen zůstavitele a jeho vůli ve volbě dědice, nejedná se o ustanovení, které by mělo chránit někoho dalšího, jako např. zůstavitelovy věřitele či zákonné, závětní nebo nepominutelné dědice.[6] Nepominutelní dědicové mají svoji zvláštní ochranu dle ust. § 1642 a násl. o. z. a ta se samozřejmě vztahuje i na případy, kdy je dědická posloupnost stanovena podle dědické smlouvy. Už vůbec pak omezení dle § 1585 o. z. nesměřuje k ochraně dědiců dle zákonné dědické posloupnosti, jak tomu bylo dle obecného zákoníku občanského, který v § 1253[7] výslovně tento benefit zákonným dědicům poskytoval. Stávající úprava jde však zjevně jiným směrem, a nelze proto ani podpůrně o takovém řešení uvažovat. Zákonným dědicům by čtvrtina pozůstalosti mohla dle stávající úpravy připadnout jen tehdy, pokud by zůstavitel pořídil dědickou smlouvou toliko o třech čtvrtinách pozůstalosti a o zbylé čtvrtině již jinak netestoval. Na rozdíl od úpravy obecného zákoníku občanského totiž stávající občanský zákoník poskytuje ještě další podpůrné pravidlo v § 1591 o. z., ale k tomu se dostanu blíže v dalším výkladu.

• **Druhou otázkou, která může vyvolávat určité nejasnosti, je, jak se čtvrtina, která má zůstat volná pro pořízení závětí, stanoví. Lépe řečeno, z jakého majetku bude stanovena.**

Tady je odpověď velice jednoduchá, jelikož zákon jasně používá dikci čtvrtiny pozůstalosti. Pak je tím ve smyslu § 1475 odst. 2 o. z. vše, co zůstavitel zanechal k okamžiku své smrti a co je způsobilé přejít na dědice. Není proto rozhodná hodnota majetku, která byla v okamžiku, kdy zůstavitel dědickou smlouvou pořizoval, ale hodnota majetku v okamžiku jeho smrti. Zde situaci může mírně komplikovat to, že ačkoliv původně mělo dojít k jasnému odlišení dědictví a odkazu tím, že dědictví je určeno podílem na pozůstalosti, kdežto odkaz je určen konkrétní věcí, tak díky požadavkům praxe (a je třeba přiznat, že zřejmě oprávněným) není toto rozlišení striktní, a proto může být za dědice někdo povolán i tak, že mu bude zanechána konkrétní věc, přičemž jeho podíl na pozůstalosti se následně určí z hodnoty zanechané věci. Tato úprava má umožnit lépe respektovat skutečnou vůli zůstavitele a její vyjádření v posledním pořízení.[8] Proto se tak dnes může stát, že zůstavitel, který v době pořízení dědické smlouvy má nemovitost v hodnotě tři miliony korun a zbývající majetek v hodnotě jeden milion korun, pořídí dědickou smlouvou a nemovitost v hodnotě tři miliony korun zanechá svému synovi jako smluvnímu dědici, což v době pořízení odpovídá požadavku § 1585 na zanechání čtvrtiny pozůstalosti volné k pořízení závětí. **Jestliže však zůstavitel zemře např. pět let po sepsání dědické smlouvy a k okamžiku smrti mu zbyde jen nemovitost v hodnotě tři miliony korun, jelikož ostatní majetek již spotřeboval, pak dochází k tomu, že na první pohled nevyhověl požadavku § 1585 odst. 1 a nezanechal čtvrtinu pozůstalosti volnou pro pořízení závěti.** A právě řešení této situace je zřejmě klíčové pro pochopení a správné využití dědické smlouvy.

Jaké bude řešení popsané situace? Předně je třeba vysvětlit, co nastane, dojde-li k porušení pravidla stanoveného v § 1585 odst. 1 o. z., kdy zůstavitel pořídí dědickou smlouvou o pozůstalosti ve vyšším rozsahu, než jsou povolené tři čtvrtiny pozůstalosti. Na tuto otázku nám odpověď dává již zmíněné ust. § 1591 o. z., které stanovuje, že **dědická smlouva neplatná pro nesplnění podmínek stanovených v § 1585 o. z. může mít přesto platnost závěti, má-li jinak všechny její náležitosti**. Vzhledem k tomu, že dědická smlouva vyžaduje formu veřejné listiny, je velmi pravděpodobné, že zároveň splní všechny náležitosti platné závěti. Proto bude možné dědickou smlouvu neplatnou pro porušení podmínek § 1585 o. z. považovat za platnou závěť se všemi důsledky z toho plynoucími.

Zejména je třeba upozornit na ust. § 1576 o. z., tedy že **pozdější závěť ruší předchozí, pokud vedle ní nemůže obstát**. Proto pokud by zůstavitel nejprve sepsal závěť, kterou by zmíněnou nemovitost odkázal např. své sestře, a následně sepsal již zmíněnou dědickou smlouvu, kterou by nemovitost zanechal svému synovi, pak by dle § 1591 v kombinaci s § 1576 došlo k tomu, že celou nemovitost by zdědil zůstavitelův syn, jelikož pozdější závěť by zde zrušila závěť předchozí. Na základě kolika dědických titulů by se syn stal dědicem, to zatím ponechme nevyřčeno.

• **Třetí a poslední otázkou, která souvisí s § 1585 a 1591, je otázka, o jakou neplatnost se jedná.**

Předně je třeba říci, že **pokud zůstavitel překročí rozsah pozůstalosti, o které je možné dědickou smlouvou pořídit, je dědická smlouva neplatná v části, ve které odporuje § 1585 odst. 1, nikoliv jako celek**, jelikož zde lze aplikovat § 576, protože dědická smlouva zakládá dědické právo smluvního dědice, které je definováno jako právo na pozůstalost nebo poměrný podíl z ní dle § 1475 odst. 1. V našem případě tak lze oddělit tři čtvrtiny pozůstalosti, které se rovnají třem čtvrtinám nemovitosti, a zbylou jednu čtvrtinu nemovitosti. V rozsahu tří čtvrtin tak zůstane dědická smlouva platná a smluvní dědic se stane dědicem tří čtvrtin nemovitosti z titulu dědické smlouvy. Ve zbytku jedné čtvrtiny bude dědická smlouva neplatná pro porušení podmínek stanovených § 1585 odst. 1 a bude možné na ni uplatnit pravidlo § 1591, podle kterého může mít přesto platnost závěti, splní-li jinak všechny její náleži-

5 Shodně J. Psutka in V. Bednář a kol.: Nový občanský zákoník, Vysoká škola Karlovy Vary, o. p. s., Karlovy Vary 2015, str. 48.

6 Zde nelze souhlasit se závěrem prezentovaným in R. Fiala, L. Drápal a kol., op. cit. sub 1, str. 303.

7 Dědickou smlouvou nemůže se manžel zcela zříci práva pořizovat. Čistá čtvrtina, na které nesmí váznouti ani povinný díl někomu náležející, ani jiný dluh, zůstává podle zákona vždy vyhrazena volnému poslednímu pořízení. Nepořídí-li zůstavitel o ní, nepřipadne přece dědici ze smlouvy, třebas mu byla slíbena celá pozůstalost, nýbrž zákonným dědicům.

8 Nebylo by zjevně žádoucí striktně trvat na tom, aby se, pokud zůstavitel sepíše závěť, kde dědicem svého domu ustanoví manželku a dědicem ostatního majetku svého syna, vykládala tuto poslední vůle tak, že manželka je ohledně domu odkazovnicí, nikoliv dědičkou, byť zjevná vůle zůstavitele byla jiná.

tosti. Z dikce § 1591 lze dovodit, že se jedná o zvláštní pravidlo o konverzi právního jednání.

Vzhledem k tomu, že se jedná o veřejnou listinu, lze předpokládat, že v drtivé většině případů nebude tato listina trpět vadami, které by vedly k tomu, že by daná listina nesplnila požadavky pro platnou závěť. Zároveň je třeba odmítnout i jen úvahy o tom, že by se snad mělo jednat o neplatnost dědické smlouvy jako celku, jelikož k tomu nejsou žádné zákonné důvody a takováto úvaha by byla v přímém rozporu se smyslem a účelem ustanovení o dědické smlouvě, jelikož by připouštěla přímou možnost zneužití ze strany zůstavitele. Pokud bychom prohlásili dědickou smlouvu za neplatnou jako celek, pak bychom ji celou postavili na roveň závěti a popřeli bychom její smysl a význam jako dvoustranného právního jednání.

Vedle částečné a celkové neplatnosti je třeba ještě vyřešit otázku, **zda se jedná o neplatnost relativní nebo absolutní**. Zde se jedná o otázku poměrně obtížnou, byť se možná na první pohled může zdát, že vše nasvědčuje tomu, že by se mělo jednat o neplatnost relativní, **zastávám názor, že jde o neplatnost absolutní**, a to z následujících důvodů. Jak jsem již v předchozím textu dovodil, jedná se o ochranu zůstavitele před tím, aby se vlastním jednáním mohl zbavit možnosti svobodně v určitém rozsahu pořídit pro případ svojí smrti závětí. Z toho lze dovodit, že by mohl být naplněn důvod pro absolutní neplatnost právního jednání spočívající v rozporu se zákonem a zjevném narušení veřejného pořádku. Zájem na testovací svobodě člověka může být podle mého názoru považován za veřejný pořádek, což konvenuje i komentářové literatuře.[9] V případě, že by se jednalo o neplatnost relativní, vznikala by celá řada problémů, které nemají uspokojivé řešení.

Předně, kdo by se takové neplatnosti mohl dovolat? Jestliže ust. § 1585 odst. 1 chrání zůstavitele, pak by tím, kdo by se neplatnosti mohl dovolat, měl být zůstavitel. V tom je však problém, jelikož zůstavitel se reálně neplatnosti nemůže dovolat za svého života, jelikož do okamžiku jeho smrti není znám rozsah pozůstalosti, a proto nelze ani stanovit, zda dědická smlouva odporuje ust. § 1585 odst. 1. Po smrti zůstavitele by mohl být tím, kdo se relativní neplatnosti dovolá, jeho dědic jakožto právní nástupce zůstavitele, což by byl dědic smluvní, a tam by dovolání se relativní neplatnosti postrádalo smysl. Zřejmě by bylo možné přiznat právo na dovolání se relativní neplatnosti i ostatním potenciálním dědicům, případně jen některým z nich. Nicméně nevidím tu prostor pro důvod, aby i ostatní dědicové měli právo dovolat se neplatnosti, jelikož ust. § 1585 odst. 1 nechrání dědice, ale zůstavitele, a pak není důvodu, aby dědicové byli nadáni právem dovolávat se relativní neplatnosti.

Dále je tu však ještě jeden problém, a tím je ust. § 579, které počítá s tím, že ten, kdo způsobí neplatnost právního jednání, nemůže neplatnost namítnout. Vzhledem k tomu, že neplatnost zpravidla způsobí svým jednáním zůstavitel, pak by bylo obtížné dovozovat, že jeho právní nástupci (případně potenciální závětní dědicové) by měli mít lepší postavení než ten, od něhož své postavení odvozují. Ve výsledku by to tak znamenalo, že se neplatnosti nelze dovolat.

Závěrem

Dědická smlouva je dědickým titulem, který má potenciál stát se významným institutem dědického práva s širokou praktickou využitelností. I když zatím jeho širšímu využití bránily některé dílčí nejasnosti, tento článek si klade za cíl jejich vyjasnění. Dědická smlouva může poskytnout zůstaviteli i další výhody a pomoci mu efektivně vyřešit, jak naložit se svým majetkem pro případ své smrti. Na rozdíl od závěti přináší jak zůstaviteli, tak i smluvnímu dědici vyšší míru garance, že skutečně dojde k zamýšlené dědické posloupnosti, a odstraní i případná překvapení, která na dědice mohou číhat skrytá v závěti. Pokud tento příspěvek pomůže k snadnějšímu uplatnění dědické smlouvy v praxi, bude to to, čeho autor zamýšlel dosáhnout. ✤

9 Srov. vymezení veřejného pořádku in F. Melzer, P. Tégl a kol.: Občanský zákoník – velký komentář, Svazek I, § 1-117, Leges, Praha 2013, str. 58-61.

C. H. BECK **NOVINKA**

Kindl/Koudelka

Zákon o významné tržní síle

Komentář

2017, vázané v plátně, 304 stran
cena 990 Kč, obj. číslo BK59

Objednávejte na **www.beck.cz**

inzerce

Sledujte ČAK na Twitteru!

Nejnovější krátké zprávy o dění v české advokacii naleznete na www.twitter.com/CAK_cz.

Ingerence soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací

Do života prakticky každé obchodní korporace čas od času zasáhne soud. Jakkoliv právní řád s těmito zásahy na řadě míst počítá, či je dokonce „nařizuje“, nelze nevidět, že soudy jsou (měly by být) svázány ústavními principy legální licence a enumerativnosti státních pretenzí. Zjednodušeně řečeno, měly by do vnitřních poměrů obchodních korporací zasahovat zásadně „jen v zákonem stanovených případech a za zákonem stanovených podmínek“. Podívejme se alespoň na několika příkladech zásahů soudů do vnitřních poměrů (zejména) kapitálových společností, jak tyto principy ovlivňují rozhodování soudů.

JUDr. Petr Šuk
je předsedou senátu občanskoprávního a obchodního kolegia NS, specializovaného na agendu obchodních korporací a dalších právnických osob.

Soudy mohou zasahovat a také zasahují do vnitřních poměrů obchodních korporací mnoha způsoby: zápisy do obchodního rejstříku (bez nichž by korporace ani nevznikla) či výkladem zakladatelských právních jednání (nehledě k typu či povaze řízení, v němž k němu přikračují) počínaje a rozhodnutím o zrušení a likvidaci obchodní korporace (tedy vynesením „rozsudku smrti“ nad korporací) konče. Všechny v úvahu přicházející případy spojuje, přes jejich rozmanitost, společný jmenovatel v podobě limitů, které pro soudní zásahy plynou z ústavních principů již zmíněné legální licence a enumerativnosti státních pretenzí,[1] jakož i (úzce souvisejícího) principu proporcionality jakožto obecné zásady právní.[2] Někdy s nimi zákonodárce přímo pracuje při úpravě jednotlivých právních institutů,[3] jindy je třeba je mít na zřeteli bez ohledu na to, že se v textu právního předpisu přímo nepromítají.[4]

Příklad první – přezkum platnosti usnesení valné hromady

Při posuzování platnosti usnesení valné hromady kapitálových společností se princip proporcionality přímo promítá do důvodů, pro které nelze vyslovit neplatnost napadeného usnesení, byť by jím byly porušeny právní předpisy či zakladatelské právní jednání.[5] Jelikož obdobné pravidlo znal i zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“), lze na tomto místně jen poukázat na relativně bohatou judikaturu přijatou při výkladu § 131 odst. 3 obch. zák.[6]

Omezení zákon klade i na samotný přezkum platnosti usnesení valné hromady kapitálových společností, a to ve více rovinách. Ačkoliv jde o řízení nesporné, lze je zahájit toliko na návrh (a soud tudíž nemůže zasáhnout o své vůli, *ex officio*).[7] Aktivní věcnou legitimaci k zahájení řízení přitom zákon svěřuje pouze výslovně určeným osobám [a neuplatní se tudíž pravidlo § 258 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), podle něhož může návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku podat každý, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany].[8] Další významné omezení představuje prekluzivní lhůta k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady; po jejím marném uplynutí již právo podat návrh nesvědčí ani v zákoně výslovně vypočteným osobám.[9] Bez významu není ani omezení důvodů, pro které soud

1 Čl. 2 odst. 3 a 4 Ústavy, jakož i čl. 2 odst. 2 a 3 a čl. 4 Listiny základních práv a svobod.

2 Srov. např. důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03, či v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 29 Cdo 4915/2016.

3 Srov. např. úpravu předpokladů pro jmenování chybějících členů představenstva v § 443 z. o. k., omezení pro přezkum platnosti usnesení valné hromady v § 191 až 193 a § 428 až 430 z. o. k. či úpravu důvodů, pro které soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady, v § 260 odst. 1 o. z.

4 Což je ostatně právním principům imanentní.

5 Srov. § 260 o. z., podle něhož soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu korporace hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit, jakož i tehdy, bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.

6 Jde-li o důvod formulovaný v § 260 odst. 1 o. z., srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2001, sp. zn. 29 Odo 88/2001 (v němž se Nejvyšší soud zabýval důsledky nevhodného způsobu svolání valné hromady), ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 984/2005, uveřejněné pod č. 30/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (v němž Nejvyšší soud posuzoval důsledky změny místa konání valné hromady oproti místu uvedenému v pozvánce na valnou hromadu), ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007 (v němž Nejvyšší soud zkoumal důsledky porušení povinnosti členů statutárního orgánu účastnit se valné hromady), či ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3703/2009 (v němž Nejvyšší soud posuzoval závažnost případného nedodržení lhůty pro oznámení jednání valné hromady v situaci, kdy společníkovi byla pozvánka doručena včas e-mailem a dva dny nato i písemně). K důvodu formulovanému v § 260 odst. 2 o. z. pak srov. např. usnesení ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3082/2009 (v němž Nejvyšší soud dovodil, že zásah do práv třetích osob nemusí být nutně spjat s usnesením valné hromady, o jehož neplatnosti soud rozhoduje), či ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2068/2011 (v němž Nejvyšší soud uzavřel, že k aplikaci ustanovení dnes obsaženého v § 260 odst. 2 o. z. je nezbytné, aby skutečnost, že k zásahu do práv nabytých třetími osobami prohlášením neplatnosti usnesení valné hromady dojde, byla v řízení prokázána; pouhá možnost takového zásahu k nevyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, porušujícího právní předpisy, zakladatelské právní jednání či dobré mravy, nestačí).

7 Srov. § 13 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, § 191 a 428 z. o. k.

8 Opět viz § 191 a 428 z. o. k. Z aktuální judikatury srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2043/2016, a ze dne 20. 9. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2236/2016.

9 Srov. § 259 o. z. a ustanovení uvedená v předchozí poznámce pod čarou. Je sporné, nakolik bude možné na běh této prekluzivní lhůty aplikovat pravidla o běhu promlčecích lhůt (§ 654 odst. 2 o. z.).

může vyslovit neplatnost usnesení přijatého valnou hromadou; až na výjimky soud posuzuje toliko soulad s právními předpisy, zakladatelským právním jednáním a dobrými mravy. To, zda je přijaté usnesení věcně důvodné anebo zda odpovídá zájmům společnosti či jejích společníků, soudu naopak – až na vzácné výjimky[10] – nepřísluší posuzovat. A konečně, v jiném řízení než v řízení o návrhu podle § 191 a násl. a § 428 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k."], (ne)platnost usnesení valné hromady posuzovat nelze, ledaže to připouští zvláštní právní předpis.[11]

Jak uzavřel Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004, *„(ú)čelem takové úpravy je na jedné straně umožnit určitému okruhu osob, spojených s obchodní společností, na jejichž právní postavení může mít rozhodnutí valné hromady značný vliv, domoci se jeho prohlášení za neplatné, bylo-li přijato v rozporu se zákonem či stanovami společnosti, na druhé straně pak minimalizovat možnost zásahů soudu a třetích osob do vnitřních poměrů společnosti. Omezením okruhu osob oprávněných podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady a stanovením lhůty pro podání takového návrhu současně obchodní zákoník sleduje zajištění právní jistoty jak pro společnost (její akcionáře a orgány), tak pro třetí osoby."*

Pravidlo dnes zakotvené v § 192 odst. 1 a § 429 odst. 2 z. o. k. znal již obchodní zákoník ve znění účinném od 1. 1. 2001[12] a před novelou provedenou zákonem č. 370/2000 Sb. je dovozovala judikatura.[13] Na rozdíl od obchodního zákoníku však **zákon o obchodních korporacích neumožňuje rejstříkovému soudu přezkoumat platnost usnesení valné hromady v rejstříkovém řízení**, ve kterém soud rozhoduje o povolení zápisu skutečnosti založené usnesením valné hromady do obchodního rejstříku. Úpravu obdobnou § 131 odst. 8 obch. zák. přitom neobsahuje ani zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob (dále též jen „z. v. r."), a není tudíž jiným právním předpisem předvídaným § 192 odst. 1 a § 429 odst. 2 z. o. k. Rejstříkový soud tak – oproti právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 – nemůže přezkoumat platnost usnesení valné hromady v rejstříkovém řízení, v němž rozhoduje o povolení zápisu skutečnosti založené usnesením valné hromady do obchodního rejstříku. Jinak řečeno, k porušení právních předpisů, zakladatelských právních jednání či dobrých mravů, která mohou vést toliko k (vyslovení) neplatnosti usnesení valné hromady, rejstříkový soud (zásadně) nemůže přihlížet. Naopak k vadám, pro které se na usnesení valné hromady hledí, jako by nebylo přijato (srov. zejména § 45 odst. 1 a 2 z. o. k. a § 245 o. z.), rejstříkový soud přihlédnout musí (tyto vady, resp. důsledek z nich plynoucí – fikce nepřijetí rozhodnutí – soud zásadně musí zohlednit v jakémkoliv řízení, v němž vyjdou najevo). Nejvyšší soud uvedené závěry formuloval v usnesení ze dne 22. 2. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016.

Jistou výjimku může představovat vada spočívající v **absenci notářského zápisu** o rozhodnutí orgánu právnické osoby[14] v případech, kdy usnesení valné hromady musí být *ex lege* tímto notářským zápisem osvědčeno.[15] Aniž bych se na tomto místě chtěl pouštět do úvah, zda absence notářského zápisu osvědčujícího usnesení valné hromady tam, kde jej zákon vyžaduje, působí (může způsobit) toliko neplatnost takto přijatého usnesení valné hromady,[16] mám za to, že **rejstříkový soud k této vadě přihlédnout může (a musí)**. Nikoliv však proto, že jde o vadu způsobující neplatnost přijatého usnesení valné hromady, ale (přinejmenším) proto, že nepředloží-li navrhovatel zápisu do obchodního rejstříku rejstříkovému soudu notářský zápis, nepřipojí k návrhu všechny listiny, jimiž mají být podle zákona doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech. Jestliže navrhovatel notářský zápis nedoloží ani na výzvu (§ 88 a 89 z. v. r.), rejstříkový soud jeho návrh odmítne [§ 86 písm. e) z. v. r.]. Je-li pak takové usnesení valné hromady osvědčeno notářským zápisem, v němž notář učiní „výhradu" podle § 80b odst. 1 písm. k) notářského řádu (z níž by např. plynulo, že pro usnesení valné hromady nebyl odevzdán dostatečný počet hlasů anebo že valná hromada nebyla usnášeníschopná), rejstříkový soud návrh na zápis skutečnosti založené takovým usnesením valné hromady zamítne, resp. může zamítnout proto, že navrhovaná skutečnost nevyplývá z listin, které mají být k návrhu doloženy (§ 90 odst. 1 z. v. r.).[17]

Příklad druhý – posuzování (ne)platnosti rozhodnutí volených orgánů korporace

Mezi první případy, kdy se Nejvyšší soud výslovně přihlásil ke shora zmíněným principům, bylo právě řízení o určení neplatnosti rozhodnutí představenstva a dozorčí rady akciové společnosti. Nejvyšší soud, vycházeje z toho, že *„(...) soud může zásadně zasahovat do vnitřních poměrů obchodní společnosti jen v zákonem stanovených případech a za zákonem stanovených podmínek"*, uzavřel, že *„zásah soudu do rozhodovací činnosti představenstva a dozorčí rady je – na rozdíl od výslovně upraveného přezkumu platnosti usnesení valné hromady – vyloučen, neboť by mohl (...) ochromit či znesnadnit každodenní chod společnosti, což je v zájmu jejího řádného fungování nežádoucí"*. Jinými slovy, **soudu zásadně nepřísluší přezkoumávat platnost rozhodnutí představenstva či dozorčí rady akciové společnosti**. Výjimku představují případy, kdy tyto orgány rozhodují (neboť to zákon připouští) v záležitostech, jež (jinak) spadají do působnosti valné hromady.[18]

10 K výjimkám srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 984/2005, uveřejněné pod č. 30/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (ve vztahu k usnesení o vyloučení přednostního práva akcionářů na úpis nových akcií při zvyšování základního kapitálu společnosti), a ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3059/2011, uveřejněné pod č. 58/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek [jde-li o rozhodnutí o (ne)rozdělení zisku].

11 Srov. § 192 odst. 1 a § 429 odst. 2 z. o. k.

12 Srov. § 131 odst. 8 obch. zák.

13 Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 1999, sp. zn. 1 Odon 101/97, uveřejněný pod č. 5/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

14 Ust. § 80a a násl. zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

15 Srov. zejména (nikoliv však výlučně) § 172 odst. 1 a § 416 odst. 2 z. o. k.

16 Zejména v případě usnesení o změně obsahu společenské smlouvy či stanov mám za to, že důsledky absence notářského zápisu osvědčujícího tato usnesení budou „vážnější", resp. že k absenci notářského zápisu bude nutné přihlédnout i mimo režim řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, a to při posuzování samotné platnosti takto přijatých změn společenské smlouvy či stanov.

17 Srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016.

18 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.

Uvedené závěry, učiněné v poměrech obchodního zákoníku, převzal zákon o obchodních korporacích výslovně do § 193 odst. 1 (pro společnost s ručením omezeným) a do § 430 odst. 1 (pro akciovou společnost). Platí však takto formulované pravidlo bezvýjimečně? Bezesporu tomu tak bude v případě většiny rozhodnutí, která volené orgány kapitálových[19] společností zpravidla činí.

Avšak co když představenstvo rozhoduje o vyloučení akcionáře pro prodlení s plněním vkladové povinnosti podle § 345 z. o. k.? Nejde o záležitost spadající do působnosti valné hromady, přezkum podle § 430 odst. 1 z. o. k. se tudíž neuplatní. A na první pohled se zdá, že posouzení platnosti rozhodnutí představenstva o vyloučení akcionáře brání § 45 odst. 3 z. o. k. Znamená to, že akcionář nemá žádnou možnost, jak se bránit svému vyloučení ze společnosti a s tím spojené ztrátě vlastnického práva k (nesplaceným) akciím? Takový závěr by byl stěží obhajitelný; ani na základě principů legální licence a enumerativnosti státních pretenzí totiž nelze akcionáři odepřít ochranu jeho vlastnického práva s argumentem, že zákon soudu zapovídá přezkoumávat rozhodnutí představenstva.[20] Řešení lze nalézt v ústavně konformní interpretaci § 45 odst. 3 z. o. k.,[21] jež vede k upřednostnění ochrany vlastnického práva vylučovaného akcionáře před principem právní jistoty, chráněným omezeními upravenými § 45 odst. 3 a § 430 odst. 1 z. o. k. **Akcionář se proto může bránit žalobou o určení svého vlastnického práva k akciím, ohledně kterých byl ze společnosti vyloučen, popř.**[22] **návrhem na určení neplatnosti rozhodnutí představenstva o svém vyloučení.**[23] Přezkoumání platnosti rozhodnutí představenstva o vyloučení akcionáře nebrání (nemůže bránit) ani § 45 odst. 3, ani § 430 odst. 1 z. o. k.

Obdobné závěry je třeba přijmout i v případě rozhodnutí jednatele o prohlášení kmenových listů za neplatné, nejde-li o kmenové listy společníka, jehož účast již dříve, v důsledku jiné právní skutečnosti, zanikla. Jakkoliv po mém soudu samotné rozhodnutí jednatele, přijaté postupem podle § 152 odst. 3 z. o. k., nezpůsobuje zánik účasti společníka, není sporu o tom, že ve spojení s dalšími skutečnostmi je v konečném důsledku způsobilé zánik účasti přivodit. Jinými slovy, přestože nejde o rozhodnutí přijímané v působnosti valné hromady a přestože § 45 odst. 3 ve spojení s § 193 odst. 1 z. o. k. naznačují zdánlivě opak, je nutné nalézt takový výklad, který ohroženému vlastnickému právu dotčeného společníka poskytne efektivní prostředek ochrany.[24] Tím bude, stejně jako v případě vylučovaného akcionáře, návrh na určení neplatnosti rozhodnutí jednatele, popř. žaloba o určení, že je společníkem společnosti s podíly představovanými spornými kmenovými listy.[25]

Považuji za rozumné, aby všechny popsané situace byly do budoucna podřízeny stejnému režimu, jako je tomu v případě rozhodnutí volených orgánů činěných v působnosti valné hromady.[26] Vyváží se tak zájem na právní jistotě (po uplynutí prekluzivních lhůt již takové rozhodnutí nebude možné napadnout) a potřeba poskytnout dotčeným společníkům/akcionářům efektivní prostředek ochrany jejich práv.

Příklad třetí – jmenování opatrovníka obchodní korporaci

Jmenování opatrovníka patří mezi velmi citelné zásahy do vnitřních poměrů obchodních korporací. Jelikož se této problematice podrobně věnoval prof. Dědič na loňských Karlovarských právnických dnech,[27] omezím se pouze na několik závěrů dosavadní judikatury Nejvyššího soudu, v nichž se promítají shora popsané principy.

Ke jmenování opatrovníka soud zásadně smí přikročit teprve tehdy, jsou-li splněny zákonné předpoklady pro takový zásah[28] a současně nelze-li danou situaci řešit jinými, mírnějšími prostředky. Jinými slovy, jde až o **krajní řešení** *(ultima ratio)*,[29] s nímž by mělo být zacházeno velmi obezřetně. Jeho účelem[30] není řešení sporů mezi společníky, *„nýbrž je nástrojem ochrany zájmů dotčené obchodní společnosti, resp. veřejného zájmu“*;[31] pouhé spory mezi společníky, byť jsou takového charakteru, že v jejich důsledku není valná hromada schopna přijímat rozhodnutí, zpravidla[32] nebudou (samy o sobě) důvodem pro zásah soudu v podobě jmenování opatrovníka.[33]

Princip proporcionality se promítá i v závěru o možnosti jmenovat opatrovníka akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným tehdy, není-li ve lhůtách stanovených

19 Označuji-li za kapitálovou společnost vedle akciové společnosti i společnost s ručením omezeným, činím tak s vědomím určitého zjednodušení (neboť jde o společnost smíšené povahy, obsahující taktéž prvky společností osobních); stejně tak činí i samotný zákon o obchodních korporacích v § 1 odst. 2.

20 Takový postup by se rovnal odepření spravedlnosti; dává-li zákon komukoliv subjektivní právo, musí zde současně být i procesní nástroj, jak toto právo chránit.

21 Nabízí se i analogická aplikace § 430 odst. 1 z. o. k. Slabina tohoto řešení však spočívá v zákonem výslovně neupravené a jen na základě analogie dovozené prekluze práva domáhat se vyslovení neplatnosti rozhodnutí představenstva. Právě proto se Nejvyšší soud v níže citovaném rozhodnutí k analogické aplikaci právní úpravy přezkumu rozhodnutí valné hromady nepřiklonil.

22 Bude-li mít v konkrétním případě na takovém určení naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 o. s. ř.

23 V poměrech obchodního zákoníku toto řešení naznačil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1736/2013.

24 Srov. P. Čech, P. Šuk: Právo obchodních korporací v praxi a pro praxi (nejen soudní), Bova Polygon, Praha 2016, str. 314 a 315.

25 *Mutatis mutandis* budou tyto závěry platit i pro rozhodnutí představenstva či správní rady o prohlášení akcií za neplatné podle § 537 a násl. z. o. k., a konečně i pro řízení o náhradu újmy způsobené těmito rozhodnutími dotčenému společníku/akcionáři. I v těchto řízeních soudy musí mít možnost posoudit soulad sporných rozhodnutí s právními předpisy.

26 Jak to činí novela zákona o obchodních korporacích připravovaná Ministerstvem spravedlnosti.

27 J. Dědič: Interpretační problémy úpravy opatrovnictví ve vztahu k obchodním korporacím, Sborník mezinárodní konference XXIV. Karlovarské právnické dny, Leges, Praha 2016, str. 474-496.

28 Srov. § 165, 460 a 486 o. z.

29 Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015, uveřejněné pod č. 102/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

30 Stejně jako v případě jmenování chybějících členů volených orgánů akciové společnosti soudem – srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4235/2013, uveřejněného pod č. 10/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

31 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015.

32 K možným výjimkám viz např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4235/2013, uveřejněného pod č. 10/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

33 Nemůže-li společnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky vykonávat svoji činnost, počítá zákon s jiným „řešením“ [srov. § 93 písm. c) z. o. k.]. Obdobně nemá-li po určitou dobu funkční statutární orgán [srov. § 172 odst. 1 písm. c) o. z.].

ustanoveními § 198 a § 443 z. o. k. obsazeno uvolněné místo ve statutárním orgánu příslušným orgánem společnosti a současně není-li ani jmenován chybějící člen statutárního orgánu soudem, či zahájeno řízení o takovém jmenování. Jakkoliv posledně označená ustanovení připouštějí výklad, podle něhož je možným důsledkem neobsazení statutárního orgánu toliko zrušení společnosti a nařízení její likvidace, přiklonil se Nejvyšší soud k závěru opačnému.

V usnesení ze dne 13. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 396/2016, uzavřel, že soud může akciové společnosti jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 1 o. z., nemá-li společnost člena představenstva či zanikla-li funkce některému z členů představenstva a zbývající členové nejsou z důvodu zániku funkce některého z nich schopni plnit své funkce, nezvolil-li příslušný orgán ve lhůtě podle § 443 z. o. k. nového člena představenstva a současně nebyl-li podán návrh na jmenování chybějícího člena představenstva soudem, popř. nebylo-li takovému návrhu vyhověno.

K témuž závěru, tentokrát pro poměry společnosti s ručením omezeným, pak dospěl již v usnesení ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015, uveřejněném pod č. 59/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Tento výklad umožňuje, aby soudy tam, kde to budou okolnosti dovolovat, zvolily mírnější zásah do poměrů dané společnosti (jmenování opatrovníka), jenž dává naději na „normalizaci" poměrů a další fungování společnosti, před „definitivním" řešením v podobě zrušení a likvidace společnosti. Mezi jednotlivými opatřeními přitom není dán poměr subsidiarity, záleží vždy na okolnostech konkrétního případu.

Zákonodárce formuloval ust. § 198 z. o. k., upravující předpoklady pro zásah soudu do poměrů společnosti s ručením omezeným v podobě jmenování chybějících jednatelů, popř. přijetí jiného v úvahu připadajícího opatření (jmenování opatrovníka či zrušení a likvidace společnosti), poněkud nedbale. Na rozdíl od obdobné úpravy v akciové společnosti (§ 443 z. o. k.) totiž výslovně neomezuje možnost soudu vstoupit do poměrů společnosti tím, že by absence jednoho či více jednatelů (oproti počtu předpokládanému společenskou smlouvou) znemožňovala jednatelům plnit své funkce.[34] Zdánlivě tak (na základě pouhého gramatického výkladu) lze dovozovat, že soud může jmenovat chybějícího jednatele (a nestane-li se tak, jmenovat opatrovníka, či dokonce společnost zrušit a nařídit její likvidaci) i tehdy, zanikne-li funkce jednomu ze šesti jednatelů společnosti a valná hromada nezvolí do jednoho měsíce nového jednatele,[35] aniž to jakkoliv limituje zbývající jednatele v plnění jejich funkcí.

Nejvyšší soud takový výklad odmítl a v již zmiňovaném usnesení ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015, uveřejněném pod č. 59/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vycházeje z toho, že „(j)*menování chybějícího jednatele soudem je (jakožto zásah veřejné moci do vnitřních poměrů obchodní společnosti) krajním řešením (ultima ratio), k němuž je namístě přikročit pouze tehdy, nemůže-li se s nastalou situací vypořádat společnost sama*", uzavřel, že „*soud může jmenovat chybějícího jednatele pouze tehdy, není-li zde žádného jednatele či nejsou-li zbývající jednatelé z důvodu zániku funkce některého z nich schopni plnit své funkce.*"

Ze zásady enumerace státních pretenzí a principu proporcionality plynou další významné důsledky pro rozhodování soudu o jmenování opatrovníka. Je-li opatrovník jmenován podle § 165 odst. 2 o. z., tedy proto, že členové statutárního orgánu nemohou společnost zastupovat pro trvající (neodstraněný) konflikt zájmů, musí soud ve výroku rozhodnutí výslovně vymezit – slovy § 487 odst. 2 o. z. – „působnost opatrovníka". Zpravidla tak určí, při jakých právních jednáních je opatrovník oprávněn společnost zastupovat.[36] Zásadně **nepřichází v úvahu, aby zástupčí oprávnění kolizního opatrovníka bylo neomezené**, resp. aby dopadalo i na ta právní jednání, která mohou činit (neboť jim v tom nebrání konflikt zájmů) členové statutárního orgánu.[37] A konečně platí, že „jmenování opatrovníka je z povahy věci **opatřením toliko dočasné povahy**",[38] které trvá po dobu, než odpadnou důvody, pro které byl opatrovník jmenován. Byl-li jmenován pro „nedostatečnou obsazenost" statutárního orgánu, zaniká jeho funkce okamžikem, kdy jsou jmenováni či zvoleni chybějící členové statutárního orgánu[39] (popř. jejich část, umožňující statutárnímu orgánu plnit své funkce). V případě jmenování podle § 165 odst. 2 o. z. pak funkce opatrovníkovi zpravidla zanikne vyřešením konfliktu zájmů či realizací těch právních jednání, k jejichž učinění byl opatrovník jmenován.[40]

Závěrem

Dalo by se pokračovat dalšími příklady zásahů soudů do vnitřních poměrů obchodních korporací a vždy by bylo možné na konkrétních situacích demonstrovat vliv principů legální licence a enumerativnosti státních pretenzí na rozhodování soudů. Doba, kdy soudy prakticky nevstupovaly do života soukromoprávních společností,[41] sice již dávno minula,[42] avšak i dnes platí, že činí-li tak, měly by být ve svých zásazích pokud možno zdrženlivé. ✤

Příspěvek byl přednesen na XXV. Karlovarských právnických dnech v červnu 2017.

34 Např. tím, že jednatelé nebudou schopni přijímat rozhodnutí o obchodním vedení podle § 195 odst. 2 věty druhé z. o. k., popř. – tvoří-li kolektivní orgán – nebudou usnášeníschopní (§ 156 odst. 1 o. z.), anebo nebudou s to zastupovat společnost (typicky proto, že nenaplní pravidlo „více očí" předvídané společenskou smlouvou, či proto, že žádný ze zbývajících jednatelů nemůže podle společenské smlouvy společnost zastupovat).

35 Např. proto, že společníci usoudí, že je ekonomičtější počkat do příští „řádné" valné hromady než svolávat valnou hromadu „mimořádnou", pouze za účelem jmenování chybějícího jednatele.

36 Logicky to budou ta právní jednání, při nichž nemohou společnost zastupovat – pro trvající konflikt zájmů – členové statutárního orgánu.

37 Situace, kdy konflikt zájmů znemožňuje členům statutárního orgánu zastupovat společnost při všech právních jednáních, bude zcela výjimečná.

38 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015.

39 Tamtéž.

40 Jinými slovy, předpokladem zániku funkce opatrovníka v těchto případech není rozhodnutí soudu o odvolání opatrovníka z funkce.

41 Srov. např. A. J. Boyle: Minority shareholders remedies, Cambridge University Press, 2002, str. 1 a násl.

42 Právní úprava dnes naopak počítá s tím, že soudy do vnitřních poměrů společností zasahovat budou.

Co přinese změněná definice pozemku v katastrálním zákoně

Dne 1. ledna 2018 nastane účinnost složitě projednávané novely stavebního zákona (zveřejněna 31. 7. 2017 pod č. 225/2017 Sb.). Spolu se stavebním zákonem bylo novelizováno dalších 44 zákonů, mezi nimi i katastrální zákon. Novela katastrálního zákona není sice rozsáhlá, dotýká se „jen" definice pozemku v katastrálním zákoně, ale přesto přinese pro praxi důležitou a významnou změnu, týkající se snadnějšího zapisování nově vzniklých pozemků rozdělením. A právě na novelu katastrálního zákona chci v tomto článku upozornit.

JUDr. Eva Barešová
působí v oddělení legislativy Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

V této souvislosti však považuji za vhodné se zmínit i o dalších druzích hranic pozemku a jejich významu, protože veřejnost často význam druhů hranic pozemku nedoceňuje. Za podstatnou často považuje jen hranici vlastnickou.

Definice pozemku v minulosti

Definice pozemku nikdy nebyla uvedena v občanských zákonících, které platily na území dnešní České republiky. Ty se v minulosti zabývaly definicí nemovité věci, ale ne definicí pozemku, byť definice nemovité věci se od roku 1951 odvíjela od pozemku. Obecný zákoník občanský č. 946/1811 Sb. z. s. nemovitou věc vymezoval v § 293 prostřednictvím věcí movitých, když stanovil, že *„Věci, které bez porušení jejich podstaty s jednoho místa na druhé lze přenášeti, jsou movité, jinak jsou nemovité."* Občanský zákoník č. 141/1950 Sb. již definoval nemovitou věc v § 26 s využitím pojmu pozemek tak, že stanovil, že *„Pozemky a stavby, s výjimkou staveb dočasných, jsou věci nemovité."* Občanský zákoník č. 40/1964 Sb. definoval nemovitou věc v § 119 odst. 2 také prostřednictvím pozemku, když stanovil, že *„Nemovitost je pozemek a stavba spojená se zemí pevným základem."*

Rovněž dnes platný občanský zákoník č. 89/2012 Sb. definuje nemovitou věc (§ 498) s využitím pojmu pozemek, i když pozemek definuje stále jiný právní předpis, a tím je katastrální zákon.

Již katastrální zákon č. 177/1927 Sb., o pozemkovém katastru a jeho vedení (katastrální zákon) – zrušen až zákonem č. 46/1971 Sb., o geodézii a kartografii – stanovil v § 4 odst. 1, že *„Pozemkem podle tohoto zákona se rozumí část přirozeného povrchu zemského, která jest oddělena od sousedních částí trvale viditelným rozhraničením, hranicí správní nebo držebnostní nebo se od nich liší vzděláváním neb užíváním."* Hned při prvním zběžném přečtení je vidět, že i zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), s účinností od 1. 1. 1993, se „inspiroval" zákonem z roku 1927 a v § 27 písm. a) stanovil v původním znění (od 1. 1. 1993 do 28. 2. 2009), že pozemkem se rozumí část zemského povrchu oddělená od sousedních částí hranicí územní správní jednotky nebo hranicí katastrálního území, hranicí vlastnickou, hranicí držby, hranicí druhů pozemků, popř. rozhraním způsobu využití pozemků. Teprve novela č. 8/2009 Sb. s účinností od 1. 3. 2009 hranice pozemku rozšířila ještě o hranici rozsahu zástavního práva. Aby tedy pozemek byl pozemkem, musí se jednat o určitou část zemského povrchu, která je vymezena hranicemi stanovenými zákonem.

Definice pozemku podle současného katastrálního zákona ve znění do 31. 12. 2017

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva doznala změn i definice pozemku v zákoně č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), který stejně jako občanský zákoník nabyl účinnosti 1. 1. 2014. Pozemkem se podle § 2 písm. a) katastrálního zákona od 1. 1. 2014 rozumí ***„část zemského povrchu oddělená od sousedních částí hranicí územní jednotky nebo hranicí katastrálního území, hranicí vlastnickou, hranicí stanovenou regulačním plánem, územním rozhodnutím nebo územním souhlasem, hranicí jiného práva podle § 19, hranicí rozsahu zástavního práva, hranicí rozsahu práva stavby, hranicí druhů pozemků, popřípadě rozhraním způsobu využití pozemků"***.

Nová právní úprava jako hranice pozemku převzala hranice, které byly stanoveny předchozím katastrálním zákonem č. 344/1992 Sb. (vyjma hranice držby), a přidala nové hranice, a to hranici stanovenou regulačním plánem, územním rozhodnutím nebo územním souhlasem, hranicí jiného práva podle § 19 katastrálního zákona, tj. práva odvozeného od vlastnického práva, a hranici rozsahu práva stavby.

Oproti předchozí právní úpravě **přibyly tak další dvě hranice rozsahu práva**, které jsou schopny vytvořit nový pozemek. Jednou je **hranice rozsahu práva odvozeného od vlastnického práva** (příslušnost organizačních složek státu a státních organizací hospodařit s majetkem státu, právo hospodařit s majetkem státu, svěření majetku hlavního města Prahy městským částem hlavního města Prahy, svěření majetku statutárního města městským obvodům nebo městským částem statutárních měst, předání majetku ve vlastnictví územního samosprávného celku organizační složce do správy k jejímu vlastnímu hospodářskému

využití, předání majetku ve vlastnictví územního samosprávného celku příspěvkové organizaci k hospodaření). Je pravda, že tyto hranice byly v katastru nemovitostí vedeny i dříve, ale nebylo to zakotveno v katastrálním zákoně. Bylo by ale nesmyslné a zcela proti smyslu katastrálního zákona, kdyby hranice těchto užívacích vztahů nebyly hranicemi pozemku, neboť potom by v katastru nemovitostí byly uvedeny jako vlastníci jen stát, kraje a obce bez rozlišení, která organizační složka státu nebo územního samosprávného celku, státní organizace, státní podnik, městská část nebo příspěvková organizace kraje nebo obce s majetkem hospodaří (spravuje jej).

Druhou novou hranicí rozsahu práva je **hranice rozsahu práva stavby**, které se stalo zároveň jako nemovitá věc nově i předmětem evidování v katastru nemovitostí [§ 3 odst. 1 písm. f) katastrálního zákona].

Další změna byla až trochu zvláštní s ohledem na ust. § 1 odst. 1 věty druhé občanského zákoníku, kde je uvedeno, že *„Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného."* Mám na mysli **hranici stanovenou regulačním plánem** (§ 61 odst. 1 stavebního zákona), **územním rozhodnutím** [§ 77 písm. a) a d) stavebního zákona – rozhodnutí o umístění stavby a rozhodnutí o dělení a scelování pozemků] **a územním souhlasem** [§ 96 odst. 2 písm. d) stavebního zákona – vydává se u změn druhu pozemku o výměře nad 300 $m^{2,}$ nejvíce však do 1 000 m^2, od 1. 1. 2018 i u změn způsobu využití]. I toto jsou hranice, s nimiž je spojován vznik nového pozemku. Existence pozemku je zde závislá na právu veřejném, do kterého se stavební zákon bezpochyby řadí, a to bez ohledu na výše uvedené ust. § 1 odst. 1 větu druhou občanského zákoníku. Považuji však za zcela správné, že se zde vymezení pozemku odvíjí od ustanovení stavebního zákona. Ve vztahu ke katastru nemovitostí považuji snahy o oddělování práva soukromého a veřejného za nevhodné. Zatímco někdy zcela automaticky se katastr nemovitostí musí „podívat do veřejného práva" a respektovat jej (např. při dělení pozemků je striktně vyžadován souhlas stavebního úřadu), v případě posuzování stavby dočasné toto podle převažujícího názoru odborné veřejnosti udělat nemůže.

Stanovení těchto nových hranic pozemku mělo velký vliv na zápisy do katastru nemovitostí. Pokud někdo předloží geometrický plán na dělení pozemku a doloží listinou, že navržené dělení je v souladu s regulačním plánem, územním rozhodnutím nebo územním souhlasem, katastrální úřad bez dalšího zakreslí tyto hranice pozemků do katastrální mapy, aniž se mění vlastník nově vzniklých pozemků. Pokud přitom nepřechází vlastnické právo, jedná se o zápis jiných údajů do katastru nemovitostí na základě ohlášení vlastníka nebo jiného oprávněného podle § 31 písm. a) katastrálního zákona. Přitom ovšem není vyloučen ani zápis vkladem v případě, že současně se vznikem nového pozemku je zapisováno i vlastnické právo k novému pozemku, který vznikl rozdělením na základě geometrického plánu, který je považován za součást smlouvy o převodu nového pozemku na nového vlastníka (§ 7 odst. 3 katastrálního zákona).

Územním rozhodnutím (§ 77 stavebního zákona) je rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení, změně využití území, změně vlivu užívání stavby na území, dělení nebo scelování pozemků, o ochranném pásmu. Nový pozemek vzniká na základě rozhodnutí o umístění stavby nebo rozhodnutí o dělení nebo scelování pozemků (stanoví podmínky pro nové rozdělení nebo scelení pozemků – § 82 stavebního zákona). Pokud však stavební úřad nepovažuje za nutné stanovovat podmínky pro dělení nebo scelování pozemků, pak toto územní rozhodnutí nevydává. Až do 31. 12. 2012 nebylo nutné žádat o vydání územního rozhodnutí, pokud podmínky pro dělení nebo scelení pozemků byly dány regulačním plánem, jiným rozhodnutím stavebního úřadu nebo rozhodnutím podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a o pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů), popřípadě nebylo důvodné stanovit podmínky pro dělení nebo scelování pozemků.

Od účinnosti novely stavebního zákona č. 350/2012 Sb. (1. 1. 2013) bylo jasně stanoveno, že *„Není-li třeba stanovit podmínky pro dělení nebo scelování pozemků, stavební úřad potvrdí tuto skutečnost sdělením, kterým současně schválí navrhovaný záměr"* (§ 82 odst. 3 věta druhá stavebního zákona, ve znění zákona č. 350/2012 Sb.). Jedná se zde o sdělení podle části čtvrté správního řádu (§ 154 a násl.). Žadatel musí však vždy podat žádost o vydání územního rozhodnutí. Pokud není nutné stanovit podmínky pro dělení nebo scelení pozemků, vydá stavební úřad již zmíněné sdělení, přičemž po vydání sdělení stavební úřad územní řízení zastaví, anebo pokud je nutné stanovit podmínky, pak pokračuje v řízení a vydá územní rozhodnutí (viz důvodová zpráva k návrhu novely č. 350/2012 Sb.). Jestliže stavební úřad vydá jen sdělení o schválení navrhovaného záměru, nový pozemek do 31. 12. 2017 nevzniká, neboť nebylo vydáno územní rozhodnutí [§ 2 písm. a) katastrálního zákona]. Jestliže nově zamýšlená hranice pozemků podle geometrického plánu není současně hranicí stanovenou regulačním plánem, územním rozhodnutím nebo územním souhlasem, nelze jen na základě sdělení stavebního úřadu vydaného podle § 82 odst. 3 stavebního zákona nově zamýšlenou hranici do katastrální mapy na základě geometrického plánu až do konce roku 2017 zakreslit. K zákresu do mapy dojde v takovém případě až v souvislosti se zápisem vlastníka nového pozemku na základě listiny, na jejímž základě bude vznikat vlastnická hranice nebo hranice druhu pozemku, nebo jiná hranice uvedená v § 2 písm. a) katastrálního zákona. S listinou musí být spojen geometrický plán, který část pozemku vymezuje (§ 7 odst. 2 katastrálního zákona).

Územní souhlas vydává stavební úřad podle § 96 odst. 1 stavebního zákona místo územního rozhodnutí, pokud je záměr v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše, poměry v území se podstatně nemění a záměr nevyžaduje nové nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu. Územní souhlas se vydává u změn druhu pozemku a způsobu využití pozemku o výměře nad 300 m^2, nejvíce však do 1 000 m^2, od 1. 1. 2018 i u změn způsobu využití [§ 96 odst. 2 písm. d) stavebního zákona, ve znění zákona č. 225/2017 Sb.].

Definice pozemku podle současného katastrálního zákona ve znění od 1. 1. 2018

Definice pozemku se **od 1. 1. 2018 změní** tak, že pozemkem se bude rozumět pro účely katastrálního zákona „část zemského

povrchu oddělená od sousedních částí hranicí územní jednotky nebo hranicí katastrálního území, hranicí vlastnickou, hranicí stanovenou regulačním plánem, územním rozhodnutím, **společným povolením, kterým se stavba umisťuje a povoluje, veřejnoprávní smlouvou nahrazující územní rozhodnutí**, územním souhlasem nebo **hranicí danou schválením navrhovaného záměru stavebním úřadem**, hranicí jiného práva podle § 19, hranicí rozsahu zástavního práva, hranicí rozsahu práva stavby, hranicí druhů pozemků, popřípadě rozhraním způsobu využití pozemků".

K hranicím, které tvoří hranici pozemku do 31. 12. 2017, přibydou tak novelou stavebního zákona č. 225/2017 Sb. (část čtyřicátá třetí) s účinností od 1. 1. 2018 **další tři hranice** odvíjející se od stavebního zákona coby zákona veřejného práva. Jedná se o hranici danou společným povolením, kterým se stavba umisťuje a povoluje, hranicí danou veřejnoprávní smlouvou nahrazující územní rozhodnutí a hranicí danou schválením navrhovaného záměru stavebním úřadem.

První dvě nové hranice pozemku navazují na změny provedené ve stavebním zákoně. Společné povolení se vydává podle § 94j a násl. stavebního zákona, ve znění zákona č. 225/2017 Sb., ve společném územním a stavebním řízení. Jestliže bude nově možné „umístit stavbu" nikoliv jen při vydání rozhodnutí o umístění stavby, ale řízení o něm bude zahrnuto do společného územního a stavebního řízení, není důvod, aby i na základě tohoto povolení nebylo možné zapsat nový pozemek. Navíc se územní rozhodnutí o umístění stavby podle § 78 odst. 3 stavebního zákona, ve znění novely č. 225/2017 Sb., nevydává, pokud se vydává společné povolení. Stejné je to i při vzniku pozemku na základě veřejnoprávní smlouvy, která nahrazuje územní rozhodnutí. Jedná se zde o nové hranice pozemku, které však nepřinášejí nic nového, jsou zahrnuty mezi hranice pozemku v důsledku zjednodušené úpravy povolování a umísťování staveb. Do katastrálního zákona se tak promítá změna stavebního zákona účinná od 1. 1. 2018.

Třetí nová hranice znamená skutečně zásadní změnu při zapisování nových pozemků do katastru nemovitostí. Hranicí pozemku bude od 1. 1. 2018 **i hranice daná schválením navrhovaného záměru stavebním úřadem**, tj. právě tehdy, kdy není vydáno územní rozhodnutí o dělení nebo scelování pozemku, ale stavební úřad podle § 82 odst. 3 stavebního zákona, ve znění zákona č. 225/2017 Sb., toliko sdělením podle § 154 správního řádu potvrdí, že není nutné stanovovat žádné podmínky pro dělení nebo scelování, a schválí navrhovaný záměr dělení pozemku. I v takovém případě pozemek vznikne a bude možné, aby vlastník nového pozemku si jej nechal ihned v katastru nemovitostí evidovat v podobě parcely. Odpadne tak dvojí přístup k zápisu pozemku do katastru nemovitostí v závislosti na tom, zda bylo vydáno územní rozhodnutí o dělení nebo scelování pozemku (ihned možné provedení zápisu pozemku jako zápis jiných údajů podle § 28 a násl. katastrálního zákona) nebo toto územní rozhodnutí vydáno nebylo, ale byl jen sdělením stavebního úřadu schválen navrhovaný záměr (zápis do katastru nemovitostí je možné do 31. 12. 2017 provést vkladem na návrh na základě listiny o nakládání s novým pozemkem, jejíž součástí je geometrický plán o rozdělení pozemku).

Od 1. 1. 2018 tak bude možné, aby vlastník např. namísto jednoho pozemku vlastnil třeba tři pozemky, pokud stavební úřad navrhovaný záměr na rozdělení pozemku schválí, a teprve v budoucnu se vlastník může rozhodnout, že některý z nových pozemků prodá, daruje nebo učiní předmětem pořízení pro případ smrti. V těchto situacích bude výhodnější, když v katastru nemovitostí již budou nové pozemky evidovány v podobě parcel. Rovněž pro developery bude výhodnější, pokud budou nové pozemky v katastru nemovitostí evidovány v podobě parcel.

Co nikdy není hranicí pozemku

V souvislosti s tím, jaké existují a budou existovat hranice pozemku, je dobré si připomenout, kdy se o hranici pozemku nejedná. Nikdy nebyl např. s hranicí pozemku spojen rozsah věcného břemene k části pozemku. Pokud někdo zatíží pozemek věcným břemenem k části pozemku, potřebuje k tomu geometrický plán pro vyznačení rozsahu věcného břemene k části pozemku, ale zřízení věcného břemene k části pozemku nemá vliv na hranice pozemku. **Rozsah věcného břemene k části pozemku se od 1. 3. 2007 zakresluje do katastrální mapy.** Podle § 5 odst. 1 věty druhé katastrální vyhlášky č. 357/2013 Sb. polohopis katastrální mapy v digitální formě obsahuje zobrazení hranic rozsahu věcného břemene k části pozemku. Pokud byla věcná břemena zapsána do katastru nemovitostí před 1. 3. 2007, zobrazení hranice rozsahu věcného břemene na části pozemku se do katastrální mapy doplňuje postupně, a to podle přechodného ustanovení § 94 odst. 1 katastrální vyhlášky. Rovněž rozsah práva nájmu a pachtu nikdy netvoří hranici pozemku.

Nikdy hranicí pozemku nebyl ani rozsah způsobu ochrany. Vybrané údaje o způsobu ochrany nemovitostí jsou sice obsahem katastru nemovitostí, ale zapisují se vždy k celému pozemku, i když se vztahují jen k jeho části [nyní § 4 odst. 1 písm. b) katastrálního zákona]. Stejně je to i s rozsahem předkupního práva, které rovněž netvoří hranici pozemku. Pokud se zapisuje do katastru nemovitostí předkupní právo, které se vztahuje jen k části pozemku (§ 101 stavebního zákona), je zapsáno k celému pozemku.

Závěr

Druhy hranic pozemků v průběhu let doznaly značných změn, a to především v důsledku rozvoje hospodářství, rozvoje hypotečního trhu a v neposlední řadě i v důsledku potřeb vlastníků. Veřejnost klade důraz především na vlastnické hranice. Důležité však jsou i hranice územních jednotek a katastrálního území, které blíže lokalizují jednotlivé nemovitosti, nebo hranice druhu pozemku či rozhraní způsobu využití. V poslední době se hranice pozemku mění i v závislosti na ustanoveních stavebního zákona, což v minulosti nebylo.

Od 1. 1. 2018 dojde ke změně hranice pozemku nejen v důsledku zjednodušení stavebního řízení ve stavebním zákoně, ale **bude umožněno, aby vlastník vlastnil pozemky, jejichž hranice bude daná schválením navrhovaného záměru dělení (scelování) pozemku stavebním úřadem, a tyto pozemky budou evidovány v katastru nemovitostí v podobě parcel**. Výrazně se tak pro vlastníka zjednoduší jednání při nakládání s těmito nově vzniklými pozemky, protože při uzavírání smlouvy o převodu nebo při pořízení pro případ smrti budou v katastru nemovitostí již pozemky evidovány v podobě parcel a nebude již nutné, aby geometrický plán byl součástí listiny o nakládání s pozemkem. ✤

Použitelnost soukromých zvukových a obrazových záznamů jako důkazu v trestním řízení

S rozvojem informačních technologií a rostoucím využíváním sociálních sítí se do popředí stále více dostávají nové prameny důkazů v podobě zvukových, obrazových a jiných záznamů. Těmito druhy důkazů, představujícími mnohdy důkazy zásadního významu, disponují nejen orgány činné v trestním řízení, ale i soukromé osoby, které mohou jejich provedení v trestním řízení navrhnout. V tomto kontextu je tedy žádoucí zaměřit se na posouzení mezí přípustnosti důkazů obsahem soukromých nahrávek, a to se zohledněním poznatků plynoucích z rozhodovací praxe českých soudů a judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

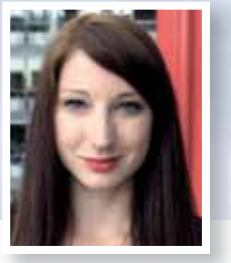

JUDr. Petra Zaoralová
působí na katedře trestního práva PF UK v Praze a jako advokátní koncipientka.

Zákon č. 161/1961 Sb., trestní řád („trestní řád" či „tr. řád"), stanoví poměrně podrobná pravidla při opatřování důkazů obsahem soukromých nahrávek orgány činnými v trestním řízení.[1] Nelze též přehlédnout, že právě výklad těchto pravidel je v současné době velmi frekventovaným tématem, kterému se dostává značné pozornosti jak ze strany rozhodovací praxe soudů,[2] tak prostřednictvím erudovaných komentářů odborné veřejnosti.[3] Pokud jde však o záznamy získané a předložené osobami od orgánů činných v trestním řízení odlišnými, je situace jiná. **Explicitní právní úprava postupu při vyhledávaní, opatřování a předkládání soukromých nahrávek v českém právním řádu zcela absentuje**, a není tak zcela jasné, za jakých okolností je možné k použití takového, mnohdy klíčového, důkazu přistoupit.

Obecně k přípustnosti důkazu soukromou nahrávkou

Samotná přípustnost zvukové či obrazové nahrávky pořízené soukromou osobou pro účely dokazování v trestním řízení vyplývá z obecné formulace ust. § 89 odst. 2 tr. řádu, které stanoví, že ***„za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání"***. Demonstrativní výčet důkazních prostředků tak otevírá prostor pro využití nejširšího okruhu prostředků v procesu dokazování, a to včetně zvukových, obrazových a jiných záznamů. Obviněného, případně jeho obhájce, tak zákon opravňuje k tomu, aby zvukový či obrazový záznam, který mají k dispozici a který může podpořit obhajobu, předložili a učinili návrh na provedení takového důkazu s cílem dokázat nevinu obviněného či jeho domnělou vinu zmírnit. Obhajoba může takový důkaz nejen vyhledat a předložit, ale také pramen důkazu prověřit za účelem zjištění jeho obsahu, neboť je povinností obhájce dbát na to, aby byly soudu předloženy pouze důkazy, které obviněného viny zbavují nebo jeho vinu zmírňují (§ 41 tr. řádu).[4] V úvahu též připadá, aby provedení důkazu obsahem soukromé nahrávky navrhl poškozený, který se tímto postupem snaží pachatele trestného činu usvědčit, a dosáhnout tak kompenzace škody, jež mu byla způsobena trestným činem.

Je důležité si uvědomit, že k získání soukromých nahrávek dochází velmi často bez souhlasu a vědomí dotčené osoby. Nahrávání komunikace se tak dostává do střetu s garantovanými právy jednotlivce zaručenými v čl. 7 odst. 1 a čl. 10 Listiny základních práv a svobod[5] („Listina") a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod[6] („Úmluva") v podobě práva na ochranu soukromí a respektování rodinného a soukromého života, a dále s právem uvedeným v čl. 13 Listiny na ochranu tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením, která Ústavní soud shrnuje pod pojem *„právo na informační sebeurčení"*.[7]

K tomu je však třeba uvést, že všechna ústavně garantovaná práva nejsou neomezitelná, a soubor základních práv tvořících „právo na informační sebeurčení" je tak možné v odůvodněných případech omezit. Takové omezení však

1 Srov. § 88, 88a, 158b a 158d tr. řádu.

2 Srov. nález Ústavního soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 615/06 (N 88/45 SbNU 291), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2014, sp. zn. 3 Pzo 3/2013, ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. 4 Pzo 2/2010, ze dne 12. 5. 2015, sp. zn. 4 Pzo 2/2015, ze dne 26. 11. 2015, sp. zn. 4 Pzo 6/2015, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 6 To 106/2015, a navazující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2017 a další.

3 Viz např. P. Toman: Náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, Bulletin advokacie č. 5/2017, str. 23-25.

4 Srov. též usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. 10. 2004, k výkonu oprávnění advokáta vyhledávat, předkládat a navrhovat důkazy v trestním řízení, částka 4/2004, Věstník ČAK č. 13/2004.

5 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2 ze dne 16. 12. 1992, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (č. 2/1993 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.

6 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (sdělení FMZV č. 209/1992 Sb.), ve znění pozdějších protokolů.

7 Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 (N 52/60, SbNU 625).

musí sledovat ústavně aprobovaný účel, jímž je ochrana jiného základního práva nebo veřejného zájmu, přičemž posouzení vzájemné kolize těchto hodnot musí dbát imperativu minimalizace zásahů do základních práv a svobod a musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu (čl. 4 odst. 4 Listiny). Při omezení základních práv je dále nezbytné trvat na respektování ústavního pravidla stanovujícího, že *„meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod (...) upraveny pouze zákonem“* (čl. 4 odst. 2 Listiny). Za zákonné omezení základního práva lze patrně již z povahy považovat též ustanovení upravující dokazování v trestním řízení (§ 89 a násl. tr. řádu a další ustanovení upravující postupy při dokazování v trestním řízení). Této interpretaci ostatně odpovídají i závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1224/2004.“[8] K limitům možných zásahů do základního práva se výše uvedené rozhodnutí blíže nevyjadřuje a zůstává otázkou, zda je důkaz soukromou nahrávkou akceptovatelný bez jakýchkoliv omezení anebo zda existují určité meze, které již nelze s odkazem na ústavněprávní rovinu ochrany soukromí překročit.

Meze přípustnosti z pohledu českých soudů

Celá problematika limitů použitelnosti soukromých nahrávek jako důkazu v trestním řízení stojí na jedné základní otázce, a sice **jak daleko jsme ochotni zajít při naplňování zájmu společnosti na odhalení a potrestání pachatelů trestné činnosti a v jakém rozsahu jsme ochotni za tímto účelem omezovat, resp. porušovat základní lidská práva**. Obecně se české soudy v rámci své rozhodovací činnosti k možnostem a mezím využití soukromých nahrávek jako důkazu v trestním řízení vyjádřily postupně již v několika rozhodnutích.

Úvodem je třeba připomenout, že zákonná pravidla upravující postup orgánů činných v trestním řízení se na případy, kdy jsou tyto důkazy opatřeny a předloženy soukromými osobami, neuplatní, a to ani analogicky.[9]

Za jedno z nejznámějších rozhodnutí vztahujících se k otázce použitelnosti soukromé nahrávky jako důkazu v trestním řízení lze považovat usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. **5 Tdo 459/2007**, ve kterém Nejvyšší soud konstatuje, že *„s ohledem na ust. § 89 odst. 2 tr. řádu zásadně nelze vyloučit možnost použití zvukového záznamu, pořízeného soukromou osobou i bez souhlasu ostatních účastníků takového jednání, byť je nezbytné tuto skutečnost vždy posuzovat i v rámci respektování práva na soukromí zakotvené v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (...) práva na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí ve smyslu čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (...) i ochrany osobnosti upravené v zákoně č. 40/1964 Sb., občanském zákoníku (...).“* V navazující části rozhodnutí se Nejvyšší soud zabývá podmínkami, za kterých je možné k provedení důkazu soukromou nahrávkou předloženou stranami trestního řízení přistoupit, a stanoví základní kritéria, kterými je nezbytné se při zvažování přípustnosti takového důkazu zabývat: *„Významnou okolností v takových případech bude především to, zda takový důkaz stojí v konkrétní věci osamocen v rámci hodnocení otázky viny pachatele anebo má soud k dispozici jiné důkazy, které výrazným způsobem nasvědčují důvodnosti obvinění a s nimiž je zvukový záznam v obsahové shodě.“*[10]

Další podmínky přípustnosti důkazu obsahem soukromých nahrávek vyslovil Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. **IV. ÚS 2425/09**. Předmětem posouzení v daném případě byla otázka přípustnosti usvědčujícího důkazu kamerovým záznamem, který předložil poškozený. Ústavní soud dospěl k závěru, že *„při posuzování námitky porušení práva na soukromí pořízením uvedeného záznamu lze dát za pravdu stěžovateli, že monitorování veřejného místa kamerou a následné pořízení trvalého záznamu spadá pod ochranu poskytovanou čl. 10 Listiny a čl. 8 odst. 1 Úmluvy (...). Obecně je pro účely hodnocení, zda došlo k nedovolenému zásahu do soukromí ze strany orgánů veřejné moci, nutno zkoumat, zda byla zaznamenána soukromá záležitost či veřejná událost a zda byl získaný materiál určen pro omezené použití či měl být dostupný široké veřejnosti (...).“* V daném případě však *„poškozený instalováním průmyslové kamery na veřejném místě sledoval legitimní cíl, tj. ochranu svého majetku a odhalení pachatele trestného činu, který by se jej osobně dotýkal. Pořízený záznam byl pak využit jen pro nezbytně nutný účel (prokázání viny stěžovatele v trestním řízení) a nebyl nijak zneužit, např. veřejným zpřístupněním záznamu, znevažováním stěžovatele ve sdělovacích prostředcích apod. Lze tedy uzavřít, že instalace průmyslové kamery a záznam získaný jejím prostřednictvím nenaplňuje znaky porušení stěžovatelova ústavně zaručeného práva na ochranu soukromí.“*[11]

Z usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. **3 Tdo 803/2009** dále plyne, že důležitým aspektem při posuzování limitů použitelnosti soukromých záznamů bude též povaha konkrétního trestného činu, pro který se trestní stíhání vede, a obsah záznamu ve vztahu k trestné činnosti, která má být objasněna. Nejvyšší soud zároveň výše uvedeným rozhodnutím potvrdil již dříve vyslovený názor ve svém rozhodnutí sp. zn. **5 Tdo 459/2007** a zdůraznil, že významným kritériem při posuzování přípustnosti soukromé nahrávky je existence, resp. absence jiných důkazů, které jsou způsobilé trestnou činnost objasnit. Ačkoliv šlo v posuzovaném případě o důkaz zásadního významu k prokázání viny obviněného (nikoliv však o důkaz výlučný), Nejvyšší soud shledal jeho plnou relevanci pro rozhodnutí a přípustnost. Ve vztahu k povaze trestné činnosti, která měla být soukromou nahrávkou prokázána, Nejvyšší soud konstatoval, že *„poškozený nezasáhl nepřípustně do soukromí obviněné tím, že pořídil shora uvedený záznam týkající se výlučně útoků obviněné na jeho osobu“*.[12]

Další kritéria, která mají vliv na přípustnost důkazu soukromou nahrávkou, lze dovodit z usnesení Ústavního soudu sp. zn. **II. ÚS 143/06**. V citovaném usnesení Ústavní soud připustil, že důležitým hlediskem při posuzování přípustnosti důkazu soukromou nahrávkou bude též význam chráněného zájmu, který je trestným činem dotčen, když uvedl, že: *„kromě*

8 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1224/2004. Shodně J. Potměšil: Použitelnost zvukových a obrazových záznamů jako důkazů, Správní právo č. 3/2010, str. 138.

9 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2008, sp. zn. 5 Tdo 229/2008.

10 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007 (č. 7/2008 Sb. rozh. tr.).

11 Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09 (U 4/56 SbNU 841).

12 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 3 Td 803/2009 (Výběr NS 6813/2009).

okolností, za nichž byla taková nahrávka pořízena, (...) bude mít rozhodující význam pro konečné posouzení věci i význam posuzovaného zájmu, který je předmětem vlastního řízení, a možnosti, které měl účastník, uplatňující tuto informaci, k dispozici k tomu, aby získal uvedené informace jiným způsobem než za cenu porušení soukromí druhé osoby".[13]

Za povšimnutí stojí také názor vyslovený Krajským soudem v Hradci Králové, jehož rozhodnutí bylo v tomto případě předmětem přezkumu Nejvyšším soudem ve shora uvedené věci sp. zn. **3 Tdo 803/2009**.[14] Odvolací soud při posuzování opravného prostředku obviněné uvedl, že *„nelze naopak pominout, že právě obžalovaná uplatnila v rámci své obhajoby skutečnosti, které výrazně zasahují do soukromí poškozeného (...)".*[15] Tyto teze naznačují, že nemalý význam při posuzování přípustnosti důkazu soukromou nahrávkou budou mít též prostředky, které k uplatnění svých práv zasahujících do práva na soukromí užila v trestním řízení protistrana.

Pohled Evropského soudu pro lidská práva

Vyjdeme-li z širšího kontextu a podíváme se na soukromé záznamy jako na důkaz z pohledu Evropského soudu pro lidská práva („ELSP"), dozvíme se, že **ESLP zaujímá ve svých rozhodnutích k této otázce spíše zdrženlivý postoj a svou kompetenci posuzovat jakékoliv pochybení vnitrostátních soudů dovozuje pouze v případech, kdy došlo k porušení některého z ustanovení Úmluvy**. Nicméně, jelikož Úmluva přípustnost důkazů ani důsledky porušení vnitrostátních pravidel dokazování nereguluje, nepřísluší ESLP se k této otázce v abstraktní rovině vyjadřovat.

V konkrétní rovině pak z dosavadní judikatury ESLP, víceméně v souladu se závěry českých soudů, vyplývá, že **pokud při vyhledávání nebo získání důkazů dojde k porušení čl. 8 Úmluvy, nebudou tyto důkazy *a priori* stiženy vadou a nebude je nutné pro jejich nezákonnost vyloučit**. Judikatura ESLP důkazy získané porušením práva na soukromí dle čl. 8 Úmluvy v rámci trestního řízení nijak nezakazuje a vnitrostátní soudy k nim mohou přihlížet. Pravidla pro posuzování zákonnosti důkazů ve světle čl. 8 Úmluvy se zdají být aplikovatelná pouze na důkazy získané porušením práva na soukromí ze strany orgánů státu.[16] Porušení čl. 8 Úmluvy však přichází v úvahu také tehdy, pokud by národní orgány činné v trestním řízení podstatným způsobem přispěly k realizaci soukromého odposlechu s vidinou jeho využitelnosti v trestním řízení.[17]

Na zákonnost důkazů je možné pohlížet též prizmatem dodržení práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 6 Úmluvy. Pozornost ESLP se v této otázce soustřeďuje na posouzení, zda řízení bylo spravedlivé jako celek. K požadavkům na zajištění spravedlnosti řízení v případech, kdy jedním z důkazů je soukromá nahrávka, se ESLP vyjádřil ve věci ***Schenk proti Švýcarsku***.[18] V citovaném rozhodnutí ESLP posuzoval případ, kdy nahrávku pořídila soukromá osoba sama z vlastní iniciativy a tato nahrávka byla základním usvědčujícím důkazem ve vztahu k obviněnému. Obsahem nahrávky, kterou pořídil nájemný vrah, bylo zachycení jeho vlastní konverzace s obviněným ohledně návodu k trestnému činu vraždy. Záznam byl následně předložen příslušnému vyšetřujícímu orgánu. ESLP v tomto případě neshledal důvod porušení čl. 6 Úmluvy a řízení považoval jako celek za spravedlivé, přičemž své tvrzení opřel o dvě zásadní skutečnosti: a) nahrávka nebyla jediným usvědčujícím důkazem a b) práva obhajoby spočívající v možnosti vyjádřit se k takovému důkazu a zpochybnit jeho pravdivost byla dodržena.

Z dalších rozhodnutí ESLP lze dovodit, shodně se závěry vyslovenými českými soudy, že významným faktorem při posuzování spravedlivosti řízení jako celku může být i význam zájmu, který je trestným činem dotčen.[19]

V duchu závěrů vyslovených v rozsudku *Schenk proti Švýcarsku* posuzoval ESLP použitelnost soukromých záznamů i v dalších případech,[20] nicméně v jeho rozhodnutích nenalezneme jediný případ, kdy v použití důkazů v souvislosti se zásahy do soukromí jednotlivce shledal porušení čl. 6 Úmluvy.[21]

Test přípustnosti důkazu obsahem soukromých nahrávek

Na základě výše představeného shrnutí judikatury českých soudů a Evropského soudu pro lidská práva lze učinit následující závěry.

Posouzení přípustnosti důkazu obsahem zvukových a obrazových nahrávek předložených stranami trestního řízení **náleží v konečném důsledku soudu** a otázku, zda se jedná o důkaz přípustný či nikoliv, **bude nutné posoudit v každém konkrétním případě zcela individuálně**.

Pro úvahu soudu **není *a priori* rozhodným kritériem to, zda byly záznamy pořízeny v souladu se zákonem nebo protiprávně. Byly-li záznamy získány v rozporu se zákonem, neznamená to, že by byly automaticky procesně nepoužitelné.** Proto důkaz získaný porušením práva na ochranu osobnosti, i přesto, že byl získán protiprávně (jedná se např. o přestupek), nepřiměřeným zásahem do základních práv jedince není a bude důkazem procesně použitelným, pokud takové porušení zákona bude proporcionální ve vztahu ke sledovanému cíli.[22] Při posuzování limitů přípustnosti soukromých nahrávek jako důkazu v trestním řízení se není možné omezovat pouze na jejich přínos ve vztahu k zájmu společnosti na objasnění trestné činnosti a na spravedlivém potrestání pachatelů trest-

13 Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 143/06.

14 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 3 Td 803/2009 (Výběr NS 6813/2009).

15 Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 4. 2. 2009, sp. zn. 14 To 379/2008.

16 J. Nejedlý: Zákonnost důkazů v trestním řízení ve světle Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Praha 2013, Prameny a nové proudy právní vědy, str. 78.

17 Srov. rozsudek ESLP ze dne 5. 11. 2002 ve věci *Allan proti Spojenému království* ve spojení s rozsudkem ESLP ze dne 8. 4. 2003 ve věci *M. M. proti Nizozemsku*, č. 39339/98 a rozsudkem ESLP ze dne 25. 10. 2007 ve věci *Van Vondel proti Nizozemsku*, č. 38258/03.

18 Rozsudek ESLP ze dne 12. 7. 1998 ve věci *Schenk proti Švýcarsku*, č. 10862/ 84.

19 Rozsudek ESLP ze dne 1. 3. 2007 ve věci *Heglas proti České republice*, č. 5935/02.

20 Srov. např. rozsudky ESLP ze dne 25. 9. 2001 ve věci *P. G. a J. H. proti Spojenému království*, č. 44787/98; ze dne 5. 11. 2002 ve věci *Allan proti Spojenému království*, č. 48539/99.

21 J. Nejedlý, op. cit. sub 17, str. 96.

22 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007 (č. 7/2008 Sb. rozh. tr.), a usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09 (U 4/56 SbNU 841).

ných činů.[23] Jinými slovy, z rozboru relevantní judikatury plyne, že v českém právním prostředí bude nezbytné na přípustnost důkazů soukromými nahrávkami aplikovat **test proporcionality**, který byl již v minulosti shrnut Ústavním soudem do tří kroků (vhodnost, potřebnost a proporcionalita), a to v modifikované podobě.

První krok testu proporcionality (tj. vhodnost neboli schopnost dosáhnout sledovaného legitimního cíle) bude při provedení důkazu soukromou nahrávkou téměř vždy naplněn, neboť připuštěním tohoto důkazu je *a priori* sledován legitimní cíl, kterým je objasnění trestné činnosti. Prostor k pochybnostem však ponechává **druhý a třetí krok testu proporcionality**. Při druhém kroku musí orgány činné v trestním řízení pečlivě zkoumat, zda provedení důkazu pomocí zvukového nebo obrazového záznamu předloženého stranami je potřebným důkazním návrhem ve vztahu k základnímu právu. Důkaznímu návrhu stran bude možné vyhovět jen tehdy, bude-li použit důkaz, který je k základnímu právu dotčené osoby nejšetrnější v porovnání s ostatními prostředky umožňujícími získat informace potřebné pro objasnění trestné činnosti. Při třetím kroku testu proporcionality je zapotřebí zvažovat, zda újma na základním právu je přiměřená ve vazbě na zamýšlený cíl v podobě objasnění trestné činnosti a potrestání jejích pachatelů (tzv. proporcionalita v užším smyslu). V rámci tohoto kroku, na který se pozornost českých soudů zaměřuje ze značné části, bude základním kritériem poměřování chráněných práv a zájmů, které se ve veřejné a soukromé sféře střetávají.

Při aplikaci testu proporcionality bude proto ve druhém a zejména ve třetím kroku třeba vzít v úvahu tato **specifická kritéria**, která vyplývají z dříve uvedených rozhodnutí soudů, a to:

a) zda, se jedná o samostatně stojící důkaz v rámci hodnocení otázky viny pachatele anebo má soud k dispozici jiné důkazy;[24]
b) zda byla zaznamenána soukromá či veřejná událost;[25]
c) zda byl získaný materiál určen pro omezené použití či měl být dostupný široké veřejnosti; [26]
d) povaha konkrétního trestného činu, pro který je vedeno trestní stíhání, a význam veřejného zájmu, který je chráněn příslušnou skutkovou podstatou trestného činu;[27]
e) zda byl záznam pořízen bez souhlasu nebo se souhlasem nahrávané osoby;[28]
f) zda byl provedením záznamu sledován legitimní cíl nebo byl sledován cíl jiný;[29]
g) zda byl záznam využit jen pro nezbytně nutný účel nebo byl zneužit;[30]
h) zda se záznam týká výlučně trestné činnosti, která má být jeho obsahem prokázána, nebo zda zachycuje i jiné soukromé události.[31]

Případy nepřípustných důkazů obsahem soukromých nahrávek

Na druhou stranu je třeba uvést, že i přes výše uvedený test přípustnosti není zákonnost opatření záznamu soukromými osobami kritériem bezvýznamným. Případy, kdy není opatřený důkaz v trestním řízení možné použít, udává vylučovací klauzule obsažená v ust. § 89 odst. 3 tr. řádu: ***„důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení nesmí být použit v řízení s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která takového donucení nebo hrozby donucení použila“***. Důkaz, který byl získán nezákonným donucením nebo hrozbou, je důkazem absolutně neúčinným a není možné k němu v dalším řízení přihlížet.[32] S ohledem na to, že až na zmiňované ust. § 89 odst. 3 tr. řádu trestní řád kategorizaci možných podstatných vad řízení, které by měly za následek neúčinnost jakýchkoliv důkazů, neobsahuje (což platí pochopitelně i pro důkazy obsahem soukromých nahrávek), bude zapotřebí tyto dovodit výkladem.

Závěry obsažené v usnesení Ústavního soudu sp. zn. **II. ÚS 143/06**,[33] které jsou podpořeny též výše uvedenou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva,[34] jasně vypovídají o tom, že **absolutně neúčinným důkazem bude záznam obstaraný na základě postupu orgánů činných v trestním řízení, jímž by se daný orgán pokusil obejít ustanovení trestního řádu**, která jsou nyní prostřednictvím rozhodovací praxe soudů interpretována poměrně restriktivně. Zejména půjde o případy, kdy by policejní orgán s cílem získat doznání podezřelé či obviněné osoby, či ji jinak usvědčit, požádal či vyzval soukromou osobu, aby důkaz obstarala, popř. jí k tomu dokonce poskytl potřebné technické prostředky či jinou součinnost (nasazení odposlouchávacího zařízení soukromé osobě apod.).[35]

Domnívám se, že **s ohledem na extrémní zájem na zajištění ochrany komunikace mezi obhájcem a jeho klientem bude procesně nepoužitelným důkazem též záznam třetí osoby za-**

23 Tomuto závěru ostatně odpovídá i stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 2/2004, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k použitelnosti magnetofonového záznamu rozhovoru jako důkazu v trestním řízení.

24 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007 (č. 7/2008 Sb. rozh. tr.), a ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 3 Tdo 803/2009 (Výběr NS 6813/2009). Srov. též rozsudek ESLP ze dne 12. 7. 1998 ve věci *Schenk proti Švýcarsku*, č. 10862/84.

25 Viz usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09 (U 4/56 SbNU 841).

26 Tamtéž.

27 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 3 Tdo 803/2009 (Výběr NS 6813/2009); usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 143/06.

28 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007 (č. 7/2008 Sb. rozh. tr.).

29 Viz usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09 (U 4/56 SbNU 841).

30 Tamtéž.

31 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 3 Tdo 803/2009 (Výběr NS 6813/2009).

32 Nález Ústavního soudu ze dne 11 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 291/2000 (N 69/26 SbNU 207); J. Jelínek: Trestní právo procesní, 4. aktualizované a doplněné vydání, Leges, Praha 2016, str. 369.

33 Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 143/06, dle kterého nebude pořízení zvukového či obrazového záznamu soukromými osobami *a priori* nepřípustným důkazem, *„jiná situace může nastat pouze, když skryté operativní prostředky použijí orgány státní moci způsobem, kterým obcházejí zákon, a vyhnou se tak přísnějším podmínkám v ustanoveních trestního řádu shora naznačených“*.

34 Rozsudek ESLP ze dne 5. 11. 2002 ve věci *Allan proti Spojenému království*, stížnost č. 48539/99.

35 Viz rozsudky ESLP ze dne 8. 4. 2003 ve věci *M. M. proti Nizozemsku*, č. 39339/98, a ze dne 25. 10. 2007 ve věci *Van Vondel proti Nizozemsku*, č. 38258/03.

36 Srov. § 88 odst. 1 a § 158d odst. 1 tr. řádu stanovící nepřípustnost odposlechu komunikace mezi obviněným a obhájcem.

C·H·BECK NOVINKY

Luboš Tichý

CISG. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

- Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG – Convention International Sales of Goods) je právním nástrojem zavazujícím v současné době 85 států
- čtenář dostává do rukou komentář k mezinárodní smlouvě, jež se chlubí svým významem jako celosvětově jednotná úprava kupní smlouvy
- publikace se snaží o systematický výklad, viz např. úvody k jednotlivým částem CISG, i když těžiště je ve vlastním komentáři k jednotlivým článkům Úmluvy

2017, vázané v plátně, 440 stran
cena 990 Kč, obj. číslo EKZ148

Schenková/Lasák a kol.

Compliance v podnikové praxi

- publikace přináší první ucelené pojednání o problematice compliance v podnikové praxi
- předkládaná kniha nabízí čtenářům praktický pohled na problematiku compliance v České republice; autoři jednotlivých kapitol jsou praktikujícími právníky, pracovníky compliance útvarů tuzemských obchodních korporací, popř. specialisté na oblast investigativních služeb a vyšetřování korupce a podvodů

2017, brožované, 480 stran
cena 790 Kč, obj. číslo PP131

Svoboda/Smolík/Levý/Šínová a kol.

Občanský soudní řád
Komentář. 2. vydání

- úspěšný komentář reaguje na celkem dvanáct změn občanského soudního řádu, k nimž došlo v mezidobí od prvního vydání z roku 2013
- novinky se týkají například výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí, předpokladů přípustnosti dovolání, režimu exekučního postihu majetku nacházejícího se ve společném jmění manželů a majetku manžela povinného
- komentář zohledňuje vývoj judikatury za poslední čtyři roky (například přelomová rozhodnutí Ústavního soudu, která nově vykládají podstatu poučovací povinnosti soudu o hrozícím neúspěchu ve sporu)

2017, vázané v plátně, 1 632 stran
cena 1 990 Kč, obj. číslo EKZ177

Objednávejte na **www.beck.cz**
tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz

chycující rozhovor zaznamenávající jejich důvěrnou komunikaci,[36] byť by se tato komunikace, v rozporu s povinnostmi obhájce, odehrávala na veřejném místě. Při opačném přístupu bychom legalizovali možnost získat usvědčující důkazy velmi jednoduchým způsobem, při kterém by docházelo k obcházení zákona.

Za neúčinný důkaz je podle mého názoru nutné považovat také **neautentické nahrávky, které byly záměrně obsahově upraveny a změněny** za pomoci technických prostředků, neboť pořízení takového důkazu bude nepochybně trpět tak závažnými vadami, které budou mít za následek jeho absolutní neúčinnost.

Závěr

Posouzení procesní použitelnosti důkazu, které strany v souladu se svým dispozičním oprávněním orgánům činným v trestním řízení předloží, náleží v konečném důsledku soudu, a bude tedy na něm, aby nezákonnost důkazního návrhu stran dovozoval v každém konkrétním případě zvlášť. V každém jednotlivém případě tak bude nezbytné pečlivě zkoumat všechna kritéria testu přípustnosti s ohledem na intenzitu zásahů do základních lidských práv, kdy jedním z nejvýznamnějších hledisek bude patrně existence, resp. neexistence dalších usvědčujících důkazů, a závažnost trestné činnosti, která má být soukromě opatřeným záznamem objasněna.

Testem přípustnosti založeném na modifikovaném testu proporcionality tak nemohou projít záznamy, které byly zneužity k záměrnému způsobení újmy dotčené osobě, tj. záznamy, které byly pořízeny s cílem veřejně znevážit dotčenou osobu, případně záznamy zachycující vyprovokovaný trestný čin, případně též záznamy, které by zachycovaly skutečnost, jež by překračovala rámec trestního řízení. Absolutně neúčinným důkazem bude podle mého názoru poté záznam pořízený na základě součinnosti s orgány činnými v trestním řízení, které se snaží obejít příslušnou procesní úpravu při pořizování zvukových či obrazových záznamů v trestním řádu, nebo záznam, který by byl pořízen za pomoci nezákonného donucení či hrozby, popř. další záznamy, při jejichž pořízení došlo k tak závažným pochybením, že způsobují neúčinnost předloženého důkazu, jako jsou neautentické nahrávky či záznamy pořízené *in fraudem legis* zachycující komunikaci mezi obviněným a jeho obhájcem.[37] ✤

37 Tento text byl zpracován v rámci projektu studentského vědeckého výzkumu *„Finance a informační technologie jako hybatelé právní regulace v zemích Evropské unie a jejich trestněprávní aspekty“* realizovaného v letech 2017-2019 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, SVV 260 360/2017.

Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení

Do českého právního řádu byl institut spolupracujícího obviněného zakotven v § 178a tr. řádu již před sedmi lety. V praxi je prozatím využíván pouze sporadicky. Tento článek by měl pomoci zodpovědět otázku, proč tomu tak je. Nejprve budou prezentovány výsledky mnou provedeného výzkumu o četnosti využívání spolupracujícího obviněného v praxi a poté se budu zabývat úvahami nad motivací obviněného spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení a navrhnu možnosti, které by mohly dle mého názoru přispět ke zvýšení této motivace.

JUDr. Lucie Budayová
působí na katedře trestního práva PF UK v Praze.

Organizovaný zločin, se kterým institut spolupracujícího obviněného neodmyslitelně souvisí, představuje závažný trestněprávní i celospolečenský problém, který oprávněně na celém světě budí znepokojení veřejnosti. Podstata tohoto institutu spočívá v rozhodnutí obviněného spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, kdy učiněním doznání a poskytnutím relevantních informací o činnosti celé skupiny zjednoduší složité, ve většině situací až nemožné prokazování viny v případech mimořádně závažné kriminality, kterou organizovaný zločin nepochybně představuje.[1]

Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného v praxi

Za účelem zjištění faktického stavu využívání institutu spolupracujícího obviněného v České republice jsem se rozhodla požádat ve smyslu zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, všechna státní zastupitelství v České republice o zpřístupnění mj. níže uvedených informací:

- kolik osob bylo v jednotlivých letech od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2015 (u okresních a obvodních státních zastupitelství v době od 1. 9. 2012 do 31. 12. 2015) v rámci jednotlivých státních zastupitelství označeno v obžalobě jako spolupracující obviněný,
- pro jaké trestné činy byla na tyto osoby podána obžaloba,
- zda v rámci jednotlivých státních zastupitelství za dobu existence tohoto institutu vychází iniciativa k využití institutu spolupracujícího obviněného spíše od státního zástupce, nebo naopak od obviněného.

Vzhledem ke skutečnosti, že státní zastupitelství ve svých informačních systémech neuvádějí žádné statistické údaje týkající se spolupracujících obviněných, probíhalo zjišťování četnosti používání institutu dotazováním jednotlivých státních zástupců a poté vyhledáváním konkrétních kauz, ve kterých byl obviněný v obžalobě za spolupracujícího obviněného označen. Z tohoto důvodu **nemusí být dále uváděné údaje zcela přesné**, ale dle mého názoru jde o informace, které **mohou přinést relevantní představu** o využívání institutu spolupracujícího obviněného v praxi.

Poskytnuté informace jsem analyzovala a zjistila jsem, že **celkem bylo v České republice ve výše uvedeném období označeno jako spolupracující obviněný 47 osob**. **V 10 případech** došlo k označení obviněného pro spáchání trestného činu **nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy** podle § 283 tr. zákoníku, druhým nejfrekventovanějším trestným činem byla **krádež** podle § 205 tr. zákoníku, a to **ve 4 případech**. Nejvíce byli obvinění označováni za spolupracující obviněné v rámci krajských státních zastupitelství, z celkového počtu 7 krajských státních zastupitelství byl institut spolupracujícího obviněného využit u 6 z nich, a to celkem u 35 osob.[2, 3]

Otázka důvodu nízkého počtu spolupracujících obviněných

První důvod, který může možná někomu vytanout na mysli v souvislosti s nízkým počtem případů, ve kterých byl institut spolupracujícího obviněného využit, je, že organizovaný zločin není v České republice natolik rozšířen. Tato domněnka však neodpovídá skutečnosti. Vzhledem k tomu, že výskyt organizovaného zločinu nelze vázat na ekonomickou vyspělost státu, na státoprávní uspořádání ani na národnostní složení, náboženství nebo tradice, je tento fenomén problémem drtivé většiny všech států bez ohledu na tyto faktory.[4] Česká republika se potýká s jeho nárůstem především od počátku 90. let. Organizovaný zločin u nás existoval již v době před revolucí, avšak v mnohem menším měřítku.[5] Na našem území jeho rozvoji nahrává nejen geografická poloha, členství v Schengenském prostoru

1 Viz J. Jelínek a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, 5. vydání, Leges, Praha 2014, str. 873.

2 Městské státní zastupitelství v Praze do této statistiky bohužel nemohu zahrnout, neboť jako jediné ze všech státních zastupitelství v ČR podmínilo poskytnutí informace o četnosti využívání institutu spolupracujícího obviněného úhradou nákladů ve výši 79 800 Kč, kterou zdůvodnilo mimořádně rozsáhlým vyhledáváním informací.

3 Srov. J. Chromý, M. Růžička: Ještě k využívání institutu spolupracujícího obviněného. Aneb jaké jsou poznatky z praxe státního zastupitelství? Kriminalistika č. 4/2015, str. 295-299.

4 Viz M. Maguire, R. Morgan, R. Reiner (eds.): The Oxford handbook of criminology, 5th edition, Oxford University Press, Oxford 2012, str. 604.

5 Více viz M. Cejp a kol.: Organizovaný zločin v České republice III, 1. vydání, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2004, str. 50-51.

Počet využití institutu spolupracujícího obviněného na jednotlivých státních zastupitelstvích

Název státního zastupitelství	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Krajská státní zastupitelství							
Krajské SZ v Českých Budějovicích	0	0	0	0	0	2	2
Krajské SZ v Ústí nad Labem	-	-	-	-	-	-	16
Krajské SZ v Praze	0	0	1	2	1	-	4
Krajské SZ v Plzni	0	0	1	2	0	0	3
Krajské SZ v Hradci Králové	0	1	1	0	0	0	2
Krajské SZ v Ostravě	2	0	3	2	0	1	8
Okresní státní zastupitelství							
Obvodní SZ pro Prahu 3	0	0	0	0	1	0	1
Okresní SZ v Jablonci nad Nisou	0	0	0	0	0	1	1
Okresní SZ v Teplicích	0	0	1	0	0	0	1
Městské SZ v Brně	0	0	0	1	1	0	2
Okresní SZ v Břeclavi	-	-	-	-	-	-	1
Okresní SZ v Jihlavě	0	0	0	0	0	1	1
Okresní státní zastupitelství Praha-západ	0	0	0	0	0	1	1
Okresní státní zastupitelství v Pardubicích	0	0	0	0	0	2	2
Okresní státní zastupitelství v Karviné	0	0	1	0	0	0	1
Okresní státní zastupitelství v Opavě	0	0	0	0	1	0	1
Celkem za ČR	**2**	**1**	**8**	**7**	**4**	**8**	**47**

V tabulce nejsou uvedena státní zastupitelství, kde nedošlo k využití institutu spolupracujícího obviněného ani v jednom případě, a není uvedeno Městské státní zastupitelství v Praze, které jako jediné zpoplatnilo poskytnutí této informace částkou 79 800 Kč. Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem a Okresní státní zastupitelství v Břeclavi neudaly počty osob označených za spolupracující obviněné v jednotlivých letech, ale pouze souhrnný počet za celé období.

a kvalitní dopravní infrastruktura, ale také nedostatečná legislativa, časté střídání vlád a jejich jednotlivých členů, státních úředníků, nedostatek zkušených a nezkorumpovatelných profesionálů v orgánech činných v trestním řízení a neřízená migrace.

Je tedy evidentní, že trestná činnost související s organizovaným zločinem se nevyhýbá ani České republice, a vzhledem k tomu, že **institut spolupracujícího obviněného by měl být důležitou součástí boje proti organizovanému zločinu, lze si znovu klást otázku, z jakého důvodu není využíván častěji**? Skupiny organizovaného zločinu působí skrytě a disponují nejlepšími možnými způsoby zabezpečení, potírání jejich činnosti tedy vyžaduje specifický přístup vyšetřovacích orgánů a justice. Díky vysokým finančním obnosům skupiny neustále zdokonalují technické a informační vybavení, jehož vlastnosti většinou předčí vybavení policie. Organizovaný zločin má oproti státu kromě finančních možností rovněž určitou výhodu v tom ohledu, že při své činnosti využívá především nelegální postupy a prostředky, takže jeho vývoj je dynamický. Postupy státu oproti tomu musejí být vždy v souladu s demokratickými právními principy a ctít základní lidská práva a svobody.[6] Nelze tedy bohužel tvrdit, že se orgánům činným v trestním řízení trestnou činnost organizovaného zločinu daří efektivně odhalovat a osoby, které se na ní podílejí, sankcionovat.

Zájem obviněných stát se spolupracujícím obviněným

Jak ukázaly výsledky výzkumu, **obvinění v praxi projevují zájem spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení a stát se spolupracujícími obviněnými, neboť iniciativa na využití institutu spolupracujícího obviněného vychází častěji od obviněného, a to ve více než v 65 % případů**.[7] Trestní řád tuto počáteční fázi využití institutu spolupracujícího obviněného nijak neupravuje. Z absence zákonného ustanovení vyplývá, že se nemusí jednat přímo o návrh či žádost stát se spolupracujícím obviněným, ale pouze o **podnět obviněného vyjádřený v jakékoliv formě** (dále společně jen „žádost"). Neexistují tedy žádné formální náležitosti, které by žádost obviněného o získání statusu spolupracujícího obviněného měla obsahovat, v každém případě však musí být její součástí oznámení skutečností požadovaných ust. § 178a odst. 1 písm. a) tr. řádu. Lze si tedy představit, že žádost bude obviněný v praxi podávat buď v písemné formě, nebo uvede skutečnosti požadované ust. § 178a odst. 1 písm. a) tr. řádu do protokolu o výslechu, projeví zájem stát se spolupracujícím obviněným a požádá policejní orgán o předložení tohoto protokolu státnímu zástupci. Státní zástupce poté takovou žádost posoudí a rozhodne, zda obviněného vyslechne.

Uvedením skutečností způsobilých významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny se vystavuje obviněný jistému nebezpečí. Pokud se státní zástupce na základě žádosti obviněného rozhodne obviněného nevyslechnout nebo ho sice vyslechne, ale obviněný se v průběhu výslechu rozhodne, že spolupracovat nebude, je otázkou, zda a jak je možné využít žádost podanou obviněným v řízení jako důkaz. Vzhledem k tomu, že ust. § 89 odst. 2 tr. řádu stanovuje, že: *„za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci"*, a současně trestní řád v žádném ze svých ustanovení výslovně neuvádí, že takovou žádost obviněného nelze jako důkaz použít, lze dovodit, že může být žádost použita jako listinný důkaz podle § 122 odst. 2 tr. řádu, neboť by se jednalo o listinu, která svým obsahem prokazuje nebo vyvrací dokazovanou sku-

6 B. Coufalová: Hmotněprávní instituty pro boj s organizovaným zločinem podle nového trestního zákoníku, Bulletin advokacie č. 10/2009, str. 82.

7 Na KSZ v Českých Budějovicích vzešla v obou případech využití institutu spolupracujícího obviněného iniciativa od státního zástupce. Rovněž na OSZ v Teplicích byl v tomto směru iniciativní pouze státní zástupce. KSZ v Ústí nad Labem, KSZ v Praze a KSZ v Ostravě uvedla, že návrhy vycházely převážně ze strany obviněných, ve všech ostatních případech navrhovali využití institutu spolupracujícího obviněného pouze obvinění (MSZ v Brně a OSZ v Jablonci nad Nisou tuto informaci neuvedla).

tečnost, vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému.[8]

Zákonodárce rovněž neupravil způsob, jakým může naopak státní zástupce nabídnout obviněnému možnost využití institutu spolupracujícího obviněného. Ust. § 178a odst. 3 tr. řádu upravuje pouze postup, který je státní zástupce povinen dodržet předtím, než obviněného za spolupracujícího v obžalobě označí. Zákon státnímu zástupci ukládá povinnost výslech obviněného provádět osobně, přičemž musí obviněný být před zahájením výslechu poučen o svých právech, o podstatě označení za spolupracujícího obviněného, o povinnosti setrvat na svém doznání a dodržet své závazky uvedené v § 178a odst. 1 tr. řádu a též o skutečnosti, že jakmile obviněný v přípravném řízení nebo v řízení před soudem své závazky poruší, nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného.

A. Nett uvádí, že může v praxi docházet k situacím, kdy bude rozdílný rozsah a obsah skutečností uváděných obviněným v žádosti a těch uváděných během výslechu, a dovozuje, že by bylo možné takový rozpor vyhodnotit jako nedodržení závazku obviněného podat pravdivou a úplnou výpověď, protože tento závazek převzal již v okamžiku, kdy naplnil podmínky předvídané v § 178a odst. 1 tr. řádu.[9] S tímto názorem se neztotožňuji, neboť poprvé dojde k poučení obviněného o povinnostech setrvat na jeho doznání a dodržet své závazky uvedené v § 178a odst. 1 tr. řádu i o skutečnosti, že pokud své závazky v přípravném řízení nebo v řízení před soudem poruší, nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného, až při výslechu konaném státním zástupcem na základě žádosti obviněného o udělení statusu spolupracujícího obviněného.

S ohledem na výše uvedené se domnívám, že by měl být obviněný sankcionován odebráním statusu za porušení svých povinností až od chvíle, kdy byl o možnosti takového postižení dostatečně informován, tudíž by se nemělo přihlížet ke skutečnosti, že během výslechu uvede informace odlišné od těch uvedených v žádosti. V době podání žádosti totiž ještě nemusel být s možností postihu seznámen, a proto nemusel být dostatečně motivován uvést pravdivě všechny informace, které jsou mu známy. Navíc je velmi pravděpodobné, že při výslechu vylíčí obviněný skutečnosti požadované § 178a odst. 1 písm. a) tr. řádu v širším rozsahu než v žádosti, neboť prostřednictvím otázek kladených státním zástupcem může uvést detailnější informace.

Jistota nabízených výhod

Příčina nízkého počtu kauz, v nichž figurují spolupracující obvinění, dle mého názoru spočívá hlavně v tom, že osobám, které by mohly s orgány činnými v trestním řízení spolupracovat, **nejsou poskytovány takové výhody, které by je ke spolupráci dostatečně motivovaly**.

Vzhledem k tomu, že výpověď obviněného může představovat pro trestní řízení zásadní důkaz, bez něhož by v případě absence jiných důkazů nebyla podána obžaloba, protože by nebyla trestná činnost organizované zločinecké skupiny dostatečně prokázána, obviněný bude vždy uvažovat nad tím, jak moc si může být jistý tím, že orgány činné v trestním řízení jinými důkazy nedisponují. V případě, kdy si je jistý, že organizovaná zločinecká skupina skrývala svou činnost dobře, takže prakticky není možné ji prokázat, velmi pravděpodobně nebude spolupracovat ani při nabídce značných výhod, protože pro něho bude výhodnější výsledek v podobě neodsouzení členů skupiny a zachování vzájemných vztahů v jejím rámci. Pokud však bude na pochybách, bude jistě poměřovat, zda přiznání možných výhod převyšuje v daném případě vzniklá rizika. Z tohoto důvodu by měla být dle mého názoru právní úprava institutu spolupracujícího obviněného co nejvíce motivující, aby se nakonec obviněný v tomto případě pro spolupráci rozhodl.

S ohledem na výše uvedené považuji za **problematické, že právní úprava institutu spolupracujícího obviněného stanovuje v § 178a tr. řádu pro obviněného řadu povinností, ale nezaručuje jistotu nabízených výhod při splnění všech podmínek, tudíž lze formulaci tohoto ustanovení pokládat za příliš jednostrannou**.[10] Pro obviněného znamená svolení ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení hned několik rizik. V první řadě si v průběhu přípravného řízení nemůže být jist, zda po splnění potřebných podmínek bude za spolupracujícího obviněného skutečně v obžalobě státním zástupcem označen. Zákon v § 178 odst. 1 tr. řádu stanoví, že státní zástupce ho v obžalobě označit *může*, a dává mu tak možnost volby, nikoliv však povinnost to učinit. Tento postup státního zástupce je tedy čistě fakultativní a důsledek spolupráce s orgány činnými v trestním řízení pro obviněného představuje až do doby doručení obžaloby významnou nejistotu. Z tohoto důvodu shledávám potřebným učinit proces uznání obviněného za spolupracujícího transparentnějším.[11]

V této souvislosti bych navrhovala doplnit do ust. § 178a tr. řádu povinnost státního zástupce vydat po výslechu obviněného, který svolí ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, usnesení, zda obviněného bude v obžalobě za spolupracujícího obviněného označovat či nikoliv. Domnívám se totiž, že takové rozhodnutí by mohlo motivaci obviněného ke spolupráci zvýšit.

Pro případ, že by se státní zástupce rozhodl, že obviněného z nějakého důvodu za spolupracujícího v obžalobě nakonec neoznačí, bych navrhovala uzákonit jeho povinnost vydat o tomto rozhodnutí, proti kterému by měl mít obviněný právo podat opravný prostředek. Tímto postupem by byla obviněnému poskytnuta další jistota, že v případě splnění všech podmínek stanovených zákonem bude v obžalobě za spolupracujícího obviněného označen. Možnost podání opravného prostředku by přicházela v úvahu např. za situace, kdy by se státní zástupce domníval, že obviněný nesplnil všechny potřebné podmínky k přiznání statusu spolupracujícího obviněného, přestože je obviněný ve skutečnosti splnil.

Obava ze msty

Velmi významný faktor při rozhodování obviněného, zda se pokusit stát spolupracujícím obviněným, představuje rov-

8 Srov. A. Nett: Spolupracující obviněný, přínosy a rizika nové právní úpravy, in R. Dávid, D. Sehnálek, J. Valdhans (eds.): Dny práva 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity [CD-ROM], 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 2010. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv 378, dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik.html Dny práva 2010: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika, str. 124.

9 Tamtéž, str. 125.

10 Srov. P. Vantuch: K institutu spolupracujícího obviněného a možnostem jeho uplatňování v praxi, Trestní právo č. 7-8/2012, str. 21.

11 Srov. J. Jelínek: Interview, Studio 6, TV, ČT 24, 6. 3. 2015, 0:30, http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1509144-spolupracujici-obvineny-jednou-a-dost-navrhuje-profesor-jelinek.

než **skutečnost, že obviněný dává svolením ke spolupráci často v sázku zdraví, či dokonce život svůj nebo svých blízkých**. Obava ze msty vytváří u obviněného silný demotivační efekt, neboť ví, že pokud se rozhodne s orgány činnými v trestním řízení spolupracovat a začne vypovídat, upřednostní tím své vlastní zájmy před zájmy skupiny, a od zbytku skupiny se tak natrvalo odpoutá. Je jasné, že se o jeho kooperaci s orgány činnými v trestním řízení zbytek skupiny dozví, takže může očekávat, že bude za toto jednání z jejich strany logicky následovat msta. Rovněž je zřejmé, že ostatní obvinění se budou snažit v řízení činit veškeré kroky k tomu, aby jeho doznání a jím poskytnuté informace byly co nejméně věrohodné a měly co nejmenší následky.[12]

Ohrožení se může spolupracující obviněný obávat již během výkonu vazby, poté ve výkonu trestu odnětí svobody, ale i na svobodě v případě upuštění od potrestání nebo uložení alternativního trestu. Spolupracující obvinění se totiž za spolupráci s orgány činnými v trestním řízení stávají ze strany ostatních vazebně stíhaných či odsouzených terčem šikany, přičemž útočníky nejsou pouze členové organizované zločinecké skupiny, proti níž spolupracující obvinění vypovídali, ale rovněž vazebně stíhaní či odsouzení, kteří se chtějí např. této skupině zavděčit. Pokusy o znepříjemnění pobytu ve věznici mohou vyústit až v likvidaci spolupracujícího obviněného. Pomsta může také směřovat vůči členům rodiny spolupracujícího obviněného. **Není tak divu, že obvinění dost často raději podstupují riziko, že bude trestná činnost skupiny odhalena a budou přísně sankcionováni, než riziko ohrožení života svého nebo jim blízkých osob.**

S ohledem na tyto skutečnosti je nutné uvažovat nad tím, jak co nejlépe tyto obavy obviněných odstranit. Kromě využití institutů zakotvených v zákoně č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením,[13] **shledávám rozumným řešením tohoto problému novelizaci příslušných ustanovení zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, zák. č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, a zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, v tom smyslu, aby došlo k vytvoření určitých speciálních oddělení věznic, ve kterých by byli umístěni do vazby či vykonávali trest odnětí svobody pouze spolupracující obvinění**.[14]

Takové řešení by bylo jistě vhodné, nicméně do značné míry komplikované. V současných věznicích by bylo jistě možné vymezit určité separované úseky, kam by jiní odsouzení než ti, kteří byli spolupracujícími obviněnými, neměli přístup, nicméně v praxi by mohly nastat problémy např. v případě pracovního zařazení těchto odsouzených. Jeden z důležitých faktorů pro pracovní zařazení vězňů představují prostorové možnosti věznice a ve většině věznic jsou s ohledem na možnost vytvoření dalšího pracoviště pro odsouzené uvnitř areálu věznice vyčerpány, není tedy možné vytvářet ještě speciální úseky jednotlivých pracovišť pro odsouzené, kteří byli spolupracujícími obviněnými. Takové řešení by nebylo efektivní také z důvodu, že dalším významným faktorem pro pracovní zařazení odsouzených je jejich odborná kvalifikace a v praxi není možné vytvářet pro odsouzené spolupracující obviněné, kterých není mnoho, speciální pracoviště podle jejich kvalifikace.

Za jediný efektivní a pro odsouzené spolupracující obviněné bezpečný způsob pracovního zařazení shledávám pracovní zařazení u cizích podnikatelských subjektů. Pracovní činnost je v takovém případě uskutečňována na základě smluv o zařazení do práce uzavřených mezi podnikatelským subjektem a věznicí. Tato forma spolupráce však není podnikatelskými subjekty s ohledem na nutné investice do vybudování prostor vhodných pro zaměstnávání odsouzených a scházejících pobídek ze strany státu (např. daňové úlevy, daňové prázdniny apod.) příliš často vyhledávána.[15] Navíc by nebylo možné tento způsob pracovního zařazení uskutečnit ani ve všech typech věznic. Jako vhodné řešení tedy považuji pro spolupracující obviněné vytvoření separovaných úseků pro výkon trestu odnětí svobody, přičemž následně zůstane na nich, zda chtějí být pracovně zařazeni mezi ostatní odsouzené a být potenciálně ohrožení, nebo raději práci ve věznici nebudou vykonávat, aby s ostatními odsouzenými nepřišli do styku. **Takto by měli obvinění jistotu, že pokud nebude v jejich případě upuštěno od potrestání a bude jim uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, nemusí se obávat ve výkonu trestu o svůj život, což by dle mého názoru mohlo také zvýšit jejich motivaci ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení.**

Závěr

Vzhledem k tomu, že v současné době probíhají v České republice práce na rekodifikaci trestního práva procesního, bude jistě institut spolupracujícího obviněného v této souvislosti znovu prodiskutováván. Zákonodárce bude muset vyřešit otázku, zda považuje institut spolupracujícího obviněného za přínosný a chce jej nadále v českém právním řádu zachovat, případně ho určitým způsobem vylepšit. Spolupracující obviněný je sice osobou, která páchala často závažnou trestnou činnost, nicméně orgány činné v trestním řízení mohou v některých případech efektivně zakročit proti organizovanému zločinu pouze na základě jeho výpovědi a jím poskytnutých informací. Osoby, které se stávají spolupracujícími obviněnými, by tak dozajisté nečinily, pokud by nebyly motivovány nabízenými výhodami. Domnívám se, že v současné právní úpravě na pomyslné misce vah pro obviněného převažuje nad možným získáním výhod riziko, které svým jednáním podstupuje. Zákonodárce by měl tedy poskytovat obviněnému nejen možné benefity, ale při splnění všech podmínek také jistotu jejich přiznání. Dle mého názoru by tedy bylo vhodné se zaměřit především na výše zmiňované zvýšení transparentnosti rozhodování státních zástupců o přiznání statusu spolupracujícího obviněného a zabezpečení bezpečnosti spolupracujících obviněných ve výkonu vazby či výkonu trestu. ✤

Tento text byl zpracován v rámci projektu studentského vědeckého výzkumu „Finance a informační technologie jako hybatelé právní regulace v zemích Evropské unie a jejich trestněprávní aspekty“ realizovaného v letech 2017-2019 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, SVV 260 360/2017.

12 L. Vávra: Spolupracující obviněný, Právní prostor [online], 6. 10. 2015 [cit. 2016-03-20], dostupné z: http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/spolupracujici-obvineny.

13 Více viz např. P. Vantuch, op. cit. sub 10, str. 27, či P. Vantuch: Spolupracující obviněný po novelizaci provedené zákonem č. 139/2012 Sb., Trestní právo č. 10/2012, str. 8.

14 Srov. J. Jelínek, op. cit. sub 11, P. Vantuch, op. cit. sub 10, str. 26.

15 Více k pracovnímu zařazování odsouzených viz Vězeňská služba České republiky: Obecná informace o zaměstnávání vězňů [online], 5. 10. 2009 [cit. 2016-03-20], dostupné z: http://www.vscr.cz/veznice-ostrov-nad-ohri-88/informacni-servis-1610/vzdelavani-a-zamestnanost-veznu-896/obecna-informace-o-zamestnavani-veznu-2796.

LONGINES®

BECHYNĚ
HODINÁŘSTVÍ

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ 10, PRAHA 1 | +420 608 080 874
ŠTĚPÁNSKÁ 57, PRAHA 1 | +420 224 214 349
www.hodinarstvibechyne.cz

The Longines Master Collection

Nemajetková újma způsobená průtahy ve správním řízení

V článku se zabývám právem na přiměřenou délku řízení ve vztahu ke správním řízením, kdy relativně spornou otázkou stále zůstává, zda účastníci správních řízení mají právo na projednání věci bez průtahů, obdobně jako účastníci řízení soudního. Uvedená otázka byla identifikována s ohledem na recentní judikaturu vyšších soudů, včetně ESLP, který právo na přiměřenou délku řízení, a tedy i právo na případné zadostiučinění v případě vzniku nemajetkové újmy, přiznává pouze těm správním řízením, která naplní judikaturou vymezená kritéria. V předloženém textu se tak zamýšlím nad důvodností takto vymezeného rozlišování jednotlivých řízení.

JUDr. Jakub Matocha
je externím doktorandem na katedře obchodního práva PF UK v Praze.

Stát odpovídá za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. Uvedené ustanovení lze nalézt v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, na jehož základě se lze domoci za způsobenou újmu odškodnění od státu. S uvedeným zákonem se můžeme v posledních letech setkat zejm. v souvislosti s žádostmi na náhradu nemajetkové újmy způsobené průtahy v řízení, neboť tyto jsou ze své podstaty považovány na nesprávný úřední postup.

V oblasti tzv. průtahů, tj. porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě, existuje množství tuzemské i evropské judikatury, přičemž relativně spornou otázkou stále zůstává, zda mají účastníci právo na projednání věci bez průtahů i ve správním řízení, obdobně jako účastníci řízení soudního.

Následující text se pokusí analyzovat klíčová rozhodnutí Nejvyššího soudu v oblasti práva na přiměřenou délku řízení, která zejména ve vztahu k otázce práva na zadostiučinění za průtahy v řízení striktně diferencuje některá správní řízení a řízení soudní.

Obecně k právní úpravě

Ústavní vymezení práva na přiměřenou délku řízení lze nalézt v hlavě páté. Listiny základních práv a svobod[1] (dále jen „Listina“) nazvané *Právo na soudní a jinou právní ochranu*, konkrétně v čl. 38. Podle odst. 1 tohoto článku nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon, přičemž odst. 2 tamtéž uvádí, že každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, **bez zbytečných průtahů** a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

Obdobné ústavní východisko lze nalézt taktéž v čl. 6 odst. 1 větě první Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod[2] (dále jen „Úmluva“), podle kterého má každý právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

Výše uvedená ústavněprávní východiska, zahrnující rovněž čl. 36 odst. 3 Listiny, podle kterého má každý právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem, jsou následně promítnuta do speciálního zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „OdpŠk“).

Tento zákon blíže vymezuje objektivní odpovědnost státu, které se nelze zprostit, a to za kumulativního splnění tří podmínek:

(i) nezákonné rozhodnutí či nesprávný úřední postup,
(ii) vznik škody či nemajetkové újmy a
(iii) příčinná souvislost mezi body (i) a (ii).[3]

Podle § 13 odst. 1 OdpŠk se za **nesprávný úřední postup považuje také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě**. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za **nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě**. Uvedený stav lze charakterizovat jako tzv. nezákonnou nečinnost,[4] která je na rozdíl od prá-

1 Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky.

2 Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

3 Blíže P. Vojtek: Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci, Komentář, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, § 5.

4 Srov. např. S. Skulová: K ochraně před nečinností v novém správním řádu a jejím širším souvislostem, in S. Kadečka, D. Marek (eds.): Nový správní řád v praxi krajských úřadů, Aleš Čeněk, Plzeň 2007, str. 124.

vem tolerované a předvídané nečinnosti[5] jevem nežádoucím.

Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, se poskytuje též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (odst. 1).[6] Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možné nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odst. 2).

S využitím recentní judikatury tak lze shrnout, že *„právo na projednání věci v přiměřené lhůtě je zakotveno v čl. 6 odst. 1 Úmluvy a v čl. 38 odst. 2 Listiny. Zákonná úprava zadostiučinění za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou soudních řízení se po novele provedené zákonem č. 160/2006 Sb. nachází v zákoně č. 82/1998 Sb., zejména v jeho ust. § 13 (shodně v § 22) a v § 31a OdpŠk. Na tuto zákonnou úpravu pak navazuje stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněné pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen Stanovisko), které se podrobněji zabývá mj. posouzením celkové doby řízení, v němž mělo dojít k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1 věty druhé a třetí či § 22 odst. 1 věty druhé a třetí OdpŠk v případě nevydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě a výkladem ust. § 31a OdpŠk.* ***Stanovisko je však možné aplikovat pouze na řízení, která spadají pod čl. 6 odst. 1 Úmluvy a čl. 38 odst. 2 Listiny****."*[7]

Právě poslední větu uvedeného shrnutí legislativních předpokladů, jak jsou vykládány Nejvyšším soudem (dále jen „NS"), lze označit přinejmenším za rozporuplnou, neboť předpokládá, že vybraná správní řízení budou z práva na přiměřenou délku řízení, a tudíž i z případného zadostiučinění za vzniklou újmu, vyloučena.

Názor Nejvyššího soudu

Mají účastníci správního řízení právo na projednání věci bez zbytečných průtahů, obdobně jako účastníci řízení soudního? Touto otázkou se NS zabýval v rozsudku ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. **30 Cdo 344/2014**, ve kterém se pokusil odpovědět na otázku, *zda se i na správní řízení vztahuje čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy a v návaznosti na to, zda jsou pro posouzení újmy způsobené nepřiměřenou délkou správního (stavebního) řízení aplikovatelné závěry uvedené ve Stanovisku?*

V odůvodnění citovaného rozsudku NS vyložil, s odkazem na judikaturu ESLP, že v posuzovaném případě **nelze čl. 6 odst. 1 Úmluvy a na něj navazující judikaturu ESLP a judikaturu NS, včetně Stanoviska, na délku posuzovaného řízení aplikovat**. Daleko zajímavější než závěr citovaného rozsudku je úvaha soudu, prostřednictvím které k nastíněnému závěru dospěl.

Nejdříve se soud zabýval výkladem čl. 38 Listiny, zda se vztahuje i na řízení správní. V citovaném rozsudku soud konstatoval, že ust. *„čl. 38 Listiny hovoří ve svém prvním odstavci výhradně o řízeních soudních. Druhý odstavec již výslovně nestanoví, zda práva zde upravená se vztahují pouze na soudní řízení anebo i na řízení jiná. Jelikož druhý odstavec navazuje na úpravu prvního odstavce, je nutné dovodit, že i tento odstavec se vztahuje především na řízení soudní. Uvedený závěr lze dovodit i z obsahu tohoto ustanovení, neboť toto ustanovení mj. upravuje právo, aby věc byla projednána veřejně. Veřejnost jednání je znakem odlišujícím řízení před orgánem moci soudní od řízení před ostatními orgány veřejné moci, především před orgánem moci výkonné (...).* ***Pokud soudy nižších stupňů dovodily z čl. 38 odst. 2 Listiny právo žalobkyně na přiměřenou délku správního řízení, je jejich právní posouzení dané otázky nesprávné****."*

V další části rozhodnutí je již odkazováno na závěry ESLP, ze kterých plyne, že hovoří-li čl. 6 odst. 1 Úmluvy o „projednání soudem", je nutné tento termín vykládat široce, následkem čehož je za soud považován i orgán, který není soudem podle vnitrostátního práva, pokud tento orgán rozhoduje o občanských právech nebo závazcích účastníka. V obecné rovině tak ESLP připouští aplikaci čl. 6 odst. 1 Úmluvy i na správní řízení, avšak pouze při splnění kritérií aplikovatelnosti dovozených v judikatuře.

Konkrétně musí jít:

(i) *o spor o právo nebo závazek, který je opravdový a vážný a jehož rozhodnutí má přímý vliv na existenci, rozsah nebo způsob výkonu daného práva nebo závazku*,

(ii) *jestliže má toto právo nebo závazek svůj základ ve vnitrostátním právu* a

(iii) *jestliže je právo nebo závazek, o které se v daném případě jedná, civilní (tj. soukromoprávní) povahy*.[8]

V případě kladného posouzení výše uvedených otázek lze aplikovat čl. 6 odst. 1 Úmluvy na (některá) správní řízení, následkem čehož bude aplikovatelné i Stanovisko. Na druhou stranu, nejsou-li uvedené podmínky splněny, pak čl. 6 odst. 1 Úmluvy na dané správní řízení nedopadá, a nelze tak na posouzení přiměřenosti jeho délky a případnou satisfakci při porušení práva na jeho přiměřenou délku aplikovat ani Stanovisko. **Pro aplikovatelnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy i na správní řízení tedy nestačí slabý vztah předmětného sporu k civilním právům a závazkům stěžovatelů, nýbrž výsledek řízení musí být pro tato práva a závazky určující, jinými slovy, musí se týkat jejich existence, rozsahu nebo podmínek výkonu.**[9]

Obdobná argumentace byla rovněž užita v rozsudku NS ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. **30 Cdo 2205/2015**, ve kterém soud konstatoval, že v případě správního řízení, na které nedopadá čl. 6 odst. 1 Úmluvy, není aplikovatelné ani Stanovisko. *„Nelze se tak dovolávat porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě podle § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk, ale do úvahy zde připadá nesprávný úřední postup podle § 13 odst. 1 věty druhé OdpŠk (průtahy spočívající v porušení zákonné lhůty)."* Jinými slovy, na správní řízení tak lze v zásadě aplikovat větu druhou § 13 odst. 1 OdpŠk, následkem čehož jsou postižitelné jednotlivé průtahy v řízení, tedy pokud správní orgán porušil svou povinnost učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě.[10]

Soud následně blíže upřesnil, že veřejnoprávní povaha závazku nepřekáží aplikovatelnosti Stanoviska v rozsahu, v němž

5 K. Frumarová: Ochrana před nečinností veřejné správy, Leges, Praha 2012, str. 36.

6 Srov. čl. 36 odst. 3 Listiny.

7 Rozsudek NS ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2205/2015.

8 Srov. J. Kmec, D. Kosař, J. Kratochvíl, M. Bobek: Evropská úmluva o lidských právech, komentář, C. H. Beck, Praha 2012, str. 585.

9 Srov. *Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgii*, rozsudek ze dne 23. 6. 1981, stížnosti č. 6878/75 a 7238/75, nebo *Krosta proti Polsku*, rozsudek ze dne 2. 2. 2010, stížnost č. 36137/04.

10 Rozsudek NS sp. zn. 30 Cdo 344/2014.

bylo o nároku žalobce rozhodováno soudem. V uvedeném rozsahu, tj. v řízení před soudem, tak lze dovozovat odpovědnost rozhodujícího orgánu za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk, tj. nepřiměřenou délkou řízení.

Z právní věty následně také vyplývá, že skutková samostatnost nároku na odškodnění nemajetkové újmy vzniklé porušením povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě ve správním řízení, které nepodléhá čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a nároků na odškodnění nemajetkové újmy vzniklé porušením práva na přiměřenou délku soudního řízení, proto neumožňuje učinit závěr o jednotě uvedených řízení a posuzovat přiměřenost jejich délky jako celek.[11]

S ohledem na shora uvedené tedy **můžeme shrnout, že právo na přiměřenou délku řízení se vztahuje na řízení před soudem a některá správní řízení splňující výše identifikovaná kritéria**.

Polemika nad správností závěrů

S ohledem na uvedené se tedy nabízí otázka, **z jakého důvodu je část správních řízení (splňující nastíněná kritéria) významnější a hodna vyšší ochrany před průtahy než správní řízení zbývající**, resp. řízení soudní. V této souvislosti se můžeme zamyslet nad argumentací použitou ve výše uvedených citovaných rozhodnutích.

Výklad čl. 38 odst. 2 Listiny

NS v rozhodnutí sp. zn. **30 Cdo 344/2014** vyložil znění čl. 38 Listiny ve vztahu ke správnímu řízení tak, že čl. 38 Listiny *„hovoří ve svém prvním odstavci výhradně o řízeních soudních. Druhý odstavec již výslovně nestanoví, zda práva zde upravená se vztahují pouze na soudní řízení anebo i na řízení jiná. Jelikož druhý odstavec navazuje na úpravu prvního odstavce, je nutné dovodit, že i tento odstavec se vztahuje především na řízení soudní. Uvedený závěr lze dovodit i z obsahu tohoto ustanovení, neboť toto ustanovení mj. upravuje právo, aby věc byla projednána veřejně.* (...) *Pokud soudy nižších stupňů dovodily z čl. 38 odst. 2 Listiny právo žalobkyně na přiměřenou délku správního řízení, je jejich právní posouzení dané otázky nesprávné.“*

Citované odůvodnění je však dle mého názoru v rozporu s již existující konstantní judikaturou Ústavního soudu, který ve svém nálezu ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. **II. ÚS 225/01**, dospěl k závěru, podle kterého *„skutečnost, že správní orgán po dobu více než 9 měsíců neučinil v řízení žádný úkon, jednoznačně dokládá, že nepostupoval tak, aby věc byla vyřízena bez zbytečných průtahů, což zakládá porušení čl. 38 odst. 2 Listiny“*.

Ústavní soud v odůvodnění dále rozvedl, že *„**právo stěžovatele na řádný a spravedlivý proces zahrnuje v sobě** nejen právo na spravedlivý způsob vedení procesu, ale také **právo na to, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů, jak výslovně uvádí čl. 38 odst. 2 Listiny** a § 3 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)“.*

Uvedený závěr je taktéž nepřímo potvrzen v usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. **III. ÚS 152/08**, podle kterého lze *„v rozhodovací praxi Ústavního soudu identifikovat **dvě základní skupiny případů, týkající se ochrany práva na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny)**, resp. práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (čl. 6 odst. 1 Úmluvy). Do první z nich lze zařadit případy, ve kterých se domáhal ústavněprávní ochrany účastník soudního či správního řízení, které v době podání jeho ústavní stížnosti probíhalo, ale dosud nebylo ukončeno. Podstatou stížnostního žádání bylo zamezení časovým prodlevám a zájem na brzkém ukončení případu vydáním meritorního rozhodnutí. (...) **Do druhé skupiny spadají případy, ve kterých stěžovatel namítl porušení ústavních procesních práv v řízení před orgánem veřejné moci**, jež však v době podání ústavní stížnosti již bylo pravomocně ukončeno.“*

Tedy, závěry Ústavního soudu, citované i v aktuální judikatuře Ústavního soudu, konstatují porušení práva podle čl. 38 odst. 2 Listiny v souvislosti se správním řízením bez dalšího. Výše uvedené závěry jsou proto zcela v rozporu s předloženým odůvodněním rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 344/2014, podle kterého nelze z čl. 38 odst. 2 Listiny dovodit právo na přiměřenou délku správního řízení.

Bez ohledu na výše uvedené, výklad soudu je v této části citovaného rozhodnutí nedostatečný, když NS provedl pouze výklad systematický a částečně logický. Při zaměření na systematický výklad **nelze odhlédnout od skutečnosti, že NS vyložil čl. 38 odst. 2 Listiny pouze s ohledem na znění čl. 38 odst. 1 Listiny, bez zohlednění rubriky dané normy**. Při výkladu normy pomocí *argumentum a rubrica* by tak dle mého názoru mělo být přihlédnuto k zařazení celého čl. 38 Listiny zejména do hlavy páté Listiny, nesoucí název *Právo na soudní a jinou právní ochranu*, která naznačuje, že v této hlavě není pojednáno pouze o řízení před soudem, ale i jinými orgány.

Uvedená skutečnost je potvrzena také např. v čl. 36 či čl. 37 odst. 2 Listiny, podle kterého *každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení*. V souvislosti s nepřiměřenou délkou správního řízení je nutné upozornit zejména na znění čl. 36 odst. 3, podle kterého *má každý právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem*, čímž je nepřímo naznačena aplikovatelnost ustanovení hlavy páté Listiny právě na správní řízení mj. v souvislosti s nepřiměřeností délky řízení.

Na základě uvedených skutečností jsem tedy osobně toho názoru, že interpretace čl. 38 odst. 2 Listiny provedená výše uvedeným způsobem je ve vztahu ke správním řízením nesprávná.

Doktrinální výklad a judikatura ESLP

V rozhodnutí sp. zn. **30 Cdo 344/2014** je konstatováno, že právo na přiměřenou délku správního řízení *„nelze jednoznačně dovodit ani z čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť ten hovoří o ‚projednání soudem‘ a o rozhodnutí o ‚občanských právech nebo závazcích‘“*, přičemž však NS uznává, že *„z judikatury ESLP plyne závěr, že tento soud termín ‚projednání soudem‘ vykládá široce, a tudíž za soud považuje i orgán, který není soudem podle vnitrostátního práva...“*. Z uvedeného dle mého vyplývá, že znění čl. 6 odst. 1 Úmluvy je s ohledem na rozhodnutí ESLP nutné vztáhnout i na řízení před správními orgány. Tomuto zá-

11 Rozsudek NS ze dne 1 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2205/2015.

věru nasvědčuje i odůvodnění soudu, který uznává, že právo na přiměřenou délku správního řízení nelze jednoznačně z Úmluvy dovodit, čímž zároveň připouští, že to nelze tím spíše vyloučit.

Pro vlastní aplikovatelnost Úmluvy na správní řízení vychází NS z judikatorních závěrů, podle kterých je *„základní zásadou, že pouze průtahy přičitatelné státu mohou vést ke konstatování překročení přiměřené lhůty (Buchholz proti Německu, rozsudek, 6. 5. 1981, č. 7759/77, § 49). [...] Podobně jako u všech práv zaručených Úmluvou jde i v případě práva na projednání věci v přiměřené lhůtě o mezinárodněprávní odpovědnost státu jako celku.* ***ESLP proto nezkoumá, která složka moci (soudní, výkonná či zákonodárná) je za průtahy v řízení odpovědná*** *(viz B. proti Rakousku, rozsudek, 28. 3. 1990, č. 11968/86, § 54), a žalovaná vláda proto* ***nemůže argumentovat tak, že odpovědnost státu za průtahy v řízení může založit pouze postup soudů v dané konkrétní věci, nikoli případná pochybení legislativních či exekutivních orgánů*** *(viz Martins Moreira proti Portugalsku, rozsudek, 26. 10. 1988, č. 11371/85, § 60).* ***Konstatování porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě zpravidla nutně neznamená, že jsou to právě soudní orgány, které pochybily*** *(srov. Finger proti Bulharsku, rozsudek, 10. 5. 2011, č. 37346/05, § 96).“*[12]

Z výše citovaných závěrů ESLP tedy vyplývá, že přiměřenost délky řízení, ať již soudního, či správního, je nutné vnímat komplexně. Délka přiměřenosti řízení je primární odpovědností státu a týká se jakéhokoli řízení organizovaného státem, neboť dopad na potenciální poškozené je vždy stejný – vznik nemajetkové újmy pramenící z nepřiměřené délky řízení, po jehož trvání jsou poškození drženi v pocitu nejistoty ohledně jejich práv. Pokud by měly být subjekty ve správním řízení znevýhodněny povahou řízení, je namístě odpovědět na otázku, čím se správní řízení, např. značně se dotýkající majetkové sféry subjektu, liší od soudního řízení např. s „bagatelním předmětem“. Pokud by účastníku správního řízení mělo být odepřeno právo na přiměřenou délku řízení, jednalo by se o zkrácení na právech v porovnání s účastníkem řízení soudního. Osobně nepociťuji rozdíl mezi přiměřenou délkou řízení správního či soudního, neboť v obou případech jde o „záležitost“ státu, který za toto nese odpovědnost, např. i v podobě náhrady nemajetkové újmy v důsledku nesprávného úředního postupu.

Rozlišování typů řízení včetně vnitřního diferencování správního řízení, ačkoli v souladu s komentářovou literaturou či doktrinálním přístupem, je proto v protikladu se smyslem právní úpravy v této oblasti, neboť především výše uvedené třetí kritérium *[Je právo nebo závazek, o které se v daném případě jedná, civilní (tj. soukromoprávní) povahy?]* neopodstatněně vylučuje z práva na přiměřenou délku řízení značnou část správních řízení, jakkoli svou závažností pro poškozené významných, či v mnoha případech významnějších než řízení soudní. Jako příklad lze uvést např. správní řízení týkající se (ne)udělení veřejnoprávního oprávnění nezbytného pro výkon podnikatelské činnosti, které může mít závažný dopad do hospodářských výsledků podnikatele, a naopak soudní řízení o zaplacení, jehož předmětem bude částka pro strany sporu z hlediska jejich ročních obratů zanedbatelná.

S výše uvedeným souvisí taktéž automatické odmítnutí principů a mechanismů uvedených ve Stanovisku na správní řízení, a to s odkazem na konstatování, *„jelikož z tohoto ustanovení* (pozn. čl. 6 odst. 1 Úmluvy) *vychází rovněž Stanovisko, je nutné v takovém případě veškeré závěry ve Stanovisku vyjádřené aplikovat i na správní řízení, jež čl. 6 odst. 1 Úmluvy podléhají. [...] Pokud čl. 6 odst. 1 Úmluvy na správní řízení nedopadá, nelze na posouzení přiměřenosti jeho délky a případnou satisfakci při porušení práva na jeho přiměřenou délku aplikovat ani Stanovisko.“*

Kritéria prezentovaná ve Stanovisku, zejména přiměřenost délky řízení, složitost případu, chování poškozeného, postup příslušných orgánů či význam předmětu řízení pro poškozeného, jsou aspekty plně aplikovatelné na posouzení přiměřenosti délky jakéhokoli správního řízení, a to bez ohledu na jeho soukromoprávní či veřejnoprávní povahu. Jinými slovy, délka řízení a případná nepřiměřenost délky trvání jakéhokoli řízení je objektivním stavem, který je nutné posoudit individuálně.

S ohledem na uvedené tak lze k uvedenému posouzení např. přiměřenosti délky řízení bez dalšího použít právě Stanovisko, které se svým charakterem zdá být „univerzální“, a není tak potřeba jeho automatického odmítnutí, popř. odmítnutí všech jeho závěrů pouze při neaplikovatelnosti Úmluvy.

V této souvislosti je nutné rovněž zdůraznit, že správní řízení nejsou Stanoviskem jakkoli z jeho aplikovatelnosti vyloučena, z čehož lze vyvodit historický záměr NS posuzovat přiměřenou délku řízení ve vztahu ke všem řízením v České republice, a nikoli pouze k těm, která jsou vymezena na základě kritérií stanovených v komentářové literatuře.

Komplikované posouzení povahy předmětu řízení

Na základě kritérií vymezených ESLP lze zejména třetí kritérium *[právo nebo závazek, o které se v daném případě jedná, civilní (tj. soukromoprávní) povahy]* považovat za velmi sporné a obtížné k posouzení, což může vést k právní nejistotě dotčených subjektů.

Komentářová literatura u civilní povahy práv či závazků rozlišuje mezi jejich pozitivním a negativním vymezením. K tzv. pozitivnímu vymezení je konstatováno, že pojem *„civilní práva a závazky“* nemůže být vykládán pouze s poukazem na právní řád žalovaného státu; je třeba ho vykládat autonomně, neboť každé jiné řešení by mohlo vést k důsledkům neslučitelným s předmětem a účelem Úmluvy.[13] To nicméně neznamená, že by právo dotčeného státu bylo v tomto ohledu zcela bez významu. Otázku, zda na nějaké právo má být pohlíženo jako na „civilní“ ve smyslu, jaký má tento výraz v Úmluvě, je nutné zodpovědět s poukazem na hmotný obsah a účinky takového práva – nikoli na jeho právní kvalifikaci – ve vnitrostátním právním řádu.[14]

Nezáleží proto ani na povaze práva, podle kterého má být daný spor rozhodnut (může jít o předpis práva občanského, obchodního, správního atd.), ani na povaze orgánu v dané věci příslušného (obecný soud, správní orgán atd.).[15] **V případě sporu**

12 J. Kmec, D. Kosař, J. Kratochvíl, M. Bobek, op. cit. sub 8, str. 710 a násl.

13 Srov. *König proti Německu*, rozsudek pléna, 28. 6. 1978, č. 6232/73, § 88.

14 Tamtéž, § 89.

15 Tamtéž, § 94.

mezi jednotlivcem a orgánem veřejné moci je tudíž nerozhodné, zda tento orgán zde vystupuje jako soukromá osoba nebo v pozici „suveréna“.[16]

Čl. 6 EÚLP se tedy může také vztahovat na různá administrativní řízení, řízení týkající se výkonu odborné činnosti, svobodné profese, řízení v oblasti sociálního zabezpečení apod. ESLP zejména aplikuje kritérium, podle kterého mají majetková práva zpravidla povahu civilní ve smyslu čl. 6 Úmluvy.[17]

Podle ustálené judikatury tak právo na odškodnění vůči státu je třeba považovat za povahou civilní, i když by vycházelo z oblasti veřejného práva.[18] To může vést někdy k poněkud paradoxním důsledkům. Kupř. ve věci *Herbst proti Německu* se stěžovatel, jenž neuspěl u dvou státních zkoušek na univerzitě, domáhal u soudu jednak přezkoumání obou zkoušek, jednak odškodnění za psychickou újmu, kterou utrpěl. U prvního řízení ESLP konstatoval, že takové typy řízení pod čl. 6 EÚLP nespadají, **ovšem na druhé řízení se již toto ustanovení vztahuje, neboť jeho předmětem je odškodnění v penězích, a dotýká se tudíž majetkové sféry stěžovatele**. Skutečnost, že jde svým způsobem o doplňkové řízení k řízení hlavnímu, které podle ESLP pod čl. 6 EÚLP subsumovat nelze, zde nebyla na překážku.

Za civilní ve smyslu čl. 6 EÚLP bude zpravidla namístě považovat spory mezi soukromými osobami, stejně jako **spory týkající se přímo majetkových práv nebo mající alespoň přímý dopad do majetkové sféry stěžovatele, byť by šlo o spory mezi soukromou osobou a nositelem veřejné moci**. ESLP se dokonce vyslovil v tom smyslu, že jestliže stát přiznává určitá práva, kterých se lze domáhat u soudu, mohou být tato práva považována v zásadě za civilní práva ve smyslu čl. 6 odst. 1.[19, 20]

Při tzv. negativním vymezení literatura uvádí již ESLP judikované případy, které ESLP ponechává stranou působnosti čl. 6 EÚLP, přičemž tento postoj v zásadě odůvodňuje jejich veřejnoprávní povahou, která (na rozdíl od jiných oblastí) převáží případně i nad přítomností majetkového prvku. Zmínit tak lze např. daně, politická práva, vstup a pobyt osob cizí příslušnosti na území státu či další.[21]

S ohledem na uvedené lze dospět k závěru, že toliko veřejné právo může být za jistých okolností, zejména v kontextu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, chápáno jako právo soukromé, a bude tak záležet na detailním rozboru předmětných sporů, jakého charakteru ve smyslu judikatury ESLP právo je, což bude zároveň klást extrémní nároky na posuzující soud.

Závěr

Ve výše předloženém článku byla nastíněna problematika porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě (tzv. průtahů), v jehož důsledku vzniká účastníkovi řízení právo na zadostiučinění. Analyzovanou otázkou bylo, zda se právo na projednání věci v přiměřené lhůtě vztahuje, a popř. za jakých podmínek, i na účastníka správního řízení obdobně jako na účastníka řízení soudního. Představeny byly významné závěry Nejvyššího soudu, který v citovaných rozhodnutích vycházel toliko z judikatury ESLP, jež jednotlivá správní řízení s využitím nastavených kritérií vnitřně diferencuje dle jejich povahy. Výsledkem aplikace citovaných závěrů ESLP je tedy rozlišení:

(i) správních řízení, na která jsou aplikovatelná ust. čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a následně tedy i Stanovisko, v důsledku čehož mají účastníci těchto řízení nárok na projednání věci v přiměřené lhůtě a

(ii) řízení, která pod výše uvedená ustanovení podřaditelná nejsou.

S uvedenými závěry, kdy značná část správních řízení je vyloučena z práva na přiměřenou délku řízení, a od toho se odvíjejícího nároku na náhradu nemajetkové újmy, se neztotožňuji z důvodů shora uvedených.

Konkrétně se jedná o nesprávný a nedostatečný výklad čl. 38 odst. 2 Listiny, který nelze vztahovat toliko na řízení soudní, nýbrž právě i na správní řízení, následkem čehož je právo na přiměřenou délku řízení, včetně řízení správního, nutné posuzovat jako právo ústavní. Mezi další výtky patří skutečnost, kdy se dosavadní rozhodovací praxe NS opírá z velké části o judikaturní závěry ESLP, přičemž v této souvislosti nelze odhlédnout od skutečnosti, kdy právě rozhodnutí ESLP připouští, že za průtahy v řízení může být odpovědná kromě moci soudní rovněž moc výkonná či zákonodárná. Rovněž považuji za nesprávné odmítnutí principů a mechanismů uvedených ve Stanovisku *a priori* na správní řízení, neboť mnohé aspekty zde uvedené, jako např. přiměřenost délky řízení, složitost případu, význam předmětu řízení pro poškozeného atd., jsou aspekty plně aplikovatelné na posouzení přiměřenosti délky jakéhokoli správního řízení, nadto za situace, kdy správní řízení nejsou Stanoviskem z jeho aplikovatelnosti vyloučena. Problematické se taktéž jeví v posuzované věci rozlišování soukromoprávní povahy práva či závazku, kdy podle ESLP nezáleží ani na povaze práva, podle kterého má být daný spor rozhodnut, ani na povaze orgánu v dané věci příslušného (obecný soud, správní orgán atd.), přičemž je taktéž nerozhodné, zda tento orgán zde vystupuje jako soukromá osoba nebo v pozici suveréna.

S ohledem na výše uvedené jsem tedy přesvědčen, že délka přiměřenosti řízení je primární odpovědností státu a týká se jakéhokoli řízení organizovaného státem, neboť dopad na potenciální poškozené je, kromě např. značné majetkové újmy, vždy stejný – vznik nemajetkové újmy pramenící z nepřiměřené délky řízení, po jehož trvání jsou poškození drženi v pocitu nejistoty ohledně svých práv. Domnívám se tedy, že odpověď na otázku prostupující předloženým textem, vztahující se k právu na přiměřenou délku řízení i ve vztahu ke správním řízením, by měla být pozitivní. ✤

16 *König proti Německu*, rozsudek pléna, 28. 6. 1978, č. 6232/73, § 90.

17 Viz např. *König*, § 86-96; *Benthem proti Nizozemsku*, rozsudek pléna, 23. 10. 1985, č. 8848/80, § 32-35; *Éditions Périscope proti Francii*, rozsudek, 26. 3. 1992, č. 11760/85, § 40.

18 Viz *Georgiadis proti Řecku*, rozsudek, 29. 5. 1997, č. 21522/93, § 35; *Werner proti Rakousku*, rozsudek, 24. 11. 1997, č. 21835/93, § 38.

19 *Kök proti Turecku*, rozsudek, 19. 10. 2006, č. 1855/02, § 36; viz též *Oršuš a další proti Chorvatsku*, rozsudek velkého senátu, 16. 3. 2010, č. 15766/03, § 105-107.

20 J. Kmec, D. Kosař, J. Kratochvíl, M. Bobek, op. cit. sub 8, str. 590 a násl.

21 Tamtéž, str. 593 a násl.

Nejvyšší soud:

K trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy

Při posuzování trestní odpovědnosti sportovců za zákroky v kontaktních sportech je třeba posoudit nepřiměřenost zákroku vzhledem k herní situaci (včetně použití nepřiměřené síly, kterou konkrétní zákrok nevyžadoval) a povahu předchozích zákroků hráče v obdobné herní situaci.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016

K věci:

Rozsudkem soudu prvního stupně byl obviněný J. F. uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku. Podle § 46 odst. 1 tr. zákoníku bylo upuštěno od jeho potrestání.

Podle výroku o vině uvedeného rozsudku se obviněný přečinu dopustil tím, že (zkráceně uvedeno) dne 7. 10. 2014 v době kolem 18.30 hod. na sportovním hřišti v P. – Ch., při fotbalovém utkání 6. kola 8. ligy skupiny I Hanspaulské ligy mezi týmy ZAK Praha a South Rise Again FC, za který nastoupil, zakázaným herním zákrokem – tzv. skluzem – směrovaným zezadu či z boku vůči poškozenému P. R., který měl v danou chvíli v držení míč, nepřiměřeně a se značnou razancí tohoto nohou atakoval do spodní oblasti pravé dolní končetiny, čímž poškozenému způsobil poruchu zdraví v podobě zlomeniny zevního a vnitřního kotníku pravé dolní končetiny a zlomeninu trojhranné kosti pravého zápěstí, způsobenou v důsledku pádu na zem, toto si vyžádalo lékařské ošetření, hospitalizaci, operaci a sádrovou fixaci dolní i horní končetiny, znesnadnilo poškozenému obvyklý život po dobu zhruba 12 týdnů a vyžádalo si jeho pracovní neschopnost od 8. 10. 2014 do 21. 1. 2015, tedy poškozenému způsobil poruchu zdraví mající ze soudně lékařského hlediska charakter vážné poruchy zdraví, přičemž tohoto se obviněný dopustil bez zjevného úmyslu, avšak s vědomím – zejména jakožto ligový hráč malého fotbalu, který je srozuměn s herními pravidly, s rizikovostí a následky zákroků směřujících vůči tělu jiného –, že svým jednáním může způsobit poruchu zdraví protihráče, avšak při uvedeném zákroku bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nezpůsobí.

K odvolání obviněného odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. řádu nově ve věci rozhodl tak, že podle § 226 písm. b) tr. řádu obviněného pro skutek uvedený v obžalobě zprostil obžaloby, když dospěl k závěru, že tento skutek není trestným činem.

Nejvyšší státní zástupce (dále též jen „dovolatel“) podal ve lhůtě podle § 265e tr. řádu proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, ve kterém nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že skutek není trestným činem. Podrobně, i s odkazem na konkrétní soudní rozhodnutí, zmínil vývoj posuzování odpovědnosti sportovců za způsobené zranění, koncepci svolení poškozeného podle § 30 a 31 tr. zákoníku, kdy civilněprávní judikatura je významná i pro trestněprávní posouzení sportovních aktivit, protože dovození občanskoprávní odpovědnosti by mělo být nutnou podmínkou odpovědnosti trestní. Míra dodržení náležité opatrnosti podle občanského zákoníku (od 1. 1. 2014 § 2900 zákona č. 89/2012 Sb.) je základní otázkou pro zavinění pachatele ve formě nedbalosti podle § 16 tr. zákoníku, a trestněprávní teorie jako předpoklad této formy zavinění vyžaduje právě nedodržení určité míry opatrnosti, ke které je v rámci okolností (objektivní hledisko) každý povinen a podle svých subjektivních možností schopen (subjektivní hledisko). Uvedl, že Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích (např. usnesení ze dne 11. 9. 2012, sp. zn. 4 Tdo 896/2012, nebo ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 8 Tdo 621/2011) dovodil, že trestněprávně relevantní míru opatrnosti je třeba odvozovat od uvedené generální prevenční povinnosti. U tzv. kontaktních sportů a také fotbalu, že judikatura v minulosti i současnosti považovala kontaktní sport za specifickou činnost, která je řízena vlastními pravidly, a role práva nastupuje tehdy, kdy jsou pravidla porušena. Tedy dovodila, že jednání, které není v rozporu s pravidly fotbalu, nemůže být považováno za protizákonné, a naopak každé nedodržení pravidel sportovní hry je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví podle občanského zákoníku. Jako „revoluční“, bořící přímou provázanost porušení sportovních pravidel a dovození právní odpovědnosti, se podle dovolatele jeví v tomto ohledu aktuální rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015 (publikované pod č. 106/2015 Sb. rozh. NS), které je v souladu zejména s rakouskou a německou judikaturou a podle kterého „nikoliv každé porušení pravidel sportovní hry je bez dalšího porušením prevenční povinnosti ve smyslu § 415 zákona č. 40/1964 Sb.; toto porušení pravidel musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry“. Jednalo se o případ, kdy žalovaný provedl skluz, kdy místo balonu trefil žalobce, kterému tímto zlomil nohu, přičemž za tento zákrok mu byla udělena žlutá karta. Dovolatel pak konkrétně poukázal také na některá rozhodnu-

tí Nejvyššího soudu v trestních věcech (8 Tdo 68/2010 – lyžování, 5 Tdo 997/2002, 8 Tdo 418/2015 – hokej) a případ řešený v rozhodnutí ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, že je téměř totožný s trestní věcí obviněného J. F., když jde o situaci, kdy hráč fotbalu byl uznán vinným nedbalostním trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zákona, když při souboji zezadu či z boku zasáhl s použitím nepřiměřené síly nohu protihráče, kterému způsobil tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazu u vnitřního kotníku levé nohy. Dovolatel je tedy toho názoru, že o trestný čin se jedná nejen v případě úmyslného napadení protihráče bez sportovně relevantního boje o míč či o puk, ale také v případě nedbalostního způsobení újmy na zdraví, a to v závažnějších případech, pod které lze zahrnout i provedení skluzu zezadu či z boku, jehož důsledkem je zlomenina protihráčovy končetiny.

Dovolatel proto, s odkazem na rozpor se stanoviskem Nejvyššího soudu publikovaným pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr. (sp. zn. Tpjn 301/2012), nesouhlasí s argumentací odvolacího soudu ohledně použití subsidiarity trestní represe, když se ve věci obviněného J. F. nejedná o nijak výjimečný případ, a důvodem uplatnění zásady subsidiarity trestní represe nemůže být jen skutečnost, že k fatálním zdravotním následkům dochází ve spojení s frekventovanými brutálními fauly na vrcholné úrovni (i díky predispozicím profesionálů) spíše výjimečně. K argumentaci odvolacího soudu o riziku vyplývajícímu ze hry či souhlasu s potenciálním zraněním dovolatel namítl, že jeho zákonným podkladem nemůže být institut svolení poškozeného podle § 30 tr. zákoníku, ale pouze do jisté míry extenzivní interpretace institutu přípustného rizika podle § 31 tr. zákoníku, kterého je však možné užít jen u profesionálních sportovců, u kterých by také trestní odpovědnost měla být s ohledem na přípustné riziko výjimečná, když se tomuto riziku vědomě vystavují, ale s ohledem na jejich obratnost a schopnost provést daný zákrok řádně, se také nemusí chovat natolik obezřetně jako amatérský hráč a mohou se účastnit i zdánlivě rizikovějších situací. U amatérských sportovců s ohledem na vyšší přípustné riziko je benevolentnější přístup v rozporu s úpravou vymezenou v § 31 tr. zákoníku. Tito sportovci přistupují na podstatně nižší riziko, když, jak uvedl i odvolací soud, nebývají pro případný úraz pojištěni, nejsou ochotni ani schopni nést následky nepřiměřeně důrazné hry a současně jsou i méně obratní v provádění zákroků. Pravděpodobnost způsobení zranění je tak u nich několikanásobně vyšší a amatérští sportovci jsou tak povinni postupovat při hře mnohem obezřetněji než profesionálové, což klade i vyšší nároky na povinnost náležité opatrnosti podle § 2900 o. z. Požadavek vyšší opatrnosti u amatérských sportovců dovozuje dovolatel také z rozdílů fotbalových pravidel, kdy u tzv. velkého fotbalu „při odebírání míče skluzem není pravidlo porušeno, jestliže bránící hráč nejprve zasáhne míč, a to ani v případě, jestliže soupeř následně upadne přes nohu, kterou předtím bránící hráč míčem zahrál“ (pravidlo 12 odst. 16 alinea druhá Pravidel fotbalu FAČR). Naproti tomu u tzv. malého fotbalu jako v tomto případě je takový zákrok zakázán, neboť přímý kop je nařízen i tehdy, „pokud se při skluzu hráč dotkne soupeře dříve než míče, nebo zasáhne soupeře, přestože se dotkl míče dříve“ [pravidlo 10 oddíl I. odst. 1 písm. g) Pravidel malého fotbalu 5+1]. V malém fotbale je tedy, alespoň co se týče skluzu, požadována vyšší míra obezřetnosti a nižší míra kontaktu s protihráčem, ale míru dodržení náležité opatrnosti je třeba zkoumat v každém případě individuálně, přičemž čím je hra profesionálnější, tím rizikovější chování by mělo být tolerováno, jelikož její účastníci jsou schopnější riziku čelit. Toto stanovisko podle dovolatele odpovídá pojetí sportu jako přípustného rizika podle § 31 tr. zákoníku, které ale nedopadá na amatéry. V případě obviněného J. F. hodnotí dovolatel zápas 8. Hanspaulské ligy jako nejnižší amatérskou ligu na území hl. m. Prahy, kdy hráči nejsou pojištěni, úroveň rozhodčích je nevalná, a jedná se tak o vysoce amatérský sport. Proto by v případě obviněného J. F. měla za jeho zákrok vedle občanskoprávní odpovědnosti nastoupit také odpovědnost trestní za nedbalostní jednání (přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku), a to s přihlédnutím ke shora uvedeným usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 68/2010, které trestněprávně relevantní zavinění podmiňuje porušením potřebné míry opatrnosti podle § 2900 o. z., a sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, které dovodilo trestní odpovědnost pro nedbalostní jednání spočívající ve špatně provedeném skluzu, a to dokonce při mistrovském zápasu kopané.

Dovolatel nesouhlasí ani s argumentací odvolacího soudu ohledně zavinění obviněného. Argumentace tohoto soudu, že „sportovec při kontaktu se soupeřem, přičemž střet nemusí být ani v souladu s pravidly daného sportu, sice ví, že může jinému způsobit újmu na zdraví, avšak vzhledem k malé pravděpodobnosti jejího vzniku přiměřeně spoléhá na to, že ke zranění nedojde“, je podle dovolatele směřována výlučně k zavinění ve formě vědomé nedbalosti, ale ze skutkových zjištění vyplývá, že obviněný J. F. nedodržel podmínky náležité opatrnosti podle § 2900 o. z., protože pokud spoléhal na to, že uvedené zranění nezpůsobí, činil tak bez přiměřených důvodů a jednal ve formě vědomé nedbalosti.

Obviněný ve vyjádření k dovolání uvedl, že fotbal je kontaktní hra, a proto se musí počítat i s tím, že v průběhu hry může dojít ke zranění hráče. Sám jednal výlučně s úmyslem odebrat útočícímu protihráči míč a z toho nelze dovodit žádnou formu zavinění, přičemž se ani nejednalo o porušení pravidel malé kopané zvláště závažným způsobem, které by vybočovalo z takové hry. Za zásadní pro vyvození trestní i občanskoprávní odpovědnosti obviněný považuje otázku, zda ke zranění došlo v rámci hry nebo mimo její rámec, třeba v době jejího přerušení rozhodčím, nebo zákrok nemá s hrou nic společného. V daném případě došlo ke zranění v rámci hry, ani rozhodčí nepovažoval zákrok za nějak likvidační, mužstvo faulujícího hráče potrestal přímým kopem, ale hráči neudělil žádný individuální trest, tedy žlutou nebo červenou kartu. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu jako zjevně neopodstatněné.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. řádu, a dovolatel uplatnil odpovídající dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu,

který je naplněn tehdy, jestliže je napadené rozhodnutí založeno na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

Protože dovolatel poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, kdy se jedná o obdobný případ, a navrhuje stejné posouzení i v případě obviněného J. F., k uplatněným námitkám dovolatele Nejvyšší soud připomíná, že již ve zmíněném usnesení uvedl, že *„účelem pravidel sportovních her je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či alespoň občas vedou k jejich zranění, a že na dodržení herních pravidel je společenský zájem. Z tohoto pohledu je pak zapotřebí přísně individuálně posuzovat vzniklá zranění hráčů nejen v jednotlivých druzích sportu, ale i míru porušení daných pravidel, upravujících to či ono sportovní odvětví. Teprve na základě takovéhoto posouzení lze dospět k závěru, zda vzniklé zranění protihráče lze posuzovat ještě v rámci sportovních pravidel, či zda již připadá v úvahu aplikace trestního práva."* V uvedené jiné trestní věci přitom Nejvyšší soud dospěl k závěru, že obviněný byl uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zákona, spáchaným formou vědomé nedbalosti podle § 5 písm. a) tr. zákona (ztotožnil se se závěrem nižších soudů, že obviněný jako obránce věděl, že při svých zákrocích – skluzech může způsobit poranění protihráče, ale zřejmě spoléhal na svoji zkušenost a na to, že k poranění protihráče nedojde), přičemž uvedl, že fotbalová pravidla upravují a regulují chování hráčů na hřišti v rámci hry a po jejím přerušení, definují zakázané způsoby hry a stanoví sankce pro případ jejich porušení, nikde však neupravují a také nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla někomu z hráčů způsobena újma na zdraví.

Nejvyšší soud pro tyto případy již v této jiné věci uvedl, že zastává zásadu subsidiarity trestní represe, a **je toho názoru, že normy trestního práva je namístě uplatnit tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly – pokud jde o způsobený následek na zdraví – sankcionováno, přičemž nelze omezovat trestní odpovědnost jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.** Přitom z hlediska závažnosti jednání obviněného v uvedené jiné trestní věci zdůraznil, že při závěru, zda čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti činu pro společnost, než je stupeň nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zákona), vycházel Nejvyšší soud především z nepřiměřenosti zákroku vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly, která nebyla potřebná k zákroku, a zejména z okolnosti, že obviněný v průběhu zápasu nepodrazil soupeře zcela náhodně a ojediněle, neboť byl již za obdobný zákrok (i když bez zranění) napomínán žlutou kartou.

Z výše citovaných úvah uvedených v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, ze kterého vyplývá, že trestní sankce při úrazech v rámci sportovní hry přichází v úvahu v závažnějších případech zavinění z nedbalosti, při nepřiměřenosti zákroku vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly, která nebyla potřebná k zákroku, Nejvyšší soud vycházel i při posuzování správnosti a zákonnosti rozhodnutí odvolacího soudu v nyní projednávané věci obviněného J. F.

Odvolací soud založil své rozhodnutí jednak na nedostatku zavinění a také na úvahách o neodpovídajícím stupni společenské škodlivosti. Z hlediska úvah o neexistenci zavinění přitom správně poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015 (publikované pod č. 106/2015 Sb. rozh. obč.), na které je také poukazováno v dovolání. V tomto usnesení totiž Nejvyšší soud uvedl, že *„pro posouzení intenzity porušení pravidel nemůže být rozhodujícím hlediskem závažnost následků, které nic nevypovídají o tom, jakou povahu (závažnost, neobvyklost, míra zavinění) mělo porušení pravidel a za jakých okolností k němu došlo. Stejně tak nemůže být závažnost následků bez dalšího dokladem o brutalitě zákroku (k vážnému zranění může dojít i v důsledku hry, která je zcela v souladu s pravidly). Excesem rovněž není každé porušení pravidel, nýbrž takové jednání, které zjevně vybočuje z běžného způsobu hry, či, jak to formuloval odvolací soud, nemá s hrou nic společného. Odvolací soud správně hodnotil, zda pro žalovaného existovala při zákroku možnost dosáhnout míče, a zohlednil, že na uvedené rozhodnutí provést či neprovést zákrok měl jen zlomek sekundy. Pokud tedy tuto možnost měl, což nebylo v řízení před soudy nikterak zpochybněno, nelze nesprávné vyhodnocení situace, zejména rychlosti protihráče, považovat s ohledem na charakter kopané jako dynamického kontaktního sportu za porušení pravidel hry natolik intenzivní, aby zakládalo protiprávní porušení prevenční povinnosti žalovaným. Lze jej spíše v souladu se závěrem odvolacího soudu hodnotit jako nešťastnou shodu okolností, resp. náhodu, jejíž následky se v souladu s ustálenou judikaturou přičítají tomu, komu se přihodila."*

Již odvolací soud poukázal na, rovněž v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006 zdůrazněné, přísně individuální posuzování jednotlivých případů zranění hráčů a na zásadu subsidiarity trestní represe. Posuzoval přitom věc navíc i z pohledu uplatnění této zásady, a to s ohledem na významné konkrétní okolnosti případu. Pokud by ve věci shledal zavinění, byly by i tyto jeho úvahy správné. I když z hlediska obranného zákroku se jedná v obou věcech formálně o zákrok shodný (tzv. skluz), ale z hlediska nedovolenosti jinak posuzovaný pravidly tzv. velkého a malého fotbalu, jak na to poukázal nejvyšší státní zástupce v dovolání, vzhledem ke způsobu provedení zákroku obviněného J. F. nelze přehlédnout předně skutečnost, že hranice mezi úspěšným a neúspěšným provedením skluzu je v průběhu hry velmi tenká a závislá také na nahodilých okolnostech. Obviněný pak v průběhu zápasu ojediněle podrazil soupeře, který měl míč v držení, a přes značnou razanci zmíněnou v obžalobě, ani rozhodčí jeho zákrok neposoudil jako závažné porušení pravidel a nenapomenul ho žlutou kartou, když se podle něj jako bezprostředního a kvalifikovaného pozorovatele jednalo sice o faul tvrdší, který ale vyplynul ze hry, a nejednalo se rozhodně o faul surový nebo brutální. Přitom Nejvyšší soud nesdílí paušalizující názor dovolatele o nevalné úrovni rozhodčích v dané soutěži.

Protože výše uvedené okolnosti snižují závažnost trestného činu obviněného, nesdílí Nejvyšší soud ani názor dovolatele o rozporu rozhodnutí městského soudu ohledně aplikace zásady subsidiarity trestní represe se stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 301/2012. Podle tohoto stanoviska zásadně platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným

činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Ze zásady subsidiarity trestní represe vyplývá princip použití trestního práva jako *„ultima ratio“*, který doplňuje kritérium společenské škodlivosti případu a ze kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné. V případě obviněného J. F. jde podle názoru Nejvyššího soudu právě o situaci, kdy přichází v úvahu uplatnění zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu *„ultima ratio“*, když v tomto případě zcela postačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu a nejde o situaci, kdy by jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob byly nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu **odmítl jako zjevně neopodstatněné**.

Komentář:

Pro toto číslo Bulletinu advokacie jsme vybrali rozhodnutí, které z hlediska svého dosahu nepředstavuje „denní advokátský chléb“, přesto je však významné zejména tím, že dokladuje v posledním období zvýšený zájem českého právního prostředí o otázky vzájemných vztahů sportu a práva, zejména o předpoklady odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. České i slovenské advokátní prostředí bylo v posledních dvou letech seznámeno s aktuálními východisky a přístupy v civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy[1] a publikace těchto článků, společně s dalšími,[2] byla součástí širšího projektu završeného publikací k civilní a trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.[3] Tím se fakticky pro nejbližší období završil vývoj v civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, kde se vyčkává prakticky již jen na výsledek řízení o ústavní stížnosti proti rozsudku[4] Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015, na který odkazuje i publikované trestní rozhodnutí; ústavní stížnost je vedena pod sp. zn. III. ÚS 2357/15 a do dne sepisu tohoto komentáře o ní nebylo rozhodnuto. V této souvislosti stojí za zmínku vývoj ve Slovenské republice, kde je u Nejvyššího soudu Slovenské republiky vedeno řízení pod sp. zn. 3 Cdo 171/2016 proti rozhodnutí odvolacího soudu, které shledalo odpovědnost sportovců v zásadě v duchu české judikatury předcházející vydání rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 493/2015. Protože v dovolání je argumentováno právě i uvedeným rozsudkem, bude zajímavé, zda Nejvyšší soud Slovenské republiky zůstane na dosavadních judikatorních pozicích vyjádřených v R 16/80, anebo učiní názorový posun, jako tomu bylo v případě Nejvyššího soudu České republiky.[5]

Naproti tomu trestní vývoj v posledním období i po vydání monografie šel mílovými kroky dále, a právě proto, že publikace na něj již nemohla reagovat, učiňme tak alespoň stručně v rámci této poznámky.[6] Krátce po uzavření rukopisu monografie bylo přijato usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015, kterého si literatura záhy povšimla.[7] Byť se nejednalo o rozhodnutí, které by svým významem představovalo stěžejní rozhodnutí Nejvyššího soudu, svůj nepochybný význam mělo a literatura ho také tak prezentovala.

Již předchozí rozhodnutí však předznamenala zvýšený zájem trestněprávní literatury o trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy.[8] To se pak projevilo mimo jiné i v tom, že v září 2017 byl pod patronací Justiční akademie uspořádán seminář zaměřený právě na právní aspekty trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

Aktuální vývoj byl završen právě publikovaným rozhodnutím, i zde se však sluší připomenout, že pozornost vyvolal tento případ ještě v době, kdy věc nerozhodoval Nejvyšší soud, a byla ve fázi po rozhodnutí odvolacího soudu.[9]

Protože uvedené trestní rozhodnutí je publikováno prakticky v plném rozsahu výše, omezme se pouze na několik doplňujících poznámek. Pro české právní prostředí je typické, že civilní ani trestní judikatura nejde nijak do hloubky při hledání teoretického řešení podmínek trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy a řešení této otázky ponechává odborné literatuře. To je patrné z obou posledních klíčových rozhodnutí, a to jak v oblasti civilní odpovědnosti, kde je rozhodnutí zaměřeno na výklad generální prevenční povinnosti, tak i oblasti trestní; ani zde není podán žádný teoretický výklad koncepčního přístupu k trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

Význam publikovaného rozhodnutí je v něčem jiném. Před jeho vydáním po civilním rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 493/2015 existoval mezi civilní a trestní odpovědností sportovců vztah, kdy civilní odpovědnost byla nově nastavena způsobem více reflektujícím reálné sportovní prostředí se závěrem, že poru-

1 K tomu srov. M. Králík: Civilněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (aktuální vývojová východiska a nový český občanský zákoník), Bulletin advokacie č. 7-8/2015, str. 37-44, nebo M. Králík: K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z hlediska aktuální rozhodovací praxe soudů České republiky, Bulletin slovenskej advokácie č. 7-8/2016, str. 26-33.

2 K tomu srov. např. M. Králík: Civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy z hlediska současného vývoje v České a Slovenské republice, Zpravodaj Jednoty českých právníků č. 1/2017, str. 15-40.

3 K tomu srov. M. Králík: Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, Leges, Praha 2016.

4 Publikované rozhodnutí nesprávně uvádí, že se jedná o usnesení Nejvyššího soudu.

5 Ke slovenskému vývoji srov. blíže práci uvedenou v poznámce pod čarou č. 2, str. 29-40. Ke dni sepisu tohoto komentáře o dovolání v této věci nebylo rozhodnuto.

6 Čtenáře nicméně můžeme potěšit alespoň předběžnou informací, že aktuální vývoj by měl být obsažen v samostatném svazku věnovaném trestní odpovědnosti, jenž by navazoval na výše uvedenou judikaturu a mapoval následný, zejména judikatorní vývoj. K jeho vydání by mělo dojít v průběhu roku 2018.

7 K tomu srov. M. Králík: Vybrané aktuální otázky trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy z hlediska rozhodovací praxe Nejvyššího soudu České republiky, Rekodifikace & praxe č. 6/2016, str. 21-29.

8 Z nejnovější literatury srov. J. Kocina: Přípustné riziko ve sportu, Bulletin advokacie – http://www.bulletin-advokacie.cz/pripustne-riziko-ve-sportu?browser=mobi, nebo M. Králík: Právní posuzování sportovních úrazů bude vždy kontroverzní – http://ceskapozice.lidovky.cz/pravni-posuzovani-sportovnich-urazu-bude-vzdy-kontroverzni-p6f-/tema.aspx?c=A170606_123852_pozice-tema_lube.

9 https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/mala-kopana-v-jednaci-sini.

šení sportovního pravidla nepředstavuje bez dalšího porušení prevenční povinnosti podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb., zatímco podmínky trestního postihu vyplývající z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, zřetelně směřovaly k trestnímu postihu i za nedbalostní jednání spojené s porušením sportovního pravidla. Oproti světovému vývoji tak byla v českých podmínkách nastavena trestní odpovědnost přísněji než odpovědnost civilní, což je posléze přijatým rozhodnutím eliminováno.

Protože ani v civilní, ani v trestní oblasti nedošlo před přijetím zmiňovaných klíčových rozhodnutí k předložení věci velkému senátu, lze mít za to, že Nejvyšší soud v obou oblastech nechtěl bez dalšího a úplně překonat závěry vyslovené v předchozí judikatuře (Rc 16/80, 3 Tdo 1355/2006), ale závěry nové judikatury považoval za zpřesňující oproti dosavadní soudní praxi. Závěr pro civilní i trestní odpovědnost je určující; ani porušení sportovního pravidla nemusí vést ke vzniku právní odpovědnosti, naproti tomu samozřejmě není nástup takové odpovědnosti porušením sportovního pravidla vyloučen.

Z hlediska zásahu soudní soustavy tak lze považovat za uzavření stávajících přístupů k odpovědnosti sportovců výsledek řízení o ústavní stížnosti ve věci vedené pod sp. zn. III. ÚS 2357/15. V trestněprávní rovině již dříve Ústavní soud projevil jistou zdrženlivost při přezkumu závěrů Nejvyššího soudu o vymezení podmínek trestní odpovědnosti sportovců (sp. zn. I. ÚS 1939/07), kde přezkoumával rozhodnutí obecných soudů, která trestní odpovědnost sportovců shledala, zatímco v tomto případě jsou předmětem přezkumu rozhodnutí, která civilní odpovědnost vyloučila. Ústavní soud v uvedeném rozhodnutí výslovně zdůraznil, že se necítí být povolán vyslovovat se k tomu, jaký význam má pro vznik trestněprávní odpovědnosti to, zda byla či nebyla porušena sportovní pravidla hry, při které ke zranění došlo, neboť zodpovězení této otázky je právě typickým úkolem Nejvyššího soudu.

Případné vyhovění ústavní stížnosti se závěrem, že změna přístupu Nejvyššího soudu v oblasti civilní odpovědnosti není správná oproti R 16/80, by opětovně vedlo k odlišnému nastavení základních podmínek právní odpovědnosti v obou oblastech, tentokrát s přísnějším přístupem civilního práva oproti právu trestnímu. To by sice do jisté míry mělo historické opodstatnění, v českých poměrech by však opětovně relativizovalo význam porušení sportovního pravidla na vznik právní odpovědnosti, která je nyní v souladu s evropskými a světovými trendy nastavena na principu tzv. sociálně adekvátního jednání, resp. principu nikoliv bagatelního porušení sportovního pravidla. Když k tomu připočteme ještě očekávání spojená s rozhodnutím Nejvyššího soudu Slovenské republiky, kde soudy dosud zastávaly právě názor vyjádřený v R 16/80, vidíme, že v česko-slovenských poměrech se ještě může soudní praxe dočkat významných závěrů.

Ve věci sp. zn. 7 Tdo 561/2016 odvolací soud založil své rozhodnutí jednak na nedostatku zavinění a také na úvahách o neodpovídajícím stupni společenské škodlivosti. Z hlediska úvah o nedostatku zavinění Nejvyšší soud výslovně považoval za správný odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 25 Cdo 493/2015 s citací části jeho stěžejních závěrů; zde je však třeba připomenout, že civilní pojetí v této souvislosti neoperovalo s nedostatkem zavinění, ale s chybějícím porušením generální prevenční klauzule ve smyslu § 415 zákona č. 40/1964 Sb.

Nejvyšší soud v publikované věci akceptoval poukaz odvolacího soudu na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006, ve kterém byla zdůrazněna potřeba přísně individuálního posuzování jednotlivých případů, a na zásadu subsidiarity trestní represe. Současně výslovně zdůraznil, že i kdyby odvolací soud shledal ve věci zavinění, byly by jeho závěry ohledně zásady subsidiarity trestní represe správné. Zde pak rozhodnutí vysvětluje, proč považuje v daném případě vyjádřenou zásadu subsidiaritu trestní represe za správnou a proč se v dané věci prosadí.

Přestože nejvyšší státní zástupce v dovolání podrobnou argumentací naznačoval potřebu vymezení výrazně teoretického přístupu k předpokladům a podmínkám odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy v trestněprávní rovině zejména důrazem kladeným na okolnosti vylučující protiprávnost, rozhodnutí se tímto naznačeným směrem vůbec nezabývá.

Konečný závěr aktuální civilní i trestní judikatury je jasný; samotné porušení sportovního pravidla nemusí zakládat ani civilní, ani trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy, čímž se soudní praxe výrazně přiklonila v obou oblastech k moderním, zejména středoevropským trendům. Nezasáhne-li do tohoto vývoje rozhodnutí Ústavního soudu ve věci sp. zn. III. ÚS 2357/15, bude judikatorní linie do budoucna nastavena jak v trestní rovině, tak zjevně i v rovině občanskoprávní již i v poměrech zákona č. 89/2012 Sb. Naproti tomu případný odlišný názor Ústavního soudu by musel nutně vést k opětovné další revizi hranic nastavených pro sportovce soudní praxí z let 2015 a 2016.

✤ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL.M., asistentka soudce Nejvyššího soudu, Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

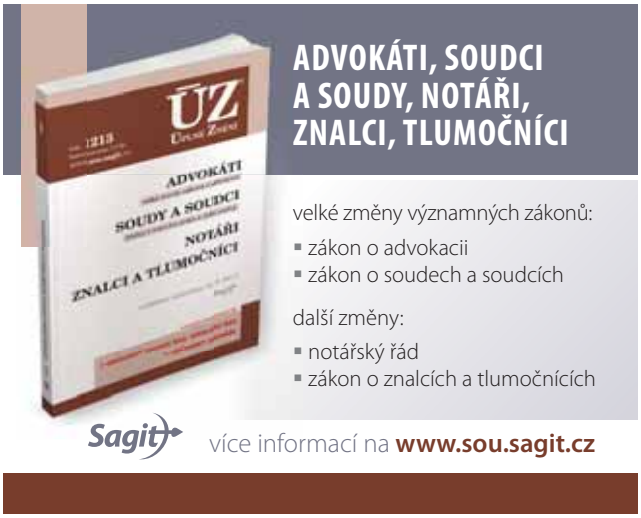

inzerce

Ústavní soud:

K otázce zveřejnění obrazového záznamu (fotografie) z kamery zachycující osobu podezřelou z krádeže

Účel „ochrany majetku" je v případě kamerových systémů se záznamem naplněn právě možností instalovat kameru a ukládat snímané osobní údaje, které umožní identifikaci subjektu údajů a mohou být použity jako důkaz v příslušném řízení (občanskoprávním, přestupkovém, trestním); nemůže však zahrnovat postup stěžovatelky nahrazující činnost příslušných orgánů veřejné moci [k zákonem stanovenému postupu těchto orgánů a užití osobních údajů k odlišnému účelu v rámci jejich činnosti srov. § 3 odst. 6 písm. d) a § 5 odst. 1 písm. f) větu druhou zákona o ochraně osobních údajů].

Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2017, sp. zn. III. ÚS 3565/16

Z odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátila stěžovatelka, která se domáhala zrušení napadených rozhodnutí obecných soudů, a to z důvodu porušení čl. 4 odst. 4, čl. 11, 36 a 38 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina") a dále čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva").

V předmětné věci byla stěžovatelce rozhodnutím Úřadu pro ochranu osobních údajů uložena pokuta 5 000 Kč za dva správní delikty spáchané podle § 45 odst. 1 písm. c) a i) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů"). Prvního deliktu se měla stěžovatelka dopustit tím, že **zveřejnila (a to na dobu nejméně šesti dní) na svých webových stránkách na sociální síti Facebook obrazový záznam (fotografii) z kamery zachycující osobu podezřelou z krádeže**, čímž měla porušit povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny [§ 5 odst. 1 písm. f) zák. o ochraně osobních údajů].

Druhého deliktu se měla stěžovatelka dopustit tím, že **neoznámila svůj záměr zpracovávat osobní údaje prostřednictvím kamerového systému (kamery) před zahájením zpracování** (§ 16 zák. o ochraně osobních údajů). Z odůvodnění rozhodnutí plyne, že stěžovatelka současně s fotografií zveřejnila také výzvu, ve které prosí o pomoc s tím, že tento muž odcizil z provozovny nové elektrokolo. Stěžovatelka požádala, aby v případě, že jej bude někdo identifikovat, jí tuto skutečnost sdělil na uvedené telefonní číslo, s tím, že za informaci nabízí finanční odměnu. Stěžovatelka požádala o další sdílení této fotografie zloděje. Po zveřejnění fotografie stěžovatelka oznámila Policii České republiky odcizení kola a předala jí kamerový záznam.

Rozklad podaný stěžovatelkou předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů zamítl, neboť se ztotožnil se závěry ohledně spáchání obou správních deliktů. K prvnímu deliktu shodně s prvostupňovým orgánem dospěl k závěru, že stěžovatelka zpracovávala osobní údaje ve smyslu § 4 písm. e) zák. o ochraně osobních údajů, přičemž neměla k pořizování záznamu kamerou ani k jeho zveřejnění souhlas subjektu údajů (osoby podezřelé z protiprávního jednání). Shromažďování osobních údajů jednou kamerou v provozovně stěžovatelky bylo však za účelem ochrany jejího majetku a záběr kamery byl přiměřený, proto byla naplněna výjimka podle § 5 odst. 2 písm. e) zák. o ochraně osobních údajů. Oproti tomu zveřejnění fotografie ze záznamu bylo v rozporu s účelem, pro který byly osobní údaje shromážděny. **Záznam je určen k tomu, aby napomohl zjistit pachatele a dopadnout ho, avšak k samotnému dopadení jsou určeny příslušné orgány veřejné moci** [Policie České republiky může vyhlásit pátrání, zveřejnit osobní údaje subjektu dle § 81 písm. a) bod 2. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky]. Je nepodstatné, že zveřejnění napomohlo k dopadení pachatele. Zveřejnění bylo v rozporu s právem subjektu údajů na ochranu jeho soukromého a osobního života.

Na základě žaloby stěžovatelky, směřující pouze do části týkající se posouzení prvního deliktu, městský soud rozsudkem obě rozhodnutí správních orgánů zrušil. Městský soud uvedl, že dle správních orgánů bylo zveřejnění fotografie v rozporu s účelem shromažďování osobních údajů, avšak není zřejmé, v čem daný rozpor spočíval; účelem shromažďování osobních údajů byla ochrana majetku, přičemž zveřejnění fotografie vedlo k dopadení pachatele a s ochranou majetku úzce souviselo. Dále uvedl, že i pokud by zveřejnění osobních údajů nesplňovalo účel shromažďování těchto údajů, je třeba se zabývat právním titulem podle § 5 odst. 2 písm. e) zák. o ochraně osobních údajů. Dle městského soudu by princip propor-

cionality (tj. poměřování v kolizi stojícího práva na ochranu majetku stěžovatelky a práva na ochranu soukromí podezřelého) měl vést k závěru o nenaplnění nebezpečnosti zveřejnění osobních údajů.

Na základě kasační stížnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Podle Nejvyššího správního soudu stěžovatelka porušila § 5 odst. 1 písm. f) zák. o ochraně osobních údajů, neboť účelem pořizování kamerového záznamu je ochrana majetku a shromažďování osobních údajů o případné protiprávní činnosti; není jím naopak pořizování záznamů pro jejich další zveřejňování. Je zde možnost předat zaznamenané osobní údaje příslušným orgánům veřejné moci k dopadení pachatele. Zveřejnění fotografie nebylo kryto § 3 odst. 6 písm. d) zák. o ochraně osobních údajů a nelze užít ani právní titul podle § 5 odst. 2 písm. e) zák. o ochraně osobních údajů, neboť zveřejnění nebylo nezbytné pro ochranu práv stěžovatelky. Podle názoru Nejvyššího správního soudu není prostor pro test proporcionality; zákon sám přímo stanoví hranice mezi právem na ochranu majetku stěžovatelky a právem na ochranu osobních údajů podezřelého pachatele; **právo na ochranu majetku stěžovatelky je saturováno instalací kamery a pořizováním záznamu, včetně možného předání těchto záznamů příslušným orgánům**.

Následně ve věci znovu rozhodoval městský soud, který žalobu stěžovatelky zamítl, přičemž poukázal na závazné právní závěry Nejvyššího správního soudu.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala, že Nejvyšší správní soud se měl zabývat střetem dvou práv, a sice práva stěžovatelky na ochranu majetku a práva pachatele na ochranu osobních údajů. Nesouhlasí s tím, že jakékoliv jiné nakládání se záznamem (bez souhlasu subjektu údajů), než je předání příslušným orgánům, je excesem. Nejvyšší správní soud nepřípustně omezil její právo na ochranu majetku. Stěžovatelčino nakládání se záznamem nebylo jeho „zneužitím" ve smyslu usnesení Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09 (U 4/56 SbNU 841), na které poukazovaly správní soudy; podstatné jsou naopak skutkové okolnosti zveřejnění.

Stěžovatelka záznam zveřejnila za účelem dohledání vlastního odcizeného majetku; fotografie byla doplněna pravdivým sdělením o tom, že daná osoba odcizila kolo; stěžovatelka nemohla tímto postupem nijak zasáhnout do práva na ochranu soukromí pachatele. Policie České republiky by se záznamem stěží naložila efektivněji než stěžovatelka; zveřejnění záznamu Policií České republiky by nebylo „šetrnější" k právům pachatele. Pravděpodobnost dopadení pachatele bez zveřejnění fotografie by přitom byla velmi malá, o čemž svědčí i statistiky.

Ústavní soud přezkoumal napadená rozhodnutí z hlediska stěžovatelkou namítaného porušení ústavně zaručených práv a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zjevně neopodstatněná.

Ústavní soud konstatoval, že napadená rozhodnutí vycházejí z relevantních zákonných ustanovení a obsahují odůvodnění, která nevykazují žádné nedostatky dosahující intenzity nutné k tomu, aby se Ústavní soud věcí meritorně zabýval. V dané věci je zřejmé, že orgány veřejné moci posuzovaly zpracovávání osobních údajů stěžovatelkou jako správkyní, a sice shromažďování osobních údajů (snímání kamerou a ukládání po určitou dobu na záznamu) a dále zveřejnění části záznamu ve formě jedné fotografie se zachyceným subjektem údajů. Šlo tedy o posuzování více úkonů či operací stěžovatelky s osobními údaji. U těchto způsobů zpracovávání osobních údajů dospěly k přiléhavému závěru, že mohlo být dotčeno právo subjektu údajů na ochranu soukromého života ve smyslu čl. 8 odst. 1 Úmluvy a čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny. Jinými slovy, vyhodnotily, že dané způsoby zpracovávání zcela nevylučovaly, s ohledem na podstatné okolnosti a dosavadní judikaturu, možný zásah do soukromí subjektu údajů, proto dále zkoumaly naplnění zákonných podmínek pro takový zásah.

Ústavní soud poukázal na to, že **v případě pořizování záznamu na kameru měly správní orgány i správní soudy shodně za to, že stěžovatelka splnila povinnosti správce** (§ 5 odst. 1 zák. o ochraně osobních údajů), avšak k legálnosti takového zpracovávání jí chyběl primární právní titul, kterým je souhlas subjektu údajů (§ 5 odst. 2 věta první zák. o ochraně osobních údajů). Dospěly však následně k závěru, že daného souhlasu nebylo třeba, neboť stěžovatelka splňovala v daném případě jednu z výjimek (resp. svědčil jí jiný právní titul), jež umožňují absenci daného souhlasu. Pořizování záznamu na kameru totiž bylo podle nich nezbytné pro ochranu stěžovatelčina majetku, zaznamenání případné protiprávní činnosti a pachatele, přičemž nad tímto jejím právem či zájmem nepřevážilo ani právo subjektů údajů na ochranu jejich soukromého života [§ 5 odst. 2 písm. e) zák. o ochraně osobních údajů]. V této části stěžovatelka nevznesla v ústavní stížnosti polemiku.

Ústavní soud dále konstatoval, že **odlišné závěry jsou pak zřejmé ohledně zveřejnění osobního údaje (fotografie) na sociální síti**. Podle správních orgánů i správních soudů stěžovatelka porušila jednu z povinností správce, neboť účel zveřejnění osobního údaje nebyl v souladu s účelem shromažďování daných osobních údajů kamerovým záznamem [§ 5 odst. 1 písm. a), f) zák. o ochraně osobních údajů]; stěžovatelka přitom neměla ani souhlas subjektu údajů ke zpracovávání údajů k jinému účelu. V rozhodnutích správních orgánů a správních soudů je přitom přehledně identifikován účel pořizování záznamu na bezpečnostní kameru, který vyhodnotily tyto orgány veřejné moci jako legální a legitimní. Takovým účelem je podle nich zachycení případné protiprávní činnosti na majetku stěžovatelky a pachatele (osoby podezřelé) na kameru, a umožnění (usnadnění, urychlení) identifikace pachatele; záznam není v případě bezpečnostních kamer pořizován pro účel jeho zpřístupnění široké veřejnosti samotným správcem. Oproti tomu zveřejnění fotografie (s doprovodným textem) stěžovatelkou mělo za účel označení subjektu údajů veřejně za pachatele a vyhledání tohoto subjektu údajů za pomoci neurčitého počtu třetích osob (veřejnosti).

Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítala obdobně jako v předchozích řízeních, že pro obě operace zpracování osobních údajů (nahrávání na záznam i zveřejnění) byl dán shodný účel, a sice „ochrana jejího majetku", avšak nijak tím relevantně nevyvrátila úvahy a závěry orgánů veřejné moci, které v souladu s požadavky a smyslem zákona (zákon o ochraně osobních údajů) definovaly či popsaly dostatečně určitě účel každého z uvedených způsobů zpracovávání osobních údajů. Přehledně vyložily, že **účel „ochrany majetku" je v případě kamerových systémů se záznamem naplněn právě možností instalovat kameru a ukládat snímané osobní údaje, které umož-**

ní identifikaci subjektu údajů, a mohou být použity jako důkaz v příslušném řízení (občanskoprávním, přestupkovém, trestním); **nemůže však zahrnovat postup stěžovatelky nahrazující činnost příslušných orgánů veřejné moci** [k zákonem stanovenému postupu těchto orgánů a užití osobních údajů k odlišnému účelu v rámci jejich činnosti srov. § 3 odst. 6 písm. d) a § 5 odst. 1 písm. f) větu druhou zák. o ochraně osobních údajů]. Ústavní soud neshledal, že by tyto závěry orgánů veřejné moci ve věci stěžovatelky představovaly libovůli nebo jiné vybočení z ústavních mezí.

K námitce stěžovatelky, že i v případě zveřejnění fotografie měla být aplikována výjimka podle § 5 odst. 2 písm. e) zák. o ochraně osobních údajů, a to v rámci posuzování možnosti dalšího zpracovávání osobních údajů k jinému účelu bez souhlasu subjektu údajů, Ústavní soud uvedl, že rovněž s tímto aspektem se rozhodující orgány vypořádaly. Ústavní soud předně poukázal na to, že daná výjimka, podle které lze zpracovávat osobní údaje i bez souhlasu subjektu údajů, resp. v daném případě bez souhlasu subjektu údajů zpracovávat osobní údaje k jinému účelu, než byly shromážděny, obsahuje dvě podmínky.

První je podmínka nezbytnosti takového zpracovávání osobních údajů (k jinému účelu) pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce. Druhou je podmínka, podle které nesmí nad těmito právy či zájmy správce převážit právo na ochranu soukromého a osobního života subjektu práv (poměřování práv).

Podle názoru Ústavního soudu je přitom třeba naplnit obě podmínky, aby došlo k aplikaci dané výjimky. Podle obsahu všech rozhodnutí ve věci správního deliktu stěžovatelky nebyla shledána splněnou již první z podmínek (bylo proto nadbytečné se zabývat poměřováním v kolizi stojících práv). Rozhodující orgány poukázaly na primární a zákonné možnosti stěžovatelky, konkrétně kompetence příslušných orgánů veřejné moci (zejména orgánů činných v trestním řízení) a v rozhodnutích popsaly, že stěžovatelka zveřejnila fotografii, avšak také kontaktovala Policii České republiky a předala jí celý záznam z kamery.

V průběhu předchozích řízení **stěžovatelka zjevně relevantně nezpochybnila závěr o absenci „nezbytnosti" zveřejnění fotografie samotnou stěžovatelkou na sociální síti**. Ostatně stěžovatelka sama v ústavní stížnosti uvedla, že danou fotografii by zřejmě zveřejnila i Policie České republiky, tento možný postup Policie České republiky nezpochybnila, což nepodporuje názor stěžovatelky, že by zveřejnění samotnou stěžovatelkou bylo nezbytné, jediné přístupné a efektivní řešení k ochraně jejích majetkových práv. Z celého řízení ani z ústavní stížnosti, uvedl Ústavní soud, navíc neplyne, že by Policie České republiky při předání záznamu odmítla plnit své zákonné povinnosti; stěžovatelka v průběhu řízení proti postupu Policie České republiky nic nenamítala.

S ohledem na výše uvedené Ústavní soud ústavní stížnost podle § 43 odst. 2 písm. a) zák. o Ústavním soudu odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný.

✤ Rozhodnutí zpracovala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

Nejvyšší správní soud:

K soudní ochraně při rozhodování o žalobě žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů

K rozhodování o žalobě proti postupu České advokátní komory, spočívajícímu v neprovedení zápisu žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů, jsou příslušné soudy ve správním soudnictví.

Usnesení zvláštního senátu NSS zřízeného podle zákona o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 1. 8. 2017, č. j. Konf 28/2014-55

K věci:

Česká advokátní komora přípisem ze dne 24. 3. 2014 sdělila žalobkyni, že podle jejího názoru žalobkyně nesplnila podmínky zápisu do seznamu advokátních koncipientů a že proto nebude zapsána do tohoto seznamu.

Žalobkyně se postupu České advokátní komory bránila žalobou ve správním soudnictví. Městský soud v Praze žalobu odmítl, neboť podle jeho názoru v této věci nemá být poskytnuta soudní ochrana soudem rozhodujícím ve správním soudnictví. Jde sice o věc veřejného subjektivního práva, avšak podle ustálené judikatury se jedná o zvláštní případ, kdy soudní ochranu poskytují soudy v občanském soudním řízení.

Žalobkyně podala proti uvedenému usnesení kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem č. j. 1 As 75/2014-42 zamítl. Odkázal přitom na svou judikaturu, podle které práva uvedená v § 55b odst. 1 zák. o advokacii jsou veřejnými subjektivními právy, avšak žalobu pro tvrzené porušení těchto práv projednává a rozhoduje o ní podle § 7 odst. 3 o. s. ř. okresní (obvodní) soud v občanském soudním řízení.

Následně podala žalobkyně proti shora uvedenému usnesení Městského soudu v Praze a rozsudku Nejvyššího správního soudu ústavní stížnost. Ústavní soud usnesením sp. zn. III. ÚS 2609/14 stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

V mezidobí žalobkyně podala obsahově shodnou žalobu k Obvodnímu soudu pro Prahu 1. Ten dospěl ve shodě s právním názorem žalobkyně k závěru, že ve věci není dána věcná příslušnost soudů rozhodujících v občanském soudním řízení; rozhodovat zde má soud ve správním soudnictví. Proto podal Obvodní soud pro Prahu 1 návrh zvláštnímu senátu Nejvyššího správního soudu, jelikož měl za to, že právní názor, že ve věcech tohoto typu mají rozhodovat soudy v občanském soudním řízení, vychází z právní úpravy správního soudnictví před 1. 1. 2003 a že nereflektuje změny, které nová úprava přinesla.

Zvláštní senát rozhodl, že příslušný vydat rozhodnutí ve věci neprovedení zápisu do seznamu advokátních koncipientů podle § 55b odst. 1 písm. a) zák. o advokacii je soud ve správním soudnictví, a zrušil usnesení Městského soudu v Praze a rozsudek Nejvyššího správního soudu.

Z odůvodnění:

(...) Výkon praxe advokátního koncipienta je jednou z cest ke splnění vstupních podmínek pro připuštění k advokátní zkoušce či jiné profesní zkoušce v oblasti tzv. kvalifikovaných právnických profesí (advokáta, notáře, soudního exekutora, soudce, státního zástupce). Advokátní koncipient má zákonem předvídané specifické postavení (viz zejm. § 38 a 39 zák. o advokacii), z něhož vyplývají specifická práva a povinnosti. Je tedy zjevné, že **zapsání do seznamu advokátních koncipientů představuje ve své podstatě úkon České advokátní komory jako zákonem stanoveného a rozhodovací pravomocí nadaného vykonavatele veřejné správy při regulaci vstupu do advokacie**. Jde o jednání Komory při ochraně veřejného zájmu, konkrétně zájmu na patřičné profesní úrovni výkonu advokacie a zprostředkovaně i jiných tzv. kvalifikovaných právnických profesí. Komora jedná vrchnostensky, neboť autoritativně posuzuje splnění zákonných podmínek pro zápis a podle toho zapíše anebo nezapíše žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů; jedná nepochybně z pozice *„mocnější“* strany vztahu mezi ní a osobou, která chce být zapsána do seznamu. **Komora zde vystupuje jako reprezentant veřejné moci**, jako profesní komora zřízená zákonem a nadaná jím pravomocí, jakožto úd veřejné moci, rozhodovat o právním osudu žadatele o zápis do seznamu. Z uvedeného vyplývá, že i metoda právní regulace zde zákonem zvolená je v pravém slova smyslu vrchnostenská. Žadatel o zápis je objektem posuzování Komorou jakožto entitou mu nadřazenou; o rovnoprávnosti vztahů mezi žadatelem a Komorou zde nemůže být řeči.

O povaze subjektivního práva na zápis do seznamu advokátních koncipientů proto nemůže být pochyb. Jak dokládá výše uvedený rozbor, ze všech relevantních hledisek a pohledem kritérií všech obvykle užívaných teorií rozlišování soukromého a veřejného práva (zájmové, mocenské, organické, dle metody právní regulace) **jde o subjektivní právo veřejné**.

Nová úprava soudní kontroly jednání veřejné správy dotýkajícího se subjektivních práv, jež je účinná od 1. 1. 2003, vychází poměrně důsledně ze zásady, že **ochrana veřejným subjektivním právům je poskytována ve správním soudnictví** řídícím se především soudním řádem správním, zatímco ochrana soukromým subjektivním právům přísluší řízení podle občanského soudního řádu, především (avšak ne výlučně) podle jeho části páté (viz k tomu např. usnesení zvláštního senátu ze dne 6. 1. 2004, č. j. Konf 93/2003-5, č. 276/2004 Sb. NSS).

Výše uvedené jasné kritérium, podle něhož povaha dotčeného subjektivního práva je zásadně určující i pro způsob soudní ochrany, má být vodítkem pro řešení případů, jakým je i nyní projednávaná věc, u níž z prostého znění zákonné úpravy není zřejmé, která větev soudů má soudní ochranu poskytovat.

Ustanovení o soudní ochraně se v zákoně o advokacii nachází v § 55b, v části zákona rubrikované *„Řízení“*.

Uvedená úprava soudní ochrany proti jednání žalované byla do zákona o advokacii doplněna zákonem č. 210/1999 Sb. Stalo se tak za účinnosti právní úpravy správního soudnictví, která se od té, jež nabyla účinnosti od 1. 1. 2003, lišila ve dvou pro nyní projednávanou věc zcela zásadních rysech.

V první řadě šlo o soudní ochranu toliko dílčí, poskytující ochranu pouze proti jedné z forem činnosti veřejné správy, a sice proti (formálnímu) správnímu rozhodnutí v doktrinálním smyslu [k tomu v kontextu nynější úpravy správního soudnictví viz bod [19] usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, č. 2206/2011 Sb. NSS: *„Rozdíl mezi žalobou proti rozhodnutí správního orgánu a zásahovou žalobou proto primárně spočívá ve **formě** aktů nebo úkonů, proti nimž uvedené žaloby chrání. Žaloba proti rozhodnutí správního orgánu chrání proti aktům majícím obecně povahu individuálního správního aktu, jak takovému pojmu rozumí **hlavní proud doktríny správního práva** (ať již vydávaného podle správního řádu, zákona o správě daní a poplatků, či jakéhokoli jiného zvláštního zákona)“*].

Správní soudnictví neposkytovalo ochranu před jinými formami činnosti veřejné správy, zejména nezákonnými zásahy a nečinností. Poznamenejme však, že tehdejší právní úprava se svůj v tomto smyslu omezený dosah snažila v některých případech kompenzovat, a to zejména doktrínou tzv. rozhodnutí v materiálním smyslu. Za rozhodnutí přezkoumatelná podle části páté tak byly někdy považovány i akty orgánů veřejné moci adresované konkrétní osobě, jež neměly náležitosti správního rozhodnutí, avšak fakticky o právech či povinnostech dané osoby rozhodly, typicky neformální dopisy vyhotovené úřadem v mylném domnění, že na řízení se nevztahuje správní řád, bylo-li z obsahu dopisu zřejmé, že správní úřad se opravným prostředkem ve věci samé zabýval a posuzoval, zda původní vydané rozhodnutí je věcně správné (viz např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 1998, sp. zn. 6 A 86/96).

Druhým klíčovým rysem tehdejší právní úpravy správního soudnictví bylo, že poskytovalo ochranu (ve výše uvedeném omezeném rozsahu) proti správním rozhodnutím bez ohledu na povahu subjektivního práva, o němž jimi bylo rozhodováno.

S ohledem na uvedené rysy právní úpravy správního soudnictví účinné do 31. 12. 2002 je nutné vykládat intenci historického zákonodárce, jak byla vyjádřena v důvodové zprávě k návrhu zákona, jímž byl do zákona o advokacii doplněn § 55b (viz důvodová zpráva k tisku 134, rok 1999, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, zvláštní část, k čl. I bodu 50 a 51, pátý odstavec, www.psp.cz): *„Záznam v seznamu advokátů nebo v seznamu advokátních koncipientů je **opatřením evidenční povahy**, které musí vycházet z rozhodnutí příslušného orgánu Komory (např. rozhodnutí představenstva Komo-*

ry o vyškrtnutí ze seznamu advokátů) nebo ***z jiných právních skutečností*** *(např.* ***splnění zákonem stanovených předpokladů pro zápis do seznamu advokátů nebo advokátních koncipientů*** *nebo předpokladů pro umožnění konání advokátní zkoušky, dále např. též vyškrtnutí ze seznamu advokátů ex lege v případě úmrtí). Stav vyznačený v těchto seznamech musí odpovídat skutečnému právnímu stavu; v případě, kdy by tomu tak nebylo, navrhuje se výslovně stanovit, že advokát nebo advokátní koncipient, který by byl takovým nesprávným záznamem dotčen, bude mít právo domáhat se ochrany u soudu v* ***řízení podle části třetí o. s. ř.*** *Stejná soudní ochrana bude možná i v případě, kdy by příslušný orgán Komory, tj. její předseda, nesplnil svou povinnost záznam v seznamech provést."*

Historický zákonodárce si byl vědom, že ačkoli je jednání České advokátní komory mj. v souvislosti se zápisem žadatele do seznamu advokátních koncipientů nepochybně vrchnostenským jednáním při výkonu veřejné moci, nemá povahu správního rozhodnutí ve formálním (tedy úzce pojímaném) smyslu, nýbrž jde o jakýsi jiný úkon. Proti takovémuto úkonu tehdejší úprava správního soudnictví soudní ochranu neposkytovala. Je logické, že historický zákonodárce, nechtěl-li v souvislosti s touto otázkou komplexněji novelizovat právní úpravu správního soudnictví např. zavedením nečinnostní či zásahové žaloby, musel zvolit z tehdy dostupných prostředků soudní ochrany ten, který se nabízel jako prostředek účinný. A jím za tehdejších poměrů bylo toliko *„klasické"* nalézací řízení podle části třetí občanského soudního řádu. **Intencí historického zákonodárce tedy nebylo svěřit soudní kontrolu specificky občanskoprávní větvi obecných soudů, nýbrž poskytnout za daných poměrů co nejúčinnější soudní ochranu proti formám jednání veřejné správy, s nimiž tehdejší obecná úprava správního soudnictví nepočítala.** Zjednodušeně řečeno, zákonodárce v § 55b zák. o advokacii zavedl jakousi *„sektorově omezenou"* žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, resp. před nečinností veřejné správy za situace, kdy obecná úprava takového typu žalob ve správním soudnictví v té době chyběla.

O tom, že historický zákonodárce počítal s tím, že ta část vrchnostenského jednání České advokátní komory, která má formu správního rozhodnutí ve formálním smyslu, bude soudně kontrolována podle tehdejšího znění části páté občanského soudního řádu (ta rozlišovala jednak žaloby proti pravomocným rozhodnutím správních orgánů, jednak opravné prostředky proti jejich nepravomocným rozhodnutím), tedy v „obecném" správním soudnictví v tehdejším smyslu, svědčí i jiná pasáž výše uvedené části důvodové zprávy vztahující se k čl. I bodu 50 a 51, a sice její čtvrtý odstavec: *„Návrh dále v § 55a předpokládá, že opravný prostředek k soudu (podle hlavy třetí části páté o. s. ř.) bude moci být podán pouze proti takovým rozhodnutím Komory zasahujícím do práv advokátů, kde výsledek řízení závisí do značné míry na správním uvážení příslušného orgánu Komory; ostatní rozhodnutí mohou být přezkoumána ve správním soudnictví na základě správní žaloby (hlava druhá část pátá o. s. ř.). V návaznosti na to je navrhováno upravit, kdy může Komora před rozhodnutím soudu své rozhodnutí změnit nebo zrušit."*

Novou úpravou správního soudnictví účinnou od 1. 1. 2003 doznaly podmínky poskytování soudní ochrany před jednáním veřejné správy zásadních změn. Soudní ochrana se rozštěpila podle povahy subjektivního práva, jež má být jednáním veřejné správy dotčeno, a v oblasti *„veřejnoprávního"* správního soudnictví se rozšířila na prakticky veškerá jednání veřejné správy přímo zasahující do veřejných subjektivních práv jednotlivců, tedy bez ohledu na formu činnosti veřejné správy, kterou je takto do uvedených práv zasahováno. V některých případech na novou obecnou úpravu reagoval zákonodárce výslovnými změnami zvláštních právních předpisů, často však opožděně či toliko dílčím způsobem.

Konkrétně v zákoně o advokacii byl § 55a tohoto zákona, počítající s již zmíněným opravným prostředkem k soudu proti nepravomocným rozhodnutím správních orgánů podle hlavy třetí části páté občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2002, který se podle nové úpravy správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003 *ex lege* (s určitými modifikacemi) změnil v žalobu proti rozhodnutí správního orgánu (§ 129 s. ř. s.), zrušen až čl. I. bodem 82 zákona č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, a to s účinností od 1. 4. 2006.

Ust. § 55b zák. o advokacii však doposud v reakci na novou úpravu správního soudnictví nebylo přímo novelizováno.

Ani soudní řád správní, ani zákon č. 151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního, neobsahují obecné přechodové úpravy, které by výslovně reagovaly na řadu „sektorových úprav" o zvláštních způsobech poskytování soudní ochrany před jednáním veřejné moci v některých případech. Ust. § 129 s. ř. s. o přechodovém režimu ve věcech řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části páté hlavy třetí občanského soudního řádu ve znění do 31. 12. 2002 se na nyní projednávanou věc vůbec nevztahuje, neboť letitá rozhodovací praxe Městského soudu v Praze řízení podle § 55b zák. o advokacii zjevně za řízení mající povahu tohoto konkrétního typu opravného prostředku nepovažovala – rozsudek tohoto soudu ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. 38 Ca 233/2001, naopak jednoznačně vycházela z toho, že jde o řízení podle části třetí občanského soudního řádu, konkrétně o řízení o návrhu, kterým se uplatňuje, aby bylo rozhodnuto o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva [§ 80 písm. b) o. s. ř.].

Poznamenejme, že zmíněná judikatura Městského soudu v Praze zde byla ve značném napětí s právním názorem, který podstatně dříve zaujal Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 27. 12. 1993, sp. zn. 6 A 245/93, jež se týkalo obsahově obdobného § 42 tehdejšího zákona č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované [uvedené ustanovení v relevantní části znělo: *Uchazeč o zápis do seznamu, který nebyl Komorou zapsán* [...], *má právo domáhat se ochrany u soudu.*]. Vrchní soud v Praze zde vyslovil (zdůraznění provedl zvláštní senát): *„Z ust. § 4 zákona č. 209/1990 Sb.* [...] *vyplývá právo občana být zapsán při splnění tam uvedených podmínek a obdržet o tom osvědčení; tím vznikají komerčnímu právníkovi práva a povinnosti v zákoně uvedené, zejména právo poskytovat právní pomoc jako nezávislé povolání. (§ 2 odst. 1 cit. zákona).*

V občanském soudním řízení soudy rozhodují věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních, jakož i z obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány (§ 7 odst. 1 o. s. ř.). O takovýto soukromoprávní vztah však ve věci nejde.

Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon (§ 7 odst. 2 o. s. ř.). Jinými věcmi je nutno rozumět důkazem z opaku ***především věci, vyplývající z právních vztahů veřejného práva****. Tyto věci jsou dnes* ***(nikoli však v době přijetí zákona č. 209/1990 Sb.)*** *projednávány podle ustanovení části páté (správní soudnictví), nejde-li ovšem o speciální případy zvláštních řízení* ***podle části třetí, hlavy páté o. s. ř.*** *Případem této ‚jiné věci' ve smyslu § 7 odst. 2 o. s. ř. je* ***také právo ‚domáhat se ochrany u soudu' ve smyslu § 42 odst. 1 zák. č. 209/1990 Sb., které přísluší uchazeči, který nebyl Komorou komerčních právníků ČR zapsán do seznamu komerčních právníků****.*

Ve správním soudnictví přezkoumávají soudy zákonnost rozhodnutí orgánů veřejné správy, vydaných v oblasti veřejné správy (§ 244 odst. 1, 2 o. s. ř.). ***Rozhodnutím se rozumí rozhodnutí vydané ve správním řízení, jakož i jiná rozhodnutí, která zakládají, mění nebo ruší oprávnění a povinnosti fyzických nebo právnických osob (§ 244 odst. 3 o. s. ř.). O takovýto případ tu právě jde.***

Je zřejmé, že nezapsáním do seznamu komerčních právníků byl žalobce dotčen ve svém subjektivním veřejném právu. Přezkum takového rozhodnutí není vyloučen ve smyslu § 248 o. s. ř. K projednání věci (po nezbytném odstranění nedostatků podání) je příslušný krajský soud (§ 246 odst. 1 o. s. ř.) příslušný podle sídla správního orgánu, jehož rozhodnutí se přezkoumává (§ 246a o. s. ř.), tedy Městský soud v Praze."

Podobnou úpravu soudní ochrany jako u zápisu do seznamu advokátních koncipientů lze nalézt např. u notářských koncipientů a kandidátů v § 18 odst. 3 a § 22 odst. 4 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). I ona (nabyla účinnosti 1. 1. 1993) pochází z doby dlouho předcházející nové úpravě správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003 a nabyla účinnosti spolu s právní úpravou správního soudnictví účinnou do 31. 12. 2002. Z důvodové zprávy k návrhu notářského řádu přitom nelze seznat nic jiného než to, že zápisu do seznamu notářských koncipientů či kandidátů se lze domáhat u soudu (viz důvodová zpráva k tisku 692, rok 1992, Česká národní rada, zvláštní část, k § 22-25).

Stejně tak tomu je i u koncipientů a kandidátů exekutora podle § 20 odst. 3 a § 24 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. I tato právní úprava (nabyla účinnosti 1. 5. 2001) krátce předešla novou úpravu správního soudnictví účinnou od 1. 1. 2003. V právní úpravě týkající se koncipientů a kandidátů exekutora je dokonce stanovena zvláštní lhůta k podání žaloby (kombinace subjektivní dvouměsíční a objektivní šestiměsíční lhůty strukturálně se blížící nynější lhůtě k podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem podle § 84 odst. 1 s. ř. s.). Ani u této úpravy nelze z důvodové zprávy k návrhu zákona vyčíst nic bližšího k zamýšlené podobě soudní ochrany (viz důvodová zpráva k tisku 725/0, rok 2001, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, zvláštní část, k § 19-22 a k 23-26, www.psp.cz).

Dodejme, že výše zmíněná ustanovení notářského ani exekučního řádu po nabytí účinností právní úpravy správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003 nebyla výslovně novelizována.

Z výše uvedeného historického srovnávacího exkursu je zřejmé, že zákonodárce před 1. 1. 2003 zakotvoval soudní ochranu před nezákonným jednáním veřejnoprávních profesních komor v právnických profesích specifickým způsobem tak, aby v tehdejších podmínkách velmi omezené ochrany poskytované obecně správním soudnictvím podle tehdejší části páté občanského soudního řádu zajistil soudní ochranu vskutku účinnou i tehdy, měla-li být poskytnuta proti takovým formám činnosti veřejné správy, s nimiž obecná úprava správního soudnictví nepočítala. Je proto logické, že do 31. 12. 2002 byla tato soudní ochrana v uvedených případech poskytována v řízení ve věcech občanskoprávních podle části třetí občanského soudního řádu.

Jiný výklad výše citovaných ustanovení zákona o advokacii, notářského řádu a exekučního řádu by totiž řádnou a efektivní soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nezaručoval, a byl by proto výkladem ústavně nekonformním. Soudní ochrana v daném případě přitom musí být zaručena a nelze ji vyloučit ani výslovnou zákonnou výlukou, a tím spíše ne omezujícím výkladem nejasného ustanovení „jednoduchého" zákona, jelikož se týká základního práva, a sice práva na svobodnou volbu povolání, resp. práva podnikat (čl. 27 odst. 1 Listiny) a zprostředkovaně (u soudců a státních zástupců) i práva na přístup k voleným a jiným veřejným funkcím za rovných podmínek (čl. 21 odst. 4 Listiny).

Důvody k výše popsanému výkladu přisuzujícímu pravomoc rozhodovat podle § 55b zák. o advokacii soudům v občanskoprávním řízení však pominuly s účinností nové úpravy správního soudnictví. Ta, jak již bylo řečeno, poskytuje ochranu před prakticky veškerými jednáními veřejné správy přímo zasahujícími do veřejných subjektivních práv jednotlivců. Ve správním soudnictví tedy lze poskytnout ochranu i vůči jednání správního orgánu, jež nemá formu správního rozhodnutí ve formálním smyslu, jde-li o jednání přímo zasahující do veřejných subjektivních práv jednotlivce. K dispozici je žaloba na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem či donucením, přičemž po novelizaci soudního řádu správního provedené zákonem č. 303/2011 Sb., kterým se mění soudní řád správní, se lze s účinností od 1. 1. 2012 domáhat i určení, že zásah již skončivší byl nezákonný.

Podle § 85 s. ř. s. totiž „[k]*aždý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen ‚zásah') správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný"*. Podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu může být zásahem ve výše uvedeném smyslu i nezákonná nečinnost mající jinou povahu než nevydání rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení (viz bod [20] usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, č. 2206/2011 Sb. NSS). Proti nečinnosti správního orgánu spočívající v nevydání rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení pak správní soudnictví poskytuje ochranu cestou žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu podle § 79 a násl. s. ř. s.

Setrvalá judikatura Nejvyššího správního soudu, jež nebyla popřena ani rozhodnutím zvláštního senátu, přitom vychází

z toho, že **ve správním soudnictví se v případě nezákonných zásahů ve smyslu § 82 a násl. s. ř. s. a nečinnosti ve smyslu § 79 a násl. s. ř. s. poskytuje soudní ochrana nejen v případech, kdy zásah či nečinnost správního orgánu se týká po hmotněprávní stránce subjektivního veřejného práva, nýbrž i týká-li se subjektivního soukromého práva**.

Jak se praví např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2011, č. j. 1 Ans 12/2011-88, *„Nejvyšší správní soud zde vychází z premisy, že v případě posledně zmíněných typů žalob je předmětem řízení nečinnost nebo zásah správního orgánu, nikoliv ‚věc', od níž se nečinnost nebo zásah odvíjí. Opačný přístup, tj. že určující není nečinnost či zásah, by obecně vylučoval např. projednávání žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu v ‚soukromoprávních věcech', které správní soudy běžně projednávají a rozhodují (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2004, č. j. 5 As 31/2003-49, č. 487/2005 Sb. NSS)."*

Soudy v tomto případě, kdy výslovné rozhraničení, zda se soudní ochrana poskytuje ve správním soudnictví anebo v řízení podle občanského soudního řádu, chybí, daly přednost správnímu soudnictví proto, že to nově od roku 2003 disponuje účinnými procesními nástroji, jimiž tuto ochranu lze poskytnout a jež dřívější právní úprava správního soudnictví neznala.

Je-li podle nové úpravy správního soudnictví účinné od 1. 1. 2003 poskytována až na výslovně stanovené výjimky ochrana všem veřejným subjektivním právům, do nichž mohou zasáhnout správní orgány, soudy ve správním soudnictví (přičemž navíc soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu před nezákonnými zásahy a nečinností i ve věci soukromých subjektivních práv), není bez vskutku silného důvodu možné vykládat ustanovení zvláštních zákonů o soudní ochraně veřejných subjektivních práv tak, že je poskytována jinak než ve správním soudnictví. **Proto je třeba od 1. 1. 2003 vykládat § 55b zák. o advokacii a podobná ustanovení jiných zákonů, např. notářského či exekučního řádu, tak, že jde-li v konkrétních případech o veřejné subjektivní právo, soudní ochrana podle těchto ustanovení je poskytována soudy ve správním soudnictví, a nikoli soudy v řízení podle občanského soudního řádu**.

V první řadě je důvodem pro takový výklad již zmíněná systematika soudní ochrany – vyjádřil-li zákonodárce v nové úpravě soudní ochrany před jednáním veřejné správy jasně svoji vůli vcelku důsledně rozlišovat mezi veřejnými a soukromými subjektivními právy, je třeba tuto vůli pokud možno respektovat, ledaže by zákonodárce ve zvláštních případech jasně a zřetelně vyjádřil vůli jinou. Tak zákonodárce např. učinil v právní úpravě soudní ochrany v oblasti vyvlastnění, když tuto od 1. 1. 2007 do 31. 1. 2013 v celém rozsahu, tj. jak ohledně výroku o vyvlastnění, tak ohledně výroku o náhradě za vyvlastnění, svěřil soudům rozhodujícím v občanském soudním řízení [viz § 28 odst. 1 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění před změnou provedenou zákonem č. 405/2012 Sb.]; srov. k tomu též usnesení zvláštního senátu ze dne 8. 6. 2007, č. j. Konf 4/2007-6, č. 1312/2007 Sb. NSS. Za takové vyjádření jiné, zvláštní vůle zákonodárce však naproti tomu nelze považovat samotný fakt, že *„sektorové"* úpravy soudní ochrany, mezi nimi tedy i § 55b zák. o advokacii, které nabyly účinnosti před 1. 1. 2003, nebyly po tomto datu výslovně novelizovány. Z takovéto *„nečinnosti"* zákonodárce nelze žádnou zřetelnou vůli vyvozovat; proto je třeba dát přednost obecnému jednoznačnému pravidlu založenému na zkoumání povahy práva, jemuž se soudní ochrana poskytuje.

Dalším důvodem je i smysl a účel zavedení jasného kritéria pro určení typu soudní ochrany. Ten nepochybně vychází z představy, že práva určitého typu mají být chráněna na základě určitých jednotných výkladových pravidel a právně filozofických východisek. Povaha veřejných subjektivních práv, tedy zjednodušeně řečeno právních vztahů mezi jednotlivcem a veřejnou mocí (eventuálně mezi jednotlivými entitami uvnitř veřejné moci), je v mnoha ohledech jiná než povaha vztahů soukromoprávních. Jakkoli svět veřejného práva a svět soukromého práva od sebe nejsou odděleny onou příslovečnou „čínskou zdí", neboť jim je společný přinejmenším ústavní základ práva jako takového a řada obecných právních institutů, přesto se v mnoha ohledech řídí odlišnými pravidly. Vrchnostenská a donucující povaha veřejné moci vázané přísným požadavkem jednat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny), vyžaduje jiné přístupy při hodnocení zákonnosti jejího jednání než soukromoprávní jednání osob nadaných zásadně privátní autonomií (čl. 2 odst. 4 Ústavy, čl. 2 odst. 3 Listiny). Proto **je žádoucí, aby veřejná subjektivní práva, ať již je jejich konkrétním obsahem cokoli a jsou regulována jakýmikoli formami činnosti veřejné správy, byla nahlížena pokud možno jednotně a rozhodování o nich podléhalo jedné sjednocující soudní instanci**. Totéž zrcadlově pak platí i o subjektivních právech soukromých.

Rozhodování soudů podle § 55b zák. o advokacii tedy svou povahou a podstatou je rozhodováním ve správním soudnictví, na což občanský soudní řád pamatuje odkazem ve svém § 7 odst. 4. Jde-li o rozhodování ve správním soudnictví, nemůže současně jít o rozhodování v takzvaných jiných věcech ve smyslu § 7 odst. 3 téhož zákona, jak se domnívá žalovaná.

Komentář:

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, se zabýval otázkou, na jejíž řešení doposud existoval v odborné literatuře i judikatuře Nejvyššího správního soudu jiný názor než ve shora uvedeném rozhodnutí. Šlo o otázku, zda při rozhodování o žalobě žadatele o zápis do seznamu advokátních koncipientů proti postupu České advokátní komory, spočívajícímu v neprovedení tohoto zápisu, postupují soudy podle právní úpravy správního soudnictví, nebo nikoli.

Odborná literatura se totiž spíše klonila k tomu, že v řízeních podle § 55 zák. o advokacii, která mají vliv na práva a povinnosti osob, včetně případů uvedených v § 55b odst. 1 (a tím i neprovedení zápisu do seznamu advokátních koncipientů), se jedná o skutečnosti, které samy o sobě nejsou žádným rozhodnutím. Česká advokátní komora tak v těchto případech nevydává správní rozhodnutí, které by bylo možné přezkoumat soudem ve správním soudnictví. Provedení (resp. neprovedení) zápisu do seznamu advokátních kon-

cipientů, do seznamu advokátů a do seznamu evropských advokátů je provedením faktického úkonu. Proto vycházela z toho, že úprava provedená v § 55b odst. 1 zák. o advokacii představuje zvláštní úpravu soudní ochrany tam uvedených práv, která vybočuje z rámce správního soudnictví. Z tohoto důvodu měly takové záležitosti projednávat v prvním stupni okresní (obvodní) civilní soudy (srov. J. Svejkovský, M. Vychopeň, L. Krym, A. Pejchal: Zákon o advokacii, 2012, str 410-411). To ostatně uznávala doposud i judikatura Nejvyššího správního soudu, podle které práva uvedená v § 55b odst. 1 zák. o advokacii jsou veřejnými subjektivními právy, žalobu pro tvrzené porušení těchto práv však projednává a rozhoduje o ní okresní (obvodní) soud v občanském soudním řízení – § 7 odst. 3 o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2008, č. j. 3 Ads 98/2007-37, jakož i č. j. 3 Ans 10/2008-68).

Zvláštní senát tak nastavil podmínky pro nový judikatorní trend, podle kterého v těchto věcech nadále budou rozhodovat soudy ve správním soudnictví, a to zejména s poukazem na úpravu správního soudnictví účinnou od 1. 1. 2003, která až na výslovně stanovené výjimky poskytuje ochranu všem veřejným subjektivním právům.

✤ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL.M., asistentka soudce Nejvyššího soudu, Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

Soudní dvůr EU:

K povinnosti finančních institucí poskytnout dostatečné informace k úvěru v cizí měně

Pokud finanční instituce poskytne úvěr vyjádřený v cizí měně, musí dlužníkovi poskytnout dostatečné informace, které mu umožní přijmout informovaná a obezřetná rozhodnutí. Prodávající nebo poskytovatel musí sdělit dotčenému spotřebiteli všechny relevantní informace, které mu umožní vyhodnotit ekonomické dopady ujednání na jeho finanční závazky.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 20. 9. 2017 ve věci C-186/16, *Ruxandra Paula Andriciuc a další* v. *Banca Românească SA*

Z odůvodnění:

Během let 2007 a 2008 Ruxandra Paula Andriciuc a další osoby, které tehdy pobíraly příjmy v rumunských lei (RON), uzavřely s rumunskou bankou Banca Românească úvěrové smlouvy vyjádřené ve švýcarských francích (CHF) za účelem pořízení nemovitého majetku, refinancování jiných úvěrů nebo uspokojení osobních potřeb.

Podle těchto úvěrových smluv uzavřených mezi stranami byli dlužníci povinni splácet měsíční splátky úvěrů v CHF a souhlasili, že ponesou riziko spojené s případnými výkyvy směnného kurzu RON vůči CHF.

Dotčený směnný kurz se následně značně změnil v neprospěch dlužníků. Dlužníci se obrátili na rumunské soudy, aby rozhodly, že ujednání, podle kterého musí být úvěr splacen v CHF, aniž by byla zohledněna případná ztráta, kterou mohou dlužníci utrpět z důvodu rizika pohybu směnného kurzu, je zneužívajícím smluvním ujednáním, které je v souladu s tím, co stanoví směrnice Unie, nezavazuje. Dlužníci mimo jiné tvrdí, že banka při uzavírání smluv prezentovala svůj produkt neobjektivním způsobem tak, že zdůraznila pouze přínosy, které z produktu mohou pro dlužníky plynout, a neuvedla potenciální rizika a pravděpodobnost, že tato rizika nastanou. Ve světle tohoto postupu banky musí být podle názoru dlužníků sporné ujednání považováno za zneužívající.

Za těchto podmínek se Curtea de Apel Oradea (odvolací soud ve Velkém Varadínu, Rumunsko) dotázal Soudního dvora EU na rozsah povinnosti bank informovat klienty o riziku pohybu směnného kurzu souvisejícím s úvěry vyjádřenými v cizí měně.

V rozsudku Soudní dvůr EU konstatoval, že sporné ujednání tvoří součást hlavního předmětu úvěrové smlouvy, takže jeho zneužívající povaha může být přezkoumána z hlediska směrnice pouze v případě, kdy nebylo sepsáno jasným a srozumitelným jazykem. Povinnost splatit úvěr v určité měně totiž představuje podstatnou náležitost smlouvy o úvěru, vzhledem k tomu, že se neváže ke způsobu platby, který je akcesorický, nýbrž k samotné podstatě závazku dlužníka.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že požadavek, podle kterého musí být smluvní ujednání sepsáno jasným a srozumitelným jazykem, ukládá i to, aby smlouva transparentně popisovala konkrétní fungování mechanismu, na nějž odkazuje dotčené ujednání. Případně musí smlouva rovněž upozornit na vztah mezi tímto mechanismem a mechanismem stanoveným dalšími ujednáními, tak aby **spotřebiteli byla poskytnuta možnost vyhodnotit na základě přesných a srozumitelných kritérií ekonomické důsledky, které z toho pro něj vyplývají**. Tuto otázku musí posoudit rumunský soud s ohle-

dem na všechny relevantní skutkové okolnosti, mezi něž patří **reklama a informace poskytnuté věřitelem** v rámci vyjednávání o úvěrové smlouvě.

Konkrétně je na vnitrostátním soudu, aby ověřil, zda **byly spotřebiteli sděleny všechny informace, jež mohou mít vliv na rozsah jeho závazku a umožňují mu posoudit zejména celkové náklady úvěru**.

Soudní dvůr EU v tomto ohledu uvedl, že **finanční instituce musí poskytnout dlužníkům dostatečné informace, které jim umožní přijmout informovaná a obezřetná rozhodnutí. Tyto informace musí uvádět nejen možnost zhodnocení nebo znehodnocení měny úvěru, ale i vliv pohybů směnného kurzu a zvýšení úrokové míry měny úvěru na splátky**.

Dlužník tedy musí být jasně informován o skutečnosti, že se uzavřením smlouvy o úvěru vyjádřeném v cizí měně vystavuje kurzovému riziku, což může případně zhoršit jeho ekonomickou situaci, pokud by došlo ke znehodnocení měny, v níž mu plynou příjmy. **Bankovní instituce musejí vysvětlit možné výkyvy směnného kurzu a rizika plynoucí z uzavření smlouvy o úvěru vyjádřeném v cizí měně**, zvláště v případě, kdy dlužník nepobírá příjmy v této cizí měně.

Konečně Soudní dvůr EU poukázal na to, že v případě, kdy bankovní instituce nedostála svým povinnostem, a může být tudíž přezkoumána zneužívající povaha sporného ujednání, je na vnitrostátním soudu, aby posoudil možné nedodržení požadavku poctivosti a případnou významnou nerovnováhu mezi smluvními stranami. Toto posouzení musí být provedeno s ohledem na dobu uzavření dotčené smlouvy a s přihlédnutím zejména k odborným zkušenostem a znalostem banky, pokud jde o možné výkyvy směnného kurzu a rizika plynoucí z uzavření smlouvy o úvěru vyjádřeném v cizí měně. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že smluvní ujednání může způsobovat nerovnováhu mezi smluvními stranami, která se projeví až během plnění smlouvy.

✤ Rozhodnutí zpracovala JUDr. HANA RÝDLOVÁ.

Evropský soud pro lidská práva:

K odnětí dítěte narozeného z náhradní matky

Odnětí dítěte narozeného prostřednictvím náhradní matky v zahraničí budoucím rodičům, kteří k dítěti nemají žádné biologické vazby, není v rozporu s Úmluvou.

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 24. 1. 2017, stížnost č. 25358/12, ve věci *Paradiso a Campanelli* v. *Itálie [GC]*

Shrnutí:

Případ se týkal italského manželského páru, který v rozporu se standardními adopčními postupy přivezl do Itálie ze zahraničí dítě, ke kterému neměl žádné biologické vazby a které bylo počato na základě technik asistované reprodukce, jež byly v Itálii nezákonné. K narození dítěte došlo prostřednictvím náhradní matky v Ruské federaci. Matka-nositelka odnosila dítě na základě smlouvy uzavřené mezi ruskou společností, zprostředkující službu náhradního mateřství, a italským manželským párem (domnělými rodiči). Dítě bylo počato na základě darovaných gamet, a italský pár tak neměl žádné biologické vazby k dítěti. Italští manželé byli zapsáni v rodném listě dítěte jako jeho rodiče v souladu s ruským právem. Manželé požádali o registraci ruského rodného listu dítěte v Itálii. Italské úřady odmítly ruský rodný list zaregistrovat a proti manželům bylo zahájeno trestní řízení pro porušení italských právních předpisů o adopci a pro zkreslování údajů o osobním stavu. Dítě bylo předáno k adopci jako dítě opuštěné a byl mu vystaven nový rodný list, ve kterém dostalo nové jméno a rodiče byli označeni jako neznámí.

Italský manželský pár se obrátil na Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) se stížností na porušení jejich práva na ochranu soukromého a rodinného života (čl. 8 Úmluvy). Velký senát ESLP dospěl k závěru, že k porušení práva na ochranu rodinného života nedošlo pro **neexistenci rodinného života mezi stěžovateli a dítětem** a že nedošlo ani k porušení práva na ochranu soukromého života stěžovatelů, jelikož italské orgány nepostupovaly v rozporu s Úmluvou.

Skutkové okolnosti případu:

Stěžovatelé byli italští manželé, kteří se neúspěšně pokoušeli o fertilizaci *in vitro*. V roce 2006 získali povolení soudu k adopci dítěte ze zahraničí. Vzhledem k tomu, že jim žádné dítě k adopci nebylo navrženo, rozhodli se využít služby asistované reprodukce a náhradního mateřství v Ruské federaci. Kontaktovali kliniku asistované reprodukce v Moskvě, které manžel odevzdal své gamety. Poté uzavřeli smlouvu o poskytnutí služby náhradního mateřství s ruskou společností Rosjurconsulting. Po úspěšné fertilizaci *in vitro* v roce 2010 došlo v únoru 2011 k narození dítěte z náhradní matky. Náhradní matka dala písemný souhlas s tím, že dítě bude synem italských manželů, kteří byli posléze zaregistrováni příslušným moskevským úřadem jako rodiče dítěte. Ruský rodný list dítěte, který neobsahoval žádné údaje o náhradním mateřství, byl certifikován v souladu s ustanoveními

Haagské úmluvy o **zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin ze dne 5. 10. 1961**.

V dubnu 2011 manželka obdržela od italského konzulátu v Moskvě potřebné dokumenty umožňující její vycestování s dítětem do Itálie. Italský konzulát zároveň informoval příslušný italský soud pro nezletilé, Ministerstvo zahraničních věcí, příslušnou prefekturu a obec, že dokumenty o narození dítěte obsahují falešné údaje. V květnu 2011, po návratu do Itálie, manželé podali k obecnímu úřadu žádost o registraci rodného listu dítěte. Jejich žádost byla zamítnuta a italské orgány činné v trestním řízení zahájily jejich prověřování pro podezření ze zkreslování údajů o osobním stavu, používání falešných dokladů a porušení zákona o adopci spočívající v tom, že dítě přivezli do země v rozporu se zákonem a bez povolení k adopci. Státní zástupce zároveň podal žádost o zahájení soudního řízení, aby dítě mohlo být předáno k adopci, jelikož bylo ze zákona považováno za opuštěné. Soud pro nezletilé požádal o provedení testu DNA dítěte, přičemž se ukázalo, že oproti tvrzení domnělého otce dítěte neexistovalo žádné genetické spojení mezi ním a dítětem. V říjnu 2011 soud pro nezletilé rozhodl o odnětí dítěte domnělým rodičům, kterým byl zakázán styk s ním, a o jeho umístění do ústavní péče. Odvolací soud, na který se manželé obrátili po zamítavém rozhodnutí obecního úřadu zaregistrovat rodný list dítěte, konstatoval, že manželé nebyli biologickými rodiči, a tudíž že se nejednalo o náhradní mateřství. Rozhodl, že rodný list dítěte byl zfalšovaný a v rozporu s ruským právem a že zamítnutí zaregistrovat ruský rodný list dítěte bylo legitimní. Odvolací soud zároveň nařídil, aby byl dítěti vystaven nový rodný list s novým jménem, ve kterém budou rodiče uvedeni jako neznámí. V lednu 2013 bylo dítě umístěno do rodiny za účelem adopce a bylo později adoptováno.

Předmět stížnosti před ESLP:

Manželé ve stížnosti k ESLP namítali, že opatřeními učiněnými italskými orgány, které vyústily v odebrání dítěte, došlo k porušení jejich práva na ochranu soukromého a rodinného života.

Rozhodnutí ESLP:

ESLP shledal, že vztah mezi stěžovateli a dítětem nespadá do rozsahu pojmu rodinný život ve smyslu čl. 8 Úmluvy. A to s ohledem k absenci biologické vazby mezi dítětem a stěžovateli, ke krátké době trvání jejich vztahu k dítěti a k nejistotě vazeb mezi nimi z právního hlediska, i přestože stěžovatelé měli kvalitní emoční vztah k dítěti. V rámci posuzování poznamenal, že jeho stávající judikatura uznává existenci rodinného života mezi opatrovníky a dítětem, o které dočasně pečují, i přes absenci biologické vazby mezi nimi a právně uznaného rodičovského vztahu, a to z důvodu blízkých osobních vazeb, úlohou dospělých ve vztahu k dítěti a společně stráveného času. V daném případě k ukončení vztahu mezi stěžovateli a dítětem došlo v důsledku právní nejistoty, kterou stěžovatelé vytvořili svým jednáním, jež bylo v rozporu s italským právem.

Dle mínění ESLP napadená opatření vnitrostátních orgánů se však dotýkala soukromého života stěžovatelů. Nicméně ESLP shledal, že tato opatření sledovala legitimní cíl předcházet nepořádku a chránit práva a svobody jiných. Z hlediska ochrany dítěte ESLP považoval za legitimní požadavek vnitrostátních orgánů, aby za právní vztah mezi rodiči a dítětem byl uznán pouze vztah založený na biologických vazbách nebo na zákonné adopci. V daném případě navíc veřejný zájem vysoce převažoval, a bylo proto vhodné přisoudit zájmu stěžovatelů pokračovat v jejich vztahu k dítěti nižší váhu. ESLP poznamenal, že pokud by dítě nadále mohlo setrvávat se stěžovateli, došlo by k legalizaci ilegálního stavu vytvořeného jednáním stěžovatelů, kteří porušili italské zákony. ESLP uzavřel, přihlížeje k tomu, že v důsledku separace od stěžovatelů dítě neutrpí žádnou závažnou újmu, že italské soudy dodržely spravedlivou rovnováhu mezi odlišnými zájmy. V daném případě tak nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

✤ Rozhodnutí zpracovala Mgr. VLADIMÍRA PEJCHALOVÁ GRÜNWALDOVÁ, Ph.D., LL.M.

PALATY
Wirtschaftsrecht
„Jsme Vaši poradci pro Německo. Řešení právních a daňových otázek z jedné ruky.“
www.palaty.cz
inzerce

PRONÁJEM KANCELÁŘÍ PŘÍMO NA VÁCLAVSKÉM NÁMĚSTÍ?

PŘIJĎTE SE PŘESVĚDČIT SAMI
PROHLÍDKY NA TEL:
704 334 450
Palác Fénix, a.s., Václavské náměstí 802/56, Praha, IČ 49240382
inzerce

Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka, David Uhlíř a Michal Žižlavský:

Zákon o advokacii a stavovské předpisy. Komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017, 992 stran, 1 495 Kč.

Advokátní právo, jak se zdá, vstoupilo do další polistopadové etapy. Zatímco v prvním čtvrtstoletí po roce 1989 se postupně formovalo, začíná nyní být v daleko širší míře komentováno a vykládáno. Okolnost, že v půlroce konání 7. sněmu České advokátní komory vyšly hned dvě publikace z této právní oblasti, nasvědčuje narůstajícímu zájmu čtenářů i autorů o tuto problematiku na jedné straně jisté naději, že se advokátní právo ustálí, na druhé straně.

Zmiňovaný trend je nepochybně důsledkem vcelku zákonité okolnosti, že česká advokacie má v současné době ve svých řadách širokou skupinu autorů, kteří mají k advokátnímu právu, právním i stavovským předpisům co říci. Není přitom bez zajímavosti, že jsou mezi nimi jak tzv. „advokáti s nízkým číslem“, činní pro Komoru od samotného počátku její polistopadové historie, tak příslušníci následující generace, která již prošla výchovou oněch dnes nejzkušenějších. Zcela jistě je to dobrá zpráva pro vydavatelství, poněvadž je konečně otevřena možnost vydávat vzájemně si „konkurující“ komentáře a stále ještě hledat mezi osobnostmi, spojenými bytostně se stavovskou samosprávou, další autory.

Traduje se, že diskutují-li dva právníci, vzejdou z toho minimálně tři názory. V tomto kontextu nelze přehlédnout, že advokátní právo není možné vykládat bez znalosti souvislostí s reáliemi profese jako „pouhý“ systém právních norem. V současné době, kdy je pojetí advokacie a trendu dalšího jejího vývoje předmětem diskuse o inovacích, je přitom jen dobře, že v advokátské knihovně bude více publikací s výklady z různých zorných úhlů.

To, že nastalo období jistého boomu odborné literatury o advokátním právu, je pak v neposlední řadě dáno i tím, že k dispozici je již bohatá judikatura, a to prakticky ve všech typech řízení, jež jsou před orgány Komory vedeny, případně jichž je Komora účastníkem. Bohatá je rovněž časopisecká produkce k tematice advokátního práva a fungování stavovské samosprávy, o čemž ostatně svědčí i přehledy a seznam pramenů a literatury, s nimiž se autoři v anotovaném komentáři vypořádali.

Komentář je organickou směsí různých pojetí výkladu o jednotlivých ustanoveních zákona o advokacii. Stavovské předpisy, zmiňované v titulu knihy, nejsou jaksi mechanicky seřazeny například chronologicky v závěru knihy, ale připojeny k výkladu ustanovení zákona, k jehož provedení byly vydány. Obdobně praktické je vložení vzorů přímo do textu komentáře k zákonu. Jednotlivé výklady nejsou v žádném případě pouhou parafrází zákonného textu, ale – dá-li se to o právnickém textu vůbec říci – čtivým přiblížením dané problematiky, rozborem judikatury, nezřídka polemikou s aplikační praxí a úvahou *de lege ferenda*. Dovolím si ocenit to, že jednotliví autoři evidentně nebyli redakčně „vměstnáváni“ do jednotného literárního stylu, čtenář, který je osobně zná, by pak snad ani nepotřeboval u jednotlivých stránek uvedená jména těch, kteří příslušné ustanovení právě komentují.

Anotovaný komentář zcela jistě „nepotěší“ advokátní koncipienty před advokátní zkouškou, ač jim objektivně bude velkým pomocníkem. Ukazuje totiž, jak rozsáhlá materie se skrývá za zdánlivými, stále snad ještě ve srovnání s jinými právními předpisy, „pár paragrafy“, jak hluboké jsou kořeny teleologického výkladu „advokátské bible“, jíž by zákon o advokacii a etický kodex měly být.

Advokáti, kteří by si knihu měli opatřit málem povinně, si mohou při jejím promýšlení téměř donekonečna nad textem v duchu či v kolegiální diskusi „kauzovat“.

Významným příspěvkem by se měla publikace stát i do knihovny soudce, státního zástupce, notáře či soudního exekutora. V praxi se nejednou ukazuje, jak dosud malé povědomí mají ti, kdož s námi – advokáty působí v rámci tzv. širší justice, o účelu a smyslu advokátské profese, o její samosprávě, odpovědnosti a noblese, vyjádřené stručnou, leč všeříkající formulací o důstojnosti advokátního stavu.

Klienti jsou pak i zde, *„našimi cílenými adresáty ve všem, co konáme“*, jak poznamenává Daniela Kovářová v úvodním slovu k publikaci. Zbývá snad jen dodat, že především právě k ochraně klientů byl zákon o advokacii přijat, a proto je citovaný komentář výbornou pomůckou pro každého, kdo to s klienty skutečně myslí vážně.

✤ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, emeritní ústavní soudce, právní historik a advokát v Praze

Lucie Josková, Lukáš Pěsna:

Správa cizího majetku

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017, 180 stran, 270 Kč.

Autoři Lucie Josková, která se odbornou činností zaměřuje zejména na právo obchodních korporací, a Lukáš Pěsna, odborník na problematiku převodních cen a správy daní, oba spoluautoři komentáře k občanskému zákoníku ve věcech správy cizího majetku a svěřenství, předkládají širší čtenářské obci, tj. nikoli jen té právnické, praktickou publikaci zaměřenou monotematicky na správu cizího majetku v soukromém právu.

Nutno předeslat, že již nejde o ojedinělou monografii na dané téma[1] (v nedávné době vyšla rovněž řada odborných článků na dílčí aspekty správy cizího

majetku, zejména svěřenských fondů), přesto je dílo svou metodou, koncepcí i zaměřením dosud v předkládaném rozsahu nezpracované. Správa cizího majetku (včetně svěřenství) je bezpochyby významným – byť dlouho a neprávem (legislativně i doktrínou) opomíjeným – obecným institutem soukromého práva, přičemž autoři jsou si toho dobře vědomi a na úskalí vytanuvších překryvů obecné úpravy s těmi zvláštními vždy upozorňují (insolvenční správa, opatrovnická správa, správa vkladů před vznikem obchodní korporace, správa jmění nezletilého a řada dalších). Zvolený interdisciplinární (právní, účetní a daňový) přístup se ukázal být pro objasnění složitého právního jevu tím nejvhodnějším.

Metoda postupné analýzy dotčených subjektů (správce, beneficient, vlastník, dohlížející osoba, zakladatel, obmyšlený) a základních pojmů (cizí majetek, druhy správy, obezřetná investice, inventář, jistota, vyúčtování, účel a statut svěřenského fondu, evidence) může na jedné straně působit staticky, ale autorům se daří systematickým a kontextuálním rozborem jednotlivých aspektů respektovat dynamiku správy cizího majetku a svěřenství (vznik, trvání, změny a zánik) a zároveň čtenáři poskytnout komfort přehlednosti, názornosti a srozumitelnosti, což je u složitých (dvou i vícestranných) právních poměrů vznikajících ze správy to podstatné. S tímto vědomím a zároveň profesní pokorou autoři k náročnému, novému a obecnému institutu přistoupili. Ostatně zařazením řady příkladů, jimiž demonstrují možnosti i limity zákonné regulace, získává publikace nezpochybnitelnou devizu užitečnosti a praktičnosti. Nevynechali ani účetní, evidenční a daňové souvislosti správy cizího majetku i svěřenského fondu. Činí tak i s ohledem na účinnou novelu občanského zákoníku, která se dotýká právě úpravy svěřenských fondů (str. 150), zejména jejich evidence, způsobu jednání více správců a odstranění anonymity obmyšlených u soukromých svěřenských fondů.

Předkládané dílo s relevantním komparativním základem (rozbor příslušných ustanovení québeckého občanského zákoníku) zaujme i citačním aparátem zahrnujícím všechny relevantní tituly naší a především zahraniční doktríny (R. Becker, L. Smith, R. Kulms, J. B. Claxton, J. Garton a mnoho dalších). I v tom jistě tkví přínos díla, neboť čtenáři zprostředkovává poznatky, myšlenky a hypotézy význačných expertů na fiducie a trusty tak, jak se vyvíjely v čase.

Nechybí ani analýza možnosti odstoupení správce z jeho funkce vzhledem k pravidlu, že se tak nemá stát v nevhodnou dobu (§ 1440 o. z., str. 18 a násl.); autoři jsou v dané souvislosti toho názoru, že odstoupení v nevhodnou dobu není neplatným právním jednáním. Zvýšenou pozornost věnují rovněž pluralitě správců, zejména všem problematickým aspektům jednání a rozhodování při společné správě (vymezení rozsahu samostatného jednání a většinového rozhodování, soustavná nečinnost některého správce apod.), jakož i důsledkům porušení povinností spolusprávců. Snaží se (a nutno říci zdařile) vymezit míru přípustnosti delegace práv a povinností správce na třetí osobu (str. 33), konkretizovat jednotlivé obsahové prvky povinnosti loajality, včetně analýzy přípustnosti modifikace standardu péče řádného hospodáře (str. 43), stanovit účinky předstírané (simulované) správy (str. 51). Nabízejí i svou autorskou odpověď na otázku vztahu prosté a plné správy k tzv. běžné správě (správa zákonného zástupce či opatrovníka dle § 461), nechybí ani obecný návod, kdy aplikovat jaký druh správy (str. 80). Argumentujíce québeckou naukou staví se autoři smířlivěji k otázce přípustnosti tzv. smíšeného svěřenského fondu, jenž kombinuje soukromý a veřejně prospěšný účel.

Některé otázky ponechávají otevřené, což je pochopitelné i s ohledem na dosud publikované divergentní názory; nerezignují ovšem na objasnění svých ideových východisek. Zřejmé je to např. v otázce povahy odpovědnosti za porušení povinnosti péče řádného hospodáře (zda postupovat dle § 2910, tj. v režimu subjektivní odpovědnosti, anebo dle § 2913, tj. bez zřetele k zavinění správce). Odchylně od autorů se domnívám, že rozlišování charakteru odpovědnosti dle toho, na základě jakého právního důvodu vznikla (smlouva či zákon), je i v těchto případech možným řešením.

Předkládané dílo je především prakticky zaměřeným traktátem, který nicméně umně vyvažuje poměr praktických a teoretických poznatků. Autoři proto čtenářům nezůstávají nic dlužni ani v rovině konkrétních případů a příběhů (svěřenský fond za účelem podpory vzdělávání nemajetných dětí a řada dalších), jimiž demonstrují přednosti i úskalí analyzovaných právních pravidel. Stranou jejich zájmu ovšem nezůstaly ani procesní aspekty správy cizího majetku a svěřenských fondů. Kniha je užitečným (a poutavým zároveň) pomocníkem každého, kdo se o tuto problematiku z nejrůznějších důvodů zajímá. Jsem přesvědčen, že jde o téma, které zasluhuje zvýšenou pozornost (nejen) odborné veřejnosti. Dílo si proto své čtenáře v řadách odborné (ať již akademické, či té praktikující), jakož i laické veřejnosti bezesporu najde. Lze jen doufat spolu s autory, že publikace napomůže k větší informovanosti právníků, dalších odborníků a vůbec všech zájemců o správu cizího majetku a svěřenství a že podnítí další diskusi nad některými jeho polemickými aspekty.

✤ doc. JUDr. PhDr. DAVID ELISCHER, Ph.D.,
katedra občanského práva Právnické fakulty
UK v Praze

1 J. Svejkovský, R. Marek a kol.: Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku, C. H. Beck, Praha 2015; L. Tichý, K. Ronovská, M. Kocí (eds.): Trust a srovnatelné instituty v Evropě, CPK PF UK, Praha 2014.

Pavel Molek:

Základní práva. Svazek první – Důstojnost

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017, 552 stran, 795 Kč.

Materie základních práv a svobod se promítá do všech právních odvětví a její znalost by měla být pro každého právníka jedním z neopominutelných východisek při výkladu a používání právních norem. Česká odborná literatura se přesto po dlouhou dobu vyhýbala jejímu komplexnímu zpracování. Průlom nastal teprve v posledních letech, přičemž mezi publikacemi, které se jí věnují, nelze přehlédnout cyklus knih o lidských právech, jehož autorem je soudce Nejvyššího správního soudu a docent ústavního práva Pavel Molek.

V dubnu tohoto roku vydalo nakladatelství Wolters Kluwer první svazek v pořadí již třetího dílu tohoto cyklu, jenž nese název *Základní práva* s podtitulem *Důstojnost.* Autor se v něm zaměřuje na ta základní lidská práva, jež lze souhrnně vyjádřit jako právo na život, zákaz mučení a nelidského a ponižujícího zacházení či trestu a ochrana soukromí a rodinného života. V plánovaném druhém svazku s podtitulem *Svoboda* bude pojednáno o osobní svobodě, zákazu nucených prací, právu vlastnit majetek, svobodě pohybu a pobytu a svobodě myšlení, svědomí a vyznání.

Nová kniha navazuje svou koncepcí na předchozí dva díly *Právo na spravedlivý proces* (2012) a *Politická práva* (2014). Především nejde o učebnici ani komentář k české právní úpravě. Autor v knize sice věnuje pozornost vymezení základních práv v Listině základních práv a svobod či relevantním mezinárodním smlouvám a tam, kde to považuje za účelné, se nevyhýbá ani domácí zákonné úpravě, kniha se však zabývá jednotlivými základními právy obecněji. Jejím záměrem je provést čtenáře základními okruhy právních vztahů, v jejichž rámci se tato práva uplatní. Důraz přitom není kladen na jejich abstraktní vymezení, ale na to, jak se projevují v reálných situacích.

Jednotlivá základní práva vysvětluje autor zejména prostřednictvím konkrétních případů, vycházejících z judikatury domácích, zahraničních i mezinárodních soudů. Na těchto případech znázorňuje výkladové otázky, které jsou s tím kterým základním právem spojeny. Takto pojatý výklad zároveň doplňuje svými poznámkami, nezřídka zahrnujícími i vlastní kritické hodnocení. V závěru by tak čtenář měl získat o každém ze základních práv ucelený obraz.

Jedním z charakteristických rysů celého cyklu je snaha přiblížit čtenáři obsah základních práv co nejsrozumitelněji. Tomu je uzpůsoben styl textu, který se pokud možno vyhýbá složité právnické terminologii a upřednostňuje běžný jazyk, často odlehčený různými přirovnáními či narážkami. Na druhé straně ale nejde o dílo lehce uchopitelné širokou veřejností. O tom svědčí nejen jeho rozsah, ale i potřeba určitého „předporozumění" v oblasti práva, které čtenář musí mít, aby se dokázal v celé materii správně orientovat. Nová kniha je tedy i přes svůj styl vhodná především pro právníky. Její přednost spočívá v tom, že představuje snadný způsob, jak se podrobněji seznámit s danou problematikou, což může být zvlášť přínosné pro studenty nebo praktikující právníky, kteří se ve své praxi zaměřují na jiné otázky.

Sepsání uceleného pojednání o lidských právech je úkolem mimořádně složitým, zvlášť pokud si ho vytyčil jediný autor. Současně je však úkolem mimořádně záslužným. Pavel Molek si k jeho naplnění zvolil originální způsob zpracování, jenž si ponechává kvalitu odborné publikace, současně však umožňuje zpřístupnit materii lidských práv širšímu spektru čtenářů, než jaké lze obvykle u odborné literatury v této oblasti předpokládat. Již z tohoto důvodu je jeho kniha nepochybně přínosem.

✤ JUDr. TOMÁŠ HERC, Ph.D., LL.M., asistent předsedy Ústavního soudu

Vladimír Syruček, Vencislav Sabotinov, Marie Moravcová:

Vzory rozhodčího řízení – tuzemské řízení, obchodní spory

Wolters Kluwer ČR, Praha 2017, 200 stran, 450 Kč.

Problematikou rozhodčího řízení se zabývá celá řada publikací, když se jedná o téma aktuální a pro praxi důležité. Osobně jsem však postrádal prakticky zaměřenou publikaci, která by mi pomohla jak v rámci advokátní praxe, tak případně i v rámci výuky. Proto mě zaujala informace o tom, že v rámci systému ASPI existují okomentované vzory rozhodčího řízení, které teď vyšly nově i v praktické knižní podobě.

Přiznám se, že jsem zpočátku k předmětné publikaci přistupoval s mírnou skepsí, ostatně jako ke všem „manuálům" či „kuchařkám", které mnohdy nebývají zpracovány do hloubky. Zajisté mi dáte za pravdu, že obecně vzory bývají příliš obecné, a pro praktiky tudíž málo přínosné. Stejně tak, pokud jsou vzory opatřeny komentáři, tyto často bývají (bohužel) doslovnou citací zákona, a tudíž bez vazby na praxi.

Ale vraťme se k předmětné publikaci.

Její obsah je řazen logicky, přičemž (ve shodě s kolegou Mgr. Pokorným, který zpracoval předmluvu) lze zkonstatovat, že se jedná o průřez rozhodčím řízením se zaměřením na obchodní spory. Už to samo o sobě je přínosem, zejména pro studenty/praktikanty a advokátní koncipienty, kteří se doposud s rozhodčím řízením nesetkali, neboť rozhodčí řízení je zásadně neveřejné.

Na straně druhé je nutné poznamenat, že se nejedná o vyčerpávající/úplný výčet vzorů vztahujících se k rozhodčímu řízení, což je do jisté míry dáno i povahou rozhodčího řízení, které je formálně volnější a dynamicky se rozvíjející alternativní formou občanského soudního řízení. Autoři pak evidentně vycházeli z toho, že rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční, proto v rámci publikace nenajdete vzor odvolání proti rozhodčímu nálezu.

Z pohledu advokáta pak velmi oceňuji vzorovou smlouvu o rozhodci, rozhodčí žalobu či návrh na konání rozhodčí-

ho řízení – při absenci rozhodčí doložky. Stejně tak je namístě vyzdvihnout vzor návrhu na nařízení předběžného opatření (před zahájením rozhodčího řízení), resp. jeho alternativu, vztahující se k době po zahájení rozhodčího řízení. Přičemž ve všech zmíněných případech se jedná o konkrétní (a troufám si říct i komplexní) textace.

Publikace dále obsahuje množství vzorů, které zajisté uvítají praktikující rozhodci, a to z pohledu vedení rozhodčího řízení. V tomto směru za důležité osobně považuji vzory vztahující se k různým variantám rozhodčího nálezu (o zastavení rozhodčího řízení, schválení smíru či např. rozhodčí nález nepodepsaný rozhodcem pro jiný právní názor) či k vedení rozhodčího spisu (výzvy, zápisy, usnesení).

Komentáře k jednotlivým vzorům jsou přehledně členěny do několika sekcí (vztah k právním předpisům, pojmové znaky, náležitosti, forma či např. specifika). Právě část označenou jako specifika považuji za přínosnou, neboť v rámci ní autoři upozorňují na důležité právní aspekty, které by měly být při aplikaci vzoru brány v potaz.

Lze shrnout, že byť rozhodčí řízení jako celek je stěží možné zaškatulkovat do vzorů, autorům se podařilo zkompilovat a jasně (a stručně) okomentovat ty podstatné vzory, se kterými se v praxi lze v rámci jednoinstančního rozhodčího řízení setkat.

Rozhodčí řízení je v poslední době sice hojně mediálně zmiňováno, ale bohužel mnohdy velmi nepřesně až zkresleně. Tento pohled jistě vyplývá i z malé znalosti „tajů“ rozhodčího řízení, ať již mezi laiky, ale mnohdy i mezi odbornou veřejností. Tato publikace tak zajisté přispěje k větší a kvalifikované informovanosti, transparentnosti a předvídatelnosti (pro procesní postupy) a pochopení principů rozhodčího řízení (ať již tzv. *ad hoc*, či vedeného před stálým rozhodčím soudem). Z tohoto důvodu by rozhodně neměla chybět v právní knihovně žádného subjektu, který se rozhodčím řízením zabývá nebo s ním může jakkoliv přijít do styku, a je lhostejné, zda se jedná o začínající koncipienty, zavedené advokátní kanceláře či státní orgány a instituce a/nebo samosprávné celky na úrovni krajů a statutárních měst.

Lze tedy uzavřít, že uvedená publikace rozhodně představuje podstatný přínos na poli kvalitní informovanosti o rozhodčím řízení, a snad nezůstane dlouho osamocena, resp. lze jen doufat, že se dočkáme jejího rozšíření o další potřebné komentované vzory a ukázky ze „zákulisí rozhodčího řízení“.

✤ JUDr. Ing. JAN KOPŘIVA, Ph.D., advokát, insolvenční správce, odborný asistent na VUT v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí

Jan Kolouch:

CyberCrime

CZ.NIC, z. s. p. o., Praha 2016, 522 stran, 319 Kč.

Informační a komunikační technologie a pohyb ve virtuálním světě se staly nedílnou součástí našeho osobního i pracovního života. Ani advokátní praxe není výjimkou. Advokát se dnes běžně pohybuje ve virtuálním světě plateb, zasílá e-mailová sdělení klientům, dokazuje prostřednictvím webových stránek, zasílá hlášení elektronické knize úschov, ukládá svá data na cloudová úložiště, sdílí profesní i osobní život prostřednictvím webu a sociálních sítí, používá datovou schránku. Mnozí již mají zkušenost i se spory ohledně poškozování dobré

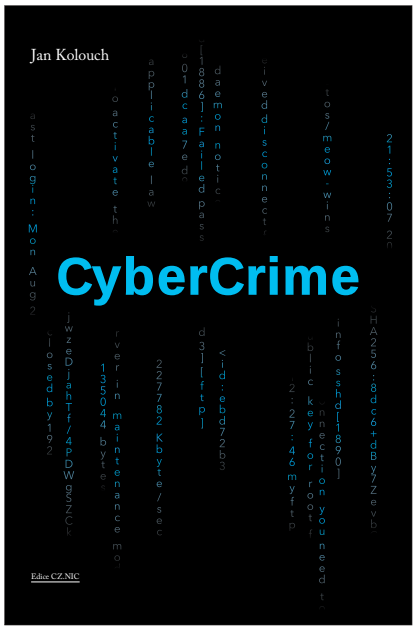

pověsti prostřednictvím webových stránek, stalkingem či kyberšikanou nebo s obhajobou trestné činnosti spáchané ve virtuálním světě. Nepochybně proto přijde vhod podrobnější a aktuální technický i právní návod s praktickými příklady, který je zaměřen především na právnickou veřejnost. Takovým průvodcem virtuálním světem je monografie JUDr. Jana Koloucha, Ph.D., odborníka na počítačovou kriminalitu.

Obsáhlá kniha je rozdělena do sedmi kapitol, které se zabývají různými aspekty působení práva v kyberprostoru. Těžiště knihy spočívá, s ohledem na odbornost autora – akademického pracovníka katedry trestního práva Policejní akademie ČR v Praze, v oblasti trestněprávní a kriminalistické. První kapitola knihy je věnována především vysvětlení odborných a technických pojmů virtuální reality. Čtenář se tak srozumitelnou formou dozví, co je a jak funguje např. počítačová síť nebo IP či MAC adresa. U každého pojmu je vždy uveden praktický nebo aplikační příklad. Tento sympatický přístup je základem celého autorova výkladu; veškeré odborné pojmy i své úvahy a argumentaci vždy dokládá praktickými příklady.

Druhá kapitola se zabývá působením práva v kyberprostoru, takže autor se nevyhýbá, po vysvětlení právního prostředí internetu, kde poukazuje na stále přetrvávající problematiku vymahatelnosti a internetového práva jako soft law, ani úvahám o možnostech ochrany správním či občanským prá-

vem. Třetí kapitola je věnována obecným pojmům, jako je anonymita uživatele, digitální stopa a život na sociálních sítích. V kapitole čtvrté se autor zaměřuje na projevy kyberkriminality, kterou pak odhaluje, prověřuje i vyšetřuje v kapitole šesté, zatímco pátá kapitola je věnována trestněprávní ochraně před kyberkriminalitou. Je tedy diskutabilní, zda z pohledu praktického i logického by nebylo vhodnější opačné řazení kapitol.

Z pohledu advokátní praxe doporučuji věnovat pozornost zejména kapitole 6, která se zabývá specifiky v dokazování kyberkriminality. Určitě nelze také vynechat podkapitolu 6. 4., neboť v ní se čtenář seznámí se specifiky zajišťovacích úkonů, jako jsou např. velmi diskutované odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu.

Sedmá kapitola je věnována námětům *de lege ferenda* v oblasti trestního práva hmotného a procesního. Z pohledu praktického, i budoucnosti virtuální reality v oblasti práva, považuji za velmi zajímavý námět autora k doplnění § 78 trestního řádu explicitně o povinnost předložit data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči dat.

Obsáhlá monografie je doplněna seznamem odborné literatury. Za uživatelsky velmi komfortní považuji nejen rejstřík odborných pojmů, ale především to, že seznam zkratek je umístěn na začátku knihy. Za jediný nedostatek považuji drobné písmo a poměrně malé grafy a obrázky, které znesnadňují čtení knihy i pochopení praktických příkladů. To je však snadno řešitelné tím, že monografii lze stáhnout zdarma na webové adrese https://knihy.nic.cz/files/edice/cybercrime.pdf v licenci Creative Commons, takže čtenář si pak může upravit formát dle svých požadavků. Monografie je tak velmi zdařilou pomůckou pro praxi i teorii kriminalistiky, trestního práva i pro orientaci v pojmech virtuální reality.

✤ doc. JUDr. OLGA SOVOVÁ, Ph.D.,
vysokoškolská pedagožka
a advokátka v Praze

Pavel Petr:

Nové právo k povrchu

C. H. Beck, Praha 2016, 110 stran, 190 Kč.

Nakladatelství C. H. Beck vydalo v druhé polovině roku 2016 v edici Právní instituty monografii autora JUDr. Pavla Petra, Ph.D., LL.M., nazvanou *Nové právo k povrchu*.

Autor recenzovanou publikací navázal na svou dřívější publikační (především časopiseckou[1]) a pedagogickou činnost, v rámci níž se již nějaký čas zabývá tématem věcných práv, především pak ve vztahu k pozemkům. Jde o knižní vydání autorovy rigorózní práce, jejíž úspěšná obhajoba vedla k získání titulu JUDr. v rigorózním řízení na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Publikaci, jež reaguje na znovuzavedení superficiální zásady do českého právního řádu a reflektuje změny, které v souvislosti s ním nutně nastávají, lze jedině přivítat, neboť se věnuje velmi aktuálnímu tématu, jemuž prozatím na poli české právnické literatury nebyla věnována přílišná pozornost. S aktuálními názory odborné české veřejnosti, jakož i s nástiny řešení problémů vyvstanuvších v souvislosti s renesancí zásady *superficies solo cedit* jsme se doposud mohli seznámit toliko prostřednictvím ojedinělých článků v odborných periodikách. Z nevelkého množství knižních publikací pak za zmínku jistě stojí dílo Petra Zimy *Právo stavby*,[2] na něž ostatně reaguje i recenzované dílo.

Autor na počátku avizuje, že svou pozornost obrátí primárně k zásadě *superficies solo cedit*, jejíž znovuzavedení do českého právního řádu prostřednictvím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, vyvolalo mezi právnickou veřejností pestrou diskusi. Rozdílné pohledy na znovuukotvení tohoto tradičního principu ovládajícího pojetí věcných práv, nazývaje je odlišnými sympatiemi, připomíná autor již v úvodu své publikace, přičemž si klade za cíl osvětlit alespoň některé z nejasností, jež jsou s uvedeným obratem v chápání věcných práv a jakýmsi obživnutím mnohdy již pozapomenutých institutů (mj. přestavek, superaedifikáty, prampouchy) spojeny, popřípadě vyvolání konstruktivní diskuse o řečených změnách.

Publikace je vyjma počátečního uvedení členěna do šesti kapitol. Autor ke zvolené problematice přistupuje vskutku zevrubně – své pojednání začíná připomínkou děleného vlastnictví, institutu známému např. v obecném zákoníku občanském. Řečenému se věnuje v první kapitole publikace, a to v souvislosti s právem stavby, a zároveň připomíná první právní předpis regulující tento institut platný na našem území,[3] přesvědčen o nezbytnosti vyložení problematiky děleného vlastnictví pro snadnější a kvalitnější pochopení následujících myšlenek. Sám pak pojem dělené vlastnictví používá i v dalších částech knihy, a to v souladu s O. Horákem[4] jako obecný termín bez vztahu ke konkrétní společenské situaci.

Druhá kapitola je zasvěcena teoretickému pojednání o věci v právním smyslu s exkursem poukazujícím na chápání věci v socialistickém právu. Její část je rovněž zaměřena na smluvní převod vlastnického práva s upozorněním na princip abstrakce, známý především právnímu řádu německému.

Třetí kapitola obsahuje, soudě již dle jejího názvu, jádro tématu, když se věnuje samotné zásadě *superficies solo cedit*. Na ni se autor dívá z perspektivy rekodifikace českého civilního práva, přičemž poukazuje jak na diskuse jí časově předcházející,

1 Kupř. P. Petr: Stará (ne)známá superficiální zásada, Právní rozhledy č. 10/2012, str. 370-374; či P. Petr: Superficies solo (non) cedit aneb Nad Tatrou sa blýska, Právní rozhledy č. 21/2016, str. 748.

2 P. Zima: Právo stavby, C. H. Beck, Praha 2015.

3 Zákon č. 86/1912 ř. z., o právu stavebním.

4 O. Horák: Tzv. dělené vlastnictví v 19. a 20. století (k proměnám chápání tradičního pojmu v domácí právní vědě), Sborník z konference Dny práva, 2010. Dostupné z https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/08_promeny/Horak_Ondrej.pdf.

tak i na rozpravy, jež byly neodmyslitelně spjaty právě s momentem přijetí občanského zákoníku. Dále představuje genezi superficiální zásady, na niž navazuje exkurz do vybraných právních úprav jiných evropských států, a to jak těch, v nichž je superficiální zásada respektována (Francie, Německo), tak i těch, jimž zmiňovaný princip vlastní není (Slovensko). Zcela namístě je pak následné připomenutí situace v českém právním řádu, jenž původně jmenovanou zásadu rovněž přijímal a respektoval, na což ovšem v průběhu dvacátého století rezignoval. Autor zde též v naznačených souvislostech rozebírá vertikální a horizontální aspekt vlastnictví pozemku.

Ve čtvrté kapitole se pak autorova pozornost soustředí na výjimky ze superficiální zásady – přibližuje institut zvaný superaedifikát (známý především v rakouském právu), resp. otázku dočasných staveb, jež v českém prostředí chápe jako problematický objekt práva, zasluhující konkrétnější zákonnou úpravu. Jako příklad další excepce uvádí bytové spoluvlastnictví, přičemž předkládá poměrně komplexní pohled na jeho genezi i současnou právní úpravu.

Značný prostor (přibližně třetinu publikace), mohlo by se zdát, že snad i na úkor samotné superficiální zásady, pak autor v páté kapitole věnuje právu stavby, jakožto „institutu doprovázejícímu superficiální zásadu už za dob římského práva“. Tomuto jejímu korelátu věnuje značnou pozornost, neboť jej chápe jako důležitý právní instrument umožňující za současného respektování superficiální zásady realizovat stavbu na cizím pozemku, jež je dle jeho mínění hospodářsky potřebným institutem. Publikace v této části podává ucelený výklad o právu stavby, jeho právní úpravě v proměnách času, jeho funkci i praktickém využití. Obsažen je rovněž i zahraniční exkurz do právního řádu Rakouska, zvláštní prostor je pak věnován právu stavby v právním prostředí Polska.

Autorovi se podařilo přehledně a celistvě uchopit problematiku superficiální zásady, přičemž neopomněl vzpomenout kontroverzní názory jak zastánců jejího přijetí, tak odpůrců téhož. V pojednání více či méně podrobně přibližuje s ní související právní instituty, přičemž u každého z nich věnuje patřičnou pozornost i jejich genezi. Sám autor se k principu *superficies solo cedit*, jenž v rámci závěrečných úvah označuje za tradiční a hodný respektování, staví pozitivně a jeho znovuzavedení v českém právním řádu kvituje. Vyzdvihuje rovněž úlohu práva stavby, jež je dle jeho mínění řečené zásadě vhodným doplňkem. Akcentuje jeho praktické využití i podíl na nezanedbatelném pokroku v procesu zevropšťování či modernizace českého práva, jež je i právě díky němu pochopitelnější pro zahraniční subjekty. Autorovi nelze podrobnější zaměření na právo stavby vyčítat, neboť jde o bezesporu významný a nepostradatelný právní institut, prostřednictvím něhož může být v případě potřeby superficiální zásada prolomena. Ovšem stranou jeho pozornosti možná právě v důsledku toho zůstává přechodný právní stav, na nějž občanský zákoník pamatuje v přechodných ustanoveních § 3054 až 3061 o. z.

Nutno dodat, že v případě recenzovaného díla se jedná o velmi čtivě napsanou publikaci, jež vychází z velkého množství odborné literatury (o čemž svědčí obsáhlý seznam v jejím závěru), na niž kniha rovněž reaguje. Přivítat lze i osvěžení textu historickými zajímavostmi, jako jsou již zmiňované superaedifikáty v období první republiky, či patrové vlastnictví, jakož i příklady z vybraných zahraničních právních úprav. Publikace tak určitě nalezne místo nejen v knihovnách právnických fakult, kde jistě skvěle poslouží především tamním studentům, troufáme si odhadovat, že pro její přehlednost po ní mohou sáhnout i zástupci z řad advokátů orientovaných na právní vztahy k nemovitostem.

✤ Mgr. ANNA LEBEDOVÁ, asistentka předsedy senátu Nejvyššího soudu, doktorandka na katedře občanského práva PF Masarykovy univerzity v Brně

Ota Weinberger:

Norma a instituce. Úvod do teorie práva

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2017, 248 stran, 320 Kč.

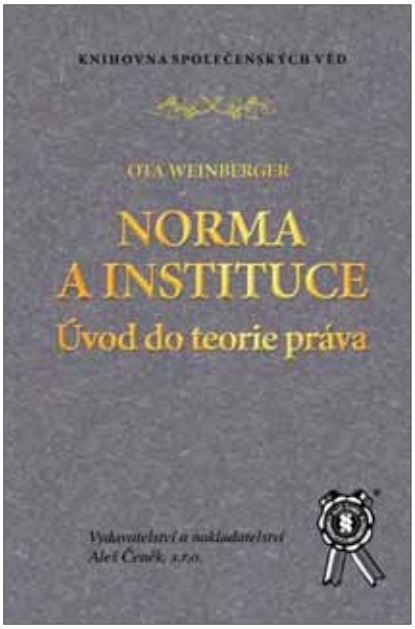

Ota Weinberger – terezínský a osvětimský vězeň, po 2. světové válce absolvent Filozofické i Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, v letech padesátých „třídní nepřítel“ a z donucení zámečník, na přelomu padesátých a šedesátých let zakladatel právní logiky v Československu, po sovětské okupaci exulant, profesor na univerzitě ve Štýrském Hradci, je jednou z klíčových postav světové filozofie a teorie práva sedmdesátých až devadesátých let 20. století.

Počátkem osmdesátých let 20. století společně se skotským právním filozofem Neilem MacCormickem spoluvytváří právně-teoretický směr nazvaný normativní institucionalismus. Směr, jehož základním cílem je skloubit sociologický (institucionální) a normativní (pozitivistický) náhled na právo v přesvědčivý teoretický celek. Vycházeje z tohoto přístupu Weinberger pro účely univerzitního studia teorie práva koncipuje učebnici pod názvem *Norma a instituce – úvod do teorie práva.*

Jde o mimořádně koncizní výklad základních teoreticko-právních kategorií (normativních, institucionálních i axiologických), jakož i metodologie právního myšlení. Weinberger je ve svém textu formulačně přesný, předkládané teze vytvářejí obraz dokonale sestaveného puzzle. I v postavení didaktika, univerzitního učitele zůstává zároveň filozofem, právním teoretikem, a zejména pak logikem. Jde o učebnici, jež je pro čtenáře intelektuální výzvou i intelektuálním zážitkem. Vzdělanému právníkovi může být „partnerem“ po celý profesní život.

✤ prof. JUDr. PAVEL HOLLÄNDER, DrSc., emeritní soudce a místopředseda Ústavního soudu

Bulletin slovenskej advokácie přináší…

č. 9/2017

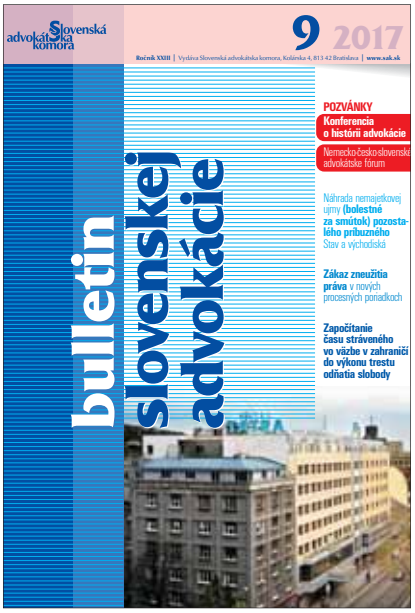

JUDr. Robert Šorl, PhD:

Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného. Stav a východiská – 1. časť

Náhrada nemajetkové újmy pozůstalých příbuzných je v rozhodování slovenských soudů předmětem různých a značně nejednotných přístupů. Rovněž není předmětem žádných hlubších zkoumání v prostředí právní vědy. Následkem je značná netransparentnost systému, která je předmětem povrchní kritiky. Poměrně nový právní institut nastoluje množství otázek, které jsou řešeny z případu na případ bez formulace jasných hmotněprávních kritérií. Předmětem první části studie je popis tohoto stavu krátkým náčrtem dosavadních výsledků právní vědy, podrobné zkoumání soudních rozhodnutí týkajících se náhrady nemajetkové újmy a analýza jednoho případu uplatněné náhrady nemajetkové újmy, ve kterém se projevují nedostatky dosavadních hmotněprávních řešení.

Mgr. Slavomíra Henčeková, JUDr. Mgr. Michal Mrva, PhD., LL.M.:

Zákaz zneužitia práva v nových procesních poriadkoch

Civilní sporový řád a správní soudní řád pozitivněprávně zakotvily zákaz zneužití práva. Tento příspěvek se analyticky, s odkazy na výsledky výzkumů především české právní vědy, zabývá tím, co vlastně právněpozitivní vymezení může představovat a jak daná ustanovení prakticky aplikovat.

JUDr. Viliam Hečko:

Započítanie času stráveného vo väzbe v zahraničí do výkonu trestu odňatia slobody. „Problematika uplatňovania pomeru 1:1“

V rámci našeho příspěvku jsme nejprve rozebrali započítání vazby do výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody jak z hmotněprávního, tak i procesněprávního hlediska. V komparativním pohledu s naší právní úpravou jsme se následně zaměřili na řešení problematiky započítání vazby, zejména vazby vykonané alespoň zčásti v zahraničí, v jednotlivých právních úpravách tří německy mluvících zemí. Poukázali jsme na rozhodovací činnost ESLP, která může mít vliv na budoucí povinnost zohlednění nižšího standardu výkonu vazby, jehož možnost v našich podmínkách absentuje, protože existuje možnost započítání pouze ve formě „den za den“. Navrhli jsme proto zavedení zákonné možnosti pro soud zvážit míru započtení v každém jednotlivém případě individuálně, jak je to možné v rámci německého modelu. V takovém případě na budoucí diskusi zůstává zvážení poměru pro započtení jednotlivých opatření nižší intenzity než vazby.

Bulletin advokacie online

V posledních dnech byly na Bulletinu advokacie online www.bulletin-advokacie.cz publikovány tyto exkluzivní články:

- **Práce z domova – výhody a nevýhody**
- **Vyškrtnutí ze seznamu advokátů**
- **Doplatek jistoty u opětovného návrhu na nařízení předběžného opatření**
- **Úrok z prodlení z výživného a insolvenční řízení**
- **Změny v zaměstnávání cizinců**

Sledujte také naši rubriku aktuality z judikatury, kde denně informujeme o nových rozhodnutích nejvyšších soudů!

ELEKTRONICKÁ EVIDENCE TRŽEB U ADVOKÁTA, 1. ČÁST

V blízké době přibude advokátům nová povinnost, a sice elektronicky evidovat platby, které přijímají především v hotovosti a kreditní kartou. Jelikož se jedná o každodenní realitu u řady advokátů, shrneme na následujících stranách zákon o EET a povinnosti, které jeho zavedením advokátům vznikají.

V příštím díle Bulletinu doplníme podrobný návod, jak se připravit na evidenci tržeb, a rozebereme jednotlivé způsoby výkonu advokacie a související způsoby evidování. **Máte-li k tématu evidence tržeb nějaké otázky, napište nám je na bulletin@cak.cz a v BA č. 1-2/2018 na vybrané z nich odpovíme.**

1. Právní úprava evidence tržeb

Přijetí zákona č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb („zákon o EET"), dle Finanční správy České republiky znamenalo především usnadnění a zpřesnění výběru daně z příjmů a daně z přidané hodnoty. Snahy o zavedení evidence byly však ještě před zavedením elektronické evidence tržeb („EET"). Jednalo se např. o stanovení povinnosti vést průběžnou evidenci o uskutečňovaných platbách dle zákona č. 80/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, či novely zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Další diskutovanou změnou byla novela zákona č. 215/2005 Sb., o registračních pokladnách, ve znění pozdějších předpisů, která zavedla povinnost provozovatelů maloobchodu a hostinské činnosti vést evidenci příjmů a výdejů jednotlivých plateb.

Aby ale byla zákonná úprava o EET komplexní, kromě zákona o EET k ní byly připojeny další předpisy, jako je zákon č. 113/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o evidenci tržeb, a vyhláška č. 269/2016 Sb., o způsobu tvorby podpisového kódu poplatníka a bezpečnostního kódu poplatníka. **Pro usnadnění fungování EET a průběhu zavádění jednotlivých fází EET spustila finanční správa webové stránky www.etrzby.cz, kde jsou k nalezení mj. i různé dokumenty, především velmi užitečný „Metodický pokyn k aplikaci zákona o evidenci tržeb"** (dále jen „Metodický pokyn"), který má již svou druhou aktualizovanou verzi.

2. Kdo je povinen evidovat

Zákon o EET definuje povinnost evidovat kumulativním splněním dvou podmínek. Především se musí (i) jednat o platbu v hotovosti, platební kartou nebo obdobnou formou a zároveň (ii) o tržbu, která zakládá rozhodný příjem. Zákon stanovuje fikci, že příjem, který plyne z podnikání, splňuje podmínky a je evidovanou tržbou podle ust. § 4 zákona o EET. Vlastní definici podnikání zákon neobsahuje, uplatní se tedy definice dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „občanský zákoník"). Občanský zákoník pak stanoví, že podnikatelem je *„každý, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele"*.

Evidovat tržbu jsou povinny fyzické i právnické osoby, a to ty, které podnikají nebo dosáhnou rozhodného příjmu. Od této povinnosti jsou osvobozeny veřejnoprávní subjekty (např. ČNB, Česká pošta, s. p., a další), transakce taxativně vyjmenované v zákoně (např. na palubě letadla, z osobní

železniční přepravy), subjekty, které již nyní jsou dostatečně transparentní ve smyslu § 12 zákona o EET (např. banky), a subjekty, jež stanoví nařízení vlády (vláda zatím takové nařízení nevydala).

Zákon obsahuje také několik dalších výjimek z výše uvedené povinnosti evidence tržeb. Jedná se o příjmy, které (i) nejsou předmětem daně z příjmů, (ii) ojedinělé příjmy, (iii) příjmy podléhající dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně (např. autorské honoráře do 10 000 Kč), nebo (iv) v případě právnických osob příjmy, které podléhají dani ze samostatného základu daně (např. úroky z vkladů na běžných účtech, které neslouží k podnikání). Ačkoli zákon o EET neobsahuje definici ojedinělých příjmů [uvedených v § 6 odst. 1 písm. a) bod 2. a písm. b) bod 2.], jsou tyto příjmy brány jako výjimečná jednorázová platba, která se nebude opakovat. Příkladem takovéto ojedinělé platby podle Metodického pokynu může být např. rozprodání majetku při ukončení podnikatelské činnosti. Ve chvíli, kdy ovšem bude advokát předpokládat možnost opakování této platby, je třeba, aby byl připraven ji evidovat v systému EET.

V případě pochybností, zda je nebo není třeba evidovat konkrétní platbu, se může povinný subjekt obrátit na místně příslušného správce daně, který závazně posoudí, zda má být platba evidována či nikoliv, případně zda může být evidována ve zjednodušeném režimu. Výše správního poplatku za žádost o závazné posouzení v rámci systému EET v tomto případě činí 1 000 Kč, výše je tedy snížena oproti standardním 10 000 Kč, které je třeba zaplatit za závazné posouzení dle § 132 a násl. daňového řádu.

3. Vztah EET a advokátů

EET se aplikuje na povinné subjekty postupně, konkrétně ve čtyřech etapách v závislosti na odvětví, ve kterém podnikají. Finanční správa se pro tento postup rozhodla, aby se celý systém EET zatěžoval postupně a také aby podnikatelé, jakožto povinné subjekty, měli možnost se technicky na EET připravit. Svobodná povolání, mezi něž patří i **advokáti, jsou součástí třetí etapy zavádění EET**. **Účinnost této etapy je stanovena na 1. 3. 2018**, pokud nedojde ke změně zákona o EET.

Platí, že **advokát, který přijme platbu v hotovosti, kreditní kartou, šekem, směnkou nebo jinou formou evidované platby, je povinen vystavit doklad se všemi povinnými údaji (jako je fiskální identifikační kód, označení provozovny, pořadové číslo účtenky a další podle § 20 zákona o EET)**. Před vystavením účtenky je nezbytné získat autentizační údaje u libovolného finančního úřadu nebo z daňového portálu (jak bude vysvětleno dále) a také řádně označit místo, kde se evidované tržby běžně provádějí, a to notoricky známým nápisem *„Podle zákona o evidenci tržeb je prodávající povinen vystavit kupujícímu účtenku. Zároveň je povinen zaevidovat přijatou tržbu u správce daně online; v případě technického výpadku pak nejpozději do 48 hodin."* V příštím čísle Bulletinu advokacie si detailně popíšeme, co je potřeba udělat pro to, aby se advokát a advokátní kanceláře technicky připravili na evidenci tržeb.

Přestože advokátům a advokátním kancelářím většina plateb plyne bezhotovostním způsobem, je nezbytné brát na zřetel vznik nových povinností účinných od 1. 3. 2018. Pro účely evidence je rozhodný způsob, jakým je nakonec pohledávka uhrazena. Pokud je tedy faktura vystavena a následně uhrazena klientem v hotovosti či jiným evidovaným způsobem, stíhá daného advokáta či advokátní kancelář povinnost platbu zaevidovat ve smyslu zákona o EET.

4. Technické náležitosti EET

Aby byla evidence řádně provedena, musí splňovat několik technických podmínek.

4.1. Registrace subjektu

Nejprve je nezbytné se jako povinný subjekt registrovat. Je nezbytné zmínit, že advokát musí o autentizační údaje požádat **před provedením první evidované tržby**. Výsledkem procesu registrace je získání autentizačních údajů. Pomocí získaných údajů je třeba v aplikaci EET zaregistrovat i své provozovny a až poté je možné získat jeden či více certifikátů k evidenci tržeb. Je pouze na povinném subjektu, kolik certifikátů bude mít, zda pro každou provozovnu/pokladnu vlastní či pouze jeden. Certifikáty poté slouží pro autentizaci datových zpráv při evidenci tržeb a jsou nainstalovány nejčastěji na koncových prodejních zařízeních (tzn. pokladnách).

4.2. Včasná evidence

Každá platba musí být evidována nejpozději při jejím uskutečnění. Toto uskutečnění platby nastává přijetím tržby, případně vydáním příkazu k její realizaci, pokud tento okamžik nastal dříve (např. u platby kreditní kartou dochází k přijetí finančních prostředků až v následujících dnech po zaplacení). Zákazníkovi (klientovi) musí být umožněno převzít vystavenou účtenku, ten však nemá povinnost si ji převzít. Je pouze na zvyklostech/ujednání smluvních stran, zda bude účtenka v tištěné nebo elektronické podobě. Nedohodnou-li se strany prokazatelně na elektronické verzi účtenky (např. v obchodních podmínkách), předpokládá finanční správa, že bude zákazníkovi předána papírová účtenka.

4.3. Storno a oprava

Je samozřejmě možné, že bude třeba doklad o přijaté platbě opravit, nebo dokonce stornovat. S těmito možnostmi zákon počítá a umožňuje je. Proces stornování nebo opravy se využije obdobně jako při evidenci platby, pouze bude předmětná platba evidována jako záporná tržba. Stornovat by se však měly pouze platby evidované, např. platba převodem vrácená v hotovosti by evidována být neměla. Pokud se ovšem tak stane, neměla by mít pro povinný subjekt evidence takto vrácené platby žádné negativní následky. Navíc původní a storno tržba nemusí být v datové zprávě vzájemně identifikované.

5. Kontroly a sankce

Kontroly provádí společně celní a finanční správa, na jejíž server jsou zasílány veškeré údaje o uskutečněných plat-

bách. Server automaticky vyhodnocuje přijatá data, která porovnává se stejně velkou konkurencí povinného subjektu a dalšími statistickými údaji. Svou roli ve vyhodnocování přijatých informací hraje např. stav hotovosti na účtu nebo počet oprav a storno účtenek. Pokud bude vyhodnoceno porušení povinnosti nebo budou objeveny nejasnosti, budou na daný subjekt upozorněni odpovědní zaměstnanci finanční správy.

Kromě systematického vyhodnocování je další možností kontroly plnění povinnosti k EET kontrolní nákup. Úředník provádějící kontrolní nákup tak zkontroluje všechny náležitosti prodeje (především označení prodejního místa, poskytnutí účtenky, kód na účtence a poté i zaslání informací na server) bezprostředně po uskutečnění transakce. Pokud to dovoluje charakter nákupu, úředník po provedené kontrole od smlouvy odstoupí.

Pokud dojde k porušení povinností vyplývajících ze zákona o EET, přistoupí správní orgán k uložení sankce. **Maximální výše peněžité sankce je zákonem stanovena na částku 500 000 Kč. Výše této pokuty ale může být snížena až na 50 000 Kč**, pokud by bylo porušeno pouze označení prodejního místa informačním oznámením nebo pokud by bylo s autentifikačními údaji nebo s certifikátem zacházeno způsobem, kterým může dojít k jejich zneužití. Výše uložené pokuty je ovšem zcela v kompetenci finanční správy a závisí na jejím správním uvážení.

Pokud by nastalo zvlášť závažné porušení stanovených povinností, může být provozovna subjektu uzavřena nebo může být pozastaven výkon jeho činnosti, při kterém dochází k evidenci tržeb.

6. Specifické instituty

Během výkonu činnosti advokáta může dojít k realizaci plateb, u kterých není možné postupovat jednoznačně podle obecného vzorce evidování. Jako příklad mohou sloužit zálohy, šeky, platby za klienta a advokátní úschova. Vzhledem k tomu, že využití vybraných institutů je v každodenním fungování advokáta častější, je jim věnován třetí díl série článků o EET. Níže jsou **shrnuty nejzákladnější informace**, které by neměly uniknout žádnému advokátovi.

6.1. Zálohy

Pro zálohu, jako platbu uskutečněnou před vyúčtováním peněžité částky, platí, že se záloha eviduje stejně jako „normální" platba. Ovšem vratka zálohy bude provedena zápočtem oproti skutečné platbě, kdy na nové účtence bude započtena a účtována a evidována bude snížená částka. Pokud ovšem nebude možné platbu oproti nové platbě započítat, nebude vratka nijak evidována. Pokud se poplatník rozhodne evidovat takovouto platbu, nebude takový postup posuzován jako porušení povinnosti.

Záloze je podobný institut kauce, kterou není nezbytné dle zákona evidovat. Z pohledu EET se jedná o zcela jiný nástroj. Jediná situace, kdy bude kauce zaúčtována (a má být evidována), je v případě, kdy ji poplatník započte pro případ poškození, zničení nebo ztráty.

6.2. Šeky

Povahu šeků upravuje již samotný zákon, když je vyjmenovává jako jeden ze způsobů plateb, které je třeba evidovat. Povinnost evidovat platbu vznikne v době vydání příkazu k její realizaci, tedy při vystavení šeku. V době osmi dní (pokud šek splňuje stanovené náležitosti) není možné šek odvolat a oprávněný má právo k proplacení.

Šek tedy spadá pod EET vždy a bude nutné s ním zacházet přiměřeně jako s platbou v hotovosti.

6.3. Platba za klienta

Pokud advokát přijme od klienta finance, které budou sloužit k zaplacení služby prováděné pro klienta (např. zaplacení správního nebo soudního poplatku), bude se jednat o zálohu, která se klientovi nevrací. V tom případě **je potřeba platbu opět evidovat**. Ovšem pokud by k zaplacení požadovaného poplatku nedošlo, tak se bude záloha vracet a bude potřeba nakládat s vystaveným účtem jako během stornování.

6.4. Advokátní úschova

Advokátní úschova vzniká na základě smlouvy uzavřené mezi advokátem a klientem, kdy advokát přijímá od klienta finanční prostředky, jež mají odraz v jiném smluvním vztahu (typicky v kupní smlouvě, ve smlouvě o převodu podílu atd.). Odměnu za poskytnutí advokátní úschovy je nezbytné evidovat, ať už bude provedena v hotovosti, kreditní kartou, či obdobným způsobem (vyjma samozřejmě bezhotovostních plateb). Avšak finanční prostředky, které klient svěřuje advokátovi do úschovy, nejsou příjmem advokáta, a tedy není třeba je evidovat. **Advokátní úschova podléhá evidenci pouze v rozsahu úplaty za samotnou službu advokátní úschovy poskytovanou advokátem klientovi.**

7. Závěr

Mnoho advokátů a advokátních kanceláří se povinnosti vyplývající ze zákona o EET zcela vyhne tím, že budou přijímat platby pouze převodem na účet. Pokud tomu tak však nebude, advokáti, kteří v minulých letech přijímali platby ve formě, jež nyní podléhá EET, a nechtějí tento způsob plateb do budoucna měnit, by se měli dostatečně připravit na účinnost zákona k 1. 3. 2018. I pokud advokát přijímá zákonem stanovené způsoby plateb pouze příležitostně, povinnosti evidovat se nevyhne.

Mgr. JIŘINA PROCHÁZKOVÁ, LL.M., advokátka, Ambruz & Dark Deloitte Legal, s. r. o., advokátní kancelář
JUDr. JAKUB HLÍNA, advokát, Ambruz & Dark Deloitte Legal, s. r. o., advokátní kancelář

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát vstupuje do soudní budovy se zbraní, a navíc tuto skutečnost popře.

Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK K 119/2016 ze dne 6. 1. 2017

Kárně obviněný JUDr. R. B., advokát, **se dopustil kárného provinění**

tím, že

poté, co se dne 13. 4. 2016 ve 14.10 hodin dostavil do budovy okresního soudu za účelem nahlížení do soudního spisu, při kontrole u hlavního vchodu do budovy na dotaz člena justiční stráže, zda má u sebe střelnou zbraň, nůž nebo jiný nebezpečný předmět, odpověděl, že nic z toho u sebe nemá, přičemž poté, co kontrolou detekčním rámem byla signalizována přítomnost kovu a byl vyzván k odložení opasku, popř. dalších kovových předmětů, následná RTG kontrola odhalila, že kovová přezka jeho opasku je zhotovena ve tvaru tzv. tlačné dýky, z níž je při nošení opasku viditelná pouze přední část přezky použitelná jako rukojeť dýky, zatímco zadní bodná část je ukryta za opaskem,

tedy

- porušil vázanost právními předpisy, když do budovy soudu nebo na místo, kde soud jedná, přes zákaz vstoupil se zbraní nebo jiným předmětem, který je způsobilý ohrozit život anebo zdraví anebo pořádek,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu
  - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,

čímž porušil

ust. § 3 odst. 1 zákona o advokacii ve spojení s § 7 odst. 1 zákona č. 6/200 Sb., o soudech a soudcích,

ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 etického kodexu.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 20 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře částku 8 000 Kč jako náhradu nákladů kárného řízení.

Pokuta a náhrada nákladů je splatná do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Kárná žaloba byla podána předsedou kontrolní rady České advokátní komory dne 25. 10. 2016, bez rozporu s ust. § 33 odst. 2 zák. o advokacii.

Kárná žaloba vinila kárně obviněného ze skutku uvedeného ve výroku tohoto rozhodnutí.

V rámci řízení, které předcházelo vydání výše specifikovaného rozhodnutí, se kárně obviněný nevyjádřil.

Jak vyplývá z protokolu o jednání kárného senátu, které se konalo 6. 1. 2017 v 11 hodin, kárně obviněný se bez omluvy nedostavil, kárným senátem bylo zjištěno, že doručení předvolání kárně obviněného k jednání kárného senátu proběhlo v souladu s ust. § 13 odst. 4 kárného řádu (vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., v platném znění).

Kárný senát vyčkal 20 minut od doby, kdy mělo jednání započít, avšak kárně obviněný se nedostavil. Poté bylo zjištěno, že se kárně obviněný neomluvil, a to ani telefonicky, ani prostřednictvím e-mailu či jiného komunikačního prostředku.

Skutkový stav byl náležitě zjištěn, kárně obviněný byl řádně vyrozuměn o jednání kárného senátu a bez omluvy se nedostavil, proto rozhodl kárný senát o tom, že bude jednáno v jeho nepřítomnosti.

Kárný senát provedl důkazy obsahem stížnostních spisů č. 401/2016, 421/2016 a 507/2016, zejména pak stížnostmi ředitele vazební věznice, stížností předsedy OS ze dne 22. 4. 2016 a stížností předsedy Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 5. 2016, fotodokumentací, služebním záznamem ze dne 14. 4. 2016 a dopisy vedoucí kontrolního oddělení ze dne 26. 4. 2016, 16. 5. 2016, 29. 4. 2016, 24. 5. 2016, 25. 5. 2016 a 8. 6. 2016, které byly doručeny kárně obviněnému.

Z výše uvedených důkazů nepochybně vyplynulo, že při kontrole u hlavního vchodu do budovy OS měl kárně obviněný u sebe opasek s přezkou ve tvaru tzv. tlačné dýky, přičemž na dotaz člena justiční stráže, zda u sebe má střelnou zbraň, nůž nebo jiný nebezpečný předmět, odpověděl, že nic takového u sebe nemá. Následná RTG kontrola odhalila, že toto prohlášení neodpovídá skutečnosti.

Kárný senát neměl pochybnost o právní kvalifikaci jednání, kterého se kárně obviněný dopustil, právní kvalifikace tak, jak je obsažena v kárné žalobě, je správná a přiléhavá.

Při úvaze o uložení kárného opatření bral kárný senát v úvahu, že se jedná o poměrně závažné porušení obecně závazných právních předpisů, kárně obviněný svým jednáním fakticky maří úsilí ČAK směřující k tomu, aby advokáti při vstupu do soudních budov a věznic nebyli podrobováni kontrolám, které se mohou jevit jako nedůstojné. Lze též přisvědčit kárnému žalobci v tom směru, že kárně obviněnému přitěžuje jeho přístup ke kárnému řízení, nicméně nelze pominout jeho dosavadní kárnou bezúhonnost.

Jak je již výše v odůvodnění uvedeno, kárně obviněný, ačkoliv k tomu byl opakovaně vyzván, se ke stížnostem nevyjádřil, během kárného řízení se nevyjádřil ani ve věci samé, nebylo tedy možné posoudit jeho osobní a majetkové poměry, které může kárný senát zjistit pouze z vyjádření kárně obviněného.

Po zvážení všech výše uvedených okolností dospěl kárný senát k závěru, že uložení pokuty ve výši 20 000 Kč je přiměřené.

✤ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 9. A 10. ŘÍJNA 2017 SEŠLO NA SVÉ 2. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek přednesl zprávu o podpisu Memoranda o spolupráci mezi Jednotou českých právníků, Exekutorskou komorou, Notářskou komorou, Soudcovskou unií, Unií státních zástupců a Unií podnikových právníků s tím, že za ČAK se k podepisování prozatím nepřipojil, protože mu jednak chybělo zmocnění, a jednak proto, že tzv. zásady etického chování právníků jsou pro řadu možných rozporů s etickým kodexem ČAK v současné chvíli nepřijatelné. Po diskusi představenstva ČAK bylo rozhodnuto, že **předkládané memorandum a zásady etického chování budou podrobeny analýze, zda a do jaké míry jsou přijatelné z hlediska nezávislosti advokacie a z hlediska znění závazného etického kodexu ČAK**.

Odbor vnější a vnitřní legislativy ČAK a člen představenstva ČAK JUDr. Radim Miketa mají ve spolupráci **připravit finální návrh zkušebního řádu**, reflektujícího aktuální zákonnou úpravu a momentální možnosti ČAK, a to k projednání na listopadové schůzi představenstva.

Představenstvo ČAK konstituovalo komisi pro realizaci všech náležitostí k zahájení činnosti odboru bezplatné právní pomoci.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí zprávu o postupu prací na komplexním informačním systému ČAK (KIS). Byla schválena pracovní skupina, která kontinuálně naváže na práci dosavadní skupiny, dohlížející na kontrolu při realizaci a rozvoji KIS; skupina bude tvořena JUDr. Martinem Maisnerem, Ph.D., Mgr. Danielem Mikou a JUDr. Martinem Vychopněm. Systém KIS je řešen jako bezpečný a modulární a v budoucnu ho bude možné využít i pro agendu bezplatné právní pomoci a realizaci zkušebních systémů. Měl by být i dostatečnou platformou pro zavedení IT služeb pro advokáty, nebyl primárně budován jen pro účely komorové.

Předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek informoval představenstvo o **umístění budoucího odboru bezplatné právní pomoci do 3. patra Kleinova paláce – sídla pobočky ČAK v Brně**, kde se uvolnily prostory po sídle exekutora. Pronajaty tedy budou dvě místnosti kancelářské a jedna velká zasedací, vhodná pro organizaci advokátních zkoušek. Pronájem prostor představenstvo ČAK odsouhlasilo a vzalo na vědomí zahájení výběrových řízení na administraci této agendy.

Předsedovi ČAK JUDr. Vladimíru Jirouskovi bylo uloženo připravit na listopadové zasedání představenstva ČAK **návrh rekonstrukce a konsolidace výborů a sekcí**.

Členové představenstva ČAK si vymezili náplně činností jednotlivých členů a náhradníků. Jak, o tom BA informoval v č. 10/2017 na str. 16-17.

Ve smyslu příslušného stavovského předpisu předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek po projednání představenstvem ČAK jmenoval do funkce tajemníka ČAK JUDr. Ladislava Kryma a do funkce ředitelky pobočky ČAK v Brně JUDr. Irenu Schejbalovou.

Podrobný zápis z 2. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání.

icha

Umělá inteligence, technologie a inovace – motto výročního kongresu AIJA 2017 v Tokiu

Ve dnech 28. 8. až 1. 9. 2017 se konal v Tokiu již 55. výroční kongres mezinárodní organizace AIJA. Japonsko bylo hostitelem této výjimečné akce poprvé v historii AIJA. Unikátní bylo i zvolené téma – „Umělá inteligence, technologie a inovace" – aktuální a oslovující právníky bez ohledu na jejich profesní zaměření či jurisdikci, ve které působí.

AIJA – Mezinárodní asociace mladých právníků (International Association of Young Lawyers) je jedinou celosvětovou organizací pro advokáty a právníky do 45 let. Byla založena již v roce 1962. V současné době sdružuje přes 4 000 individuálních členů a 60 kolektivních členů z 90 různých zemí. AIJA pořádá mnoho odborných konferencí, seminářů, kurzů a dalších akcí, z nichž nejvýznamnější je právě výroční kongres.

Místo konání letošní největší události AIJA bylo zvoleno zcela netradičně v Asii. Tokio je symbolem budoucnosti, technologií a inovací. Ve spojení s faktem, že umělá inteligence už není pouze záležitostí fanoušků sci-fi, ale začala dosti vehementně vstupovat do světa našich klientů, světa práva a advokátních kanceláří, se AIJA tentokrát rozhodla věnovat celý odborný program pouze tématu „Umělá inteligence, technologie a inovace". Dvacet odborných (pod)výborů AIJA se tak v průběhu necelého týdne v rámci seminářů a workshopů zabývalo umělou inteligencí a dalšími technologiemi, které rapidně mění podnikatelské i právní prostředí.

Na výroční kongres, který pravidelně zaznamenává nejhojnější účast ze všech vzdělávacích akcí, které AIJA během roku pořádá, zavítalo přes 500 účastníků z různých koutů světa. I přes značnou vzdálenost destinace kongresu byla Česká republika i tentokrát silně zastoupena, neboť tokijské konference se zúčastnilo celkem osm českých advokátů.

Hlavní program se odehrával v tokijské obchodní čtvrti Shinjuku. Pracovní část kongresu byla zahájena přednáškou **„Úvod do světa umělé inteligence a jejího dopadu na právní profese"**, v rámci které vystoupily se svými příspěvky japonské osobnosti právnického a podnikatelského světa a auditorium seznámily se samotným pojmem umělá inteligence a zejména pak s nejnovějšími trendy v této oblasti.

Na úvodní přednesy navazovaly tři paralelně probíhající workshopy, které dále detailněji rozvíjely některá témata. Účastníci se tak měli možnost dozvědět více o právních souvislostech robotů a životního prostředí, o vlivu umělé inteligence a nových technologií na podnikání, právo a advokátní práci, a v neposlední řadě získat přehled o vývoji v používání umělé inteligence ve stavebním právu a v oblasti realit.

Následující dny kongresu byly věnovány dalším speciálním otázkám spojeným s nezadržitelným rozvojem umělé inteligence, která se stále znatelněji objevuje v rámci právnické praxe. V rámci těchto přednášek byl např. představen přehled konkrétních programů a dalších technologií a pomůcek určených pro využití při práci právníka. Diskutovalo se o postupech, jak z hlediska právnické profese přistoupit k rozvíjející se digitalizaci. Řečníci se dotkli i otázky daňového práva související s robotizací a vlivů očekávaných na poli soutěžního práva. Podstatnou součástí odborného programu byla i diskuse nad etikou umělé inteligence v právu.

Podobně jako na každém výročním kongresu dostali účastníci možnost zúčastnit se **zvláštního odborného bloku s názvem „Hlas advokátní profese"**, který tradičně organizuje výbor AIJA pro lidská práva a který vždy bývá věnován aktuální otázce v právnickém světě. Pro rok 2017 bylo zvoleno téma **Ženy v právu & inovace**. Dopad inovací na budoucnost advokátní profese a rovnost žen a mužů ve vedoucích pozicích jsou klíčovými tématy nejen pro mladé advokátky budující souběžně rodinu a kariéru, ale také pro všechny advokátní kanceláře, které chtějí zůstat konkurenceschopné. Na tomto semináři

vystoupily úspěšné ženy z celého světa, které se podělily o své příběhy, rady a vize.

Program kongresu zahrnoval i společenskou část, která hraje významnou roli zejména pro navazování pracovních kontaktů mezi účastníky. V průběhu kongresu došlo také k setkání zástupců advokátních komor a mezinárodních institucí, jako je např. CCBE, UIA, IBA, EYBA, ABA a další.

Na letošním kongresu rovněž nechyběl ani Day-out, který se konal po ukončení odborné části. Organizátoři si tentokrát pro účastníky kongresu připravili hru pro jednotlivé týmy složené z právníků z různých zemí, kteří se v rámci soutěže seznámili s nejzajímavějšími místy Tokia a měli také možnost nahlédnout do japonského stylu života a kultury. Součástí společenského programu byla i tradiční Home hospitality dinner. S ohledem na japonskou kulturu, kde nebývá zvykem zvát návštěvy k sobě domů, tentokrát večeře probíhaly ve většině případů v restauracích. Tento fakt však nikterak nesnížil zážitek z večeře, neboť se jednalo o tradiční japonské restaurace, po kterých v mnoha případech následovala v Japonsku oblíbená volnočasová aktivita – karaoke.

Letošní kongres v Tokiu byl z mnoha hledisek opravdu jedinečný. Věříme však, že kongres, který se příští rok odehraje v srdci Evropské unie – v Bruselu, se rovněž vydaří.

Do té doby však proběhne ještě řada odborných seminářů a dvě půlroční konference (v listopadu 2017 v Gironě a v květnu 2018 ve Varšavě), o kterých lze získat další podrobnosti na www.aija.org.

✤ JUDr. EVA ROPKOVÁ, LL.M., národní zástupkyně AIJA pro Českou republiku, samostatná advokátka
✤ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, Ph.D., LL.M., členka výkonného výboru (Executive Committee) AIJA, vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

ve čtvrtek 30. listopadu 2017

Přehled judikatury ve věcech náhrady škody a nemajetkové újmy

Lektor: JUDr. Petr Vojtek, soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 7. prosince 2017

Nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Lektor: JUDr. Josef Vedral, Ph.D., Právnická fakulta UK v Praze, spoluautor správního řádu a komentáře k novému přestupkovému zákonu

ve čtvrtek 14. prosince 2017

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

Lektor: JUDr. Jiří Navrátil, advokát, člen rozkladové komise předsedy Úřadu na ochranu osobních údajů

ve čtvrtek 11. ledna 2018

Odpovědnost státu za újmu způsobenou při výkonu veřejné moci v nejnovější judikatuře NS (s výjimkou nepřiměřené délky/průtahů v soudních a správních řízeních)

Lektor: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 18. ledna 2018

Povinnosti advokátů dle novelizované AML úpravy

Lektor: Mgr. Robert Němec, LL.M., advokát, místopředseda ČAK

ve čtvrtek 25. ledna 2018

Ochrana osobnosti

Lektor: JUDr. Tomáš Novosad, soudce Městského soudu v Praze

ve čtvrtek 1. února 2018

Stavby, pozemky a nemovitosti z hlediska aktuální judikatury NS se zaměřením na praktické postupy a problémy soudní praxe

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 8. února 2018

Valné hromady s. r. o. a a. s.

Lektor: JUDr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 15. února 2018

Jak řešit úpadek podnikatele (velká novela insolvenčního zákona 2017, nové evropské nařízení)

Lektor: JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce

ve čtvrtek 22. února 2018

Nájem bytů a dalších prostor v novém občanském zákoníku

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí právního oddělení v odboru politiky bydlení Ministerstva pro místní rozvoj ČR, spoluautorka zákonů v oblasti bydlení

ve čtvrtek 1. března 2018

Katastr nemovitostí – průvodce vkladovým řízením a zápisem poznámkou

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, ředitelka kanceláře ředitele Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

ve čtvrtek 8. března 2018

Vznik a skončení pracovního poměru, aktuální otázky, judikatura

Lektor: JUDr. Ladislav Jouza, advokát, rozhodce pracovních sporů, spoluautor zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti, Právník roku 2016 v oblasti pracovního práva

ve čtvrtek 15. března 2018

Zjišťování čistého příjmu, propojenost informací, exekuce a trestní odpovědnost v ekonomickém kontextu

Lektorka: Ing. Veronika Mindlová, daňový poradce se zaměřením na finanční a daňové poradenství se specializací na rodinné právo

ve čtvrtek 22. března 2018

Smluvní právo pohledem judikatury

Lektorka: JUDr. Dana Ondrejová, Ph.D., advokátka, rozhodce Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR, odborná asistentka na katedře obchodního práva PF Masarykovy univerzity

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese **www.cak.cz** v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace na tel. č. 273 193 251 – pí Marie Knížová.

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v úterý 28. listopadu 2017

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

Lektor: JUDr. Jiří Navrátil, advokát, člen rozkladové komise předsedy Úřadu na ochranu osobních údajů

ve středu 6. prosince 2017

Zadávání veřejných zakázek podle nové právní úpravy

Lektor: JUDr. Michal Krenk, Ph.D., soudce Vrchního soudu v Praze, externí člen katedry občanského práva Právnické fakulty UK v Praze

ve čtvrtek 14. prosince 2017

Výběr z obchodněprávní judikatury za rok 2017

Lektor: JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M, odborný asistent na katedře obchodního práva Právnické fakulty UK

v pondělí 18. prosince 2017

Nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Lektor: JUDr. Josef Vedral, Ph.D., člen Legislativní rady vlády, působí na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, spoluautor připravovaného komentáře k novému přestupkovému zákonu

v úterý 19. prosince 2017

Vybrané oblasti věcných práv z pohledu aktuální judikatury Nejvyššího soudu

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese **www.cak.cz** v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace: 513 030 112 – Karolína Župková.

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na dva semináře:

Problémy v oddlužení po novele z pohledu soudců, správců a ministerstva

Přednášejí:
JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích
Mgr. Jáchym Oswald, soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem
Mgr. David Jakub Hošek, koordinátor insolvenční legislativy Ministerstva spravedlnosti
Mgr. Petr Veselý, insolvenční správce, společník AS ZIZLAVSKY, v. o. s.

Datum konání: **15. prosince 2017 od 9 do 15 hodin**
Místo konání: **Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1**
Účastnický poplatek za seminář: **1 590 Kč členové ASIS, 2 790 Kč ostatní účastníci** (cena je včetně DPH a občerstvení)

První zkušenosti Krajského soudu v Brně s novelou insolvenčního zákona

Přednáší:
Mgr. Renáta Maixnerová, soudkyně Krajského soudu v Brně

Datum konání**: 5. prosince 2017 od 9 do 13 hodin**
Místo konání: **Hotel Continental Brno, Kounicova 6, Brno**
Účastnický poplatek za seminář: **990 Kč členové ASIS, 1 690 Kč ostatní účastníci** (cena je včetně DPH a občerstvení)

Přihlašujte se na www.asis.cz nebo e-mailem na seminare@asis.cz.

Pražská knihovna ČAK znovu otevřena!

Oznamujeme, že po náročné mnohaměsíční rekonstrukci budovy je od 1. listopadu 2017 znovu otevřena pro advokátní veřejnost knihovna ČAK v Praze, v sídle Komory na Národní 16.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

Provozní doba knihovny:

Pondělí: 9-12 hod., 13-18 hod.
Úterý: 9-12 hod., 13-15.30 hod.
Středa: 9-12 hod., 13-16.30 hod.
Čtvrtek: 9-12 hod., 13-18 hod.

Provozní doba je zatím zkrácena z důvodu delší pracovní neschopnosti jedné z pracovnic knihovny.

Red.

Jak se připravuje sněm...

Rozhovor s vedoucí organizačního týmu 7. sněmu ČAK Ivou Chaloupkovou

Dne 22. září 2017 se advokátky a advokáti sjeli na již 7. sněm České advokátní komory a zvolili si nové vedení a další orgány na následující čtyři roky. O výsledcích sněmu a nově zvolených funkcionářích jsme vás již informovali v předchozích dvou číslech Bulletinu advokacie.

Není ale od věci zmínit v souvislosti se sněmem ještě další informace. Třeba takové, že Česká advokátní komora sněmy organizuje vlastními silami, nevyužívá služeb žádné eventové agentury, což podstatně šetří náklady se sněmem spojené a zvyšuje záruku kvalitní přípravy sněmu. A nutno k tomu ještě dodat, že zapojeni do příprav sněmu jsou takřka všichni zaměstnanci Komory.

Doktorka Chaloupková s klíči od volebních uren. Na spodním snímku se urny stěhují z Clarionu na místo sčítání hlasů.

Hlavní odpovědnost za řádnou, plynulou a bezproblémovou organizaci, stejně jako průběh pracovní i společenské části sněmu pak leží fakticky na bedrech organizačního týmu sněmu, jehož vedoucí byla a je při posledních několika sněmech vedoucí odboru vnějších vztahů a tisková mluvčí ČAK PhDr. Iva Chaloupková.

• Sněm se koná jednou za čtyři roky. S jakým časovým předstihem jej začínáte plánovat?

Intenzivně sněm chystáme celý aktuální rok, v němž se koná. Nicméně plánovat a alespoň „hrubě zastřešovat" ho začínáme tak dva roky předem, kdy žádám představenstvo ČAK, aby určilo termín jeho konání. Obvyklou reakcí bývá pozdvižené obočí, co že to blázním dva roky předem? Ale už podvakrát se nám stalo, že v kongresovém hotelu, který koná sněmu nejvíc vyhovuje, byl termín již obsazen a vedení hotelu pro nás složitě vyjednávalo přeložení druhého klienta na jiný termín.

Náš termín byl až do letoška totiž dost pevně a časově omezeně dán – do skončení mandátu představenstva. Jenže když se pak podíváte do kalendáře, zjistíte, že se jednak prodlužuje léto do půlky září (tudíž bychom znemožnili mnoha advokátům účast na sněmu) a koncem září je státní svátek, takže prostě moc volných termínů nezbývá. Pro příští 8. sněm nám však ulevila novela zákona o advokacii, která ukládá sněm uspořádat do konce kalendářního roku, v němž vyprší mandát představenstva.

Takže, když máme termín dne „D", zbývá dlouho předem uzavřít alespoň rámcové smlouvy s hotelem, kde se bude sněm konat, a k tomu si zajistit hlavní dodavatele služeb alespoň příslibem součinnosti. Pak se dá chvíli filozofovat a přemýšlet, jak vše co nejlépe připravit, než se do práce musíme vrhnout po hlavě.

• Poslední sněmy se konaly vždy v hotelu Clarion v Praze Vysočanech. Proč právě tam?

Jednoznačně proto, že pro tak velkou akci, kam dorazí kolem 1 800 až 2 000 účastníků, není v Praze lepší kongresový prostor. Kapacitně plně dostačující, finančně přijatelný, skvěle dopravně dostupný, vnitřně situovaný tak, že v něm zvládneme registrovat účastníky, jednat i volit najednou, a ještě společně s hotelovým personálem prostory za dvě podvečerní hodiny přeměnit tak, aby zde mohla proběhnout společenská zábava. Musím za celý organizační tým ČAK dodat, že velkou výhrou je pro nás i naprostá profesionalita zaměstnanců hotelu, kteří se příliš neobměňují a kteří mají společně s námi i zkušenosti z minulých sněmů, což je obrovská deviza.

• I přes pečlivé plánování a přípravu sněmu jste jistě zažila i chvíle překvapení...

Musím uznat, že letošní sněm byl téměř „idylický", bez velkých organizačně technických zádrhelů, protože jsme v podstatě vypilovali model, který se před čtyřmi lety osvědčil. Tehdy jsme na tom byli podstatně hůře, kdy jsme hledali bezpečnou a spolehlivou variantu elektronického sčítání volebních výsledků. Dovolím si velké poděkování společnostem Scanservice a Konica Minolta, které to tehdy i letos zcela bravurně zvládly. I přesto, že před čtyřmi lety jsme až při začátku voleb zjistili, že není obálka A4 jako obálka A4, že objednaná volební obálka na volební lístky velikosti A4, která se nesměla překládat, jaksi neprojde otvorem ve volební urně. Byla to rozhodně horká chvilka, než jsme vykomunikovali a ověřili, že jedno přeložení obálky a volebních lístků v ní kvalitu skenování neovlivní ani nezpomalí. Když si na těch pár minut vzpomenu, pořád mě mrazí v zádech. Nesečíst volební výsledky znamená vyhození peněz na pořádání sněmu z okna. Ale zvládli jsme to a letos jsme už rovnou obálky překládali, protože standardizované volební urny se prostě s většími otvory nevyrábějí... A zmenšovat hlasovací lístky, když na jeden potřebujete dostat kolem stovky jmen, tak aby byla čitelná, prostě nejde. I tak už volební místnosti a všechna volební místa se zástěnami vybavujeme lupami!

Před čtyřmi lety jsme také poprvé elektronicky – přes elektronické advokátní průkazy, jejich čtečky a PC – registrovali účastníky sněmu. Museli jsme na to pořídit speciální program, vyškolit zaměstnance ČAK, zajistit online propojení s naší databází, vypůjčit notebooky. A znáte to, jakmile figuruje v nějakém procesu hodně techniky, můžete být sebelépe připraveni, stejně zůstává mírná nejistota, zda se technika nekousne a splavně to zvládne... To tedy byly dvě obří změny, které prokázaly svou funkčnost, a proto jsme u nich zůstali i letos.

• Jaké nejpříjemnější situace a nejhorší okamžiky jste zažila?

Nejhorší okamžiky? To jsou vždy tři hodiny čekání na výsledky sněmu, resp. nejistota, zda zvládneme v časovém limitu udělené hlasy sečíst. Anebo když vám ministr, kterého z protokolárních důvodů máte jít přivítat ke vchodu hotelu, proklouzne přímo z garáží do kongresového patra, kde tak nějak „bezprizorně" bloumá? Co na tom, že vše bylo řádně domluveno a stejně jako já ho hledá i jeho osobní asistentka...

Prostě, vždycky přijde nějaké překvapení. Jak se ale říká, kdo je připraven (i na nemožné), není překvapen!

Naopak letošní nejpříjemnější zážitek byl asi okamžik *„standing ovation"* pro odcházejícího předsedu Martina Vychopně po jeho multimediálním projevu, na kterém jsem s ním spolupracovala. Na rozdíl od čtených projevů tento rozhodně zaujal nejen obsahem, ale i doprovodným audiovizuálním ztvárněním a poskytl názorný obraz toho, co se v české advokacii za posledních osm let, kdy stál v jejím čele, událo.

• Zastavme se nyní u pracovní části sněmu. V hlavním sále probíhají jednání, v přilehlých saloncích jsou zřízeny volební místnosti...

V místě konání sněmu volby znamenají zařídit dvě volební místnosti, registrační místa v nich pro výdej volebních obálek, volební urny a dohled brigádníků, zda voliči vkládají skutečně modré volební obálky, vypůjčit si ze sousedního obecního úřadu volební zástěny, vybavit je lupami, propiskami a návody, jak technicky správně volit... Ale hlavně, už pár měsíců před sněmem připravit volby znamená v řádném termínu připravit vyhlášení příjmu kandidatur, po uplynutí lhůty ohlášení kandidatur jejich ověření a kompletaci pro zveřejnění ve Věstníku, v BA a pro přípravu vlastního tisku, který probíhá až těsně před sněmem – kdyby někdo z kandidátek odstoupil. Pak je také nutné připravit pro účastníky sněmu kompletní volební sety, které jsou při registracích vkládány do tašek s materiály pro jednotlivé účastníky..., a vyjmenovávat vše ostatní už raději ani nebudu.

• Co pak obnáší zorganizovat volby a zajistit řádné a včasné sečtení hlasů?

Vezmu to heslovitě, protože jinak je to na román. Rozhodnout o systému sčítání výsledků, oslovit firmy, které by to dokázaly, vybrat z nich ty nejlepší, které dokáží v relativně krátkém čase oboustranné volební lístky naskenovat a posléze elektronicky sečíst, to vše v zabezpečeném, kamerově hlídaném prostoru, který je zcela vyhrazen jen pro sčítání našich lístků a kde má navíc celý proces zcela pod kontrolou volební komise sněmu, která proto s uzamčenými urnami musí cestovat, a i po cestě do sídla společnosti Scanservice je hlídat. Aby transport byl bezpečný, a hlavně v pátek odpoledne Prahou i rychlý, zajišťuje ho bezpečnostní agentura ve spolupráci s Policií ČR, která naší koloně poskytuje doprovodné blikající vozidlo pro cestu tam i zpět. I tato součinnost policie znamená několik žádostí, několik jednání a vyřízení trvá čtvrt roku...

• Kolik osob je třeba, aby v den sněmu na místě samém byly, a jak mají rozděleny úkoly a funkce, aby vše běželo tak, jak má?

Náš skvělý organizační tým čítá ten zhruba tři čtvrtě rok před sněmem osm osob, všechny jsou z ČAK. Někdo odpovídá za registrace, někdo za volební místnosti, za funkční IT systémy v Clarionu, za nábor dostatečného množství brigádníků, jejich oblečení, stravování a vyškolení, někdo za partnery ČAK, kteří na místě samém propagují či prodávají výhodně své pro-

dukty, někdo dojednává sněmovní občerstvení, stavbu jednacího sálu a pódia, dvojí nezávislé nahrávání sněmovního jednání, někdo všechno tohle převádí do úředně-papírové podoby, někdo chystá informační systém v hotelu, další připravuje tzv. sněmovní speciální číslo BA, jiný předsněmovní schůzku orgánů sněmu, zajišťuje tweety z průběhu sněmu, někdo online reportáž na www.bulletin-advokacie.cz... A tohle všechno dokáže ta osmička lidí zařídit a připravit, ale neobejde se bez výpomoci většiny zaměstnanců ČAK ve volebních místnostech a na registračních místech, a hlavně bez cca stovky brigádníků v den „D". Brigádníky si zásadně vybíráme sami, jde většinou o „naše děti", děti advokátů, jejich přátele, spolužáky z vysokých právnických škol. Takoví brigádníci jsou (na rozdíl od těch agenturních) více zaangažovaní a my je zase bereme jako sobě rovné parťáky. Nezažila jsem, že by někdo nevypomohl takříkajíc přímo na place i s něčím jiným, než za co bude zaplacen.

• Na sněmu se vždy prezentuje také celá řada „vystavovatelů", kteří nabízejí své produkty...

Ano, a je to už tradice. Ty, kteří vyrábějí produkty či poskytují služby advokátům a prezentují se dlouhodobě inzertně v BA a na webu bulletin-advokacie.cz, oslovujeme s možností prezentovat se na sněmu – ovšem s podmínkou, že advokáti zde mohou získat produkty či služby výhodně, za speciální ceny. Naši partneři tuto možnost vítají, a to i přesto, že ji drobně zpoplatňujeme. Využíváme totiž jakoukoliv možnost náklady sněmu snižovat. Naši partneři zase možnost setkat se tváří v tvář s těmi, kterým jsou jejich produkty určeny. Letos toho využili obzvlášť, protože jednání sněmu probíhalo svižně a program se vyčerpal dříve, než byly sečteny výsledky, tudíž mnoho advokátů využilo přestávky k prohlížení výstavních prezentací v předsálí.

• Po pracovní části sněmu se vždy všichni rádi zdrží i na společenskou část. Jak se koncipuje a zajišťuje program na tuto večerní akci?

Jednoduše tak, aby byli všichni, pokud možno, spokojeni. Což se tedy lépe konstatuje, než provede. Máme zájem o hudební produkce kvalitní a důstojné a do různých prostor hotelu rozličné tak, aby si každý našel svou parketu. Proto míváme cimbálovku, taneční hudbu, pop, jazz, swing... myslím, že letos zabodoval Big Band s Felixem Slováčkem, Janem Smigmatorem a Leonou Machálkovu, která v den vystoupení skvěle nahradila onemocnělou a původně plánovanou Dashu.

Kávu nám sponzorsky, jako na všech velkých akcích, vaří skvělá firma De'Longhi, za což velmi děkujeme, a vína dodává Château Valtice. Soudě podle ohlasů, byla i letos výborná. Catering zajišťuje hotelová kuchyně, s jejímž šéfem čtvrt roku zkoušíme, kdo má větší výdrž a přesvědčí toho druhého o své představě vynikajícího rautu. Pan šéfkuchař to na mě zkouší s tunami salátů, ale pak si přece jen dá říct a připraví skvělé menu, včetně tzv. „prasečího koutku" se zabíjačkovými dobrotami a s půlnočním občerstvením. Jestli jste je letos minuli, za čtyři roky neváhejte!

• Jakou zkušenost z letošního sněmu si odnášíte do budoucna?

Moc ráda bych, budu-li přípravy dalšího sněmu organizovat, vyzkoušela konečně možnost v hlavním jednacím sále, ať už bude kdekoliv, hlasovat za pomoci hlasovacích staniček namísto skrutátorů. Staničky šetří čas, jsou jednoduché na ovládání, nedovolují podvádět a ihned po hlasování zobrazují výsledky i graficky na velká plátna nad pódiem. Bohužel, vycházejí dráž než živá sila skrutátorů. Ale organizačně by to byla v 21. století velká úleva.

• Máte již založenou složku 8. sněm ČAK a začínáte plánovat?

Dovolím si ještě nějakou dobu s úžasem rozjímat nad sněmem právě skončeným. Vždycky když se ohlédnu, připadá mi až neuvěřitelné, že jsme to nakonec organizačně zvládli. Složku „8. sněm ČAK" založím na začátku roku 2019.

• Děkuji za rozhovor!

✤ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✤ Foto JAKUB STADLER

Vážené dámy, vážení pánové,
zveme vás na

XVII. reprezentační ples
Městského soudu v Praze,

který se koná **16. 12. 2017 v Paláci Žofín.**

Vstupenky objednávejte na vstupenky@plessoudu.cz nebo na telefonním čísle 226 210 120.
Více informací najdete na www.plessoudu.cz.

Těšíme se na vás.
Městský soud v Praze a agentura CRS, a. s.

Kapacity pracovního práva se sjely na kongres do Prahy

Ve dnech 20. až 22. září 2017 proběhl na půdě Právnické fakulty UK v Praze 12. evropský regionální kongres Mezinárodní společnosti pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení, a to pod záštitou předsedy Senátu Milana Štěcha a rektora Univerzity Karlovy Tomáše Zimy. Bohatý program se známými řečníky na akci přilákal přes 260 účastníků, kteří se do Prahy sjeli ze všech kontinentů.

Pořadatelem kongresu byla Česká společnost pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení. V čele devítičlenného organizačního výboru stanul předseda Společnosti, prof. Jan Pichrt. Ten rovněž v rámci zahajovací ceremonie přednesl úvodní proslov, v němž přítomné experty seznámil s aktuální situací v českém pracovním právu a právu sociálního zabezpečení a s tím, jak tyto obory přijímají nové trendy jako globalizaci, migrační krizi, ale i robotizaci či sdílenou ekonomiku.

Samotná konference byla zahájena smutnou vzpomínkou. V uplynulém roce totiž zesnul dlouholetý prezident Mezinárodní společnosti pro pracovní právo a právo sociálního zabezpečení (ISLSSL) a přední osobnost světového pracovního práva, prof. Roger Blanpain. Mnoho přítomných, včetně prof. Hendrickxe (Belgie), prof. Weisse (Německo) či prof. Treue (Itálie), zavzpomínalo na svého dlouholetého kolegu a vyzdvihli jej nejen jako vynikajícího odborníka, ale i jako velmi milého a vstřícného člověka.

První část plenárního zasedání byla věnována tématu **migrace pracovníků**. Hlavní příspěvek přednesl Yves Jorens (Belgie), který se věnoval problematice evropského sociálního práva a poukázal na některé jeho nedostatky právě ve vztahu k migrační vlně. Téma vyvolalo bouřlivou debatu, v níž nicméně převládal určitý optimismus a odhodlanost se novým výzvám, přicházejícím spolu s miliony nových pracovníků, postavit čelem.

Následně se diskuse přesunula k tématu **evropských rad zaměstnanců**. Dr hab. Dagmara Skupień (Polsko) vystoupila s příspěvkem sumarizujícím její výzkum ohledně praktického fungování těchto rad a poukázala na některé nedostatky této právní úpravy. V následné diskusi zaznívaly náměty na novelizaci příslušné směrnice i názory, podle nichž by v dnešním globálním prostředí bylo efektivnější zavedení podobného mechanismu na celosvětové úrovni.

Poté se rokování rozdělilo do dvou paralelních seminářů. První byl věnován tématu **sociální integrace imigrantů**. Hlavní řečnicí byla doc. Kristina Koldinská z pražské právnické fakulty. Pojednala o nástrojích této integrace a možnostech, jak překonat různé komplikace vyplývající ze střetu kultur a náboženství. V návazné diskusi zazněly zkušenosti z Německa, Polska, Velké Británie i dalších zemí.

Druhý paralelní seminář byl věnován **sportu a pracovnímu právu**. Prof. Hendrickx v něm nejdříve promluvil o specifickém postavení sportovců a o možnostech napojení jejich statusu na pracovněprávní instituty. Prof. Bellomo (Itálie) přednesl příspěvek o uzavírání a ukončování pracovněprávních vztahů ve sportu. S příspěvkem v této sekci vystoupil i soudce Nejvyššího soudu ČR Lubomír Ptáček.

Další seminář byl ve znamení populárního tématu **work-life balance**. Že slaďování pracovního a rodinného života nesmí být jen prázdnou frází, zdůraznila v hlavním příspěvku doc. Věra Štangová z pražské právnické fakulty. S dalšími referáty následně vystoupili hosté z Nizozemska, Francie a Bulharska, kteří pojednali o situaci ve své jurisdikci.

Poslední seminář se zabýval **aktuálními trendy v oblasti sociálního dialogu**. Zajímavou přednášku přednesla Angelika Muller, která na akci zastupovala Mezinárodní organizaci práce. S podnětným příspěvkem vystoupil i doc. Martin Štefko z pražské právnické fakulty a své praktické zkušenosti přednesl Vít Samek z Českomoravské konfederace odborových svazů.

Problematika práva sociálního zabezpečení byla zastoupena v druhý den konference plenárním zasedáním na téma **nových forem sociálního zabezpečení**. Jean-Pierre Laborde (Francie) pronesl příspěvek na téma „Sociální zabezpečení – nová idea pro 21. století“. Revizí konceptu solidarity v době 4. průmyslové revoluce se následně ve svém příspěvku zabýval Franz Marhold (Rakousko).

Dalším zastoupeným tématem byla **role státu v pracovněprávních vztazích**. Hlavní příspěvky přednesli Stein Evju (Norsko) a Jesus Cruz Villalon (Španělsko), kteří se oba – byť každý z jiného úhlu – věnovali postavení státu v evropských perspektivách. Další vystupující, doc. Petr Hůrka, ve svém příspěvku zúročil zkušenosti coby náměstek ministryně práce a sociálních věcí a pojednal o českém příkladu.

Konference byla zakončena dvěma paralelními semináři. V prvním se diskutovalo na téma **agenturního zaměstnání**. Ronnie Eklund (Švédsko) v hlavním příspěvku současnou evropskou směrnici o agenturním zaměstnání svojí „děravostí" přirovnal ke švýcarskému sýru. Obavy ze zvyšující se prekarizace práce agenturních zaměstnanců akcentovali i další řečníci, včetně Jaroslava Stránského z brněnské právnické fakulty.

Poslední seminář se zabýval nanejvýš aktuální otázkou, kterou jsou **probíhající reformy pracovního práva**. Hlavní příspěvek přednesl generální tajemník ISLSSL, prof. Giuseppe Casale (Itálie). Další příspěvky posluchačům přiblížily probíhající reformní snahy na poli pracovního práva v Itálii, Španělsku a Francii.

Kromě hlavního programu na kongresu proběhlo i samostatné jednání sekce mladých vědců, setkání několika odborných skupin a také 12 krátkých přednášek na volné téma (tzv. *free papers*). Ještě před zahájením odborného programu kongresu proběhla schůze výkonného výboru ISLSSL, na kterém byla zvolena novou prezidentkou ISLSSL pro období let 2018-2022 prof. Janice Bellace z USA. Jde o první ženu, která se postavila do čela této významné mezinárodní organizace sdružující spolky pracovněprávních expertů z celého světa.

Účastníci konference si velmi pochvalovali i doprovodný program konference, v němž dominovalo slavnostní zahájení s koncertem vážné hudby v reprezentativních prostorech pražského Karolina a výborná večeře ve Francouzské restauraci v Obecním domě. Akce byla zahraničními účastníky hodnocena jako jednoznačně úspěšná.

✤ JUDr. JAKUB TOMŠEJ, Ph.D., odborný asistent na katedře pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK v Praze

Pozvánka na Krakonošův pohár 2018

Dobrý den, vážení závodníci tradičního Krakonošova poháru, dovolte mi vás pozvat na

34. ročník naší sportovní a společenské kratochvíle na běžkách.

Závod KRAKONOŠŮV POHÁR 2018

se koná v sobotu 20. ledna 2018 od 11 hodin ve Špindlerově Mlýně.

Prezence závodníků na osmikilometrovou **trasu stopy BUĎ FIT** (poblíž restaurace Myslivna) započne o 20 minut dříve, tj. od 10.40 hodin.

Závod je určen pro **advokáty/advokátky a advokátní koncipienty/koncipientky zapsané na seznamu ČAK**, popř. jejich rodinné příslušníky.
Ostatní závodníci jsou vítáni, nicméně se mohou zúčastnit pouze mimo soutěž.

Přihlásit se **můžete na:**
http://www.action-m.com/krakonosuvpohar/prihlaska_online_2018.html

Přihlášku, prosím, odešlete nejpozději **do 8. ledna 2018!**

Chcete-li přijet, uhraďte startovné ve výši 200 Kč/osobu na účet Mileny Zeithamlové, č. 221442101/0100 u Komerční banky Praha 10, s použitím variabilního symbolu „2001".

Podrobnosti ohledně ubytování naleznete na webové stránce www.action-m.com/krakonosuvpohar/.

Nezapomeňte, prosím, informovat a pozvat kolegy.

Za organizátory

Milena Zeithamlová
Vršovická 68, 101 00 Praha 10, mobil 602 324951, tel. 267 312 333

Jihočeské bodlo 2017

PROTOŽE SE OPĚT ROK S ROKEM SEŠEL, USKUTEČNIL SE V TRADIČNÍM TERMÍNU, POLOVINĚ ZÁŘÍ, TAKÉ JIŽ TRADIČNÍ FOTBALOVÝ TURNAJ ADVOKÁTNÍCH REGIONŮ. TENTOKRÁT SE DĚJIŠTĚM FOTBALOVÉHO ZÁPOLENÍ STALA METROPOLE JIŽNÍCH ČECH ČESKÉ BUDĚJOVICE.

Účast na turnaji přijalo letos šest týmů reprezentujících regiony z Moravy, východních, západních a severních Čech a samozřejmě nechyběli pořádající Jihočeši. Milým překvapením byl tým pražských kolegů, kteří se fotbalového setkání účastnili snad poprvé v historii.

O sportovní zázemí aktérů bylo postaráno vskutku ligově, jelikož fotbalové mače byly sehrány na dvou travnatých hracích plochách v tréninkovém areálu druholigového Dynama České Budějovice, takže účastníci měli k dispozici kvalitní hrací plochy, moderně vybavené kabiny a samozřejmostí bylo i občerstvení v místním bufetu. V pátek 8. září 2017, kdy se turnaj odehrál, dokonce vyšlo i počasí, které nelze nazvat jinak než fotbalové.

Vítězný tým západočeských advokátů.

Systém turnaje byl nastaven tak, že fotbalové týmy byly rozděleny do dvou skupin po třech účastnících a po odehrání všech vzájemných zápasů byla sehrána utkání o umístění na pátém, třetím a prvním místě. Každé mužstvo tak odehrálo tři utkání po 50 minutách, což nepochybně prověřilo fyzickou kondici všech hráčů.

Letošní boje byly opravdu tvrdé a líté, ovšem rozhodně nevybočovaly z hranic *fair play*. Nejlepší formou, a to jak fyzickou, tak především fotbalovou, se prezentovali **Západočeši pod vedením fotbalového nestora Vency Vladaře. S přehledem vyhráli svoji skupinu a po remízovém finálovém boji rozhodli o svém vítězství v penaltovém rozstřelu s Východočechy.** Ti, byť přicestovali bez reprezentačního kouče Honzy Najmana, zvaného též „Najmourihno", se prezentovali rovněž kvalitními výkony, a tak se jeho absence na trenérské lavici příliš neprojevila.

Enormní fyzické zatížení si museli zažít reprezentanti Moravy, kterých přijelo přesně jedenáct, a neměli tak možnost ulevit si střídáním. Přesto se však dostali na stupně vítězů, když v utkání o třetí místo porazili Severočechy, ačkoli ani oni se nedostavili v příliš početné sestavě a museli si pro svoje utkání půjčovat hráče i z jiných týmů.

Do utkání o to nebýt poslední tak nastoupili hostitelé proti premiérovému účastníkovi z Prahy. Jihočeši se skutečně projevili jako praví hostitelé, protože prohráli i své poslední utkání, a tak nevděčné poslední místo zbylo na ně.

Na závěr dne se všichni sportovci přemístili do centra Českých Budějovic, aby v jedné z místních restaurací zakončili sportovní den chutnou krmí a plzeňským pivem. Vítězné týmy zde byly odměněny poháry a věcnými cenami, stejně jako nejlepší hráč turnaje Josef Valenta ze západočeského týmu a nejlepší brankář zastupující tým z východu Čech. Podle názoru pořadatelů se i tato společenská část setkání advokátů vcelku vydařila, za což byli odměněni i pochvalnými slovy ostatních účastníků. Lze tak uzavřít, že Jihočeské bodlo 2017 bylo vydařenou sportovní i společenskou akcí advokátů z celé České republiky.

Inu, sportu zdar a fotbalu zvlášť!

Mgr. PETR SMEJKAL, zástupce regionálního zmocněnce Jihočeského regionu ČAK

Tenisový turnaj advokátů 2017

O druhém zářijovém víkendu se sešli advokáti-tenisté na celostátním turnaji České advokátní komory poosmé v překrásném prostředí tenisových dvorců u Lesního pramene v Mariánských Lázních, tentokrát na jubilejním 25. ročníku této soutěže jednotlivců i párů.

Bohužel i letos se projevil trend poslední doby, kdy na turnaj dorazilo poměrně málo účastníků. Turnaj svou přítomností však opět „okořenily“ dorazivší dámy z různých koutů České republiky a pořadatelé jim velmi děkují za účast.

Dámskou kategorii nakonec vyhrála Gabriela Doudová před Martinou Šourkovou a třetí Evou Nýdlovou. Pánskou kategorii letos opět zcela ovládl stále famózní Petr Matoušek. Na druhém místě skončil David Vybíral, třetí místo uhrál Evžen Zörkler.

Finalisté letošní čtyřhry.

V deblech byla opět **nejúspěšnějším párem dvojice Petr Matoušek – Evžen Zörkler**, která v tentokrát nikterak dramatickém finále porazila dvojici Marian Heres – Ladislav Jirásek.

Účastníci turnaje děkují studentům a pracovníkům Hotelové školy v Mariánských Lázních za občerstvení, které pro ně po celou dobu turnaje připravovali, a zaměstnancům Grandhotelu Pacifik za skvělý večerní raut.

Závěrem si vás dovoluji srdečně pozvat na jubilejní 26. ročník, který se bude konat ve dnech 7. a 8. 9. 2018.

JUDr. LADISLAV JIRÁSEK, advokát v Mariánských Lázních

20. ročník golfového turnaje české advokacie

DNE 21. ZÁŘÍ 2017 SE KONAL JIŽ 20., JUBILEJNÍ ROČNÍK GOLFOVÉHO TURNAJE ČESKÉ ADVOKACIE.

Na greenech golfového resortu Beroun se o Pohár předsedy České advokátní komory utkalo v přátelské atmosféře přes šedesát hráčů a hráček z řad advokátů a advokátních koncipientů. **Pohár předsedy České advokátní komory si za vítězství v hlavní kategorii** (nejlepší brutto výsledek) **nakonec odnesl Martin Pokorný se skóre 78 ran**. Turnaj organizovala advokátní kancelář Wolf Theiss za laskavé podpory České advokátní komory a společnosti EPRAVO.CZ, a. s.

JUDr. JAN MYŠKA, Ph.D., partner AK Wolf Theiss

Výsledky turnaje:

MUŽI	HCP 0-18	HCP 18,1-36	HCP 37-54
1.	DOUBEK Aleš	KARABEC David	ŘEHOŘ Jakub
2.	TŘÍSKA Vojtěch	ČECHURA Zdeněk	MARTYNEK Jan
3.	SATKE David	RUDOLF Jan	MAJER Richard

ŽENY	HCP 0-18	HCP 18,1-36	HCP 37-54
1.	HÁŠOVÁ Monika	PROMNÁ Pavla	VODÁČKOVÁ Jaroslava
2.	-	JANKOVSKÁ Martina	ŽÁKOVÁ Lucie
3.	-	FOLTÝNOVÁ Šárka	KADLÁČOVÁ Petra

Právnická firma roku 2017

HLAVNÍ VÍTĚZOVÉ: WEIL, GOTSHAL & MANGES A HAVEL, HOLÁSEK & PARTNERS S. R. O.

DNE 6. LISTOPADU 2017 VYHLÁSILA SPOLEČNOST EPRAVO.CZ V PROSTORÁCH PRAŽSKÉHO PALÁCE ŽOFÍN ZA ÚČASTI ZÁSTUPCŮ PŘEDNÍCH ADVOKÁTNÍCH KANCELÁŘÍ A OSOBNOSTÍ ČESKÉ JUSTICE JIŽ 10. ROČNÍK FIREMNÍHO ŽEBŘÍČKU PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU. ZÁŠTITU NAD LETOŠNÍM ROČNÍKEM PŘEVZAL STEJNĚ JAKO V LOŇSKÉM ROCE MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D. ZÁŠTITU NAD GALAVEČEREM PAK JIŽ TRADIČNĚ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA.

Vítěze určila nezávislá skupina hodnotitelů z řad firem a institucí a rovněž pořádající společnost EPRAVO.CZ, která činnost právníků v České republice monitoruje dlouhodobě.

Ocenění se udělovalo v šestnácti odborných a pěti zvláštních kategoriích, zároveň byly uděleny dvě hlavní ceny.

Hlavní cena

Hlavní cenu v kategorii Právnická firma roku pro domácí kancelář získala advokátní kancelář **Havel, Holásek & Partners, s. r. o.** Kromě toho se stala vítězem i ve dvou odborných kategoriích ***Právo hospodářské soutěže*** a ***Telekomunikace a média***. V první kategorii bodovala také v loňském ročníku. I v dalších kategoriích je Havel, Holásek & Partners zařazena mezi velmi doporučované kanceláře.

Hlavní cena v kategorii Právnická firma roku pro mezinárodní kancelář pak patří advokátní kanceláři WEIL, GOTSHAL & MANGES. Ta zabodovala i v kategoriích ***Fúze a akvizice*** a ***Řešení sporů a arbitráže***. V dalších sedmi kategoriích se tato nadnárodní kancelář řadí mezi velmi doporučované.

Další vítězové odborných kategorií

Po dvou cenách si odnáší advokátní kancelář ROWAN LEGAL, která se stala vítězem v kategoriích *Veřejné zakázky* a *Právo informačních technologií*, přičemž v první jmenované kategorii obhájila post z roku 2016. Vítězem odborné kategorie *Právo obchodních společností* se stala advokátní kancelář Weinhold Legal. Loňské prvenství v kategorii *Developerské a nemovitostní projekty* obhájila advokátní kancelář Dentons. Vítězem kategorie *Bankovnictví a finance* se stala advokátní kancelář PRK Partners. V kategorii *Kapitálové trhy* vyhrála advokátní kancelář White & Case, advokátní kancelář Čermák a spol. se stala vítězem v kategorii *Duševní vlastnictví*. Vítězem odborné kategorie *Restrukturalizace a insolvence* se stejně jako loni stala advokátní kancelář ŽIŽLAVSKÝ. Loňské vítězství v kategorii *Daňové právo* obhájila také advokátní kancelář Rödl & Partner, stejně jako advokátní kancelář KŠD LEGAL v kategorii *Sportovní právo*. Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák zvítězila již tradičně v kategorii *Trestní právo*. Vítězem kategorie *Pracovní právo* se pak stala advokátní kancelář Ambruz & Dark Deloitte Legal.

Výsledky 10. ročníku firemního žebříčku Právnická firma roku:

ODBORNÉ KATEGORIE:

PRÁVO OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ
Vítěz kategorie:
Weinhold Legal, v. o. s. advokátní kancelář

PRÁVO HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE
Vítěz kategorie:
Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář

DEVELOPERSKÉ A NEMOVITOSTNÍ PROJEKTY
Vítěz kategorie:
Dentons Europe CS LLP, organizační složka

FÚZE A AKVIZICE
Vítěz kategorie:
WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

RESTRUKTURALIZACE A INSOLVENCE
Vítěz kategorie:
ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s. r. o.

ŘEŠENÍ SPORŮ A ARBITRÁŽE
Vítěz kategorie:
WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

BANKOVNICTVÍ A FINANCE
Vítěz kategorie:
PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář

KAPITÁLOVÉ TRHY
Vítěz kategorie:
White & Case (Europe) LLP, organizační složka

TELEKOMUNIKACE A MÉDIA
Vítěz kategorie:
Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ
Vítěz kategorie:
Čermák a spol.

PRÁVO INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
Vítěz kategorie:
ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY
Vítěz kategorie:
ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s. r. o.

PRACOVNÍ PRÁVO
Vítěz kategorie:
Ambruz & Dark Deloitte Legal s. r. o., advokátní kancelář

SPORTOVNÍ PRÁVO
Vítěz kategorie:
KŠD LEGAL advokátní kancelář s. r. o.

TRESTNÍ PRÁVO
Vítěz kategorie.
Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s. r. o.

DAŇOVÉ PRÁVO
Vítěz kategorie:
Rödl & Partner, advokáti, v. o. s.

ZVLÁŠTNÍ KATEGORIE:

REGIONÁLNÍ PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU
Vítěz kategorie:
KVB advokátní kancelář s. r. o.

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO BONO/CSR
Vítěz kategorie:
CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU – TRANSAKČNÍ PORADENSTVÍ
Vítěz kategorie:
CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s. r. o., advokátní kancelář

ZVLÁŠTNÍ OCENĚNÍ – INHOUSE LEGAL TEAM
Vítěz kategorie:
Česká spořitelna, a. s.

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU ZA NEJLEPŠÍ KLIENTSKÉ SLUŽBY
Vítěz kategorie:
PRK Partners s. r. o. advokátní kancelář

HLAVNÍ CENA:

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ
Vítěz kategorie:
WEIL, GOTSHAL & MANGES s. r. o. advokátní kancelář

Cenu převzal společník kanceláře JUDr. Karel Muzikář, LL.M.

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO DOMÁCÍ KANCELÁŘ
Vítěz kategorie:
Havel, Holásek & Partners s. r. o., advokátní kancelář

Cenu převzal společník AK JUDr. Jaroslav Havel.

✤ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
✤ Foto EPRAVO.CZ

Za doktorkou Zdeňkou Ferbrovou

KONCEM ŘÍJNA NÁS OPUSTILA JUDr. ZDEŇKA FERBROVÁ, NEPŘEHLÉDNUTELNÁ ADVOKÁTKA BÝVALÉ ADVOKÁTNÍ PORADNY č. 5 V PRAZE.

Právnickou fakultu Univerzity Karlovy absolvovala v roce 1952. Krátce po promoci nastoupila jako advokátní koncipientka do tehdy nově vzniklé advokátní poradny, které se neřeklo jinak než „pětka“. Na Václavském náměstí (palác Luxor), v sídle pětky, působila až do začátku devadesátých let.

Jak bylo tehdy obvyklé, doktorka Ferbrová se věnovala generální praxi, obhajovala v trestních věcech, zastupovala spořící se strany, pozůstalé v dědictví atd. Postupem času dávala přednost rodinnému právu a v sedmdesátých a osmdesátých letech se v této oblasti stala vyhledávanou advokátkou, jež poskytovala právní služby doslova zástupům klientů v opatrovnických věcech, rozvodech, majetkovém vypořádání, paternitních sporech... Za své klienty se brala se vší vervou, tím byla pověstná po celé Praze a každý advokát zastupující protistranu věděl, že ho čeká fuška. Kdepak, Zdeňka se prostě nedala. I když měla svou početnou klientelu, stále úzce spolupracovala s nestorem pětky, doktorem Milošem Otáhalem, svým někdejším školitelem a rádcem.

Svými názory na poměry se nikdy netajila, tolerovatelné to bylo pouze v advokacii, všude jinde by těžce narazila. Členství v komunistické straně jí snad nikdo ani nenabízel, protože měla nežádoucí původ, jak se tehdy říkávalo potomkům statkářů, továrníků a jiných podnikatelů. Každý by její přihlášku považoval za krajní provokaci.

Vždy tíhla k Vysočině, kraji, odkud pocházela. Tento region milovala, a když v roce 1996 přestala vykovávat advokátní praxi, do rodného kraje se natrvalo vrátila.

Vždy usměvavá, dobře naladěná Zdeňka, pro nás všechny pouze Zdena, nikdy nezkazila žádnou sešlost, oslavu, zábavu. Při společenských příležitostech (v dobrém) důrazně zakazovala kolegům probírat jejich kauzy pod pohrůžkou pokuty ve formě láhve něčeho dobrého. Ráda cestovala, což mohla díky dědictví a pravidelným příjmům ze zahraničí. Každoročně byla neodmyslitelnou účastnicí advokátských hor v Krkonoších i Alpách, aktivně lyžovala i v letech, kdy jiní lyže již navždy odkládají. V plné svěžesti se dožila požehnaného věku (91). Zemřela 28. října 2017.

Milá Zdeno, budeš nám moc chybět!

JUDr. František Schulmann,
advokát v Praze

Rozsáhlý rozhovor s doktorkou Ferbrovou vyšel v knize Petra Tomana a Ondřeje Šebesty Nestoři české advokacie, kterou v roce 2016 vydala Česká advokátní komora.

Právníkovy zápisky

Lakomost přesahující obvyklou míru se u nás vyjadřuje rčením: *Nechal by si pro šesták koleno vrtat.* V knížce *Příběhy o soudci Ookovi* (Japonské pohádky vypravuje Věra Hrdličková; vydal Albatros 1984) se nachází roztomilejší charakteristika: *Byl prý dokonce tak lakomý, že když si zadřel třísku, hned si ji vytáhl a zapsal do knihy příjmů.* Mohlo se jednat i o příklad vychytralosti, s jakou se pro daňové účely (a možná i pro daňovou optimalizaci) vytváří zdání velmi pečlivě vedeného účetnictví.

❑

Mezi žurnalisty se říká, že dobrý reportér bere v úvahu fakta, a opravdu dobrý reportér je i chápe. Podobnou charakteristiku by bylo možné vztáhnout na všechny, kdo se podílejí na tvorbě i nalézání práva.

❑

Vlastník kytary si nemůže vždy nárokovat označení kytarista. Stejně tak držitel diplomu z právnické fakulty není ještě právníkem v pravém smyslu toho slova.

❑

Pedagogická účinnost přednášky o právu bývá nepřímo úměrná počtu právních ustanovení, která byla v této přednášce citována.

❑

Odedávna se vedle práva i spolu s ním používají i technické prostředky, které mají zajišťovat určitý způsob lidského chování. Dnes je to u nás např. elektronická evidence tržeb, v minulosti to byl pás cudnosti. Zkušenost s ním naznačuje, že i takové lidmi vymyšlené prostředky bývají jinými a jinak myslícími lidmi obcházeny i důmyslně překonávány.

❑

Goethe zjišťoval, že myslet je snadné, jednat bývá obtížnější a jednat ve shodě s vlastním myšlením je ta nejobtížnější věc na světě.

❑

Právní zásady jsou výbornou pomůckou při výkladu zákona. Potíž s nimi spočívá v tom, co postřehla spisovatelka Marie Ebner von Eschenbach. Poznamenala: *Kdykoliv se dva počestní lidé přou o zásady, mají oba pravdu.*

❑

Vyskytuje se soudcovská nezávislost, která je nezávislá na znalostech práva. Občas vede k hodnotným rozhodnutím uspokojivým pro advokáty sporných stran. Oba mohou totiž tvrdit, že dosáhli předsevzatý procesní cíl a rozhodnutí je úspěchem jejich klienta.

❑

Španělé nemají pro bankrot jediné slovo, ale dvacet dva pojmů. A to prý jim umožnilo, aby přestáli všechny krize. Košatost jazyka dovede odvrátit i jiné pohromy či nedorozumění v lidských vztazích. Budu proto zvědav, zda a jak pomůže Španělsku vyrovnat se s touhou Katalánska po samostatnosti.

❑

Rozdíl mezi spravedlností a milosrdenstvím byl poprvé vynalezen na dvorech tyranů. Lidstvo zotročené vladaři přijímá každé uvolnění tyranství jako projev milosti a přízně (P. B. Shelley, citováno dle J. Kolář: Přestupní rok, Mladá fronta, 1996, str. 111). Myšlenka romantického anglického básníka (mj. i hlasatele vegetariánství) naznačuje, proč ve společnosti demokratické by mělo být s milostmi prezidentů a jiných vládců zacházeno střídmě (až „vegetariánsky“) a proč udělení milosti bývá veřejným míněním často posuzováno nepříznivě a chápáno jako nespravedlivé.

❑

„Inkoust se nerdí“ tvrdilo pozapomenuté úsloví. Naznačuje, v čem mohou být problematická ta rozhodnutí vyšších stupňů soudní soustavy, k nimž se dospělo pouze na základě písemností. Jen při ústním soudním jednání lze totiž zjišťovat, zda a jak se rdí účastníci řízení a jaká je i další řeč jejich těla. *„Body language“*, pokud se umí číst, mívá totiž značnou vypovídací hodnotu.

❑

Spisovatel Karel Poláček napsal: *Nejúčinnější prostředek, jak překážet spravedlnosti, je zkoumání duševního stavu obžalovaných. Za nejzávažnější symptom duševní poruchy považuje solidní psychiatrie skutečnost, že obžalovaný žil až dosud nezávadným životem.* Těžko dnes říct, zda k takovému postřehu byl autor veden zkušeností či zda šlo o plod jeho humoristické imaginace. Ať tak či onak, některé ze současných znaleckých posudků potvrzují myšlenku, že život zpravidla následně napodobuje postřehy i představivost literátů.

❑

Sbírám pořádková pravidla (normativní pokyny svého druhu) a zjišťuji, že v některých německy mluvících oblastech bylo ono klasické *„streng verboten“* (přísně zakázáno) nahrazeno spíš doporučením než poroučením. Před hodnou řádkou let jsem v autobusu na jednu z rakouských hor četl: *Upozornění pro černé pasažéry. Mějte neustále k dispozici peníze na pokutu a baldriánové kapky na uklidnění, protože jízda „načerno“ vyvolává stresové napětí.* Nebyl jsem a nejsem schopen posoudit, zda jsou takové výzvy účinné či zda mají především demonstrovat nápaditost svých tvůrců. Snad i proto byla zmíněná výhrůžka doprovázena kladným stimulem, který sděloval: *Celodenní jízdenka – osvědčený protistresový prostředek, který odstraňuje i obtíže s parkováním.*

❑

V situaci, za níž soudnictví působí pomalu či málo důrazně, mívá právní osvěta paradoxní důsledky. Někdy jsem nabýval dojmu, že mé články o tom, co všechno se v hospodářské soutěži nesmí (a k tomu uváděl příklady ze zahraničí), byly inspirací pro vychytralé české účastníky hospodářského styku.

✤ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

● zemí, v nichž advokáti nemají talár, je výrazná menšina? Jsou jimi USA, Finsko, Řecko, Japonsko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Srbsko, Lichtenštejnsko, Mongolsko, Švédsko, Ukrajina, Vietnam, Rusko, Arménie a Černá Hora. Taláry zatím ze šedesáti zemí světa, včetně České republiky, představila výstava *Robe around the Word*, uspořádaná při příležitosti *VII. Convention national des barreaux* v říjnu 2017 v Bordeaux. Ukázalo se, že kromě taláru mají advokáti pokrývku hlavy v Itálii či Monaku, paruku pak v Irsku a v Kamerunu. Bez zajímavosti není ani příklad Polska, kde advokáta a právního rádce lze snadno rozlišit na první pohled podle odlišných talárů.

● v r. 1909 byl vydán nový advokátní řád pro Bosnu a Hercegovinu? Podle zprávy v časopisu Právník se tak stalo *„nejvyšším rozhodnutím z 2. ledna 1909 v bosenském věstníku zákonů a nařízení z 1. února 1909 II č. 12“*. Tímto advokátním řádem byla zřízena advokátní komora se sídlem v Sarajevu. Advokátní řád z r. 1909 zachoval princip *numerus clausus*, advokáti byli jmenováni vládou. Advokátní zkouška vykonaná v Předlitavsku nebyla uznávána, v Bosně a Hercegovině byla však přípravná praxe oproti advokátnímu řádu z r. 1868, platnému tehdy v českých zemích, o dva roky kratší, tedy pouze pětiletá.

● dějinám italské advokacie a justice v období fašismu se věnuje Antonella Meniconi? Profesorka Meniconi působí na *Università di Roma La Sapienza*. Od r. 2006 publikovala vesměs ve vydavatelství *Il Mulino* celou řadu knih a studií z dějin právnických profesí, např. *La „maschia avvocatura“. Istituzioni e professione forense in epoca fascista (1922-1943),* (Bologna: Il Mulino, 2006) či *Le istituzioni dell'avvocatura italiana tra le due guerre*, in: *F. Migliorino, G. Pace Gravina (eds.), Cultura e tecnica forense tra dimensione siciliana e vocazione europea* (Bologna, Il Mulino, 2013, str. 57-75). Výběrová bibliografie prací Antonelly Meniconi, z nichž některé jsou k dispozici v elektronické podobě, je dostupná z: http://uniroma1.academia.edu/AntonellaMeniconi.

✤ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel
Martin Maisner: **GDPR** geht um ... 3

Aktualitäten
Rekonstruktion und Konsolidierung der Beratungsorgane der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Robert Němec ... 4
Der Jurist des Jahres 2017 ... 6
Mitteilung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer über die Pflichtzahlungen und Versicherungsbeiträge ... 13
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová ... 16

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel
Erbvertrag und einige Probleme bei dessen Abschluss, insbesondere dann die Problematik der Auslegung des § 1585 Abs. 1 BGB Václav Bednář ... 17
Ingerenz der Gerichte in interne Verhältnisse der Handelskorporationen Petr Šuk ... 21
Was bringt die geänderte Definition des Grundstücks im Katastergesetz Eva Barešová ... 25
Anwendbarkeit der privaten Ton- und Bildaufnahmen als Beweis im Strafverfahren Petra Zaoralová ... 28
Häufigkeit der Verwendung des Instituts des zusammenarbeitenden Beschuldigten und Anträge auf deren Erhöhung Lucie Budayová ... 33
Nichtvermögensschaden infolge der Verzögerungen im Verwaltungsverfahren Jakub Matocha ... 38

Aus der Rechtssprechung
OG: Über die strafrechtliche Verantwortung der Sportler für Sportunfälle ... 43
VG: Zur Frage der Veröffentlichung einer Bildaufnahme (Fotografie) aus der Kamera, die eine des Diebstahls verdächtige Person aufnimmt ... 48
OVG: Über den Gerichtsschutz bei der Entscheidung über die Klage des Antragstellers bzgl. Eintragung ins Verzeichnis der Rechtsanwaltsanwärter ... 50
EU-Gerichtshof: Über die Pflicht der Finanzinstitutionen, ausreichende Informationen zum Kredit in einer Fremdwährung zu gewähren ... 55
EGMR: Über die Entziehung eines von der Ersatzmutter geborenen Kindes ... 56

Aus der Fachliteratur
Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka, David Uhlíř und Michal Žižlavský: **Gesetz über die Rechtsanwaltschaft und Standesvorschriften. Kommentar** Stanislav Balík ... 58
Lucie Josková, Lukáš Pěsna: **Verwaltung vom fremden Eigentum** (David Elischer) ... 58
Pavel Molek: **Grundrechte. Band eins – Die Würde (**Tomáš Herc) ... 60
Vladimír Syruček, Vencislav Sabotinov, Marie Moravcová: **Muster des Schiedsgerichtsverfahrens – inländische Verfahren, Handelsstreitigkeiten** (Jan Kopřiva) ... 60
Jan Kolouch: **CyberCrime** (Olga Sovová) ... 61
Pavel Petr: **Neues Oberflächenrecht** (Anna Lebedová) ... 62
Ota Weinberger: **Norm und Institutionen. Einleitung in die Rechtstheorie** (Pavel Holländer) ... 63
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt... ... 64

Aus der Rechtsanwaltschaft

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft
Elektronisches Register der Erlöse beim Rechtsanwalt, 1. Teil Jiřina Procházková, Jakub Hlína ... 65
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka ... 68
Aus der Verhandlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha ... 69

Aus Europa und aus der Welt
Künstliche Intelligenz, Technologien und Innovationen – das Motto des Jahreskongresses AIJA 2017 in Tokio
Eva Ropková, Eva Indruchová ... 70

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten
Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer ... 71
Einladung zu zwei Seminaren über das Insolvenzrecht ... 73
Die Prager Bibliothek der Tschechischen Rechtsanwaltskammer wieder geöffnet! Red. ... 73
Wie wird die Versammlung vorbereitet... Gespräch mit der Leiterin des Organisationsteams der 7. Versammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Iva Chaloupková Hana Rýdlová ... 74
Einladung zum XVII. Repräsentations-Ball des Stadtgerichts Prag ... 76
Vornehme Persönlichkeiten des Arbeitsrechts sind zum Kongress nach Prag zusammengekommen Jakub Tomšej ... 77
Einladung zum Rübezahl-Pokal 2018 ... 78
Der Südböhmische Spitz 2017 Petr Smejkal ... 79
Tennisturnier der Rechtsanwälte 2017 Ladislav Jirásek ... 80
20. Jahrgang des Golfturniers der tschechischen Rechtsanwaltschaft Jan Myška ... 80

Aus der juristischen Gesellschaft
Die Juristenfirma des Jahres 2017 Hana Rýdlová ... 81
Nachruf auf Doktor Zdeňka Ferbrová František Schulmann ... 83

Zum Schluss
Notizen eines Juristen Petr Hajn ... 84
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý ... 85
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík ... 85

Inhaltsverzeichnis ... 86
Zusammenfassung/Summary ... 87
Table of Contents ... 88

Václav Bednář: Erbvertrag und einige Probleme bei dessen Abschluss, insbesondere dann die Problematik der Auslegung des § 1585 Abs. 1 BGB
Der Artikel widmet sich dem neuen Erbschaftstitel, und zwar dem Erbvertrag. Dieser wird zunächst allgemein präsentiert, wobei auf seine Abweichung von den anderen Erbschaftstiteln hingewiesen wird. Der Schwerpunkt des Artikels liegt auf dem mit § 1585 Abs. 1 zusammenhängenden Interpretationsproblem, der heutzutage verursacht, dass der Erbvertrag bisher nicht so verwendet wird, wie er verwendet werden könnte. Der Autor bemüht sich im Artikel die problematischen Bereiche der Interpretation der Best. des § 1585 Abs. 1 zu erklären und eine Auslegung anzubieten, die die Unklarheiten beseitigen soll.

Petr Šuk: Ingerenz der Gerichte in interne Verhältnisse der Handelskorporationen
In das Leben jeder Handelskorporation greift das Gericht ab und zu ein. Obwohl die Rechtsordnung mit solchen Eingriffen an einer Reihe von Stellen rechnet oder diese sogar „anordnet" (wenn zum Beispiel eine Rechtsvorschrift die Wirkung einer bestimmten Rechtstatsache von der Eintragung ins Handelsregister abhängig macht, kommt die Handelskorporation ohne den Eingriff des Staates nicht aus), muss man feststellen, dass die Gerichte sich an Verfassungsprinzipien der legalen Lizenz und der Enumerativität der staatlichen Prätentionen halten (sich halten sollten). Einfacher gesagt, sie sollten in die internen Verhältnisse der Handelskorporationen grundsätzlich „nur in den laut Gesetz festgelegten Fällen und zu den laut Gesetz festgelegten Bedingungen" eingreifen (siehe Beschluss des Obersten Gerichts vom 29. 6. 2005, Aktenzeichen 29 Odo 442/2004). Dieser Beitrag analysiert anhand der konkreten Beispiele, wie die erwähnten Prinzipien, zusammen mit dem Prinzip der Proportionalität, die Auslegung und die Anwendung der Institute beeinflussen, die die gerichtliche Ingerenz in die internen Verhältnisse der Handelskorporationen regeln.

Eva Barešová: Was bringt die geänderte Definition des Grundstücks im Katastergesetz
Die im Katastergesetz genannte Definition des Grundstücks wird im Zusammenhang mit der Novelle des Baugesetzes verändert. Neue Grenzen werden nun nicht nur die Grenze sein, die durch die gemeinsame Genehmigung festgelegt wird, durch die der Bau aufgrund des den Bebauungsentscheid ersetzenden öffentlich-rechtlichen Vertrags gesetzt und genehmigt wird, sondern auch die Grenze, die durch die Billigung des beantragten Vorhabens seitens der Baubehörde gegeben ist. Dies wird im Endeffekt bedeuten, dass ab dem 1. 1. 2018 es möglich sein wird, die neu entstandenen Grundstücke ins Grundbuchamt bereits in der Zeit einzutragen, wo die Baubehörde mit der Mitteilung bestätigt, dass keine Bedingungen für die Aufteilung der Grundstücke festgelegt werden müssen, und das beantragte Vorhaben für die Aufteilung der Grundstücke genehmigt.

Petra Zaoralová: Anwendbarkeit der privaten Ton- und Bildaufnahmen als Beweis im Strafverfahren
Mit der technischen Entwicklung treten immer mehr neue Parameter der Beweise in Form von Ton- bzw. Bildaufnahmen in den Vordergrund, die im Strafverfahren als Beweise mit fundamentaler Bedeutung dienen können. Die Strafprozessordnung legt relativ ausführliche Regeln bei der Beschaffung solcher Beweisarten durch die Strafverfolgungsbehörden fest. Wenn es sich aber um Aufnahmen handelt, die durch Personen angeschafft und vorgelegt werden, die von den Strafverfolgungsorganen abweichend sind, so stellt man fest, dass eine explizite Rechtsregelung des Vorgehens bei deren Aussuchen, Beschaffen und Vorlegen in der tschechischen Rechtsordnung völlig fehlt. Dieser Artikel setzt sich zum Ziel, die Zulässigkeitsgrenzen der Beweise mit privaten Bild- und Tonaufnahmen unter Berücksichtigung der Erkenntnisse zu beurteilen, die aus der Entscheidungspraxis der tschechischen Gerichte und der Rechtssprechung des Europäischen Gerichts für Menschenrechte resultieren, und Kriterien zu formulieren, die bei der Beurteilung der Zulässigkeit dieser Beweistypen bewertet werden sollen.

Lucie Budayová: Häufigkeit der Verwendung des Instituts des zusammenarbeitenden Beschuldigten und Anträge auf deren Erhöhung
Die Autorin präsentiert im Artikel die durchgeführte Erforschung der Häufigkeit der Verwendung des Instituts des zusammenarbeitenden Beschuldigten, analysiert diese kurz und polemisiert über mögliche Gründe der sporadischen Verwendung dieses Instituts. Ferner schlägt sie Methoden vor, wie die Motivation der Beschuldigten, mit den Strafverfolgungsorganen zusammenzuarbeiten, erhöht werden kann. Zum Schluss fasst sie zusammen, dass den Beschuldigten neben den angebotenen Vorteile auch Garantien deren Realisierung gewährt werden sollten, wobei diese Tatsache durch den Gesetzgeber im Rahmen der Rekodifizierung des Strafprozessrechts bestimmt berücksichtigt werden sollte.

Jakub Matocha: Nichtvermögensschaden infolge der Verzögerungen im Verwaltungsverfahren
Der vorliegende Text beschäftigt sich mit dem Recht auf angemessene Länge des Verfahrens in Bezug auf die Verwaltungsverfahren, wo eine relativ strittige Frage zu beantworten ist, ob die Teilnehmer der Verwaltungsverfahren das Recht auf Bearbeitung der Sache ohne Verzögerungen haben, ähnlich wie die Teilnehmer eines Gerichtsverfahrens. Die genannte Frage wurde im Hinblick auf die gegenwärtige Rechtssprechung der oberen Gerichte, inklusive des EGMR identifiziert, welcher das Recht auf eine angemessene Länge des Verfahrens nur denjenigen Verwaltungsverfahren zuerkennt, die die laut Rechtssprechung definierten Kriterien erfüllen. Im vorliegenden Text denkt der Autor über die Begründetheit einer solchen definierten Differenzierung der einzelnen Verfahren nach.

Václav Bednář: Will contract and some problems in its conclusion, in particular, the issue of interpretation of § 1585 par. 1 of the Civil Code
The article deals with a new inheritance title, which is a will contract. First, the text introduces this type of contract and points out how it differs from other inheritance titles. The article mainly deals with the issue of interpretation of § 1585 par. 1, which causes that the will contract has not been used as much as it could. The author aims to explain the problematic parts of interpretation of § 1585 par. 1 and to provide a construction that should eliminate the ambiguities.

Petr Šuk: Ingerence of courts in internal relationships of business corporations
The life of virtually every business corporation is intervened in by a court from time to time. Although the laws anticipate such interventions in several instances or even "order" them (where they associate, for example, effects of a certain legal fact with an entry in the Commercial Register; a business corporation cannot exist without State intervention), one has to see that courts are (should be) bound by constitutional principles of legal license and enumerativeness of requirements of the State. Simply put, they should intervene in internal relationships of business corporations solely "in cases stipulated by law and under conditions stipulated by law" (see the Supreme Court Resolution of 29 June 2005, file No. 29 Odo 442/2004). The article analyses on particular cases how the aforementioned principles, together with the principle of proportionality, influence the interpretation and application of institutions regulating court ingerence in internal relationships of business corporations.

Eva Barešová: What will a change in the definition of plot of land in the Land Register Act change
The definition of plot of land (pozemek) in the Land Register Act is going to change in connection with an amendment to the Building Act. Boundaries will then be not only boundaries defined by joint approvals locating and permitting a construction or by public contracts replacing zoning decisions, but also boundaries defined by approvals of a proposed intention by the Building Authority. This will mean that from 1 January 2018 it will possible to enter newly created plots of land in the Land Register already at a time when the Building Authority confirms, by means of a notification, that it is not necessary to lay down conditions for division of lands, and approves the proposed intention of land division.

Petra Zaoralová: Usability of private audio and video recordings as evidence in criminal proceedings
Technical advances bring about new sources of evidence in the form of audio or video recordings that may be used as evidence of fundamental importance in criminal proceedings. The Code of Criminal Procedure stipulates relatively detailed rules for obtaining evidence by investigative, prosecuting and adjudicating bodies. However, when it comes to recordings obtained and produced by parties other than investigative, prosecuting and adjudicating bodies, Czech laws completely lack regulation of procedure in their searching, obtaining and producing. The aim of this article is to assess the limits of admissibility of evidence contained in private video and audio recordings, taking into account the findings from the decision-making practice of Czech courts and case law of the European Court of Human Rights, and to formulate criteria that should be taken into account in the assessment of admissibility of such a kind of evidence.

Lucie Budayová: The frequency of use of the institution of cooperating accused, and suggestions for its increase
In her article, the author presents the results of a survey on the frequency of use of the institution of cooperating accused, analyzes the institution and then debates possible reasons for the sporadic use of this institution. Furthermore, she suggests ways to increase motivation of the accused to cooperate with investigative, prosecuting and adjudicating bodies. In conclusion, she summarizes that in addition to the benefits, cooperating accused should be also provided with guarantees they will obtain the benefits, and the legislature should certainly take that fact into account in the context of recodification of criminal procedural law.

Jakub Matocha: Non-material harm caused by delays in administrative proceedings
The text deals with the right to a reasonable duration of proceedings in relation to administrative proceedings, where a relatively contentious issue remains whether parties to administrative proceedings have the right to consideration of their matter without delays as do parties to judicial proceedings. That question was identified with regard to recent case law of higher courts, including the ECtHR, which adjudicates the right to a reasonable duration of proceedings, and therefore also the right for any compensation in the event of non-material harm, only to administrative proceedings meeting criteria defined by the case law. In the present text, the author reflects on the justification of such defined distinction of proceedings.

Leading Article
Martin Maisner: **Scary GDPR** ... 3

Current News
Reconstruction and consolidation of advisory bodies of the CBA Robert Němec ... 4
Lawyer of the Year 2017 ... 6
CBA communication on mandatory payments and insurance ... 13
Currently in law Hana Rýdlová ... 16

Legal Theory and Practice

Articles
Will contract and some problems in its conclusion, in particular, the issue of interpretation of § 1585 par. 1 of the Civil Code Václav Bednář ... 17
Ingerence of courts in internal relationships of business corporations Petr Šuk ... 21
What will a change in the definition of plot of land in the Land Register Act change Eva Barešová ... 25
Usability of private audio and video recordings as evidence in criminal proceedings Petra Zaoralová ... 28
The frequency of use of the institution of cooperating accused, and suggestions for its increase Lucie Budayová ... 33
Non-material harm caused by delays in administrative proceedings Jakub Matocha ... 38

Judicial Decisions
Supreme Court: On criminal liability of athletes for sports injuries ... 43
Constitutional Court: On the issue of publication of a CCTV video recording (photograph) capturing a person suspected of theft ... 48
Supreme Administrative Court: On judicial protection in the decision-making on an action of an applicant for an entry in the list of legal trainees ... 50
CJEU: On the obligation of financial institutions to provide sufficient information on loan in a foreign currency ... 55
ECtHR: On the taking away of a child born of a surrogate mother ... 56

Professional Literature
Daniela Kovářová, Karel Havlíček, Robert Němec, Tomáš Sokol, Jan Syka, David Uhlíř and Michal Žižlavský: **The law on the legal profession and professional regulations. Commentary** Stanislav Balík ... 58
Lucie Josková, Lukáš Pěsna: **Management of property of another** (David Elischer) ... 58
Pavel Molek: **Fundamental rights. Volume One – Dignity** (Tomáš Herc) ... 60
Vladimír Syruček, Vencislav Sabotinov, Marie Moravcová: **Model arbitrations – domestic proceedings, commercial disputes** (Jan Kopřiva) ... 60
Jan Kolouch: **CyberCrime** (Olga Sovová) ... 61
Pavel Petr: **A new superficiary right** (Anna Lebedová) ... 62
Ota Weinberger: **Standard and institution. Introduction to the theory of law** (Pavel Holländer) ... 63
Bulletin of the Slovak Bar Association brings... ... 64

Legal Profession

Czech Legal Profession
Electronic registration of sales in lawyers' offices, Part 1 Jiřina Procházková, Jakub Hlína ... 65
Disciplinary Practice Jan Syka ... 68
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha ... 69

Europe and World
Artificial intelligence, technology and innovation – the motto of the annual AIJA 2017 congress in Tokyo Eva Ropková, Eva Indruchová ... 70

Information and Points of Interest

You Should Know
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association ... 71
Invitation to two seminars on insolvency law ... 73
Prague library of the CBA open again! Eds. ... 73
How the Assembly is prepared... An interview with the head of the organising team of the 7th Assembly of the CBA, Iva Chaloupková Hana Rýdlová ... 74
Invitation to the XVII ball of the Municipal Court in Prague ... 76
Masterminds of labour law gathered in a congress in Prague Jakub Tomšej ... 77
Invitation to the Rüberzahl Cup 2018 ... 78
South Bohemian Cup 2017 Petr Smejkal ... 79
Lawyers' tennis tournament 2017 Ladislav Jirásek ... 80
20th year of the Czech legal profession's golf tournament Jan Myška ... 80

Legal Society
Law Firm of the Year 2017 Hana Rýdlová ... 81
In memory of Dr. Zdeňka Ferbrová František Schulmann ... 83

Finally
Lawyer's Diary Petr Hajn ... 84
Drawing by Lubomír Lichý ... 85
Did you know that... Stanislav Balík ... 85

Inhaltsverzeichnis ... 86
Zusammenfassung/Summary ... 87
Table of Contents ... 88

British Law Centre

in cooperation with

ALLEN & OVERY

Diploma
in English and European Union Law

Modular course providing an understanding of the common law legal system as applied in England, together with elements of European Union Law

Year One

– English legal system and introduction to EU law
– English contract law and practice
– English criminal law
– The law of torts and trusts/property law

Year Two

– Intellectual property law
– An introduction to substantive EU law
– English business associations (emphasis on company law)
– International trade law (including international commercial litigation)

Start in October 2017

For more information and registration visit britishlawcentre.co.uk/courses

Local Programme Director: blc@prf.cuni.cz

www.prf.cuni.cz/blc

Audi Náskok díky technice

Ve znamení pokroku a technologií.

Nové Audi Q5. V6 3.0 TDI.

Pohon všech kol quattro, adaptivní vzduchové odpružení, světlomety Audi Matrix LED, systém Audi connect a další pokrokové technologie modelové řady Q teď můžete zažít při jízdě v nejsilnějším Audi Q5. Využijte speciální cenové nabídky Audi selection.

SUV modely Q od Audi.

Q2 | Q3 | Q5 | Q7

Porsche Praha-Prosek
Liberecká 12, Praha 8
www.audi-prosek.cz

Kombinovaná spotřeba a emise CO_2 modelů Q od Audi: 4,3-7,6 l/100 km, 113-199 g/km.
Vyobrazený model může obsahovat prvky příplatkové výbavy. Foto je pouze ilustrativní.